Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Decretales

Gregor <IX., Papst>

[Venedig], 7. Sept. 1484

Liber Quartus. De Sponsalibus et matrimonijs

urn:nbn:de:bsz:31-323976

Visual Library

b ¶ Preſbyteros. ad oēs predictas pſonas pena iſta extendit etiā
ſi huiuſmodi pſonatus curā aiaꝝ non habeat qꝛ idē iudiciū eſt de
pſonatibus curā aiaruꝫ nō habētibus ſicuti de beneficiis curā aia-
rū habentibus annexā. ṡ. de elec. dudū. ꝛ ꝙ habētes curā aiarum
tenent: pꝫ qꝛ qui ad curā aiarū eligit debet pmo pmoueri ad ordi
nē ſacerdotii: alias
ſit ea ipſo iure puā
tus. ṡ. de pben. ex-
tirpāde. §. qui vo. ꝛ
in pprīa pſona de-
ſeruire niſi in duo-
bus caſibus ut ibi
dr: ꝛ idē iudiciū de
pſonatibus ꝛ ō ha-
bētibus curā aiaꝝ
eſt habendū: ut in
predicta decre. du-
dū. ꝛ. ṡ. de pben. ō
multa. maior enim
ratio eſt de habēti-
bus curā aiaꝝ ꝙ ō
pſonatibus nō ha-
bētibus curā aiarū
Credo ꝙ null⁹ ar-
chidiaconus: deca
nus: plebanus: pre
poſitus: cantor: et
nulli qui habēt pſo
natus ꝛ qui habēt
curā aiarū poſſint
audire leges uel phi
ſicā pter penā iſti⁹
cōſtitutōis nulla fa
cta diſtinctione ex
quo tales ſunt niſi
aliā interptationeꝫ
ſup hoc viderē: qꝛ
papa nullā adhibu
it interpretationeꝫ
ǧ nec nos adhiber
debem⁹. ii. q. v. cō-
ſuluiſti. ꝛ. ṡ. ō traſ-
la. inter corporalia
ſufficit. n. ꝙ ita ſcri
ptū eſt: ut. vi. q. iii.
ſcriptū eſt in lege.
ꝛ. ff. q ꝛ a qui. ma.
l. i. pſperit.
i ¶ Ab his. ſ. legib⁹
uel phyſicā de qb⁹
pmiſſuꝫ eſt. ṡ.

preſbyteros[h]: niſi ab[i] his infra ſpa
ciū[k] preſcriptū deſtiterint hoc extē
di[l] uolum⁹ ꝛ mandam⁹ ꝛ appellati
one poſtpoſita firmiter obſeruari.

¶ Liber Quartus.

De Sponſalib⁹ ꝛ matrionijs.

¶ Ex concilio triburienſi.

De francia quidā
nobilē mulierē
de ſaxonia lege[a]
ſaxonū duxit i ux
orem: uerū quia
nō hiſdeꝫ utuntur
legib⁹[b] ſaxones
et francigene: cauſatus eſt ꝙ eā nō
ſua ideſt frācoꝝ[c] lege deſpōſauerat
dimiſſaqꝫ[d] illa aliam ſupduxit: diffi
niuit ſup hoc ſācta ſynodus: ut ille
tranſgreſſor euangelice[e] legis ſub-
ijciat penitētie: et a ſecūda cōiuge
ſeparet: ꝛ ad priorē redire cogat.

¶ Anno. iij. exon. epō

Preterea hi qui de matrimo-
nio contrahendo pure ꝛ ſine
omni cōditione[f] fidem dederūt: cō
monendi ſūt: et modis oibus idu

k ¶ Spatiū preſcriptū. duoꝝ menſiū cōnumerandoꝝ a tpe publica
tōis huius conſtitutōis: qꝛ ante publicatōeꝫ nemo tenet. ṡ. de cōſti.
c. ii. ex quo eni cōſtitutio publice pmulgata eſt ꝛ publicata quilibet
tenet ad eius obſeruantiā poſt duos mēſes. in aut. ut fac. no. cōſti.
circa. pnci. colla. v. xvi. di. quod dicitis. ṡ. de poſtu. c. i. ſed ante nō.
ar. xxxii. q. iiii. dixit ſara. lxxxii. di. pponſuiſti. ſed cū iſta cōſtitutio
ſit iā diu publicata nullus habet excuſationē. Sed nūquid epi poſ
ſunt tales abſoluere? credo ꝙ ſic: qꝛ cōditor huius cōſtitutōis nō re
tinuit ſibi abſolutionē ꝛ ideo aliis relicta videt. j. de ſen. ex. nuper.
j. de fal. dura. ꝛ. ṡ. de pben. de multa. in fi.

l ¶ Extendi. ſ. premiſſas penas de quibus ſupius facta eſt mētio. ſ.
ꝙ ſint excōicati ꝛ in nulla cā patrociniū preſtātes audiant: ꝛ ita vr
ꝙ iſti ſpem pmotōis amittūt niſi cū eis per ſedē apoſtolicā fuerit
diſpenſatū: ſicut dr. ṡ. de monachis qꝛ hoc pnomē hoc oſtēdit oēs
penas ſupradictas. Sed hoc nō credo ꝙ iſti pter hoc ſine diſpē-
ſatōe dni pape pmoueri non poſſint: ꝛ ꝙ dicit hoc extēdi ꝛc. reſpi
cit tantū qḋ dixit. ṡ. excōicati. ꝛ ꝙ i nulla cā eoꝝ patrociniū admit
tat qꝛ ſi hoc voluiſſet hoc dixiſſet de iſtis qḋ dixit de illis. ar. ṡ. de
tranſla. inter corporalia. ṡ. de deci. ad audientiā. ꝛ pene nō ſunt am
pliāde ſiue odia ſed potius reſtringēde. de pe. di. i. pene. ff. de li. et
poſthu. cū quidā. ff. de here. inſti. l. i. §. vlti. ꝛ illa clauſula: niſi forte
ex miſericordia ꝛc. reſpicit tantū precedentia ꝛ non ſubſequentia.
ar. ṡ. de appel. inquiſitionē. tutius eſt dicere ꝙ incurrat oēs penas
pdictas cū lrā hoc expreſſe dicat: dū dicit hoc extēdi ꝛc. ꝛ. ṡ. dū di
cit: predictis penis obnoxii. h.

a De francia. lege. i. conſuetudine.
b ¶ Legibus. i. conſuetudinibus.
c ¶ Francoꝝ. quā putabat eſſe de ſubſtātia matrionij. ar. xx
x. q. v. aliter. vbi vr ꝙ matrimoniū omiſſis ſolēnitatibus
non valeat: ſed nō eſt veꝝ qꝛ illa que dicunt in. c. aliter. potius ad
ſolēnitates referunt que tn̄ ſeruāde ſunt: ſed ǭuis non ſeruent te-
net mrīoniū: qꝛ ſol⁹ cōſenſus facit matrimoniū. xxvii. q. ii. ſufficiat.

d ¶ Dimiſſaqꝫ. qḋ facere nō debuit auc̄te ſua: ut. xxxiii. q. ii. ſeculares. xxxv.
q. vi. multoꝝ. et ſi impedimentū manifeſtū ſubeſſet. j. de diuor. porro.
e ¶ Euāgelice legis. qua dr: nullus dimittat vxorē ſuā excepta cā fornicatōis
xxxii. q. i. dixit dns. j. e. ex parte.
f ¶ Preterea. ſine cōditōe. p hoc videt ꝙ ſolui non poſſit quia que ſine cō
ditiōe pmittunt ſine cōditōe
ſoluunt. xxxii. q. vi. c. vi. ꝛ. xx
ii. q. iiij. inter cetera.

cendi[g]: ut preſtitā fideꝫ obſeruent.
Si autē ſe ad inuicē admittere no
luerint[h]: ne forte deterius[i] inde cō
tingat: ut talem. ſ. ducat quaꝫ odio[k]
habet: videt ꝙ ad inſtar eorū qui
ſocietatē[l] interpoſitiōe[m] fidei cōtra
hunt: ꝛ poſtea eandē ſibi remittūt
hoc poſſit in paciētia tolerari[n].

¶ Eugenius papa.

Iuuenis qui puellam nondū
ſeptennē duxit: quāuis etas
repugnaret: ex humana tn̄ fragili-
tate forſan tētauit quod cōplere nō
potuit. Quia igitur in his que du
bia[o] ſunt quod certius eſtimamus
tenere debemus: tum pter hone
ſtatem eccleſie: quia ipſa coniunx[p]
ipſius fuiſſe dicitur: tum pter pre
dictā dubitationē. Mādam⁹ qua
tenus cōſobrina ipſius puelle quā
poſtmodū duxit diuidas[q] ab eodē.

¶ Alex. iij. papien. epō.

Ad audientiā noſtri apoſto-
lat⁹ peruenit ꝙ cū. h. papien.
ciuis filiam ſuam cuidam filioꝝ. l.
uellet dare uxorē: iurauit ꝙ ſi ille[r]
habere eam caſu aliquo interueni
ente non poſſet alteri filio quem de
alia uxore genuerat: eandē matri-
monio copularet: cōtractis autem
a filio priore ſponſalib⁹: quidā con
ſanguinitatē inter eos eſſe iuramē
tis iterpoſitiſ firmauerūt. Ideoqꝫ
prefatus. h. eandē dare alteri filio
nititur ut iurauit. Sed quoniā ſcri
ptum eſt ꝙ ſponſam[s] fratris frater
habere[t] nō pōt: mādam⁹ quatenus

g ¶ Inducēdi. ꝛ etiā cōpellen
di ſi iuraſſent. j. e. ex lrīs. p-
pter periculū iuramēti. ar. cō
j. e. requiſiuit. ſed illud ſoluit
ibi. ſed contra videtur. j. e. c.
ultimo.
h ¶ Noluerint. i. abſolute re-
ſtiterint.
i ¶ Deterius. ſ. adulteriū cuꝫ
ſcōa: uel ꝙ eam forte inter-
ficeret.
k ¶ Odio. qꝛ qḋ quis non di-
ligit facile cōtēnit. xx. q. iii. pre
ſens clericus. ꝛ. xxxi. qōe. ii.
§. i. her.
l ¶ Societatē. ff. p ſo. l. veꝝ. §.
vl. ꝛ. l. actōne. §. diximus.
m ¶ Interpoſitōne fidei. ſiue
p iuramentū etiā qꝛ equipol
lent. ṡ. de fideiuſ. peruenit. ꝛ. x
xii. q. v. iuramenti.
n ¶ Tolerari. Hoc ideo dicit
qꝛ ex quo nō eſt pceſſum ad
matrimoniū cōtrā voluntate
accedēte poſſunt ſe inuicem
abſoluere ut vr: qꝛ ois res p
quaſcūqꝫ cās naſcit ꝛc. j. de
reg. iur. ois res. ꝛ. ff. de reg.
iur. nihil tā naturale. qꝛ in ta
li caſu fide preſtita ſine iura-
mēto ſubintelligēda eſt cōdi-
ditio. ſ. ſi in eadē volūtate p-
māſerint. ar. ṡ. de iureiuran.
quēadmoduꝫ. ꝛ. xxii. q. ii. ne
quis arbitret. hec fuit opi. t.
dicentis: ꝙ hec decre. cōtine
bat ius cōe. Hu. dicebat ꝛ hn̄
ꝙ loquit de cōpatiua pmiſſi
one. ut. j. qui cle. uel vo. c. ve-
niens. qḋ ꝛ mihi vr: ꝛ loquit
diſpēſatiue: ꝛ hꝫ apte indicāt
iſta vba hoc poſſit in patiētia
tolerari ne deterius inde cō-
tingat. nā multa p patientiā toleram⁹ ꝛc. ṡ. ō pbē. cū iā dudū. alias ō iure me
ro debēt cōpelli ut fidē ſiue iuramentū ſeruarēt de hꝫ dr. j. e. ex lrīs. ii. h.

o ¶ Iuuenis. dubia. Sic ǧ pꝫ ꝙ in dubiis ſemp certius eſt tenēdū. de pe.
di. vii. c. ii. §. itē ſi. vbi dr tene certū ꝛ dimit te incertū. ꝛ. j. de homi. ad
audiētiā. ꝛ. xiiii. di. ſicut. ꝛ i re dubia certa non pōt ferri ſnīa. xi. q. iii. graue.
ꝛ. xxiii. di. habuiſſe. ꝛ. xxxii. q. vi. §. vi. ꝛ inſti. de re. di. §. illud queſitū. inſti. ō
ac. §. curare. Qñqꝫ tn̄ cū obſcura ſunt iura ptiū certa fert ſnīa. ṡ. ō fi. inſtru.
inter dilectos. in fi. ſed non dr dubia res ibi qꝛ actor nō pbauit clare: ꝛ ita p
poſſeſſore iudicari debet. Sed quare dicit in his que dubia ſunt qꝛ ſi ex toto
ante ſeptēniū ducta fuit ꝛ poſt. vii. annos non conſenſit uel ante receſſit res
nō eſt dubia ſed certa qꝛ non impedit matrionū cū cōſanguinea etiā cū ma-
tre. j. ti. px. lrās. acceſſit. ſi poſt ſeptimū annū cōſenſit ſpōſalia tenuerūt: ꝛ ita
non eſt res dubia. j. e. ſponſā. ꝛ. j. ti. pxi. cōtinebat. §. ſi vo. Solu. ſic intellige:
puella iſta poſt. vii. annos non cōſenſit uel nō cōſtabat de conſenſu qꝛ ſtatim
receſſit ab eo uel mortua eſt: veꝝtn̄ qꝛ tētauit forſitā qḋ cōplere nō potuit pre
ſumit ꝙ erat doli capax ſiue qꝛ malitia ſupplebat etatē quo ad ſpōſalia: ſicut
ſupplet malitia quo ad matrionū. j. ti. pxi. de illis. ꝛ. c. vi. vii pter hoc du-
biū qꝛ hꝫ plene nō cōſtabat: tn̄ ēt pter honeſtatē eccleſie non pōt habere cōſo
brinā illius. j. e. px. ar. alias nō vr ꝙ poſſet ſtare illa lrā ſi diceremus ꝙ poſt
vii. annos cōſenſit: ut dixit. t. qꝛ ſic non eſſet res dubia.
p ¶ Coniunx. i. ſponſa.
q ¶ Diuidas. ar. cō. xxxv. q. iii. ex ordinaria. ſo. ibi ex naturalia eā polluit ꝛ nō
maritali affectu. hic vo tētauit in naturalibus ꝛ maritali affectu.
r Ad audientiā. qḋ ſi ille. hec cōditio nulla fuit qꝛ ex quo deſpōſatur vni
fratrū alius eā habere non pōt. xxvii. q. ii. ſi quis vxorē. ꝛ. c. ſe. niſi for
te ante ſeptenniū cōtracta eſſent ſpōſalia. j. ti. pxi. lrās. ꝛ. c. acceſſit. ꝛ. c. duo.
pueri. ceſſante eo qḋ dr. ṡ. c. pxi. xxvii. q. ii. ſi quis deſpōſauerit.
s ¶ Sponſaꝫ fratris. xxvi. di. §. ioannes. xxvii. q. ii. ſi quis deſponſauerit. ar.
cō. viii. q. i. olim. ꝛ. j. de diuor. c. vi. Sol. illud myſticum fuit ꝛ obtinuit in fra-
tre ſine ſobole defuncto: hodie ſecus.
t ¶ Habere non pōt. Sed videt ꝙ hec rō nulla fuerit quia inter eos nullū ob
ligatoriū vinculū de iure fuit cōtractū cōſanguinitate ipediēte qꝛ impoſſibiliū

ꝥ

nulla eſt obligatio. inſti. de inuti. ſtip. §. ſi impoſſibilis. ⁊ ff. que ſen. ſine ap. reſcin. paulus. Sed impoſſibile eſt id qd̄ cōtra bonos mores eſt. ff. de cōdi. inſti. filiuſfamilias. ⁊ xxii. q. ii. faciat hō. ⁊ eius qd̄ eſſe nō poteſt nulla eſt ꝓmiſſio. inſti. de inuti. ſtip. §. i. Et ar. op. in decre. grego. ſ. de pac. c. ulti. ꝗ hic nulla ſponſalia fuerūt que ſunt ꝓmiſſio futurarū nuptiarū. xxx. q. v. noſtrates. ff. de ſpon. l. i. ergo nulla fuerunt ꝑdicta ſponſalia: ꝗ ñ preſtāt impedimentū quo minus illa poſſit ↄ̄here cū alio fratre. j. ti. ꝓxi. litteras. ⁊ c. acceſſit. Sed ↄ̄ matrimoniū plerūqꝫ attendiẜ cōſiderato facto nō iure. ſ. de biga. nup ⁊ C. de adul. eū qui. plus. n. in talibus ↄſideraẜ quīqꝫ opinio ꝙ veritas. j. q ſi. ſint leg. cū inter io. Quid ergo reſpōdes: poteſt dici ꝙ publice honeſtatis iuſticia impedit: ut ſ. c. ꝓxi. ⁊ xxvii. q. ii. ſi quis deſponſauerit.

cum ſuū implere propoſitū[u] nō permittas: ſed ut penitentiam agat de illicito iuramēto mōitiōe premiſſa ec. diſtrictione compellas[x].

Idem panormitano archiepō.

De illis autē qui preſtito iuramento promittūt ſe aliquas mulieres ducturos: ⁊ poſtea eis incognitis dimittūt terraꝫ: ſe ad ptes alias transferentes[y]: hoc tibi uolumus innoteſcere: ꝙ liberū[z] erit mulieribus ipſis: ſi non amplius in facto eſt proceſſū: ad alia ſe uota trāſferre recepta tamen de piurio penitentia: ſi per eas[t] ſtetit quo min⁹ fuerit matrimoniū conſūmatū.

Idem paduano epō.

De muliere que eſt inuita tradita viro ⁊ detenta: cū inter vim[a] et vim ſit differentia: utrū poſtea conſenſus interceſſerit. certū[b] nobis nihil poſtea expreſſiſti: nihil certum inde tibi poſſumus reſpondere.

Idem cantuarienſi archiepō.

Ex litteris: et infra. De hoc autē quod conſuluiſti: quid debeat obſeruari: quando inter aliquos ſponſalia cōtrahunẜ: nec itelligit alter quod alter proponit: reſpondem⁹ ꝙ inſpiciendū eſt iudici ſi matrimoniū cōtracturi ad id faciendū ſint idonei ſcientia[c] ⁊ etate[d]: quo cognito ſi alter nō intellexerit[e] quod alter ꝓpoſuit[f]: ad cōmunem uerbi intelligentiā[g] recurraẜ: et co

u ¶ Propoſitū. quo illicitū fuit ⁊ ideo non ſeruandū. xxii. q. iiii. in malis.

x ¶ Compellas. argu. ꝙ quis cōpelli pōt ad ſatiſfaciendū de quolibet crimine. xxiii. q. iii. itaqꝫ. ⁊ vi. q. i. illi qui. ⁊ xxii. q. i. predicandū. ⁊ ad eccleſiā pertinet decernere de quolibet peccato ⁊ cōmpere quēlibet chriſtianū. ſ. de iudi. nouit. ber.

y De illis. transferentes. vnde non teneñẜ ſeq ipſuꝫ vagabundū. ff. de ope. libe. qd̄ niſi fiat. §. ex ꝓuincia Et ſic de ſponſa intelligunt quidaꝫ illud. c. xxxiiii. q. ii. ſi quis. Sed nō eſt verꝫ: imo ð vxore iam cognita.

z ¶ Liber erit. poſt tres annos ſm leges. C. de repu. l. ii. ⁊ hoc intellige de ſponſa ð futuro de qua hic loquiẜ: ſecus in ſponſa de pſenti. j. eo. in pſentia. ⁊ j. de ſecū. nupt. dñs noſter.

t ¶ Si p eas ſteterit. vnde in culpa fuerūt quare imponiẜ eis penitētia. Sed ſi p eas ſtetit quare dat eccleſia licentiā ↄ̄hendi: Rñdeo ne deterius inde cōtingat. ſ. periculū fornicatōnis. ſi. j. qui cle. uel vo. veniens. ſed ſi p eas nō ſteterit quo minus mr̄ioniuꝫ cōpleuiſſent non imputareẜ eis piuriū. j. eo. ſicut. ſi hoc certū eſſet: ſi vō dubiū eſſꝫ ꝓpter tale dubiū imponiẜ eis penitētia ſaltē ad cautelā. Habes ergo vnū caſū in quo ſpōſalia de futuro ſoluūẜ. aliū habes. ſ. de iureiurā. quēadmodū. Itē ſi ↄtrahit cū aliqua p verba de preſenti. j. eo. ſi inter virum. ⁊ j. de ſpon. duo. c. i. ber.

a De muliere. inter vim ⁊ vim. hoc ideo dicit q: duplex eſt vis ſiue met⁹ qui cadit in conſtantē viꝝ: ⁊ ille metus excuſat niſi poſtea cōſentiret. j. ti. ꝓxi. de illis. ii. ⁊ alius metus vanus ſiue vis ⁊ illa vis nō excuſat. j. eo. veniēs. c. cōſultatōi. ⁊ ſ. de his que vi metuſue cā fi. cū dilecti. ⁊ ff. de re. iudi. ſi quis ab alio. ⁊ ff. qd̄ me. cā. l. intelligi. ii.

b ¶ Certū. q: neſciuit que violētia fuit illata. vñ certū non potuit dare reſpōſuꝫ. xi. q. iii. graue. ⁊ xxx. q. vi. §. ul. ⁊ ſ. e. iuuenis. vnde dicit lex ut congruū poſſis habere reſpōſuꝫ: inſere pacti exemplū. C. de trāſac. ut reſponſū. poterat tñ ſi voluiſſet reſpondere diſtinguēdo inter vim ⁊ vim. ut. j. c. veniens. ⁊ c. conſultationi. ſi. de eo qui renūci. epiſco. c. i.

c Ex litteris. ſcientia. i. diſcretione. Naꝫ furioſus ↄ̄here non pōt q: non habet conſenſuꝫ. xxxii. q. vii. neqꝫ furioſus. ⁊ j. e. dilectus. niſi p interualla dilucida laboraret. vii. q. i. q̄uis triſte. iii. q. ix. indicas.

d ¶ Etate. xii. annoꝝ. in muliere. ⁊ xiiii. annoꝝ. in viro. j. ti. ꝓxi. atteſtatōes. ⁊ c. cōtinebaẜ. uel cū malitia ſupplet etatē. j. ti. ꝓxi. de illis. ii. ⁊ c. vi.

e ¶ Intellexerit. i. ſi dicat ſe nō intellexiſſe ſiue p ſe ſiue p interpretē. ff. de vbo. obli. l. i. in fi. cū tñ ↄ̄triū preſumaẜ cum ſint eiuſdē vulgaris.

f ¶ Propoſuit. Nota ſm canones ſi actor tantū dolū adhibet intelligēda ſūt verba ut reus intelligit qui non adhibet dolū. xxii. q. v. §. itē obijciẜ. ⁊ c. quacūqꝫ. Si vō reus tantū tunc ſm ꝙ actor intelligit. xxii. q. v. §. ex his. ⁊ c. qui cūqꝫ. ⁊ q. ii. ne quis. ſi ergo vterqꝫ dolū adhibet locuꝫ habet qd̄ hic diciẜ: ut a ſignificatōe verboꝝ niſi cū conſtet teſtatorē aliud voluiſſe. ff. de leg. iii. non aliter. ⁊ j. de vbo. ſigni. intelligentia. ar. de cōſe. di. iiii. retulerūt. ⁊ ff. qui et a qui. ma. l. proſpexit. quia non ex opinionib⁹ ſinguloꝝ: ſed cōi vſu noīa ſunt intelligenda. ff. de ſuppel. leg. l. labeo. ⁊ ſ. de deci. ad audientiam. arg. ↄ̄ C.

de verbo. ſigni. cum quidam. ⁊ de conſe. di. ii. in calice.

g ¶ Intelligentiā. huiuſmodi ambiguitas vboꝝ quīqꝫ incidit in iudicijs: quīqꝫ in ↄ̄ctibus. In iudiciū circa litis exordiū plus crediẜ actori ꝙ reo. ff. de vbo. obli. inter ſtipulantē. §. i. poſtea in cōfeſſionibus vrgeri debet cōfitens ut certū confiteaẜ aliogn id accipietur qd̄ magis expedit aduerſario ſuo. ff. de cōfeſ. certū. ff. ð interro. acti. de etate. §. nihil. In ↄ̄ctibus ⁊ pactis diſtinguiẜ: aut certuꝫ eſt ꝙ cōſenſerūt ⁊ tūc valꝫ qd̄ agiẜ: aut ꝙ non conſenſerūt ⁊ tunc non valet qd̄ agiẜ. ff. de ↄ̄hen. emp. ⁊ uen. in venditōibus. ⁊ xxx. q. ii. vbi. Aut dubitatur quid ſenſerint: ⁊ tūc ſubdiſtingue q: aut valet intellectus ſm vnā partē aut ſm vtrāqꝫ: ſi ſꝫ vnā partē cōmodi⁹ eſt id accipi: ut res de qua agiẜ magis ualeat ꝙ pereat. ff. de re. iu. quotiens idē ſermo. ⁊ ff. de vbo. obli. l. quotiēs ⁊ ſ. de fi. inſtru. inter dilectos. ⁊ j. de vbo ſign. abbate. ſi ſm vtrāqꝫ: tunc id qd̄ veriſimilius eſt accipiendū eſt. ff. ð vbo. obli. cū qui kalēdis. ⁊ qd̄ quīqꝫ cōſueuit accidere. xxviii. di. de ſyracuſane. uel cōtra euꝫ fit interpretatio qui pactum appoſuit qui debuit legere. i. pactū aptius apponē ff. de pac. veterib⁹. placꝫ ⁊ ſm ꝓmiſſorem fit interpretatio quia liberū fuit ſtipulatori verba late concipe ff. de verbo. obli. quicquid. ber.

gatur uterqꝫ uerba prolata in eo ſenſu retinere quem ſolent recte intelligentibus generare.

Idem vigilienſi. epō.

Sponſaꝫ alterius maxime ſi eſt nubili[h] etati proxia: nullus conſanguineoꝝ aliquo modo ſibi pōt mr̄imonio copulare. Idē abbatibus. ſ. admūdi ⁊ demer.

Ex parte. c. mulieris nobis intimatū eſt: ꝙ andreaſ iuramētū preſtitit: ꝙ eam ab eo tēpore ꝓ cōiuge[i] teneret: ⁊ ei ſicut uxori ſue fidem ſeruaret. Ipſa quoqꝫ eidē andree iurauit ſe illū ꝓ marito habiturā: ⁊ fidē ei tanquā viro ꝓprio ſeruaturā: quo facto prenomiat⁹. a. reliquit eandē[k]. Quia igiẜ nemini licet uxorē ſuā ſine manifeſta[l] cauſa fornicatiōis dimittere: ⁊ tūc eā ſibi recōciliare debet: aut ipſa viuente cōtinere[m]. Mādam⁹: quaten⁹ eūdē ut ſupinducta dimiſſa ad uxorē ſuā redeat: ⁊ eā maritali affectione ptractet: monitione premiſſa p eccleſiaſticā cenſurā cogatis[n].

Idem pictauienſi. epō.

Ex litteris ſiluani epiſcopi accepim⁹ ꝙ cū duo nobiles viri ſui epātus gu. ſ. de mōſtra: ⁊ b. filios ⁊ filias ipubeſcētes haberēt: inẜ ſe ↄuenerūt ꝙ eoſ adiuicē matrionijſ copularēt ⁊ hoc tā patres[o] quā filij ſub iuramēto[p] ſe ꝓmiſere facturos inter quos ſi quidē. g. filiā alterius

h Sponſaꝫ. nubili. illud maxime poniẜ ꝓpē cōpatiue: q: ex quo habet. vii. annos. tenēt ſponſalia. ⁊ ita nullus conſanguineoꝝ poteſt eā habere. j. ti. ꝓxi. lr̄as. acceſſit ergo multofortius impedit cū eſt proxima nubili etati. Idē videẜ ſi eſt ꝓxima ſeptennio ⁊ doli capax. ſ. eo. iuuenis.

i Ex parte. ꝓ coniuge teneret. ⁊ ſic contractū fuit matrionium inter eos. Sed nūquid p iſta vba tantū ↄtrahiẜ matrionū. Iuro ꝙ decetero habebo te ꝓ legitima cōiuge ⁊ ecōuerſo ⁊c̄. non videẜ q: iſta verba tantū futuꝝ tempus reſpicere videnẜ. Hec queſtio poniẜ. xxx. q. v. §. ſi quis diuinis. Et dicit io. ꝙ eſt matrioniuꝫ ſm ꝙ ex illa nouella ſatis pꝫ. ⁊ hoc videẜ hug. aliter intelligere illa verba. ſ. ꝙ poſt matrimoniū contractū de preſenti accedant verba ut notauit ibi. ar. ↄtra. ſ. c. de illis.

k ¶ Eandem. ſupple ⁊ cum alia contraxit.

l ¶ Manifeſta. ꝓbata. ſ. ⁊ ſnīa ſubiecta q: alias non licet dimittere xxxiii. qōe. ii. ſeculares. ⁊ §. in hoc. ⁊ xxxv. qōe. vi. multorum. et. j. de diuoꝝ. porro.

m ¶ Continere. q: non pōt cuꝫ alia contrahere. xxxii. q. i. dixit. ⁊ ſi cum alia poſtea fornicareẜ compelleretẜ redire ad ipſam non obſtāte ſententia. j. de diuoꝝ. ex litteris.

n ¶ Cogatis. ⁊ ſupinductā ſi nollet ab ea recedere vel ſi impedimētū preſtaret poſſet excōicare. j. c. veniens. in fi.

o Ex lr̄is. tam patres. ſi. xxxi. q. iii. ſi qui parentes. Sed vr̄ ꝙ iſtud iuramentū non valeat ⁊ ſic anceps piuriū cuꝫ ſit de facto alteri⁹. ff. re. amo. marcellus. §. i. ⁊ ff. de in li. iurā. videamus. ⁊ ar. ad hoc. ff. de vbo. obli. ſtipulatio iſta quia ut ibi dicit qui alienū factū ꝓmittit non obligaẜ: tñ h̄ factū ſuū potius ꝓmiſerunt ut ꝓcurarent bona fide ꝙ filij cōtraherēt: ut. e. l. ⁊ in. l. in illa ſtipulatōne.

p ¶ Sub iuramēto. iſti erant impuberes: vñ non tenuit iuramentū xxii. q. v. paruuli. ⁊ c. pueri. ⁊ iiii. q. iii. c. i. ſed illa intelliguntẜ cū ad teſtimoniū phibendū inducunẜ: ſed alias ſi ſint doli capaces bene tenet iuramentū. j. de delic. pue. pueris. hic poſuit Lau. talē qōem

Aliquis iurauit accipe in vxorẽ vnã de filiabus titij: ⁊ poſtmodum dormiuit cũ vna illaꝝ: querit̃ an preciſe debeat compelli eã ducere. cũ aliã ducere non poſſet. ar. ꝙ ſic. ff. de ɔben. emp. ſi in emptõne §. ſi emptio. ⁊. ff. de ſolu. ſtichũ aut pamphilũ. ⁊ ipſe ſe ad hoc arta uit. ff. ſi quis cau. l. ii. §. vlti. xv. q. i. ſi quis inſaniẽs. imo vr̃ ꝙ ſtatiʒ ſit matrimoniũ. j. ꝺ cõdi. appo. de illis. ⁊. j. c. is qui. arg. ɔ. ff. de ritu. nupt. generali. ⁊. ff. ſi quis cau. ſed ⁊ ſi. §. queſitũ. ⁊. ff. ꝺ vſufru. quotiens. Quidaʒ dixerũt eũ non cõpellendũ: q2 inuite nuptie ⁊c. xxxi. q. ii. §. i. ⁊. c. i. ⁊. ſ. eo. ꝑterea. ſed ɔtriũ eſt verũ ꝙ debeat compelli ſed videt̃ ꝙ nõ ſit cõpellẽdus eam recipe q2 in veritate nec ſpõſalia ꝓceſſerũt nec matrimoniũ q2 cũ dixit volo accipe vnã de filiabus titij nulla cũ aliqua illaꝝ ſponſalia cõtracta ſunt: q2 in ꝑſonã certã ɔſẽtire debuit ⁊ incerta ſpõſalia non ſũt ſpõſalia. ar. xxx. q. v. noſtrates. ar. ff. de teſta. tute. l. duo ſũt titij. ⁊ ſi dico exheredo vnum de filiis meiſ cũ plures habeam nullus eſt exheredatus. ff. de libe. ⁊ poſthu. noiatim. ⁊ certus ꝺʒ eẽ heres alias nõ valet teſtamentũ. ff. ꝺ here. inſti. in tp̃us. §. quotiẽs. ⁊. ff. ꝺ manu. teſta. cũ ex pluribus. Dic ꝙ nõ cõpellit̃ ex vi ſpõſaliorum ſed ꝓpter iuramentũ forte ꝺʒ cõpelli lʒ ad illaʒ recipiendaʒ nõ ſe obligauit directe niſi deterius inde ɔtingeret. ut no. ſ. eo. preterea. ⁊. j. in gl. que incipit. ar. contrarium. her.

q Cum moneas. ⁊ ſi nõ acquieuerit. ar. ꝙ admonitio ſemꝑ debet precedere vindictã. xii. q. ii. indigne. ⁊. j. de ſen. ex. ſacro.

r Compellas. ar. ɔ. j. c. requiſiuit. hoc cõſueuit intelligi pluribus modis qꝺ hic dr̃ de rigore intelligit̃ ibi de miſericordia ne deteri⁹ inde ɔtingat. ar. ſ. c. ꝑterea. uel cõditionalit̃ ſunt cogẽdi ut de nolẽtibus fiãt volẽtes ſed nõ finaliter. xxiii. q. vi. vides. ſed neutra ſolutio vr̃ ſufficere q2 iſte mortaliter peccat veniẽdo ɔ iuramentũ: ꝗ poteſt cõpelli finalit̃. xxiiii. q. iii. tã ſacerdotes. ⁊. c. ecce cr̃ia. Sʒ quõ põt iſte excõicari q2 nondũ venit ɔ iuramentũ: põt dici ꝙ ille q iurauit de iure cõi cõpelli debʒ ut iuramentũ ſeruet lʒ nondũ ſit trãſgreſſus q2 poſt tranſgreſſionẽ ɔhendo cũ alia ꝑ v̾ba de ꝑſenti non poſſet vlterius cõpelli cum iã fortius vinculũ ſupuenerit ⁊ eccleſia non ſolũ peccata cõmiſſa punire dʒ ut dicũt iura predicta: ſed etiã ɔmittẽda ꝓhibere ut ſi videat aliquẽ vicinũ precipitio uel paratuʒ ad peccanduʒ. xciii. di. diaconi. xxiii. q. iiii. ipſa pietas. ⁊. xxii. q. v. hoc videt̃. alioquin cõſentire vr̃. lxxxiii. di. quaſi ꝑ totũ: ⁊ ſic debet eccleſia excõicare ⁊ facere qꝺ põt q2 excõicatio eſt medicinalis. ii. q. i. multi. ⁊. xxiiii. q. iii. corripiant̃. ⁊. c. notandũ. ⁊ hoc ſolũ hñ agit̃ ut vita boniʒ corrigat̃. xxiii. q. v. ꝓdeſt hoc quidẽ ius cõe eſt: caſus tñ põt eſſe vbi non cõpellit finaliter ex cã: ut in. c. requiſiuit. j. c. et cã reddit̃ in lr̃a ipſius. c. requiſiuit. ⁊. ſ. c. ꝑterea. ex cã qñqʒ detrahit̃ ſeueritati: ut. l. di. ut cõſtitueret̃. uel põt exponi lr̃a ipſius. c. requiſiuit. poti⁹ monẽda ꝙ cogẽda. i. ꝓus monẽda ⁊ poſtea cogenda niſi acquieſcat: ⁊ ita non ɔdicit iſto mõ: imo cõcordat cũ iſta tñ ſi ɔhat cũ alia tenet cõtractus ⁊ abſoluet̃ nec cõpellit̃ finaliter.

s Rationabilis cã. puta conſanguinitas uel affinitas uel aliquid aliud perpetuũ impedimentum.

cõſentiente patre ſe iurauit ducere in uxorẽ: quo uolente ad alia uota migrare: eũ epũs cõpellere uoluit ut quod iurauerat adipleret: ⁊ īfra. Quia igit̃ predicto. G. ꝑiculoſũ eſt cõtra ſuũ iuramẽtũ uenire. f. t. mandam⁹ quaten⁹ ſi hoc tibi cõſtiterit eũ moneas[q]: ⁊ ſi nõ acqeuerit monitis ec. cen. cõpellas[r] ut ipſaʒ niſi rõnabilis[s] cã obſtiterit: in uxorẽ recipiat: ⁊ maritali affectiõe ꝑtractet.

Idem archiepis ⁊ alijs prelatiſ per angliam conſtitutis.

Non eſt uobis ſicut arbitrãur cognitũ: qualiter rex angloꝝ per diſcordiã que int̃ ipſũ ⁊ filios ſuos eſt ſuborta: uxores[a] coꝝ detineat: ⁊ infra. Nos itaqʒ attẽdentes iuſtuʒ ⁊ honeſtũ eſſe: ut viri ſuas petãt uxores: mãdam⁹ quaten⁹ eundẽ regẽ ad eas reſtituẽdas ſolicite mõneatis: ⁊ ſi iuxta cõmonitionẽ ueſtram filijs ſuis uxores ſuas infra certuʒ terminũ nõ reſtituerit: extũc ī quacũqʒ prouinciaꝝ[b] ueſtraꝝ detinent̃ uel transferũtur donec[c] ibi fuerint nulla diuina officia preter baptiſmũ[d] paruuloꝝ ⁊ penitẽtias moriẽtium[e] celebretis: nec ꝑmittatis aliquatenus celebrari.

Idem epõ ſancte agathe.

Preterea de muliere que a viro imperit̃: cui⁹ conſãguineuſ cũ ea ſe deliquiſſe ꝓponit: ſed hoc publice[f] confiteri recuſat: propter metũ ⁊ potentiam mulieris taliter reſpondem⁹: ut matrimoniũ ipſuʒ fieri: niſi iuramentũ[g] intueniſſet: diſtricte ꝓhibeas ne deteri⁹ inde cõtingat.

Idem procuratori ⁊ canon. ſoran.

Veniẽs ad ap. ſe. mariota ſupplici inſinuatione mõſtrauit: ꝙ quendam adoleſcentem adamauit ī tãtũ: ꝙ uterqʒ de matrimonio cõtrahendo ſub trium perſonaruʒ teſtimonio preſtiterit iuramentuʒ quod parẽtes mulieris ipſi⁹ ignorantes eam inuitam ⁊ reclamãteʒ[h] in uxorẽ alij tradiderũt: quẽ ita exhorruit: ꝙ ſe ab eo nullo modo cognoſci[i] permiſit. Cũqʒ publice fateretur: ꝙ a priori uiro cognita eẽt atqʒ iurata: epũs ſorañ. cognito: ꝙ ꝓxima inter[k] eos eſſet linea conſanguinitatis: ipſos abiuicẽ ſeparauit[l]. Ceteꝝ cũ eã ipſa tractaret[m]. ⁊ uiro cui tradita fuerat a parẽtib⁹ ɔſentire nolente ⁊ ipſe aliam ī uxorem traduxit: ⁊ illa cuidã. t. nomine publice in ɔſpectu eccleſie nupſit[n]. Tandẽ cũ de illo filium genuiſſet: pater ipſi⁹. t. ei oppoſuit ꝙ filiũ ſuũ non potuit in virũ hr̃e: eo ꝙ ab alio qui defunct⁹ eſt prius deſponſata fuiſſet: ⁊ infra. Mandamus quaten⁹ ſi inueneritis ꝙ predicta mulier a priori viro iudicio eccleſie fuerit ſeparata: ⁊ ab codeʒ. t. ſine cõtradictione eccleſie in uxorẽ traducta: ⁊ ille cui a parẽtib⁹ fuit copulata de pñti vita deceſſit[o] predictũ. t. mo. premiſ. cõpel. ut prefatã mariotã recipiat[p]: ⁊ ſtudeat maritali affectiõe tractare: alioqui eũ ⁊ ſupiductã: ⁊ patrẽ ei⁹ ſi huic rei reſtiterit[q]. excõicatiõi ſubdatis.

Idem papienſi epiſcopo.

a Non eſt vobis. vxores. poſſunt eñ filij regis petere vxores ſuas ꝑ int̃dictũ de libe. exhi. immo de vxore exhibẽda. ff. de libe. exhi. immo. ⁊. C. eo. ti. ad inſtar. ⁊. C. de nup. ſi inuita. Et hoc hʒ locũ cũ inuita detinetur vxor ſicut hic. Si vo volens detinet̃ tũc ꝑ officiũ iudicis uel epĩ loci. Cũ eñ volẽs detinet̃ filius nõ dat̃ interdictũ de li. exhi. niſi inter duos qui dicũt ſe eſſe patres uel dños ⁊ cõtrouerſia eẽt. ff. de lib. exhi. l. vl.

b Prouinciaꝝ. Sic ꝗ ꝓ debito vnius tota ꝓuincia int̃dicit̃: ut. ſ. de offi. dele. ſane.

c Donec ipſi fuerũt. ꝗ vr̃ ꝙ poſtꝙ inde receſſerit poſſint celebrare. ar. ff. de poſtu. imperator. C. ex qui. cau. infa. irro. ſi ſeuerior. ar. ɔ. C. e. ti. ad tempus. dico ꝙ hec ẽ ſuſpenſio iuris ⁊ cũ tp̃is diffinitõe ⁊ ideo tp̃e elapſo nõ indiget abſolutõe: ⁊ ita illis recedẽtibus celebrabũt. ſi. lxxxi. ſi qui ſunt ꝑſbyteri. vin. ſed nũquid tunc poſſunt celebrare ſũmiſſa voce ⁊ ianuis clauſis: non: niſi eſſent ꝓuilegiati. j. de ꝓuil. qꝺ quibuſdã. vel niſi eẽt epũs. j. de priuil. ꝙ nõnullis. ⁊ ſingularit̃ in cõuentualibus eccleſiis bini ⁊ bini poſſunt dicere horas ſuas ut legere videant̃ poti⁹ ꝙ cantare. j. de pe. ⁊ re. qꝺ in te.

d Baptiſmũ paruuloꝝ. iſta duo ſacra ſemꝑ excipiũt̃ de quolibʒ interdicto q2 ſunt ſacramẽta neceſſitatis. i. q. i. §. ſed notandũ ẽ. ⁊. §. ecce ſi clericus. ⁊ melius. xxiii. di. §. vex. vñ ẽt in neceſſitate poſſũt recipi ab heretico. xxiiii. q. i. ſi quẽ forte. ſecus de aliis xxiiii. q. i. cepit.

e Morientiũ. ⁊ ꝑter coionẽ que viaticũ appellat̃. j. de pe. ⁊ remiſ. qꝺ in te. ⁊ etiã ſuſcipientibus ſignũ crucis ⁊ peregrinis penitẽtia concedit̃: ut in. c. qꝺ in te. her.

f Preterea. publice cõfiteri. Quid ſi publice cõfitet̃: duplici rõne nõ debʒ ei credi. Primo q2 vnius cõfeſſio in alieno facto nulla ẽ. iiii. q. iii. §. itẽ in criminali. v̾. item vnius teſtimoniuʒ. ⁊. ſ. de teſti. veniens. Secũdo q2 turpitudinẽ ſuã confitet̃. ſ. de dona. inter dilectos. xiii. q. v. non ſane. ⁊. j. de eo qui dux. in matri. c. i. ſed ɔſanguineo reuelare tenet̃. xxxv. q. iii. ſi autem homo.

g Niſi. iuramentũ. ⁊ ita ſi iuramentũ interuenit non debet matrimonium prohiberi propter confeſſionẽ illius ſecretam: niſi aliter probaret̃. nam ſi legitima affinitas probaret̃ impediret̃ matrimoniũ non obſtante iuramento illo quod habuit conditionẽ annexaʒ. ſ. niſi iuſta cauſa prohibeat. ſ. de iureiuran. quemadmodũ. immo iaʒ contractuʒ ſepararet̃. j. de eo qui cogno. conſan. vxo. ſue. de illo. Si vero iuramentũ non interueniſſet ad teſtimoniũ vnius ſiue ad famã impediret̃ matrimoniũ cõtrahendũ. ſ. de teſti. ſuper eo. §. i. ⁊. j. de conſan. et affini. ſuper eo. et hic.

h Veniens. reclamantem. ergo non fuit matrimoniũ. xxxi. qõe. ii. c. i. et ii. et. j. eo. c. proximo.

i Cognoſci permiſit. qꝺ ſi feciſſet amplius reclamare non poſſe. j. de eo qui dux. in ma. quã po'. ꝑ adul. c. ii. ⁊. j. qui ma. accu. poſ. inſuper.

k Inter eos. ſ. ipſam mulierẽ ⁊ primũ virum.

l Separauit. xxxv. q. iii. nullã progeniẽ cõtradicimus.

m Tractaret̃. cum ſecundo uel potius cum primo. her.

n Nupſit. quod fieri non debuit lite pendente: ut. argu. j. de ſpon. duorum. tua fraternitas.

o Deceſſit. maxime quia idẽ eſſet ſi viueret quia ſi inuita tradita ei fuit nullum fuit matrimoniũ. j. c. proxi.

p Recipiat. ergo propter ſolum ſcandalum non ſeparatur matrimonium: quia iudicium eccleſie non expectauit. j. eo. cum in apoſtolica. et. j. de matri. contract. contra interdic. eccle. c. i. ⁊. ii. et eſt hic argumentũ ꝙ non preſtat impedimentũ quod de iure non ſortitur effectum. ſ. de iurepatro. illud. cum ſuis cõcordantiis.

q Reſtiterit. omnes impedientes iuriſdictionẽ iudicis poſſunt excõicari. ſ. de offi. deleg. c. i. ⁊. ſ. de teſti. tam litteris. Her.

r Cum locū. metus. qui poſſit cadere in conſtantē virū. j. c. pxi. τ c. con ſultatiōi. in fi. τ ff. qō me. cā. metū. minoꝛ tn̄ metus magis excuſat fe minā q̄ viꝛ. ar. xxxii. q. vi. indignant. τ ar. j. de homi. ſicut dignū. i. Bn̄.
s ¶ Solo. cōſenſu. xxvii. q. ii. ſufficiat. τ ita oīa que dicunt. xxx. q. v. aliter. et c. noſtrates. referunt tantum ad ſolēnitatem.
t ¶ De ipſo. ſ. conſenſu.
u ¶ Plena debet. ille uel illa q in aliū uel aliā conſentire dʒ
x ¶ Indagandus. i. inquirendus ad conſentiendū.
y ¶ Prouenire. qꝛ quod quis non diligit facile cōtenit. xx. q. iii. preſens. τ ſ. e. preterea. i. τ. j. eo. requiſiuit. τ xxxi. q. ii. §. i.
ʒ ¶ Nihil timere. eſt ergo hic arg. q̄ ad officiū iudicis ptinet locū ſecurū aſſignare ptibus τ honeſtū. iii. q. ix. hortamur. τ xxxiii. q. ii. ſiue. τ ff. de arbi. ſi cū dies. §. arbiter. alioqn pōt appellari ſi requiſitus iudex hoc non fecerit. ſ. ut li. non cōte. accedens. ii. τ ſ. de appel. ex parte. i.
a ¶ Donec. i. quouſqʒ conſtet de matrionio iſtius puelle inter eos qui illaʒ petunt τ cui ipſa conſenſerit ſic ſtabit q̄ſi in ſequeſtro i loco tuto. Iſta puella timebat ſibi inferri violētiā a quibuſdā nobilibus ciuibus papien̄. τ iō ne raperet ab illis ponit in loco ſecuro poſtq̄ conſtiterit cui conſenſerit tradet ei ut in fi.
b Veniens. receperit. ut concubinam.
c ¶ Preſtitit. poſt prolē ſuſceptā: τ ſic ſponſalia de futuro cōtracta fuerunt. vnde ſi poſtea anteq̄ contraheret cum alia illā cognouit inductū fuit matrimoniū preſumptū ꝯ quā preſumptionē pbatio in contrariū non admittit. j. e. ſi is qui. τ. j. de ꝯdi. appo. de illis. hēr.
d ¶ Pernoctauerit. pernoctare totā noctē ſignificat. ff. de vbo. ſig. urbana. §. pnoctare. ſic. j. de accu. ſi conſtiterit.
e ¶ Cognouerit. quod ſi ita ē matrimoniū eſt inter eos ut dixi q̄uis non credebat tali tacito conſenſu cōtrahere: veluti ſi quis ſe filiūfamilias exiſtimauerit cū ſit paterfamilias poterit acquirere hereditatē. ff. de ꝯdi. τ demō. multū intēſt.
f ¶ In virū conſtantē. qꝛ tunc nullū fuit matrionīū. j. c. conſultatōi. qꝛ libertatē debet habere qui cōſentit. ſ. c. pxi. Quis metus excuſet τ quis nō: dictuʒ eſt. ſ. de his que vi metuſue cā fiunt. cū dilectus. τ c. abbas.
g ¶ Ut vxoꝛi. qꝛ foꝛtius vinculū ſupueniēs p̄iudicat pꝛimo. j. de ſpon. duo. c. i. ſicut matrimoniū adoptōi. ff. de ritu nup. non ſolū. §. ii. τ eſt hic ar. q̄ lʒ culpa mea inciderim in metū nihilominꝰ excuſoꝛ ppter metū. arg. ff. qō me cā. nec timoꝛē. cū. l. ſe. Ar. ꝯ. ff. e. ſi mulier. hēr.
h Commiſſuʒ. lege. xix. q. ii. due ſunt. τ ſ. de regula. licet. τ ſ. de renūci. niſi cum pridē. §. ſed dices.
i ¶ Tutius. Sed ꝯ videt qꝛ dicit qui ſe dat nuptui bene facit qui ſe non dat nuptui melius facit: ut. xxviii. q. i. nuptiarū. τ vtrūqʒ expedit: ſed vnū plus: alterū minus. xxviii. q. i. ſic eni neqʒ. vꝫ. ideo. τ ſic tutius eſſet non ꝯhere ſaltē ppter pronitatē exigēdi poſtea debitū non ꝯdicit qꝛ hoc faciēdo pōt vtrūqʒ ſeruare τ iuramentū τ ppoſitū ſuū: τ ideo dicit tutius. vel dic tutius ſaltem quo ad opinionē ne de facto dicat iſte uenire ꝯ iuramentū. preterea non vꝫ infringere iuramentū qui illud in melius cōmutat. ſ. de iureiurā. peruenit. ſ. ꝯ vo. τ vo. redēp. ſcripture. τ ſic ille intrando religionē ſeruat iuramentū: τ ita tutius eſt non contrahere: τ qui bonū agunt ſi melioꝛa deliberata non faciūt ceciderunt in conſpectu dei. xvii. qōe. i. qui bona. τ ſi contrahat videt facere contra conſcientiā τ ſic peccat: ergo non eſt tutius. xxviii. q. i. §. ex his. Sed dicas: iſte nullū votum emiſit ſed ad votū ſuſpirat. vnde non debet dici voti tranſgreſſoꝛ etiam ſi non intret religionē ſi amplius non proceſſit. ſ. de vo. τ vo. redemp. litteraturā. τ non facit cōtra propoſitū ſuū: quia licet gerat in coꝛde virginitateʒ conſentire poteſt in matrimonio. xxvii. q. ii. beata maria. Poteſt ergo ſeruare vtrunqʒ ut dixi ſi vult tamen ſine peccato poteſt intrare religionem. τ non contrahere. hēr.

Cum locum nō habeat cōſenſus ubi metꝰ[r] uel coactio intercedit neceſſe eſt: ut ubi aſſenſus cuiuſquā requirit: coactiōis materia repellat. Matrimoniū autē ſoloꝰ[s] cōſenſu contrahitur: τ ubi de[t] ipſo querit: plena[u] debet ſecuritate ille gaudere: cuiꝰ eſt animꝰ idagādus[x] ne p timoꝛē dicat ſibi placere quod odit: τ ſequat exitus qui de inuitis ſolet nuptijs pueniꝛe[y]. Quocirca mādamus: quatenꝰ puellā de cuiꝰ matrimonio queſtio uentilat in domo in qua nihil eam timere[ʒ] opoꝛteat facias honeſte teneri donec[a] predicta cauſa termiata fuerit: et ſentētia ſine cōtradictione cuiuſquā ualeat executioni mādari. Idem.

Veniēs ad nos gu. ſua nobis relatione monſtrauit q̄ in domo ſua mulierē quandā receperit[b] de qua prolē habuit: τ cui fidē corā pluribus preſtitit[c]: q̄ eam duceret i uxoꝛē. Interi autē cū apud domū vicini ſui pnoctauerit[d]: eiꝰ filia nocte illa ſecū ꝯcubuit: quos pr̄ puelle ſimul in vno lecto iueniēs: ipſū eā p vba de pn̄ti deſponſare coegit. Ideoqʒ mādamꝰ: quatenus ſi iueneris q̄ primā poſt fidē preſtitā cognouerit[e]: ipſū cū ea facias remanere: alioquin ſecunde niſi metu coactus: qui poſſet in virū[f] conſtantē cadere eam deſponſauerit: adherere facias ut uxoꝛi[g].

Idem exon̄. epō.

Commiſſū[h]: τ infra. Significauit nobis fra. tua: q̄ quidā cuidā mulieri de cōtrahēdo matrimonio fidē dedit: τ ſe cū ea infra biennīū p vba de preſenti cōtracturū preſtito iuramēto firmauit: nūc aūt priuata lege[h] ductus ad frugē melioꝛis vite ſuſpirauit: τ infra. Fra. t. t. rn̄. q̄ tutius[i] eſt ei religione iuramēti ſeruata prius cōtrahere: τ poſtea ſi elegerit ad religionē migrat ſi tn̄ poſt deſponſationē copula nō dinoſcit interueniſſe carnalis.

Lucius. iij. rapulen̄. epō.

Requiſiuit a nobis tua fraternitas: qua cenſura mulier cō pelli debeat: que iuriſiurādi religione neglecta nubere rēnuit: cui ſe nupturā int poſito iuramēto firmauit: τ infra. Ad quod. b. r. q̄ cū libera debeāt eſſe matrionia: monēda eſt potiꝰ quā cogenda: cū coactiones difficiles ſoleant exitus frequēter habere. Urbanus. iij.

Cum in apoſtolica: τ ifra. Intelleximꝰ q̄ cū int villicuʒ de n. τ uxoꝛeʒ eius matrionij queſtio tractaret ante publicationē teſtiuʒ villicꝰ reuerſus eſt ad propꝛia publice inter ſe τ uxoꝛem ſuā ppoſuit ſentētiam diuoꝛtij iudicio eccleſie promulgatā: τ ſic falſitate ſuggeſta[k] quandā aliam facti neſciam[l] ſibi copulare preſūpſit. Poſtmodū vo ſup prioꝛis matrionij qōne litteris ipetratis delegati iudices ſentētiā diuoꝛtij protulerunt. Uerum quia villicū τ mulierē quam ſupinduxit pendēte lite prioꝛis uxoꝛis: inuicē aſſeris conſenſiſſe. Conſul. t. t. rn̄. q̄ ipoſita[m] viro penitētia competēti et infra penitentie tēpus carnali cōmertio[n] iterdicto poſtmodū in maritali copula poterūt remanere[o].

r Requiſiuit. Cum libera. ff. eo. cum locū. τ ar. ſ. de procu. accedens. τ ſ. eo. preterea. i. τ xxxi. q. ii. §. i. τ c. i. τ iii. xx. q. iii. preſens. Sed nunquid erit minus libera ſi compellat ex poſtfacto ad quod iureiurādo ſe aſtrinxerit: videt q̄ non: quia nec inuitus creſcere ad oꝛdines dicit qui propter iam ſuſceptū beneficiū ad oꝛdines urgetur. lx. di. innouamꝰ. τ ſ. de eta. τ quali. c. i. τ c. queris. cū ſpōte ſuſceperit beneficiū: τ non dicit inuitus qui propter voluntariā promiſſionē vrget ad promiſſi ſolutionē. xii. qōe. ii. quicūqʒ. ii. Item propter delictū precedens quādoqʒ quis cōpellit ad matrimoniū. j. de eo qui duxit in matri. quā pol. per adulte. ca. i. τ ita videt q̄ iſta cōpellenda ſit. ſimile. ſ. eo. ex litteris. ar. xxii. q. iiii. inter cetera. Sed littera iſta cōtradicit potius monenda q̄ cogenda ſed potius expone monenda. i. prius monenda: τ poſtea cogenda propt iuramentū ſuuʒ. ſimilis expoſitio. xxiii. q. iiii. non inuenit. i fi. Hic ſuper hoc ut dixi. ſ. eo. ex litteris. hēr.
k Cum in apoſtolica. ſuggeſta. Nūquid debuit ei credi: non abſqʒ litteris iudicis. viii. q. v. c. vlti. ſimile. viii. qōe. iii. nonne. C. de mā. princi. l. vna. Quare ergo excuſatur mulier: cū lite pendente nihil debeat inouari: ut. ſ. ut li. pen. c. i. Ideo excuſat quia omnes ita credebant τ verius qꝛ nullū erat matrimoniū cū prima.
l ¶ Neſciā. τ ideo videt q̄ marito priuari non debuit moꝛtua p̄ma etiā ſi fuiſſet matrimoniū cū prima. j. de eo qui dux. in matri. quā pol. per adul. c. i. τ xvii. q. ii. nos nouimus. in fi.
m ¶ Impoſita viro penitētia. Sed quare imponit viro penitētia cū nullū fuerit matrimoniū primū: ideo: qꝛ lite pendente cōtraxit cuʒ ſecunda in contemptū eccleſie. j. de matri. cōtrac. contra interdic. eccle. c. i. ii. τ iii.
n ¶ Cōmertio. interim. Sed quare punit hic mulier in debito ſuo poteſt dici q̄ ipſa ex poſtfacto cōſenſit ut preſumit quia poſtea cā tractata fuit uel punit vir in exigendo ſed nō in reddēdo ſi exigat debitū ab vxoꝛe. ſi. j. de ſen. excō. inquiſitōe. τ. j. de ſecū. nup. dnis. Si vo illa ſciuiſſet puniret ut dixi. j. de matri. cōtrac. contra interdic. eccle. c. ii. τ iii.
o ¶ Remanere. Sic pʒ q̄ ſi aliquis habēs vxoꝛē lʒ ea viuēte τ etiaʒ pendēte cōtrahat cū alia: ſoluto p̄mo matrimonio tenet ſecundū. ſed hoc locū habet cū primū matrimoniū fuit nullū ut hic. ſ. eo. veniens. τ etiā ſciente ſecunda uxoꝛe: τ q̄ dicit ſupra facti neſciā dicas maxime qꝛ non preſtat impedimentū qō de iure non ſoꝛtit effectū ut hic. τ ſ. de iurepa. illud. τ c. cū laici. cū ſuis cōcoꝛ. τ. j. de deſpō. impu. lr̄as. τ c. acceſſit. τ tunc p̄mo apparet per ſn̄iaʒ q̄ nullū fuit p̄mū matrimoniū. ſi. j. de fri. τ male. fraternitatis. i fi. ar. ꝯ. ſ. e. ad audientiā. τ ſ. de biga. nuper. ſi vo cōtrahat cū ſecunda ignoꝛante p̄ma vxoꝛe cū qua de iure tenuit matrimoniū tunc nullū eſt mr̄imoniū cū ſecunda ſed moꝛtua p̄ma poteſt remanere cū ſecunda ſi ipſa voluerit. τ vir cōpellit eam recipe ppter dolū ſuū. j. de eo qui dux. in matri. quā pol. p adul. c. i. τ ſi poſt moꝛtē poꝛis ſcienter cōſentiat in illū tunc p̄mo inducit matrimoniū. j. de eo q dux. in ma. veniēs.

⁊ c. ſignificauit. ĩ. de cõiug. ſer. ꝓpoſuit. Si ṽo ſcienter ꝯ̃xit cũ illo tunc nullũ eſt matrimoniũ nec eſſe poteſt etiã poſt mortẽ prioris. ĩ. de eo qui dux. in ma. quã pol. per adul. ex marũ. ⁊. c. cũ haberet.

p ¶ In preſentia. ꝙtocũq;. ar. ſ̃. ff. de diuor. vxores. vbi dr̃ ꝙ p quinquenniũ debꝫ expectari. lex illa ⁊ cõſimiles non tenent p aut. C. de repu. ĩ. hodie.

cognouit p aſpectũ corporis cũ iam ſit corrupta: ut dicit in fi. Itẽ eſt hic ar. ad multa de tacito conſenſu. i. q. i. cõſtat. l. di. pſbyteros. Et. ff. de libe. exhibẽ. l. vlti. Unde vſus. Effuge cũ poteris ne conſenſiſſe puteris.

c ¶ Tranſiuit. vnde neuter poteſt obijcere alteri adulteriũ quia paria delicta mutua cõpenſatione tolluntur. ĩ. de adul. c. pe. ⁊ vlti. ff. ſolu. ma. viro atq; vxore. ⁊. xxxii. q. vi. nihil.

Ex c. iij. ceſar auguſtenſi epõ.

In preſẽtia noſtra queſiuiſti: quid agendũ ſit de mulieribꝰ que viros ſuos cauſa captiuitatis uel peregrinatiõis abſentes: ultra ſeptẽniũ preſtolate fuerint: nec certificari poſſunt de vita uel morte ipſorũ: licet ſuper hoc ſollicitudinem adhibuerint diligentẽ: ⁊ pro iuuenili etate ſeu fragilitate carnis nequeũt cõtinere: petentes alijs matrimonio copulari. Conſul. ergo tue. t. r. ꝙ quantocũq;[p] annorũ numero ita remaneãt: viuẽtibꝰ viris[q] ſuis nõ poſſunt ad aliorũ conſortiũ canonice cõuolare: nec auctoritatẽ eccleſie pmittas cõtrahere: donec[r] certum nunciuꝫ recipiãt de morte virorũ.

Idem.

Inter opera charitatis nõ minimũ eſt errantem ab erroris ſui ſemita reuocare[s]: ⁊ infra. Statuimꝰ: ut oĩbus qui publicas[t] mulieres de lupanari extraxerint ⁊ duxerint in uxores[u]: quod agunt in remiſſionẽ proficiat peccatorũ.

Idem.

Ad id quod p tuas lr̃as intimaſti: de quadã parrochiana tua: quã ſuus victricus cuidã theutonico matrionialiter copulauit. t. r. ꝙ quãuis vndeciꝫ[a] annos habẽs ab initio iuita fuiſſet ei tradita: ⁊ renitẽs tñ quia poſtmodũ p annũ ⁊ dimidiũ[b] ſibi cohabitãs conſenſiſſe videtur: ad ipſum eſt cogenda redire: nec decetero recipiendi ſunt teſtes: ſi quos memorata mulier ad probandũ ꝙ non conſenſerit in eũdem nomiauerit producẽdos: cũ mora tãti temporis huiuſmodi probationẽ excludit. Mandamꝰ igitur ut ppter hoc non omittas quominus utrũq; ꝯpellas ad alterum maritali affectione tractandũ: niſi forte uellent ad religionẽ pariter conuolare: penitentia eis iniuncta pro eo ꝙ ad alienos ⁊ illicitos concubitus uterq; tranſiuit[c].

Anno. iij. fernatinati epõ.

Sicut ex litteris tue fra. accepimus: cũ lau. parrochianus tuus. p. mulierẽ ſe ducturũ in cõiugem in manus eiuſdẽ. p. iurantis[d] ꝙ eam ſibi traderet in uxorẽ: proprio firmauit iuramẽto: nec p virũ ſteterit: ſed p[e] mulierẽ potius quominus inter eos matrionialis ſolẽnitas ſit ſecuta: quattuor poſtmodũ uel quinq; annis[f] elapſis: idem. l. e. mulierẽ per uerba de preſenti: ut eius conſanguinei aſſerũt deſponſauit: ⁊ ĩfra. Poſtulat. t. t. rñ. ꝙ ſi tibi cõſtiterit ꝙ idem. l. p. p uerba de futuro. e. uero deſponſauerit p ṽba de preſenti: impoſita ei penitẽtia cõpetẽti: quia primã fidẽ irritaꝫ fecit: niſi forſan in iuramẽto ſuo certum terminũ infra quẽꝫ dictam. p. duceret in uxorem prefixit: nec per eum ſteterit quin ad ſtatutũ[g] terminũ matrimoniũ confirmauerit matrimonium ſecũdo loco contractum legitimũ iudices: ⁊ ad illud ſeruandum cõpellas[h] eundem. Quod ſi forte p uerba de futuro ſponſalia cũ utraq; contraxit: iuramentũ primũ ſicut licite factum eſt ipſum ſeruare compellas: de ſecũdo ei penitẽtiã iniũcturus. Quod ſi de his nõ cõſtat ad plenum: tamdiu[i] adhuc cognoſcas de cauſa: donec ſuper his ſufficienter inſtruaris.

Idem arelaten̄. epõ.

Cum apud ſe. ap. ⁊ ĩfra. Sane conſuluiſti nos: utrum mutꝰ et ſurdus[k] alicui poſſint matrimonialiter copulari. Ad quod. t. r. ꝙ cum phibitoriũ[l] ſit edictũ de matrimonio cõtrahendo: ut quicũq; nõ prohibetur[m]: per conſequentiã admittatur: ⁊ ſufficiat ad matrimoniũ

q ¶ Viris. vbi tamẽ veriſimiliter preſumitur de morte ſi mulier nubat excuſatur ⁊ viro reuerſo: niſi ſpõte redeat ad virũ ſtatim pena merito ſunt notande. xxxiiii. q. ii. cuꝫ per bellicã. ſi ṽo matrimonio ꝯtracto dubitant de morte non exigant debitũ ſed reddãt: ⁊ ſi poſtea certificate fuerit ꝺ vita ſtatim recedãt ĩ. ꝺ ſecũ. nup. dñs.

r ¶ Donec certum nunciũ. ſic. ĩ. de ſecũ. nup. dñs. ⁊. C. de repu. aut. hodie ⁊ i aut. ut liceat matri ⁊ auie. §. ꝙ aũt. col. viii. Sed pone ꝙ fuit aliquis in exercitu ſarracenorũ uel etiã in aliis nec ẽ reuerſus nec põt certificari mulier ꝺ morte p magiſtruꝫ militũ uel p alium tũc mittat ad locuꝫ ſi põt: uel ad vicina loca ut inquirat ſi poteſt alias expectet ꝙdiu certificata fuerit de morte: ut pꝫ hic ⁊ per iura predicta.

s ¶ Inter opera reuocare. hꝫ eſt vnũ genus elemoſinaruꝫ. xlv. di. tria ſunt genera. et hoc ꝙtuꝫ in te eſt. xliii. di. epheſijs. ⁊ primo a te alias inordinata eẽt talis elemoſyna. vnde dicit Augꝰ. qui vult dare elemoſynaꝫ a ſe debet incipe: vnde ſcriptũ eſt: miſerere aĩe tue placẽs deo. de pe. di. iii. §. ſed ſi verba in. c. q vult. ſine hac elemoſyna nulla valet ad vitã. Ad hoc enĩ pcipue tenentur prelati. xxiii. q. iiii. ita plane. hic tñ crimẽ meretricij ſub diſſimulatiõe ptranſit eccleſia.

t ¶ Publicas. nulla neceſſitas eas excuſat. ff. de ritu. nup. palã. §. nõ eſt. xxxii. q. v. ita ne. ar. ĩ. de pe. ⁊ remiſ. cũ infirmitas. in fi. quas ẽt vilitas vite indignas. facit legũ obſeruatõe. C. de adul. l. que adulteriũ. in fi. Et dr̃ meretrix que multorũ libidini paret. xxxiiii. di. vidua. vel quarũ publice venalis eſt turpitudo. xxxii. q. iiii. mẽtrices.

u ¶ In vxores. xxxii. q. i. nõ eſt culpãdus. ar. ſ̃. e. cã. q. i. c. i. So. cõtrariũ loquitur de illa que meretricari nõ deſinit: ⁊ illa nõ eſt retinenda ne patronus turpitudinis videatur hic de ea que ꝯtinere libenter vellet ſi inueniret qui eã ducere vellet in vxorẽ. her.

a ¶ Ad id quod. vndecim annos. ⁊ ſic infra duodecim annos poteſt eſſe vxor: ⁊ hoc ſi malitia ſupplet etatẽ. ĩ. ti. ꝓxi. de illis. ii. ⁊. c. vlti. her.

b ¶ Dimidiũ. Et ita per patientiã ſequentis tpis ꝓxima cã ſublata eſt per conſenſuꝫ ſequentẽ: ſicut. ĩ. ti. ꝓxi. de illis. ii. Et. ĩ. de eo qui dux. in ma. quã pol. p adul. ſignificauit. ⁊. ĩ. qui ma. accu. poſ. inſup ⁊ eo ipſo ꝙ in domũ viri traducta patienter pfecit etatẽ ⁊ amplius pſumitur conſenſiſſe. ff. de ritu nup. minorẽ. cõtra quã preſumptionẽ ꝓbatio incontrariũ non admittitur. ĩ. e. is qui. ⁊. ĩ. de condi. appo. de illis. ⁊ pcipue quia hec non poſſꝫ ꝓbare ſe virginẽ ſi vir dicat ꝙ eã

d ¶ Sicut. iurãtis. Hic vr̃ pmitti factũ alterius ⁊ ꝙ alteri poſſit ſtipulatio fieri. Sed cõtra inſti. de inuti. ſtip. §. alteri. ⁊. ff. de ṽbo. ob. l. ſtipulatio iſta. §. alteri. ⁊. l. ſtipulatõe. ⁊ ſi puella nollet illi nubere non dr̃ pater piurꝰ dũmodo p patrẽ non ſtet ꝙ hoc ſoluꝫ intelligitur iurare ſe facturũ ⁊ curaturũ ut illa cõtrahat cũ illo ſi poterit alias eſſet periurus. de hoc dr̃. ſ̃. eo. ex litteris. ii.

e ¶ Per mulierem. vnde non fuit ei imputanduꝫ ſi hoc veruꝫ fuit. arg. ſ̃. de offi. or. paſtoralis. ⁊. xlvii. di. quid ad nos. ⁊. ſ̃. eo. de illis. immo p cõpleta habenda eſt conditio ff. de conditi. ⁊ demon. iure ciuili.

f ¶ Annis. non tenebatur ſponſus tãdiu expectare niſi vellꝫ C. de ſpon. l. ii. niſi cã ſubeẽt ff. eo. l. pe. ſed hoc verũ eſt ſi terminus fuiſſet appoſitus. ut. ĩ. ſequitur ubi iuramentũ interuenit.

g ¶ Ad ſtatutũ. Sed videtur ꝙ etiã nihilominus poſt terminũ teneatur. ar. ſ̃. de do. ⁊ ꝯtu. cũ dilecti. ff. de arbi. l. celſus. §. i. Sed aliud eſt in matrionio ꝙ res ipſa non capit tantã dilationẽ ppter periculuꝫ fornicatõis. ſ̃. ut li. non ꝯteſ. quoniã. §. i. ⁊ vbi terminꝰ apponitur vltra terminũ nõ tenetur ad ꝯ̃hendum: alias nihil operaretur appoſitio termini: vbi terminus non apponitur: ei nocet qui vltimo eſt in mora. ff. de peri. ⁊ cõmo. rei vẽ. illud ſciendum. ⁊ ꝙ nulla eſt cõtracta obligatio de pſenti: ſed in cõtrariis obligatio eſt pura ⁊ de preſenti: quare obligatio non tollitur propter lapſuꝫ terminũ ſed ſolutione eius quod debetur. arg. ff. de actio. ⁊ oblig. l. obligationuꝫ. ii. §. placet. ⁊ ita iſta ſunt diſſimilia.

h ¶ Seruare compellas. ſ̃. eo. ex litteris. ii. ar. contra. ſ̃. eo. requiſiuit. dic ut dixi. ſ̃. eo. ti. ex lr̃is. ii.

i ¶ Tamdiu ſit. ſic. ſ̃. de proba. cauſam matrimonij. ⁊. ĩ. de conſan. ⁊ affini. ex litteris. ⁊. xxx. qõe. v. iudicanteꝫ. Et ita eſt hic argu. ꝙ in cauſa matrimoniali. ſecundo inducantur teſtes ſuper eodem articulo poſt publicationem: ut in predictis capitulis.

k ¶ Cum apud. ſurdus. qui prorſus non audit quia de alio non eſt dubium quin poteſt poſtulare. ff. de poſtu. l. i. §. propter caſum. ſic ergo ſurdus ⁊ mutus poſſunt contrahere matrimoniũ. ff. de iure do. mutus. ⁊. ĩ. eo. tue. Que fuit ergo dubitatio huiuſmodi queſtionis? Illa potuit eſſe dubitatio: quia certa forma eſt expreſſa ad contrahendũ. ĩ. eo. ſi inter. ⁊. ĩ. de ſpon. duo. licet. Et quia iſti non poſſunt ſeruare illam: dubitatur quid iuris: ⁊ quantũ ad eccleſiam verſa ſunt neceſſaria. ĩ. eo. titu. tue. vnde altero ſubtracto non videbatur matrimoniũ. argu. i. qõe. i. detrahe. ſed non eſt ita quia ſolus cõſenſus ſufficit ut hic dicit. ⁊. xxvii. qõe. ii. ſufficiat. Unde ſi nõ poteſt exprimi per verba: exprimatur per nutum uel ſignum: ut hic patet in fine. et. ĩ. eo. tue.

l ¶ Prohibitoriũ. quia certe pſone prohibentur ut hic pꝫ. ⁊. xxx. q. iiii. qui ſpiritualẽ. vñ oẽs admittuntur qui non expreſſe phibentur. ff. de pcur. mutus. ſi. ff. de teſti. l. i. aliter accipitur prohibitoriũ. ff. de no. op. nũc. ptor. §. hꝫ eni inẽdictũ.

m ¶ Prohibetur. ar. id qd non phibetur cõceſſuꝫ videtur. ar. ſ̃. ff. de col. illi. l. iii. ⁊ ii. q. v. conſuluiſti. de hoc traditur. ſ̃. de trãſla. inter corporalia.

n Dilectus. copulauit. ignorans q illi eſſet furioſus.

o Furore. ſi tpe contracti matrionij taliter laborabat non fuit matrionū. xxxii. q. vii. neqꝫ furioſus. ſi. ē. de regula. ſicut. ſi tn̄ tpe ſane mentis cōtraxit: durat. ut in. c. neqꝫ. qꝛ etiā retinet dignitatē. ff. de ſta. ho. qui furere. ⁊. ff. de ſponſa. qui furē. ⁊ retinet filios in poteſtate. ff. de his qui ſui uel alie. iur. ſunt. l. patre furioſo. Sed quō potuit hoc eſſe: qꝛ ſi quādo mulier iſta cōtraxit laborabat illa furore ſtulta fuit. ſed hoc non eſt veriſimile q aliqua cū tali cōtraheret: ſed ſi tunc non laborabat furore tenuit matrionū: vnde adueniēte furore non diſſoluit̄ ḡ non debēt iſti ſepari: qꝛ initiū conſiderandū eſt ut. xxxii. q. vii. hi qui. ⁊. c. neqꝫ. Poteſt dici q ille tpe contractꝰ erat furioſus. ⁊ pater iſte ⁊ filia ignorabāt illū furioſuꝫ. Sepe eni furioſi ſunt cōſtituti in cōſpectu vmbrate getis. ff. de acqui. poſ. quod in eo. §. ſi furioſo. nec tn̄ ſunt mentis ſane licꝫ videant̄ ⁊ ſi tunc mulier iſta cū eo cōtraxit nō tenuit matrionū ⁊ ſi hoc ꝓbauerit ſeparabunt̄. Et qui tali furioſo tradit poſſeſſiōeꝫ non tranſfert eā in ipſuꝫ nec adipiſcit̄ poſſeſſionē: ſed tradens eā perdit. ſufficit enīꝫ ſi exiſtimat ſe tranſferre. ff. de acqui. poſ.. qō in eo. §. ſi furioſo. Quādoqꝫ tn̄ furioſus ꝑ dilucida interualla redit ad ſanā mentē ⁊ tunc ſi ꝯtrahat tenet. ar. vii. q. i. q̄uis. et. iii. q. ix. indicas. ff. de offi. pꝛeſi. diuus. ⁊. C. de cura. furio. l. pe. Sed pone q mulier contrahat cū furioſo ſi cōſentiat in euꝫ poſtq̄ reuerſus eſt ad ſanā mentē nunqd eſt matrimoniū? vr̄ q ſic. j. de eo qui dux. in ma. quā pol. ꝑ adult. ca. i. ⁊. c. ueniens. ⁊. j. de coniug. ſer. ꝓpoſuit. Jo. dixit q non eſt matrionū qꝛ ibi non fuit cōſenſus. xxx. q. ii. v̄. nō eſt. ff. de v̄bo. obli. l. i. verꝫ eſt qō dixit Jo. ſi referas te ad ꝓmū cōſenſuꝫ. Tan. dixit q eſt matrimoniū: qō intellige non ex tunc ut referas te ad ꝓmū ſed ut ex nunc ex nouo conſenſu.

ſolus cōſenſus illoꝝ de quoꝝ quarūqꝫ coniunctionibꝰ agitur: videt̄ q ſi talis uelit cōtrahere: ſibi non poſſit uel debeat denegari: cū qđ uerbis non poteſt: ſignis ualeat declarare.

Idem vercel. epō.

Dilectus filius. r. propoſuit: q filiam ſuam cuidaꝫ matrimonialiter copulauit[n]: ⁊ infra. Cū aūt eadem mulier cū ipſo viro qui cōtinuo furore[o] laborat morari nō poſſit: ⁊ ꝓpter alienationē furoris legitimus nō potuerit interuenire conſenſus: mandamus: quatenus ſi rē noueris ita eſſe: prefatas perſonas cures ab inuicem ſeparare.

Idem brien. epō.

Que frater. ⁊ īfra. Poſtulaſti utrū ex ſolis v̄bis ⁊ ex q̄bus matrimoniū contrahat̄. Nos igit̄ inqui. t. t. r. q matrimoniū in ueritate contrahit̄ ꝑ legitimū viri ⁊ mulieris conſenſū[r]: ſed neceſſaria ſūt quantū ad eccleſiam v̄ba[q] conſenſū exprimentia de preſenti. Nam ſurdi ⁊ muti poſſūt contrahere matrimoniū ꝑ cōſenſū mutuū ſine v̄bis[s] et pueri ante annos legitimos per uerba[t] ſola non cōtrahūt[u]: cū intelligant̄ minime cōſentire.

Idem.

Tua nos duxit. f. conſulēdos et īfra. Cōſequēter queſiuiſti cū quandaꝫ mulierē[a] quidaꝫ aliter inducere nequiuiſſet: ut ſibi cōmiſceretur carnaliter niſi deſpōſaſſet eandem: nulla ſolēnitate adhibita uel alicuius preſentia dixit illi: te ioannes deſponſat: cū ipſe ioānes non uocaret̄: ſed finxit ſe uocari ioannem: nō credēs eſſe cōiugiū: eo q ipſe nō uocaret̄ hoc nomīe: nec haberet propoſitū cōtrahendi: ſed copulam[b] tantū exequendi carnalē utrū inter predictos ſit matrionū celebratū: cū mulier cōſēſerit in eūdem: ⁊ ille diſſenſerit: ⁊ diſſentiat: nec aliud aliquid egerit quā ſuperius eſt expreſſū: niſi q cognouerit eandem. Super quo. t. r. q cū prefatus vir predictā deſpōſauerit mulierem: in propria pſona ⁊ ſub noīe alieno: quo uocari tunc ſe finxit: et inter eos ſit carnalis copula ſubſecuta: videtur forte[c] pro cōiugio preſumēdū: niſi tu nobis expreſſe ſcripſiſſes q ille non ꝓpoſuit nec conſenſit illaꝫ ducere in uxorem: quod qualiter[d] tibi cōſtiterit nō videmꝰ. Nos auteꝫ quid iuris ſit reſcribentes: dicimꝰ: q ſi res ita ſe habuerit videlicet q ille eam non propoſuit ducere in uxorem: nec vnquā conſenſit in predictā pſonam: nō debet ex illo facto cōiugium iudicari: cū in eo nec ſubſtantia cōiugalis contractus: nec forma[e] cōtrahendi coniugium ualeat inueniri: quoniā ex altera parte dolus ſolūmodo affuit et defuit oīno conſenſus: ſine quo[f] cetera nequeūt fedus pficere cōiugale.

Idem epō beluaceñ.

Cum in tua dioceſi: ⁊ īfra. Sane quia contingit iterdum q aliquibus uolētibus matrimoniū contrahere: bannis[g]: ut tuis uerbiſ utamur: ī eccleſijs editis: ac nullo contradictore publice comparente licet[h] fama priuatū impedimentū deferat parentele: cum ex parte cōtrahentium. iuramenta maiorū de ſua propinquitate ut ſuſpiciōis tollatur materia offeruntur: quid tibi ſit faciendum in caſibus huiuſmodi queſiuiſti. Ad quod taliter rñ.

p Que fraternitati. conſenſum. xxvii. q. ii. ſufficiat. ē. eo. cum ad locum.

q Verba. Licet eni ſolo cōſenſu contrahat̄ matrimoniū ſine verbis: ut in mutis. ē. eo. cū apud. tamē in his qui loqui poſſunt non cōtrahit̄ ſine verbis per que exprimat̄ conſenſus que ad hoc inuēta ſunt. xxii. q. ii. is qui. vel per aliquod aliud puta ipſo facto per qō intelligunt̄ conſentire cōtraherent̄ matrimoniū: ſicut dicit lex de fideicō. q nutu relinqui poſſit dūtamen poſſit loqui. C. de fideicō. in epiſtola. ff. de leg. iii. nutu. Si tamē parētes cōtrahant ꝓ filiis preſentibus ⁊ ſcientibus ſufficit nutu eoꝝ taciturnitas. xxxii. q. ii. honorant̄. ff. de ſpon. ſed que patris. Et idē credo ſi per alios cōtrahat̄ ſubſequēte annuli ſubarratōne. ut no. j. ti. ꝓxi. c. vlti. in prima notula. Et in mutis ſolus cōſenſus non ſufficit: imo ſigna neceſſaria ſunt cōſenſuꝫ exprimentia. Et ita hoc idē faciunt ſigna in mutis quod verba in loquentibus. ē. eo. cum apud. Et hoc intelligo cū matrimoniū contrahit̄ ſolis verbis exprimētibus conſenſuꝫ mutuū de preſenti: ⁊ hoc expreſſe apparet ex forma conſultatōis dum dicit vtrū ex ſolis verbis. ⁊ ad hoc reſpōdet: ſecus in matrimonio preſūpto vbi de ipſo facto preſumptiue contrahit̄ mr̄imoniū. j. eo. is qui. ⁊ ſm q no. j. ti. proxi. c. vlti. ⁊. ē. de re iudi. tenor.

r Nam. ⁊ iſtud nam reſpicit qō dixit. ē. per legitimū viri ⁊ mulieris cōſenſuꝫ quia mutus contrahit per conſenſuꝫ.

s Sine verbis. ſed non ſignis uel nutibus. ē. eo. cum apud.

t Verba. ergo patꝫ q duo ſunt neceſſaria ad iſtud ſacramentū. ſ. verba ⁊ ſigna uel cōſenſus altero ſubtracto non eſt matrimoniū: ſicut dicit̄ de baptiſmo. i. qōe. i. detrahe.

u Non cōtrahunt. qꝛ non poſſunt reddere debitū. j. de frigi. ⁊ malefi. quod ſedem. ⁊ conſenſuꝫ non habent: ut hic dicit: quia etas illa ignorat quid videat. C. de fal. mo. l. i.

a Tua nos. mulierem. Si iſte deſponſauit iſtam mulierē quibuſcunqꝫ verbis vſus fuerit potius conſiderandū eſt quid fuerit factū q̄ quid dictū. ar. ē. de appel. ad audientiā. et. j. de v̄bo. ſigni. in his. C. plus ua qō agi. ſi quis. Iteꝫ ſimulatio ſiue dolus non impedit matrioniū ſpūale. xxvii. di. quod interrogaſti. ergo nec carnale. Sed hec nō procedunt quia ſimulate nuptie nō ſunt nuptie. ff. d̄ ritu nup. ſimulate. ⁊ propter ratiōnē que infertꝰ reddit̄. Sed pone q aliquis ꝓteſtet̄ coram pluribus q oīa que dicit uel faciet non faciet aīo cōtrahendi matrimoniū: ⁊ poſtea publice dicat cōſentio in te: nūquid ē hic eſt hic matrioniuꝫ uel nō? In cāu iſto dico q eccleſia iudicare debet ꝓ matrimonio qꝛ recurrendū eſt ad cōem verboꝝ intelligentiꝫ. ē. eo. ex lr̄is. i. talia enīꝫ verba nō poſſunt ſeruire ſue intentōni. ꝓterea ſi probꝫ q illa verba ꝓteſtatꝰ fuit ꝓmo potuit poſtea recedere ab illa volūtate ⁊ cōſentire in illam ⁊ hoc videt̄ ꝑ illud quod poſtea publice facit: ⁊ ſi dicat q adhuc tpe cōtractus erat in eadē volūtate nō credit̄ ei qꝛ cōtra eum debet fieri interpretatō qui dolū adhibet: ut dictū eſt. ē. c. ex lr̄is. i.

b Copula ſubſecuta. ꝑ hoc videt̄ conſenſiſſe. j. c. is qui. ⁊. j. de cōdi. appo. de illis. ⁊. c. ꝑ tuas.

c Forte. quibuſdā non recte intelligētibus eſt dubiū ſed recte intelligentibus nō eſt dubiū.

d Qualiter conſtiterit. imo bene potuit conſtare quia vir ille hoc ei cōfitebat̄ qꝛ hoc dicimur ſcire qō ab aliis audiuimus. xxii. q. v. hoc videt̄. uel qꝛ ille hoc ei cōfeſſus fuit in penitēnali iudicio ī quo cuilibet eſt credendū. ut. j. de homi. ſignificaſti. qꝛ ſoli ſibi fit p̄iudiciū. vñ nō eſt veriſimile q ſit immemor ſue ſalutis. i. q. vii. ſancimꝰ. ſed in iudicio ꝓ tribunali nō crederet̄ ei in p̄iudiciū alterius.

e Nec forma. no. q ad eſſe matrimonii duo ſunt neceſſaria. ſ. ſubſtantia ⁊ forma: ſicut ad eſſe hoīs ꝓ ſubſtātia eſt ibi cōſenſus: ⁊ ꝓ forma verba ad exprimendū cōſenſū deputata. quā formaꝫ habes j. e. ſi inter. j. de ſpon. du. licꝫ p̄ter. ⁊ qꝛ hic defuit ſubſtātia ⁊ forma nullū fuit matrimoniū. Idē eſſet ⁊ ſi alteꝝ deeſſet. ē. c. cū apud. et c. tue. ⁊. j. de fri. ⁊ male. quod ſedē. ⁊ matrimoniū q̄uis duo exigat res tn̄ ſimplex eſt ⁊ indiuidua. xxvii. q. ii. §. i. ⁊ in matrimonio preſumpto ipſuꝫ factū habet̄ ꝓ ſubſtantia per quod preſumit̄ ſufficiens conſenſus. j. eo. is qui.

f Sine quo. ē. e. cum locū. ⁊. xxvii. q. ii. ſufficiat.

g Cum in tua. bannis. i. denūciatōibus: ⁊ hodie cōſuetudo iſta reducta eſt ad ius cōe. j. de clādeſti. deſpō. cū inhibitio.

h Licet priuatū. ⁊ ſic eſt fama aliquid quod dr̄ occultū ſiue priuatū. ē. de coha. cle. ⁊ muli. tua. ⁊ iō dr̄ fama priuatū impedimentuꝫ: qꝛ ꝑ famaꝫ ſolam non cōſtat de impedimēto niſi alia ꝓbatio adſit ut in ca. tua. ſed ſi fama hec erat de conſanguinitate quare non interdicit̄ matrimoniū: ut. j. de cōſan. et affi. ſuper eo. quod ſignatur ꝓ contrario ſed non eſt contrariū: quia hic non cōſtabat de fama: ut. j. dicit̄ ſed denunciat̄ fama uel priuatū impedimentū deferebat vnde primo debet inquiri de fama.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

i ¶ Perſona grauis. imo ⁊ turpis pſona vr̃ admitti ad impediendū ſ. e. preterea. ſed illud obtinet cū impedimentū orit̃ a pſona denūciante cōſanguinitatē que tenet̃ reuelare impedimentū cōſanguineo. xxxv. q. iii. ſi autē homo. Eſt ḡ hic ar. ꝙ criminoſi non admittunt̃ ad denunciatōem criminū. ar. xxxv. q. vi. ſi epus. in ſynodo. ⁊ ſ. de teſti. cogen. ꝑterea. §. i. ꝯ h̃ no. ii. q. i. ſi peccauerit.

k ¶ De fama. ergo fama ꝓbari pōt. ſ. de teſti. ta3 litteris. ⁊ c. cū cām. i. ar. ꝯ ſ. de accu. inquiſitionis. in fi. Jte3 ſola denunciatio nō impedit matrimoniū niſi adſit fama: ⁊ ita ſola fama impedit matrimoniū. ſ. de conſang. ⁊ affi. ſup eo. ⁊ vn⁹ teſtis ſ. de teſt. ſup eo. ii. ſed iſte denūcians non teſtificabat̃.

l ¶ Scandalo. No. ꝙ ꝓpter ſcādalum impedit̃ matrimoniū: ut hic p3. ſic. ſ. de cog. ſpi. ſup eo. in fi. ⁊ ita habes ꝙ ſcandalū ſiue conſuetudo reddit aliquos inhabiles ad contrahendu3 ſm ꝙ no. in illa decre. ſuper eo.

m ¶ De plano. ſummaria cognitio ſufficit hic. ſic. ſ. de accuſa. ſicut oli3. ⁊ c. oli3. ſic eodē modo vr̃ ꝙ iudex poſſit inquirer̃ de fama aliquius de plano ⁊ ſine iudicioꝝ ſtrepitu. multiplex. n. clamor famā inducit: ita ut p̄elatū moueat ad inquirēdū. ſ. de accu. qualiter ⁊ quando. ii.

n ¶ Famā. No. hic ꝙ ſi ꝓbes famā ꝯ aliquē ꝙ pōt ꝓbari contrariū ad tollendam famā: ⁊ ita ſi ꝓbaſti aliquē eſſe male fame ipſe poteſt ꝓbare ſe eſſe bone fame. ii. q. v. preſbyter. ⁊ c. ſi mala. ſ. de accuſa. inquiſitionis. in fi.

ꝙ ſi perſona[i] grauis cui fides ſit adhibenda tibi denūciet: ꝙ hi qui ſūt matrionio copulādi ſe propinquitate contingāt: ⁊ de fama[k] uel ſcādalo[l] doceat: aut etia3 ꝑ teipſū poſſis certificari de plano[m]: nō ſolū debes iuramēta parentū ſponte oblata nō recipere: uerū etiam eos qui ſic cōtrahere nitūtur ſi moniti induci nequiuerit: ꝯpellere ut a tali cōtractu deſiſtant: uel cōtra fama3[n] huiuſmodi ſecundū tue diſcretiōis arbitriū iuramēta exhibeant propinquoꝝ: alioquin ſi pſona denūcians nō extiterit talis ut diximꝰ: ⁊ de fama uel de ſcandalo non poterit edocere: ad deſiſtendū monere poteris: nō cōpellere cōtrahētes.

Honoꝛ. iij. epō berguen̄.

Conſultationi tue. b. reſpōdemus: ꝙ mulieres que uenūt ad ualuas eccleſie benedicende cū ſponſis: ⁊ ibi reclamātes affirmāt ſe nūquā in eoꝝ matrionū conſenſiſſe audiri ſponſis legitime probātibus cōtrariū nō opoꝛtet cum legitimis ⁊ idoneis teſtibus nō debeat illaꝝ ſimplex aſſertio[o] preualere. Sane illis que benedictione accepta mox a ſponſis aufugiunt ante carnis copulā[p] ſubſecutā: aſſerētes ſe nūquā in illos ueraciter conſenſiſſe: ſed metu illato cōpulſas v̄ba protuliſſe conſenſus: licet animo diſſentirēt: nō ſtatim eſt audiētia deneganda: ſed de illato metu eſt cū[q] diligētia inq̄rendū: ⁊ ſi talis metus inueniatur illatus qui potuit cadere in conſtantē[r] virū: erūt nō imerito audiende.

o ¶ Conſultatōni. aſſertio. aſſertioni illaꝝ non eſt credendū ſed potius teſtibus qui iurati ꝓbauerūt contrariū. ergo ſi vellēt ꝓbare cōtrariū videt̃ ꝙ ſint audiende: ſed non videt̃ ꝙ poſſent h̃ ꝓbare cū ſit negatiua. ſ. ꝙ nunꝙ̄ conſenſerūt. ſ. de elect. bone memoꝛie. immo poſſent ꝓbando metū: ut dicit in fine.

p ¶ Ante carnalē copula3. ſecus ſi poſt: q: tunc cōſenſiſſe videntur ita ꝙ poſtea in cōtrariū reclamantes nō audiant̃. ſ. eo. ad id quod Et. ſ. qui ma. accu. poſ. inſuper.

q ¶ Cum diligentia. No. ꝙ dicit cū diligentia: q: vbi maius periculū vertit̃ cautius ⁊ diligētius agendū eſt. vii. q. ii. c. vlti. ⁊ circa maioꝛa maius periculū vertit̃. xlii. di. quieſcamus. ff. ad carbo. l. i. §. ſi qs. §. iii. ⁊ ar. lxi. di. miramur. vnde cāe matrionales non ſunt cōmittēde niſi iuriſperitis. ⁊ qui poteſtatē habeāt iudicādi. ſ. de conſan. ⁊ affini. ex lr̃is. in fine.

r ¶ In conſtantē. ſic. ſ. e. veniēs. ii. ⁊ talis metus cōtinet moꝛtis periculū aut coꝛpoꝛis cruciatū. C. de trāſac. interpoſitas. ſ. de his q̄ vi. metuſue cā fi. cū dilecti. ⁊ c. platū. xxxi. q. ii. lothari9. ⁊ ea. cā. q. ii. ſi verū. alias vanus timoꝛ non excuſat. ff. qꝺ me. cā. metū aūt. ii. ff. de re iudi. ſi quis ab alio.

s ¶ Semma. infra ſeptenniū. vnde non tenuerūt ſponſalia. ſ. ti. ꝓxi. lr̃as. acceſſit. ⁊ ſ. de reſti. ſpo. ex pte. ḡ nec pena ſi licita fuiſſet alias non tenuit q: ſi p̄ncipale non tenuit: nec acceſſoꝛiū. ſ. de re iudi. cū inter. C. de legi. non dubiū. cū ſuis cōcoꝛ. ſed ſi poſt vii. an. foꝛte conſenſerunt ⁊ tenuerunt ſponſalia: pena tamen non tenuit.

t ¶ Libera debeant. ab omni coactiōe. ſ. e. cū locū. ⁊ c. requiſiuit. et etiam a pena pecuniaria: ut hic patet.

u ¶ Stipulatio. ſtipulatio pene in ſpōſalibus appoſita non tenet ꝓpter ratōe3 que reddit̃ in lr̃a ſed arras datas ꝓ ſpon ſalibus ꝑficiēdis amittit qui reſilit ſine iuſta cā. C. de ſpon. l. vlt. ⁊ ff. de v̄bo. obli. titia. vnde hec decre. ſumpta fuit. C. de inuti. ſtipu. l. ii. ⁊ hic. Sed vid et̃ ꝙ ide3 ſit in arra qꝺ dr̃ de pena: q: eade3 eſt ratio vtrobiq3: ḡ eadem debet eſſe ꝓhibitio ⁊ idē ius. ſ. de confir. cu3 dilecta. cū alijs cōcoꝛ. ibi poſitis. ⁊ ſ. de trāſla. inter coꝛpalia. ſed ſecus eſt ſm leges ut dic̃ l. ꝑdicta. de ſpon. in. C.

Grego. ix.

Semma mulier nobis expoſuit ꝙ cū. t. filia eius cū. c. cōtraxit matrimoniū. b. de alferio ea occaſione ꝙ inter. p. filium ſuu3 et predictam puellam infra ſeptennium[s] conſtitutos ſponſalia contracta fuerunt: penam ſoluendā a pte que contraueniret: in ſtipulatione appoſitam ab ipſa nititur extoꝛquere. Cum itaq3 libera[t] matrimonia eſſe debeāt: ⁊ ideo talis ſtipulatio[u] propter pene interpoſitionem ſit merito improbanda. mandamus quatenus ſi eſt ita: eundem. b. ut ab extoꝛſione predicte pene deſiſtat: eccle. cenſura compellas.

Idem epō cenomanen̄.

Is qui fidem dedit. m. muliери ſuper matrimonio cōtrahēdo carnali copula ſubſecuta: ⁊ ſi i facie eccleſie ducat aliā et cognoſcat: ad primam redire tenetur[x]: quia licet preſumptum primum matrimonium videatur contra[y] preſumptionem tamen huiuſmodi non eſt probatio admittēda. Ex quo ſequit̃ quod nec aliquod cenſetur matrimonium quod de facto eſt poſtmodum ſubſecutum.

Idem.

Si inter virum et mulierez legitimus conſenſus interueniat de preſen̄: ita ꝙ vnꝰ alterum mutuo conſenſu uerbis cōſuetis expreſſo recipiat utroq3 dicente[a]: ego te in meam accipio: et ego te accipio in meum uel alia

x ¶ Is qui. tenet̃. ſic. ſ. eo. veniens. ⁊ ſ. de cōdi. appo. de illis. ⁊ c. ꝑ tuas.

y ¶ Contra p̄ſumptionē. no. circa huiuſmodi p̄ſumptōes Preſumptio alia eſt iuris et canonis ſiue legis: alia hoīs alia nature: alia facti. Preſūptio iuris ⁊ canonis ſiue legis ſiue iuris ſiue de iure qꝺ idē eſt: non recipit ꝓbationē in cōtrariū: ut lex p̄ſumit mulierē dotē ſtipulatā ſibi reddi que nō eſt ſtipulata: ⁊ ſi quis uellet ꝓbare cōtrariū nō audit̃. C. de rei uxo. acti. l. i. §. i. Idē eſt in arrogato qui ſemper intelligit̃ ſtipulatꝰ quartā partē de bonis arrogatoris ſi emancipet̃. ff. de adop. ſi arrogatoꝛ. ⁊ de tali loquit̃ hic. Et ita preſumptu3 dicit̃ iſtud matrimoniū. ſimilis p̄ſumptio eſt. xi. q. i. ſi qui clericoꝝ. ⁊ ſ. qui ma. accu. nō po. inſup. ⁊ ſ. e. ad id qꝺ. ⁊ liiii. di. fraternitatē. ⁊ ſ. ꝯ iude. c. vlt. quod loquit̃ in eodē caſu cū. c. fraternitatē. Preſūptio hoīs eſt cū preſumit̃ cōtra aliquē hominē ꝓpter mala3 famā. cōtra hanc preſumptionē bene admittit̃ ꝓbatio in cōtrariū. ſ. eo. cū in tua. ⁊ ii. q. v. preſbyter. ⁊ c. ſi mala fama. ſ. de purga. cano. cū. p. ⁊ ff. qꝺ me. cā. nō ē veriſimile. Preſumptio nature eſt: ut cū exheredo filiū meu3 p̄ſumit̃ cōtra me ꝙ iniuſte exheredauerī eū ⁊ hoc ꝓpter naturā ⁊ ideo heredes mei probare tenent̃ ꝙ iuſte exheredauerim eū. C. de inoffi. teſta. aut̃. non liceat parenti. Preſumptio facti alia p̄cedentis circa futura ut ſi ſemel calūniatus es cōtra me ⁊ iterū velis me accuſare: preſumit̃ modo te velle ite3 calūniari. ff. de accuſa. ſi cui. §. hiſdē. iii. q. x. placuit. ⁊ c. ſi accuſatoꝛ. ⁊ ſ. de p̄ſūp. mandata. et c. ſcribā eis. Preſumptio facti ſubſequētis circa p̄terita eſt: ut ſi aliqui fuerit accuſati de crimie adulterii qꝺ depellebāt p̄textu ꝓximitatis ſi poſtea i matrimoniū ſe cōiunxerint manifeſte preſumit̃ facinus in quo accuſati fuerūt. C. de adul. ſi qui adulteriū. ff. ad macedo. ite3 ſi filius. alias incipit: ſed iulianus. §. interdū. circa fi. ⁊ in aut̃. ut nulli iudi. §. ſi quis v̄o. colla. ix. Eſt ⁊ alia p̄ſumptio iuris tantū: ut ſi vir diu cohabitauit vxoꝛi p̄ſumit̃ ab eo cognita. xxxii. di. dixit dn̄s. ⁊ xxvii. q. i. nec aliqua. ⁊ cōtra hanc p̄ſumptionē probatio admittit̃. ſ. de proba. ꝓpoſuiſti. ⁊ ff. de ꝓba. ſi cirographū. ſed hic non fuit ſubſtantia ⁊ foꝛma cōiugalis cōtractus. de qua dr̃. ſ. e. tua. vnde non eſt matrimoniū. Satis dr̃ hic fuiſſe ſubſtātia ⁊ foꝛma: q: conſenſus ⁊ foꝛma fuit h̃: lic3 ꝑ verba de futuro que ꝑ carnalē copulā ſubſequentē fiunt de p̄ſenti ꝓſūptiue: ſed ꝑ carnalē copulā ſubſequentē p̄ſumit̃ cōſenſus. ꝑ v̄ba p̄cedētia deſignat̃ foꝛma: l3 illa ab initio fuerint de futuro.

a ¶ Si inter. dicente. ergo altero loquēte tantū non eſt matrionū q: nō loquēs ſuū cōſenſu3 nō exp̄mit. ar. xxx. q. ii. c. i. Jtē ar. ꝙ qui tacet nō cōſentit q: verba ſunt neceſſaria ꝯſenſu3 exp̄mentia. ſ. e. tue. ſi. ff. de ꝓcur. ſi iuſſa. §. inuitū. ⁊ ſi cōſenſu3 exp̄mat alter aliquo ſigno uel nutu: l3 nihil exprimat oꝛe ſatis videt̃ idē. Ar. ꝯ. ꝙ nō ſit matrimoniū q: ſtipulatio non ꝯhitur niſi vtroq3 loquēte etiā ſi annuat ſine verbis. ff. de v̄bo. obli. l. i. in p̄n. ⁊ §. ſe. ſi quis ita. ergo idē in matrionio. ar. iſtius lr̃e vtroq3 dicente. muti tamē ſine iſta foꝛma ꝯtrahere poſſunt dū tamē cōſenſu3 exp̄mant ſignis. ſ. e. cū apud. ⁊ ff. de iur. do. mutus. ar. ff. de tute. muto. ⁊ illa ſigna equipollēt huic foꝛme ⁊ ita nō refert dūmodo ꝯſenſus exp̄mat̃ etiā in loquēte ſubſecuta ſubarratōne ꝑ imiſſionē annuli. nā multe ꝓpter verecundiā annuūt potius ꝙ̄ loquāt̃ maxime preſentibus parentibus. xxxii. q. ii. honoꝛantur.

b ¶ Alia uerba.ſ.eo.ex parte.⁊.xxx.q̄ōe.v.§.ſi quis diuinis.
c ¶ Iuramentū.⁊ ita iuramentum eſt de ſubſtantia matrimonii.
d ¶ Ad alia vota.ad religionē tamē bene poſſet ante carnalē copulā tranſire ſ.de conuerſi.coniuga. ex publico.
e ¶ Separari.q2 fortius vinculū ſupuenit. ⁊ ſic ſoluunt̄ ſpōſalia non obſtāte iuramento. Sic ⁊ votū ſimplex ſoluit̄ ſupueniēte matrimonio.xxvii.di.ſi vir. ⁊.xxvii.q.i.nuptiarū. Et min⁹ punit̄ propter bonū matrionii ſubſequētis: ut.c.ſi vir.
f Adoleſcēs. de preſenti ɔtraxit.⁊ ſic ſoluta fuerunt poꝛa ſpōſalia.ſ.c.pxi.⁊.i.de ſpon.duo.duob⁹.⁊ ſic remanebit cū ſecunda et agꝫ penitentiā de fide mētita: ut dicit.c.duobus.
g ¶ Nec preſumptū.vez non fuit q2 ibi non fuit conſenſus de preſenti. pſumptū nō fuit q2 non fuit carnalis copula ſubſecuta. De pſumpto matrionio habes.ſ.eo.is qui.et ſ.de re iudi.tenoꝛ. vbi d hoc ⁊.xxvii.q.ii.ſi quis vxoꝛē.
h ¶ Conatus. No.ꝙ conat⁹ ſiue voluntas ſine effectu nō nocet:ut hic pꝫ. ⁊ de pe.di.i.§.hec autē vba.⁊.§.cogitationis penaꝫ. ⁊.ff.qui mo.pig. uel hypo.ſol.ſicut.§.ſi voluntate. Et.xvii.q.iiii. ſi qs ſuadente.et.ff.qō quiſqꝫ iur.l.i. in ſi. ⁊ eū condēnatuꝫ accipe debemus tantū qui iure condēnatus eſt ita ut ſnia teneat Et ſi nulla eſt ſnia non dr̄ cōdēnatus.ff.de re iudi.ſi ſe.§. condēnatum. Item argu. ꝙ verba cū effectu ſunt accipiēda.ſ.de ele.non reſi.relatū. ⁊.ff. ne quis eū qui i ius vo. vi.exi.l.pe.§.docere. Arg.ɔ ꝙ voluntas ſiue conatus delinquēt̄ puniri debeat q̄uis ſine effectu.ſ.de biga.nup.⁊ c.vlti.⁊.l.di.ſi quis poſt acceptū. et de pe.di.i.ſi qs nō dicā.ſi quis cū telo.et q̄tuoꝛ.§.ſe.et.ff.de ex̄oꝛ.cri.l.i. et.C.ſi quacūqꝫ pdi.po.l.i. in pn. ⁊.ſ.eo. iuuenis.
a Tua. cōſentit. ſi coactōe paterna ductus cōſentiret in aliquaꝫ quā alias nō eſſet ducturus: eā voluiſſe videt̄ ⁊ eſt matrimoniū.ff.de ritu.nupt.ſi patre.cogi tñ non debꝫ.ff.e. nō cogit̄.et.C.de nup. nec filiū nec pōt eū compellere inuitū ff.de ſpon. filiofamilias.q2 inuite nuptie difficiles exitus conſueuerunt hr̄e. ſ.ti.pxi. requiſiuit.et.xxxi.q.ii.§.i.ſecus videt̄ de filia ſm leges.nam illa cō tradicere non pōt niſi pater dederit ei turpē uel moꝛibus ſuis indignū .ff.de ſpon.ſꝫ q patris.ſec⁹ tñ ſm canones.ſ.ti.pxi.cū locū.et.xxvii.q.ii.ſufficiat.
b ¶ Debet.debito honeſtatis non neceſſitatis.ſ.de teſti.c.i.
c Ubi non eſt cōſenſus.verus uel preſumptus.
d In Canonibus. Etas ad matrionū ɔhendū tam ſm leges q̄ ſm canones eſt.xii.an.in femina.ff.de ritu nup.minoꝛē.et.i.eo.cōtinebat̄. In viro.xiiii.an.i.c.atteſtatiōes. Quantū ad ſpōſalia etas.vii.annoꝝ.ff.d ſpō. et in ſponſalibus.i.eo.lr̄as.acceſſit.et.c.duo.
e ¶ Coniungant̄.matrimonialit̄: q2 conſentire nō poſſunt.i. de frigi.et male. quod ſedē. vel intellige q̄tum ad ſponſalia:⁊ ideo prohibent̄ q2 ſepe mutant poſtea voluntatē. vn̄ preterea oꝛit̄ diſcoꝛdia inter ipſos et diuertentes cōſanguineis copulant̄: ut.ſ.ti.pxi.iuuenis.qō eſſe nō pōt.ſ.ti.pxi.ſponſā.
f ¶ Pacis. No.pro bono pacis admittendū quod alias phibet̄. iii.q.vi.hoc quippe.vnde vſus. Par ut ſeruet̄ moderamen iuris habetur.
g Puberes.xiiii.an..xx.q.i.illud. ⁊.ſ.de regula.ad noſtram.
h Tardiſſime.quid ſi iſte qui iam cōpleuit.xiiii.annos talis appareat ꝙ nullo modo poſſit generare ⁊ contrahat nunquid tenet matrimoniū? Dicunt quidā ꝙ tenet matrimoniū. Contrariū credo:quia nec eſt pubes ut.i. dicit̄:nec i eo reperiunt̄ tria bona matrimonij que ſunt fides pꝛoles ⁊ ſacramentū.xxvii.q.ii.omne. Itaqꝫ iſte non eſt talis qui poſſit habere pꝛolem quod etiam ſatis patꝫ per litterā ſequentem. Argu.contra .i.eo.de illis.

uerba[b] ɔſenſum exprimētia de preſenti:ſiue ſit iramentū[c] interpoſitū ſiue nō:nō licet alteri ad alia uota[d] tranſire quod ſi fecerit ſm mr̄imoniū de facto cōtractū:etiaꝫ ſi ſit carnalis copula ſubſecuta:ſeparari[e] debet:et pꝛimū in ſua firmitate manere. Uerū ſi inter ipſos acceſſit tantū mō promiſſio de futuro: utroqꝫ dicente alteri:ego te recipiā in meam:et ego te in meuꝫ: ſiue uerba ſimilia: ſi alius mulierē illā per uerba de preſenti deſponſauerit: etiaꝫ ſi inter ipſam et pꝛimū iuramentuꝫ interuenerit: ſicut diximus de futuro huiuſmodi deſponſationis intuitu ſecundū matrimoniū non poterit ſeparari:ſed eis eſt de uiolatiōe fidei penitentia iniungenda.

Idem.
Adoleſcens qui deſponſataꝫ ſibi per uerba de futuro:licet ſepe nixus fuerit:carnaliter non cognoſcēs:cū alia poſtmodū per uerba de preſenti[f] ɔtraxit:nō pꝛimā cū qua nec fuit uerum matrimonium: ex foꝛma cōtractus:nec pꝛeſūptū[g]: cum conatus[h] nō habuiſſet effectū ſed ſecundam debet habere uxorem.

De deſponſatione impuberum.

Hono.euſebio epiſcopo.
Tua.fra. requiſiuit de filio adulto quē pater mr̄imoniū uult contrahere ſine uolūtate adulti filij facere poteſt. Ad quod dicim⁹: ſi aliquomō non cōſentit[a] filius: fieri nō poſſe. Poteſt autem filiū nōdum adultum uoluntas cuius diſcerni non poteſt: pater cui uult matrimonio tradere: et poſtquā filius peruenerit ad perfectam etatem omnino debet[b] hoc adimplere.

Nicolaus papa.
Ubi non eſt cōſenſus[c]: et infra Diſtrictius inhibemus. ne aliqui quoꝝ uterqꝫ uel alter ad etatē legibus uel canonib⁹[d] determinatam non puenerit: coniūgant̄[e]: niſi foꝛte aliqua urgētiſſima neceſſitate interueniente:utpote pro bono pacis[f] talis coniūctio tolleret̄.

Iſidoꝛus.
Puberes a pube ſūt uocati id eſt a pudentia coꝛpoꝛis nūcupati:quia hec loca pꝛimo lanuginē ducunt. Quidam tamen ex annis pubertatem exiſtimāt:ideſt eū eſſe puberem qui.xiiij.annos[g] impleuerit: quāuis tardiſſime[h] pubeſcat. Certuꝫ autem eſt eum puberē eſſe qui ex habitu coꝛpoꝛis pubertateꝫ oſtendit[i] ⁊ generare iam poteſt.et puerpere ſunt que in annis puerilibus pariunt.

Alex.iij.herfoꝛdeñ.epō.
Litteras tue fraternitatis accepimus:ex quaꝝ tenoꝛe ppendimus:ꝙ cuꝫ quidam eſſet pfecte etatis:quandam puellam in cunabulis deſponſauit:procedēte uero tempoꝛe matrem puelle cognouit: et eam in uxoꝛem accepit:⁊ infra. Conſul.t.t.r.ꝙ ſi prefatus vir matrem puelle antequam ſeptimū annum compleſſet in uxoꝛeꝫ accepit: matrimoniū non diſſoluas[k]: cū deſponſationes huiuſmodi nulle ſūt: que in cunabulis fiunt. Uerum ſi poſtquam puella ſeptimuꝫ annum compleuit: predictus vir matrem eius accepit uxoꝛem: cū ſponſalia extunc[l] placere[m] conſueuerint inter eos ſentētiaꝫ diuoꝛtij non differas promulgare: nec ipſaꝫ filiā[n] ſeu matrem habere pmittas.

Idem eboꝛaceñ.epō.
Acceſſit ad preſētiā noſtrā:et infra. F.t.mādam⁹. quaten⁹ ſi tibi ɔſtiterit ꝙ puella nō eēt ſeptēnis qñ ab.gu.deſpōſata fuit:⁊ poſtea in eū ɔſeſerit[o]:⁊ ꝙ idē gu.ab huiuſmodi deſpōſatiōe p te fuerit abſolutus[p]

i ¶ Oſtendit generare. ergo pubertas ex vigoꝛe naturali non ex annoꝛum numero compꝛobatur quod verum eſt quo ad matrimoniū contrahenduꝫ ut dixi.⁊.i.de illis.ij.⁊.c.vlti.vbi malitia ſupplet etatē.ex quibus etiā pꝛobatur ꝙ matrimonū conſideratur ex pubertate tantū ⁊ nō ex annoꝝ numero quo ad tutelaꝫ uel curam etas annoꝝ tantū conſiderat̄. C. quando tu. uel cur.eſſe de. indecorum.inſti.qui.mo.fiunt tut. in pꝛinci. ſed quo ad matrionū bene inſpicitur mulier ⁊ ēt vir an ſint apti ad matrioniuꝫ.xxvii.q.i. nec aliqua. ⁊.ſ.d pba. pꝛopoſuiſti.⁊.c.cām matrimonij.
k Litteras.diſſoluas. arg. ꝙ ſponſalia contracta de facto non inducūt publice honeſtatis iuſticiam. arg.ɔtra.ſ.ti.pri. ad audientiā.vbi d hoc.⁊.c.iuuenis.
l ¶ Extunc.ſ. poſt vii. annos. xxx.q.ii.c.vlti.
m ¶ Placere cōſueuerunt. ⁊ ſi placuerint ſola ratihabitione confirmantur lꝫ ab initio nulla fuiſſent ⁊ intelligunt̄ ratū habet̄.niſi expreſſe contradixerint etate legitima adueniente ut hic colligit̄: ſed intelligo ꝙ ſponſalia debeant placere cum ſimul cohabitant: quia tūc intelligūt̄ cōſentire ex quo nō contradicunt .ff. d ritu nup. minoꝛeꝫ. ſecus credo ſi ſeoꝛſum habitant quia tunc nō intelligūt̄ conſentire: niſi uel verbo uel ipſo facto puta quia vadit ad domuꝫ ſuaꝫ uel dat aliqua munuſcula ⁊ conſimilia que ſpōſi facere cōſueuerunt.ar.ad hoc.i.c.pxi.in pn. vbi dicit:⁊ poſtea in eū non conſenſerint. Item ar.ad ea que frequētius accidunt iura adaptari debent.xxviii.di.de ſyracuſane.⁊.ſ.de cleri.ɔiug.diuerſis fallaciis. C. de la.li.tol.l.vnica.§.ſed ⁊ ſi quis.⁊.xiiii.q.v.deniqꝫ. Et inſti. de re.diui.§.illud.⁊.xix.q.ii.due ſunt. ⁊.ff.de ſerui.ru.predi.cum eſſent.§.per pluriū.ff.de vſuca.l.iuſto.i.Rn̄.in fi.ff. de legi.nam ad ea.⁊.iii.q.v.accuſatoꝛes.imo qnqꝫ ad ea que nūq̄ uel raro accidunt.ff.ſi ps here.pe.l.antiqui.xix.di.in canonicis.in fi.ff. de re. iur.ea que raro.de cō.di.iiii.ſanctū eſt baptiſma. in fi.C. de legi. here.ſi maioꝛ.⁊.li.di.qui in aliquo.v.quocunqꝫ.ff. de ſta.ho. non ſunt.⁊.l.ſeq. Solu.regulariter obtinet.i.rubrica: cōtraria caſu alia ſunt que negociis nō coherent.ff.de reg.iur.ea que raro.
n ¶ Filiam.quā habere non poteſt propter affinitatem ſuperuenientem .xxxv.q̄ōe.iii.nec eam quam. nec matrem: propter publice honeſtatis iuſticiā:ut.i.c.proxi.⁊.ſ.ti pxi.ad audientiam.⁊.i.eo. continebatur.§. vl.
o Acceſſit.conſenſerit.dic ſup hoc ut.ſ.ca.proxi.
p Abſolutus.maxime.hec abſolutio factū tantū reſpicit cuꝫ nulla fuiſſent ſponſalia.ſ.c.proxi.

matrioniū inter eundē gu. ⁊ matrē puelle celebratū p̄cipias inuiolabiliter obſeruari: ⁊ eorū prolem[q] denūcies eſſe legitimā: quia deſpōſationes ⁊ matrionia ante ſeptē annos fieri nō poſſūt: ſi conſēſus poſtea nō accedit̄[r]. Sane ſi p̄fata puella āte deſpōſationē[s] ſeptimū annū cōpleuerat: licet predict[us] vir a deſponſatione ipſius puelle ipſo iure[t] fuerit abſolut[us]: cū ea in eū conſentire noluerit: inhoneſtū[u] tñ videt̄: ut matrē habeat cuius filia fuit ſibi deſpōſata.

Idez norwicen̄. epō.

Continebat̄ in lr̄is tuis ꝙ cū quedā puella. ī. nubiles ānos cuidā in uxorē tradita fuerit ⁊ ab ipſo traducta: hec ad nubiles ānos pueniēs: alij nubēdi licētiā poſtulauit: aſſerēs ſe in eundē nullaten[us] conſēſiſſe: ⁊ infra. Conſul. t. t. r. ꝙ cū in decretis[a] habeat̄ expreſſū: ꝙ ſi vir dixerit ꝙ uxorē ſuaz cognouerit: et mulier negauerit: viri ſtanduz eſt[b] ueritati: p̄fato viro q dicit ſe mulierē ipſā cognouiſſe. fides eſt adhibēda: ſi id firmauerit iuramēto[c]. Si aūt fuerit etati ꝓxia[d]: ut ī. xi. uel circa xij. ānū: ⁊ cū ſuo aſſēſu deſpōſata et cognita ab eodē viro ſeparari nō debet: preſertim[e] cū parentes eius ipſā fuiſſe etatis legitīe fateret̄. Si uero puella infra nubiles ānos alicui deſpōſata fuerit: nō licet alicui[f] de cōſanguinitate ipſius cui deſpōſata fuerit eam ducere in uxorē: nec fas eſt eidē ſponſo de cōſāguinitate ſponſe: ſibi aliquā copulare.

Idem bathonien̄. epō.

De illis qui īfra annos[g] aptos matrionijs ſpōſalia cōtrahūt ſiue uterq; ſiue alter reclamet antequā ad annos matrimonijs aptos puenerit: ⁊ poſtulēt ſeparari: nō ſūt ullatenus[h] audiendi. Si uero alter uter iſtoꝝ ad annos pubertatis puenerit: infra eoſdē ānos altero exiſtente cū[i] ſpōſalia cōtrahūtur: ſi is qui minoris[k] etatis eſt cū ad annos illos puenerit reclamauerit: nec in alterū uoluerit cōſētire: iudicio[l] eccleſie poterūt abinuicē ſeparari: mulier autē que poſtquā ānos nubiles attigit: ei qui nōdū ad ānos aptos matrionijs uenerat: nupſit[m]: cū in eū ſemel[n] cōſenſerit: āplius nō poterit diſſētire: niſi ipſe cui nupſit poſtquā ad legitimā etatē puenerit: in eaz ſuū negauerit preſtare cōſenſū.

Idem.

A Nobis tua diſcretio reqſiuit utrū his qui infra annos nubiles matrionij[o] nomie coniūgunt̄ uel eorū alteri: antequā ad annos aptos matrionio pueniant: liceat a matrionio tali diſcedere. Ad qđ reſpōdemus ꝙ pro eo ꝙ ante nubiles annos cōiugalem conſenſū[p] nō habent: uſq; ad legitimā etatez expectare tenent̄[q]: ⁊ tūc aut cōfirmet̄ matrimoniū: aut ſi ſimul eſſe noluerit: ſeparent̄: niſi carnis cōmixtio ante interuenerit: cum interdū illa tēpus āticipare[r] ſoleat pubertatis.

Idem genuen̄. archiepō.

De illis qui ī minori etate deſponſant̄[s]: ⁊ infra. Reſpōdemus: ꝙ ſi ita fuerint etati proximi:

---

q Prolē. q: vbi mr̄ioniū legitimū ē ⁊ filii legitimi erūt. xxxiiii. di. ſi quis viduā. ⁊. xxxii. q. iiii. dicat aliqs. ⁊ ſi mr̄ioniū reputat̄ legitimū lʒ nō ſit: filii tñ erūt legitimi. ī. q fi. ſint legi. cū inter. hodie idē obtinet denūciatiōe p̄miſſa. ī. de clādeſti. deſpō. cū inhibitio.

r Accedit. tacite uel expreſſe: ut dictū eſt. ſ. c. proxi.

s Ante deſpōſatōnē. ipſius puelle.

t Ipſo iure. lʒ idō dicē q: cuz maior ꝯbit ſpōſalia cū minore aduenīēte etate ſi minor noluerit cōſentire in mr̄ioniū ab eccleſia dʒ abſolui: et q: illa noluit ꝯſentire fuit abſolutus ab epō. nec intelligas ipſo iure. i. ſponſalia nulla fuerūt ipo iure ut qdā dixerunt q: ipa nō ꝯſenſit in ſpōſalib[us] ſed lʒ ſtare non pōt q: ſi lʒ fuiſſet nō ſeparet̄ mr̄ioniū contractū cū matre cū nulla fuiſſent ſpōſalia: ut pʒ ꝑ p̄nci. c. vbi non ſepant̄.

u Inhoneſtuʒ. q: nullā de ꝯſanguinitate illi[us] puelle poterit recipe in vxorē: q multo minus matrē. ſ. ti. pxi. ad audiētiā. ⁊. c. ſpōſā. ⁊. c. iuuenis. cū illa puella fuerit ſpōſa illius: ut. ī. i. c. pxi. in fi.

a Continebat̄. i decretis. xxxiii. q. i. ſi qs vxorē accepit. §. i.

b Viri ſtāduʒ. ar. ꝯ. xxvii. q. ii. qō int̄rogaſti. ⁊. xxxiii. q. i. requiſiti. Sol. vbi vir ſe dicē cognouiſ ſe vxorem ⁊ iſta negat ſtat̄ v̄bo viri ut hic. ⁊. xxxiii. q. i. ſi qs vxorē recepit. ſʒ c. requiſiſti intelligit̄ qñ vterq; cōfitet̄ ꝙ carnalit̄ iungi ꝓpter frigiditatē nō poſſūt ⁊ vterq; ſeptima manu ꝓpinquoꝝ dʒ iurare ꝙ nō poſſunt carnalit̄ cōmiſceri. c. qō interrogaſti. intelligit̄ qñ maritus nō dicit ꝙ vxorē cognouerit vñ audit̄ mulier. Preterea qō dič lʒ fides ē adhibēda viro ſi iurauerit lʒ itellige qñ mulier ñ ꝓbat ſe virginē pasꝑectū corꝑis q: tūc hñ audit̄. ſ. ꝺ ꝓba. ꝓpoſuiſti. ⁊. c. cām.

c Iuramēto. Sʒ q̄re cōpellit̄ iſte iurare cū ſit reus. vi. q. v. actor? Idō cōpellit̄ iurare ne hoc diceret in fraudē ⁊ in p̄iudiciuʒ mulieris. nec credere tenet̄ ei mulier ſine iuramēto p̄cipue in cā mr̄ionii ꝓpter periculuʒ aīe. Lau. dixit: ꝙ hoc idō q: fundata videbat̄ intētio mulieris q: traducta mulier fuerat minor: vñ ad tollēdā p̄ſumptōeʒ illā dʒ iurare: ſecus eēt: ſi mulier oino nihil ꝓbaſſet. ut. ſ. ꝺ iureiu. c. vl. vbi ꝺ lʒ. ſi. ī. c. atteſtatōes. Et ſic ē ar. ꝙ i cāis mr̄ionialib[us] ñ dʒ omitti iuramētū ne in fraudē aliqd tenet̄. ſ. de teſti. tuis qꝯibus.

d Proxima. Sʒ qñ dr̄ etati ꝓxia? pōt dici ꝙ cū diſtat a pubertate ꝑ ſex mēſes uel minus. ī. c. atteſtatōes. ⁊. ff. de excu. tu. nō tātū. ſic ⁊ ꝓxim[us] pubertati furti obligat̄. inſti. de ob. q̄ ex delic. naſ. §. i ſumma. ⁊ intellige nihilomin[us] ꝙ malitia ſupplebat etatē alias non eſſʒ matrimoniū etiā poſt. xii. annū. ut dixi. ſ. eo. puberes.

e Preſertim. i. maxime. ⁊ ꝙ parentes confitebant̄ illam legitime etatis: multū facit pro viro ⁊ contra puellam.

f Alicui. de conſanguinitate. ſic. ſ. c. acceſſit. in fi. ſ. ti. pxi. ad audientiā. ⁊. c. iuuenis. ⁊. c. ſponſam.

g De illis. annos. tres articuli cōtinent̄ in hac decre. Primus eſt de illis vſq; ſi v̄o. Scōs eſt ibi: ſi v̄o alter iſtoꝝ. Tertius ibi: mulier autem. her.

h Ullaten[us] audiēdi. ꝓpter fragilitatē etatis. ⁊ eſt ar. ꝙ impubes ꝺ eo qō fac̄ añ pubertatē reclamare nō vʒ. ar. xxviii. di. ꝺ his. ⁊. xx. q. i. illud. ⁊. ff. de neg. ge. pōpon[us]. ⁊ ar. ad lʒ. ff. ꝺ mio. deniq;. §. i. b.

i Cū ſpōſalia ꝯhunt̄. i. altero exiſtēte infra ānos pubertatis: ſicut exiſtebat quādo ſponſalia cōtrahebant̄ ſi alter pueniat ad etatē nō eſt audiēdus: ſi petat ſepari ſed expectabit quouſq; alter ad etatē puenerit. Quidam dicebant ꝙ alter eoꝝ erat maior ⁊ alter minor quādo ſpōſalia cōtrahebant̄: ſm̄ hoc non differret a ſequenti verſu. Ala.

k Minoris etatis. videt̄ ꝙ in optōe illius qui vltio ad etatē puenit ſit reclamare. Et tu dic ꝙ idē iuris ē de alio ꝙ pōt reclamare etiā ſi minor vellet cōſentire alit̄ ñ differret a ſequēti verſu.

l Iudicio eccleſie. ſic. ī. ca. pxi. ⁊ ita pʒ ꝙ ſpōſalia diſſolui debēt iudicio eccleſie tātū niſi forti[us] vinculū ſupueniat puta mr̄ioniū cū alio uel votū ſolēne tunc ipo iure ſoluta ſunt. ar. ſ. ti. pxi. ſi inter. ⁊. ī. de ſpon. duo. c. i. ar. ꝯ. ī. c. ex lr̄is. vbi ſoluūt̄ ſpōſalia añq alter pueniat ad etatē. ſed nō eſt ꝯ q: ibi non tenuerūt ſpōſalia ut patʒ ex fine: hic v̄o tenuerūt. Itē ſi. ſ. ti. pxi. p̄terea. ⁊. ca. requiſiuit. ibi ſimilit̄ ſoluūt̄ ſpōſalia ne deteri[us] inde cōtingat: ⁊ ita ſpōſalia cōtrahētes ſi nolunt vterq; uel alter ꝑficere mr̄ioniū nō ſūt cōpellēdi ut colligit̄ ꝑ hec iura. Sʒ ꝯ eſt expreſſū ꝙ oino ſunt cōpellēdi ꝑ eccleſiaſticaʒ cenſurā. ſ. ti. pxi. ex lr̄is. ii. ⁊ c. ſicut. Quid q reſpōdebis? dicas ꝙ illa decre. ex lr̄is. ii. ⁊. c. ſicut. loquūt̄ qñ iuramētū interuenit lʒ illi etiā eſſent ipuberes ſed erāt doli capaces ita ꝙ tenuit iuramentū: vnde ꝓpter periculū iuramēti cōpelli debēt ad ꝯhenduʒ. ⁊ illa decre. requiſiuit. reducit̄ ad illā ex lr̄is. ut ibi plene dictū ē. ⁊ qō dicit illa decre. p̄terea. potius eſt diſpēſatio: ut ibi dictum eſt. ⁊ q: vterq; diſſentiebat idō facilius tollerat̄: hic q loquit̄ de ſpōſalib[us] minoꝝ. Si q iuramētū interueniat cōpellēdi ſunt ꝑficere matrioniū: ſiue ſint maiores ſiue miores dū tñ fuerint doli capaces: q: etas illa plena ē piuriis. ī. ꝺ delic. pue. pueris Si v̄o iuramentū nō interuenit in ſpōſalib[us] non ſūt initi cōpellēdi: q: inuite nuptie difficiles exitus ꝯſueuerūt hr̄e. Et ita planū ē ex cā tamē cōpellunt̄: ut dictū eſt. ſ. ꝺ ſpō. ex lr̄is. ii.

m Nupſit. i. ſpōſalia ꝯxit: q: mr̄ioniū ꝯhere nō poterat. ſic. ī. c. pxi.

n Semel cōſenſerit. ar. qō ſemel ꝓbat ū eſt amplius nō poſſuʒ reprobare. iii. q. iii. offerat̄. ⁊. viii. q. ii. dilectiſſimi. ⁊. xx. q. iii. eos qui. xxxii. q. v. horrendus. ⁊. iiii. di. in iſtis. ⁊. ſ. de cā poſ. cū oliʒ. ff. de neg. ge. pōponius. i. ⁊. ff. de adul. ſi vxor. in fi. ar. ꝯ. ff. de mu. ⁊ ho. ut gradatim. §. reprobari. Itē ar. ꝙ cōtractus claudicat. ar. ſ. de elec. noſti. ⁊. xxxii. q. v. ꝓpoſito. ⁊. q. ii. aliquādo. ⁊ xxxiii. q. v. manifeſtū. xii. q. ii. ſi qua de reb[us]. ⁊ inſti. de auc. tu. §. i. ⁊. C. de ꝓcu. non eo min[us]. ar. ꝯ. ff. de arbi. ſi cū dies. §. ſed ⁊ ſi. ⁊. l. ſed ſi interpellat̄. §. vl. xxi. q. v. ſi quis cuiuſlibet. ⁊. iiii. q. v. qſqs. Sol. veꝝ eſt ꝙ multi cōtractus claudicant: ⁊ ex vna pte poſſūt tenere ⁊ ex altera nō: ut ſi pupillus ꝯhat cuʒ minore ſine tutoris auc̄te. inſti. de auct. tu. §. i. ⁊. l. p̄dicta. non eo min[us]. ⁊. c. ſi qua de rebus. ſecus in mr̄ionio q: illud vinculū non pōt cōſtare niſi ex duobus cōſenſibus. ſ. ti. pxi. tua. ⁊ qō dicit hic nō obſtat: q: ille tenet̄ expectare non rōne matrimonij ſed rōne ſue ꝓmiſſionis. vnde ſi cōtraheret cum alia teneret etiam ſi iuramentū interueniſſet. ſ. ti. pxi. ſi inter.

o A Nobis. mr̄ionii. noie. ſ. futuri q: loquit̄ de ſponſalibus. ſ. c. pxi.

p Conſenſuʒ non habēt. quouſq; pueniāt ad etatē legitimā: ſic etiā et in voto. xx. q. i. firma. ī. de fri. ⁊ malefi. qō ſedē. Sed pone ꝙ dicāt accipio te in meū ⁊ ego te in meā: intēdentes etiā ꝯhere matrioniū. R̄n. mr̄ioniū non ꝯtrahūt etate ꝓhibēte ſpōſalia non ꝯhunt q: nolunt. ff. de ſpon. queſitū. ar. ſ. de offi. dele. cū ſup. ⁊. C. ſi quis alteri uel ſibi. multū intereſt. ſi in eadē voluntate pſiſtant vſq; ad legitimā etatē: matrioniū p̄us inutile ratihabitōe tacita uel expſſa cōfirmat̄. ar. ī. c. pxi. ⁊. ff. de ſpon. queſitū. de ritu nup. in iorē Poſſet tamē ꝓbabiliter dici ꝙ ſpōſalia cōtrahunt iuris poteſtate. lʒ ea cōtrahere non intendāt. ī. c. atteſtatōes. ar. ⁊. c. duo. ala.

q Tenent̄. ſ. c. pxi. ⁊. xx. q. i. illud. xxviii. di. de his.

r Anticipare. ī. e. c. pxi. ⁊. c. vlti. ⁊. ſ. c. puberes.

s De illis. ꝺſpōſat̄. ⁊ traducūt̄ i domū p[us]ea allegāt miorē etatē uel violētiā.

t Copula carnali cōiungi. Hoc ſolū conſideraṫ ut poſſint cōiugali vinculo ſociari ⁊ non numerus annoꝝ.ſ.e.puberes.
u Conſenſiſſe.quod facere poterunt licȝ nondum puenerit ad etatem cum pubertas preueniſſet etatem.
x Malitia.alibi appellaṫ prudētia.ĩ.eo.c.vl.ſi.C.ſi minoꝛ ſe ma.dixe.l.iii.
y Excuſare.ſic.ſ.e.ti.pxi. veniēs.ii.⁊.c.conſultatoni.
z Cōſenſus. expſſus uel p̄ſumptus: ut ſi patiēter cohabiter illi talis violētia tranſit in ꝯſenſuȝ.ſ.ti.pxi.ad id qđ ⁊.ĩ.qui cle.uel vouē. inſinuāte.C.qđ me.cā.l.ii.uel ſi carnalis copula ſubſequaṫ.ĩ.de eo qui dux.in ma. quā pol.p adult.ſignificauit. ⁊.ĩ.q ma.accu.poſ.inſuper.ber.

Malitia ſupplet etatē

a Atteſtatōes.niſus fuiſſet. ⁊ ita conatus non p̄indicat cū non habuit effectum.ſ.ti.pxi.ca.vlti.vbi de hoc.ber.
b Euaſiſſe.cui crediṫ in h̄ q̄ ꝯ ſe cōfitebaṫ. xiiii.q.ii.§.i.⁊.ff.de inter.ac.de etate.§.i.alias ſtareṫ vbo viri: ut.ſ.e.ꝯfitebaṫ. ꝑut ibi dicitur.
c Per teſtes.quod facere nō poterit nō obſtāte publicatōne alioꝝ teſtiū cū iſte ſit aliꝰ articulꝰ.d teſti. fraternitatis ⁊.c.tā litteris. ⁊.c.cauſā.ii.⁊ c.ex tenoꝛe.⁊.c.ſeries.
d Circa finē. forte p ſex mēſes.ff.de excu.tu.non tantū.ii.ff.de mu.⁊ hono. ad rē publicā.⁊.ſ.eo.continebaṫ. ar. cōtra.xx.q.i.illud. hoc intellige ſi iuuenis iſte tunc eſſet viripotēs q2 malitia preuenit etatē quādoqȝ.ſ.e.c.pxi. alias nō tenet matrioniū etiā ſi cōpleuiſſet.xiiii.an. ut.ſ.eo. puberes dictū eſt.
e Ab ipſo iuramento. Sed quare exigiṫ iuramentū cuȝ ipſe ſit reus. vi.q.vlti.actoꝛ? Ideo deferṫ ei iuramentum q2 p̄ſumptio erat ꝓ muliere q2 cōſtabat q̄ cū ipſa cōtraxerat: ⁊ quia aſpirauerat ad carnalē copulā. vnde ex hoc erat p̄ſumptio cōtra illū. ſic ſ.eo.cōtinebatur. dic ut ibi. Quādo debeat iuramentuȝ deferri reo uel actoꝛi? quere illud.ſ.de iureiur.c.vlti. Et ideo iurat q̄ poterat eē poſt xiiii.annos cōſenſiſſet in illā ⁊ timoꝛe iuramenti confitebaṫ veritatem. ber.
f Ex litteris.deſponſata ea non conſentiente.
g Potius. electiue ⁊ non cōparatiue.
h Per annū. Si hoc feciſſȝ ſponte ſic tenuiſſent ſponſalia ex patientia conſequentis tpis.ſ.ti.pxi. ad id quod.et ſic non fuiſſet iſta mulier audita quouſqȝ alter pueniſſet ad etatē.ſ.eo.de illis.i.
i Carnaliter.quod ſi feciſſet ſtatim p̄ſumereṫ conſenſiſſe.ĩ. de eo qui dux. in matri.quā pol.per adult.ſignificauit.
k Tribuas.argu.cōtra.ſ.eo.de illis.i.⁊.c.a nobis. Sol.illud veꝝ eſt quando certum eſt q̄ ſponſalia tenuerūt: hic non tenuerunt: ⁊ ideo daṫ ei licētia cum alio cōtrahendi.

potuerit copula[t]carnali cōiungi minoris etatis intuitu ſeparari nō debent: ſi vnus in alium viſus fuerit conſenſiſſe[u]: cum in eis etatem ſuppleuiſſe malicia[x]videaṫ. ſed cuiuſcūqȝ ſint etatis ſe poſſunt per illatā violentiam excuſare[y]: niſi poſt violentiam conſenſus[z]accedat.

Urbanus.iij.cenomonē.epō.

Atteſtationes ſuper cauſa matrimonij: que inter.h.iuuenē ⁊.g.mulierem uertitur accepimus ⁊ ipſis inſpectis nobis innotuit: q̄ predictus iuuenis nondum duodecimum annum attigerat: cum prefatam.g.accepit uxorē: ⁊ licet niſus fuiſſet[a]: ſicut uterqȝ cofeſſus ē ipſā coꝛrumpere: mulier tamen credit ſe virginem euaſiſſe[b]uerum ipſe antequam ad annum.xiiij perueniſſȝ a memorata muliere rceſſit que cū xvij.annos habeat: eadem ꝓ viro ſibi uēdicare cōtendit: ⁊ infra. Cōſul.t.t.r.q̄ ſi mulier per idoneos teſtes[c] probare nequiuerit: ⁊ poſt xiiij.annuȝ etatis ſue uel circa[d] finē xiiij.anni predictus iuuenis conſēſiſſet in eam ab ipſo iuramento[e]recepto: q̄ poſtquam ad legitimā etatem peruenit: ipſam habere nō cōſenſit uxoꝛem: ab iperitione mulieris eum potes ⁊ debes abſoluere et ad alia uota utriqȝ dare licentiaȝ tranſeundi.

Idem piſano archiepō.

Ex litteris.t.fra.accepim[f]: q̄ puella quedam anno.xij.iurata fuit ⁊ deſponſata cuidaȝ puero ix.uel.x.annoꝝ: ⁊ tempoꝛe procedente de uolūtate parentū potius[g] quā de ſua: ſicut aſſerit ad domum patris pueri adducta: ubi nolens et inuita minis parentum impulſa moram fecit per[h] annum ⁊ ampliuſ et tandem inde recedēs: ad domū propꝛiam eſt regreſſa: ⁊ infra. Cū autem dictus puer nondū ad.xiiij. annuȝ peruenerit: nec ad eandem carnaliter[i]acceſſum habuit: diſ.t.t.r.q̄ ſi puella cōmonita ut donec compleat idem puer annum.xiiij. expectet: non duxerit expectanduȝ ei ſecundū ea que ꝓpoſita ſunt: accipiendi alium virum liberam tribuas[k]facultatē. Alex.iij.

Duo pueri gulielmus ⁊ gulielma matrimonialiter[a]ſunt coniuncti puero.vi.puella uero.vij. annū agente: qui ſimul per tres[b]annos manſerunt: tunc pater puelle ſubtrahens eam ſponſo ipſaȝ alteri m.nomine copulauit: cū quo per vij.ānos quiete remāſit: ipſe uero tunc reliquit eandē: quia credebat eam alium virum habere: guliel.ſ. cui prius fuerat deſponſata: prioꝛ autem ſpōſus ad annos diſcretōis perueniens: a prede.tuo contrahēdi: cū alia licētiam impetrauit: qui quādā nomīe.s.cōſobꝛinā prioꝛis in uxoꝛē[d]accepit: ⁊ cū ea p aliquod tempus exiſtens: eam ut ipſe fateṫ carnaliter nō cognouit: licet illa ſe ab eo cognitā aſſeueret. Cum autē pater memoꝛate.gu. eam vidiſſet a ſecūdo viro relictā: prenomiatuȝ gu.cui prius eam deſponſauerat: compulit ut.s.neptem ſuam omnino dimitteret: ⁊ ad gu.ſuam deſpōſatam rediret[c]: qui poſtmoduȝ per biennium cohabitauit eidē. Quia igitur quid tibi facienduȝ ſit poſtulas edoceri.h.r.q̄ impediēte puerili etate matrimonium[e]inter gu. ⁊ gu.non fuit.⁊ licet idem poſtquā illa nupſit alij: potuerit aliam ducere in uxoꝛem: tamen quia dictā.s. duxit cōſobꝛinā mulieris eiuſdem ſiue eam cognouerit: ſiue non: nō debet tamen cum eadē.s. propter publice honeſtatis[f]iuſtitiam remanere. nec ad primaȝ habere regreſſum quia alteri fuit legitime[g]copulata: ⁊ infra. Cuȝ uero uir caput[h]ſit mulieris ⁊ gu.dicaṫ[i]ſe non cognouiſſe prius.s.ſupꝛadictam: aliaȝ ſi voluerit poterit ducere in uxoꝛeȝ ⁊ s.uiro legitimo copulari. poſt ſeparationem uero pro uitando populi ſcādalo: utriqȝ ad tempus eſt penitentia iniungenda. Si uero legitime conſtaret ipſaȝ.s.ab eo: ſiue poſt: ſiue antea[k]cognitam extitiſſe: neutri uiuente altero dabitur[l]licentia contrahēdi. Remanebit ergo gulielma cum[m].m.impoſita ipſi m.ad tempus penitentia competēti: qui pro ſua opinione ſola gulielmā iudicio eccleſie non requiſito[n] dimiſit.

a Duo pueri.matrimonialiter.i.ut matrionialiter iungerenṫ etate adueniente: ſed ſponſalia contrahendo.
b Per tres annos. Et ita tenuerūt ſponſalia ratihabitiōe ſequenti.ſ.eo.ex litteris. ⁊ qui patri in ſponſalibus non cōtradicit conſentire videtur.ff. de ſponſa. ſed que patris.
c Rediret. rediit ille pater ad id quod dānauerat.xxvi.q.v.nec miruȝ.
d In vxoꝛem. quā habere non potuit.ſ.ti.pxi.ſponſam:
e Matrimoniū.ſed ſponſalia fuerūt tunc iuris poteſtate q2 ſi nō valet ut ago: valeat ut valere poteſt. Intendebāt eni obligari ad inuicē: ⁊ ideo interpꝛetatio fieri debet: ut res potius valeat q̄ pereat ſ.de fi.inſtru.inter dilectos.§.ceterū: ut dictū eſt.ſ.eo.a nobis. et hoc pȝ per ſequentia.arg.ꝯtra.ff.de acti.⁊ obli.obligationū.§.verboꝝ obligatio.
f Honeſtatis iuſticiā.que impedit ē matrimoniū cōtrahendum ⁊ dirimit iam contractū: q̄re ille gulielmus non pōt habere aliquaȝ de cōſanguinitate gulielme.ſ.ti.pxi. ad audientiā. iuuenis.ſponſaȝ.⁊.ſ.e. acceſſit.in fi. ⁊.ca. litteras. In quibuſdā tamē ſublata eſt publice honeſtatis iuſticia: ut ī ſobole ſuſcepta ex ſecūdis nuptiis: ⁊ in ſecundo ⁊ tertio genere affinitatis.ĩ.de cōſang. ⁊ affini.non debet.
g Legitime.i.per matrimoniū quod tanq̄ foꝛtius vinculū ſoluit ſponſalia.ſ. ti.pxi.ſi inṫ. ⁊.ĩ.d ſpon.duo.c. i.alias non contraxit legittime quia non debuit frangere fideȝ de qua debet agere penitēnā ut.c.ſi inter.
h Caput.ſic.xxxiii.q.v. cum caput. vnde ſibi potꝰ credit q̄ vxoꝛi.ſ.eo. continebaṫ. ⁊.xxxiii.qōe.i.ſi quis acceperit.
i Dicat. ſatis fuit de facili credendū quia nihil iuris acquirebaṫ alteruter quia ſiue cognouerit ſiue non eā habere non poteſt: ut ſ.eo.pater.ſecus ſi coitus faceret ad ꝓbationē obligatōis ut.ſ. de ꝓba.ꝓpoſuiſti ⁊.ĩ.d frigi.et malefi. ca.i.
k Siue antea. h̄ ē poſtq̄ fuerit cōpulſus redire ad gulielmā ſiue ante compulſioneȝ ſiue poſt cognouit ſtephanā
l Dabiṫ. Sed q̄re hoc cū inter gulielmū ⁊ gulielmā nō fuit mrioniū: pōt dici q̄ ꝓpter ſcādalū ut innuit lr̄a pꝛecedēs: vel potius ꝓpter delictū vtriuſqȝ ꝓpter ſponſalia q̄ pꝛeceſſerāt inter eos: ⁊ ſic oꝛta erat publice honeſtatis iuſticia vn non poterāt gu. ⁊ ſtephana vlterius carnaliter ꝯiungi: ⁊ iō ꝓhibēt q2 ex certa ſciētia cōtraxerūt ⁊ carnaliṫ ꝯiūcti fuerunt: tn̄ ſi ꝯbunt matrioniū tenebit.ĩ.de ma.ꝯc.cōtra interdic.eccle.c.i.
m Cum.m.niſi voluerit eū repellere pretextu adulterii.
n Requiſito. No. q̄ ſine iudicio eccleſie nullus debet dimittere vxoꝛē ſuā cū hec ſit pena q̄ nulli ē inferēda niſi p iudicē.xxxiii.q.ii. ſeculares.⁊.§.in h̄ ca.⁊.xxxv.q.vi.multoꝝ.q̄tūcūqȝ ēt ipedimētū ſit māifeſtū.ĩ.d diuoꝛ.poꝛꝛo.tūc ēca coitū diſtigue.ĩ.d ſe.ex.igſitōi.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

In̄no. iij. c. ⁊ .p. quondā filijs malabrance.

AD diſſoluendū quod factuȝ fuerat inter .j. ⁊ .s. ⁊ īfra. Accuſatione[o] pro puella ſuper conſanguinitate ꝓpoſita: prefatus .j. multas exceptiōes ꝓpoſuit: per quas nitebatur uos ab accuſatione multipliciter remouere: ⁊ infra. Interloquendo pronūciam[p] inter iuuenē ⁊ puellam nec matrionū[p] nec ſponſalia fuiſſe contracta: cū conſtet puellam nondū ad ſeptēniū puenisse. Quocirca nec accuſatio locū habebat: cū non eſſet quod poſſet legitime accuſari[q]. Denūciari[r] tamen poterat conſanguinitas: ut interdiceretur matrimoniū cōtrahendū. Ad denunciationē ergo legitime probandam terminū aſſignamus: ſaluis[a] exceptionibus: non ſolum propoſitis: ſed etiam proponēdis. Ne uero quicquā in puellam interim attentetur aucto. ap. interdicimus[b]: ne in negocio de nouo procedatur ulterius: donec uel a denūciatione ceſſetur: uel ea probata ordine iudiciario ꝓcedatur: Quod ſi contra interdictum noſtrū in preiudicium ipſius aliquid fuerit attētatum: id irritum[c] eſſe decernim⁹: et viribus omnino carere.

Idem epō abbateñ.

QUe nobis exhibite littere cōtinebant: ꝙ quidam filiā ſuā circiter .xij. annos habentē cuidaȝ nobili deſponſauit: qui ſubarrauit[d] eandeȝ conſenſu mutuo accedēte. ⁊ infra. Quia uero nobis conſtare non potuit cuius etatis eſſet puella cū eidem viro extitit deſponſata: cum dicatur ꝙ circiter[e] .xij. annos habebat: utrum ne prudentia tunc in illa ſuppleret etatem. Reſpondemus ꝙ ſi puella nubilis[f] nō erat etatis: cū ſepe prefatus vir deſponſauit eandem: ⁊ etatem in ea prudētia[g] nō ſupplebat: proculdubio int̄ eos non cōiugiū ſed ſponſalia contracta fuerunt: quāuis ab ipſo viro eadem fuerit ſubarrata[h].

De clandeſtina deſponſatiōe.

Ex concilio arelateñ.

SI quis clam deſponſauerit aliquam ⁊ mulier uel vir negat huiuſmodi deſpōſationē viro[a] incūbit ꝓbatio.

Alex. iij. beluacenſi epō.

QUod nobis: ⁊ infra. Si matrimonia occulte contrahunt̄ quod exinde legitima probatio nō appareat: hi qui ea contrahunt ab eccleſia non ſunt aliquatenus compellendi[b]. Uerum ſi perſone contrahentium hoc uoluerint publicare: niſi rationabilis[c] cauſa prepediat: ab eccleſia recipienda ſunt et cōprobanda tanquā a[d] principio in eccleſie conſpectu contracta.

o ¶ AD diſſoluendū. accuſatōne. Hoc intellige ita. quidā io. noīe contraxit cū quadā puella infra ſeptēniū conſtituta tandeȝ ex pte puelle accuſabat̄ matrioniū ꝑpter cōſanguinitatē: ⁊ dū vellent ꝓducere teſtes ad ꝓbandā ꝯſanguinitatē cōtra illos accuſatores exceptōes ꝓpoſite fuerūt ex pte viri ut ab accuſatiōe repellerent̄ ſup hoc ꝓnūciauit papa ſꝫm ꝙ ī lra ſequit̄ her.

p ¶ Matrimoniuȝ. ſi. ē. de reſt. ſpo. ex parte. nec cōſenſit poſt. vii. an. quia ſi poſt cōſenſiſſet tenuiſſent ſpōſalia niſi ꝯſanguinitas impediſset. ē. c. lras. ac ceſſit. ſi. ē. de iudi. examinata. ſic iſti ī eptā ꝓpoſuerūt accuſatōnē manifeſte ⁊ iō ſtatim dicunt̄ repelli: ut ibi dr̄. vn̄ adhuc poſſunt proponere aptaȝ. ſ. denunciare.

q ¶ Accuſari. bene dicit q: ꝑmo dȝ exiſtere ī rerū natura id de quo agit̄: nec ante iuris rō quaȝ pſona querenda ē. ff. de iure codicil. quidā referūt. §. i. ſic ⁊ collegio quod nondū eſt non dat̄ ꝑuilegiuȝ. ē. de ec. edifi. ad audientiā ii. nec reſcriptū datur ad lites futuras ē. de reſcrip. c. vlti. nec pōt dici verum qō nūꝗ fuit. ō pe. di. ii. in fi. nec dicit̄ mortuū qō nōdum vixit. xxx. q. ii. qō non. vbi de h̄. ⁊ .j. ō homi. ſicut. ex tuarū. ⁊ teſtamētū qō nondū eſt rūpi nō pōt. ff. de iniu. rup. teſta. nā ⁊ ſub cōditiōe. ar. ff. de edil. edic. hoīe. §. ul. ſic aqua que nondū apparet nō poteſt conſtitui ague ductus. ff. ſi ſer. uen. l. vlti. ⁊ ei qō nondū natū eſt nō preſcribit̄. C. de an. excep. l. i. §. nemo. ff. quēadmo. ſer. amit. ſi quiſ alia. vbi dr̄ ꝙ ꝙdiu paries nō eſt ſeruitus nō acquirit̄: alias admittit̄. Ar. ꝯ. q: edificio qō nondū eſt preſcribit̄. ff. de ſerui. ur. predi. ſi ſeruitus. §. futuro. ⁊ ff. de ſerui. ru. predi. labeo. ⁊ vſuris futuris preſcribit̄. C. de vſur. eos. ⁊ ar. ē. de cōſue. cuȝ oliȝ. So. verū eſt ꝙ rei que nondū eſt nō pōt ſeruitus cōſtitui: ut dicunt prime concor. poteſt tamē obligatio acquiri de ipſa conſtituenda cum res fuerit in rerū natura: ⁊ ſic intelliguntur contraria.

r ¶ Denunciari. ⁊ ita denūciari poteſt crimē nondū cōmiſſuȝ. xciii. di. diaconi. ff. de dā. infec. l. ii. imo vnus ſolus pōt ipedire matrioniū. ē. ti. ꝑxi. ꝑterea. ii. ⁊ valet denūciatio in ꝯnci. nā ſtatim dicunt̄ malefidei poſſeſſores. ar. C. de rei vendi. ſi fundū. ⁊ in matrionio ꝯhendo id qō certius eſt tenendū eſt. ff. de ritu nup. adoptiu⁹. §. i. in fi. ⁊ .ē. ti. ꝑxi. iuuenis. ad hanc denunciatiōeȝ non admittit̄ niſi ſit grauis ⁊ honeſta pſona. ē. ti. ꝑxi. cū in tua. qlibet tenet̄ ad hanc denunciatōeȝ. j. de cog. ſpiri. tua nos. ⁊ etiā admittunt̄ qui denunciāt famā. ē. ti. ꝑxi. cū in tua. ⁊ de auditu. xxii. q. v. h̄ vr̄ ſine aliqua admonitōe ꝑmiſſa ꝙ nō fit in aliis denūciatōibus. ii. q. i. ſi peccauerit. ⁊ .ē. de indi. nouit. ⁊ eſt ius cōe qō quilibet tenet̄ ⁊ pōt denūciare. j. de clāde. deſpon. cum inhibitio.

a ¶ Saluis exceptōibus. ſic pȝ ꝙ cū variat̄ modus agendi poſſunt opponi exceptōnes omiſſe in ꝑmo iudicio. ſic. ē. de teſti. veniēs. ii. vn̄ non ob. ē. de excep. paſtoralis. io. Sed que fuerūt huiuſmōi exceptōes: pōt eſſe ꝙ excipiebat vir ꝙ accuſatores erāt crioſi uel male fame: uel forſan dicebat ꝙ admonitio nō ꝑceſſerat ſed in iſto caſu non eſt neceſſe admonitionē ꝑcedere. vel forte dicebat nō ſunt admittēdi ad accuſandū tanꝙ ſuſpecti q: tpe cōtractus nihil dixerunt ⁊ erant ꝑſentes quādo denunciatū fuerat matrimoniū cōtrahendū. j. qui ma. accu. poſ. cum in tua.

b ¶ Interdicim⁹. ita ꝙ ſi ꝑ extorſionē uel violentiā quicꝙ fieret in ꝑiudiciū puelle ſiue in iudicio ſiue ex̄ non ꝑiudicaret̄ ei.

c ¶ Irritū. quo ad iudiciū qō mouet̄ in ꝑiudiciū ipſius. ſi. ē. de ꝑben. inter cetera. ſecus eſſet ſi clauſula illa non apponat̄ lȝ mandat papa aliquid fieri. ē. ō ꝑben. dilectus. i. ⁊ .c. dilect⁹. ii. Sȝ quid ſi ꝯherēt matrioniū ꝯ interdictū pape nūquid irritabit̄ mrioniū: Dico ꝙ non ſed ſeparabunt̄ ad tpſ. ē. de ſpō. cū in apoſtolica. quouſqȝ cognoſcat̄ de impedimēto. j. de ma. ꝯtrac. ꝯ int̄di. eccle. ex lris. de muliere. naȝ fortius eſt matrimoniū ꝙ interdictū pape.

d ¶ QUe. ſubarrauit. ſic. xxvii. q. ii. ſi quis vxorē. ⁊ .c. ſeq. Et hec ſubarratio fit qn̄qȝ per imiſſionē annuli: iuxta illud: annulo ſuo ſubarrauit me. qn̄qȝ ꝑ datiōnē aliaꝝ reꝝ uel alioꝝ inſigniū. ⁊ qñ ſit talis ſubarratio interueniente cōſenſu expreſſo ut hic: qn̄qȝ etiā non interueniente ſed ſiue interueniat ſiue non dūmō conſtet de ſubarratōe ꝑſumit̄ matrioniū donec ꝓhet̄ ꝯriū. ar. xxx. q. v. noſtrates. ⁊ .ca. femine. ⁊ .xxvii. di. ꝙ interrogaſti. ⁊ .ē. de ſpon. is qui. q: nihil intereſt an facto an vbo quis declaret voluntatē ſuā. xliii. di. c. i. ibi paſtorē recte loqui timuiſſe qd aliud dicere ꝙ terga tacēdo prebuiſſe uel ibi veſtimēta ſacerdotis qd alió ꝙ recta opa ⁊c. ubi ō hoc. ff. de le. de gb⁹. ⁊ .ē. de regu. c. pe. arg. op. ⁊ ſi fiat a patre ꝑſumunt̄ ſponſalia: ut. c. noſtrates. ſȝ int̄ ſpōſos ꝑſumit̄ matrioniū ut hic i fi. niſi ꝯſuetudo in cōtrariū eēt. ar. ē. de ꝑſump. illud.

e ¶ Circiter. ſic. ē. c. ꝯtinebat̄ ⁊ .c. atteſtatōes. Ad modicaȝ quātitatē refert̄ hec dictō circiter ⁊ conſimiles. ff. de vbo. ſigni. hec adiectio.

f ¶ Nubilis. no. nubilis etas in viro eſt. xiiii. an. in femina xii. ut dixi. ē. c. vbi. ⁊ ita ſi nō fuit talis nō fuit matrioniuȝ īt̄ eos ſȝ ſpōſalia tātū niſi malitia ſupplerȝ etatē ut. j. ſeqt̄.

g ¶ Prudentia. i. carnalis cōcupiſcētia. ar. xxxii. q. ii. niſi eni alibi appellatur malitia. ē. c. de illis. ii. ſic etiā in delictis doli capacitas ſupplet etatē. j. de delic. pue. pueris. ⁊ inſti. he oblig. que ex delic. naſ. §. in ſumma. circa fi. ⁊ ff. ad l. aquil. ſed ⁊ ſi quecunqȝ. §. i. C. ſi mi. ſe ma. dixe. l. iii. ſi. lxxvii. di. monach⁹ nouitius. ⁊ C. de his qui ve. eta. impe. l. ii.

h ¶ Subarrata. ⁊ ita collige ꝙ ꝑ ſubarrationē ꝯhit̄ matrimoniū veꝝ uel preſumptū: ut dixi in ꝑnc. niſi etas repugnet: ut hic pȝ. ⁊ eſt hic argu. manifeſtū ꝙ ſi minor in cōtrahendo vtat̄ verbis ꝑtinentibus ad matrimoniū contrahenduȝ contrahit ſponſalia.

a SI quis. viro incumbit probatio: q: caput eſt mulieris. xxxii. q. vi. non mechaberis. xxxiii. q. v. cuȝ caput. ⁊ .q. i. ſi quis vxorē. hoc dicit. r. Ex hac lra innuit̄ ꝙ ſiue vir neget deſponſationē ſiue mulier ſemꝑ viro incūbit ꝓbatio. Sed h̄ nō vr̄ quia negantis factuȝ nulla eſt ꝓbatio. vi. q. v. actor. §. vlti. ⁊ .ē. de elec. bone. i. ⁊ ei qui dicit nō qui negat incumbit ꝓbatio. ff. de ꝓba. ei qui. Dixit Ala. ꝙ viro incumbit ꝓbatō vbi ipſe negat clādeſtine ductā eſſe vxorē q: poti⁹ negat ius ꝙ factuȝ: ⁊ qui ius negat ꝓbare dȝ. ff. de ꝓbat. ab ea pte. Sed ille intellect⁹ nō placet q: exquo publice ꝯfitet̄ factuȝ corā eccleſia approbat̄ matrimoniuȝ. j. c. ꝑxi. Dixit. t. ꝙ legit̄ ſꝫm ꝙ dixit Gratian⁹ xxxii. q. vii. §. ſed illud ambroſij. ut vir dicat̄ hic a virtute uel a virilitate quia ſtat ꝓ matrionio ⁊ nō a ſexu: ⁊ mulier a mollicie mētis. Et dic viro. i. qui ſtat ꝓ matrimonio. vel dicas ꝙ. ca. legit̄ cū reduplicatōe lre hoc modo. Si quis clam deſponſauerit aliquā ⁊ mulier negat deſpōſationē viro incūbit ꝓbatō ⁊ ſi vir negat deſponſationē mulieri incūbit ꝓbatio ⁊ ideo nō reſumpſit expreſſe quia idē iudiciū eſt de muliere quod de viro. ſic. xxxii. q. vii. apoſtolus ⁊ hoc verū eſt: ⁊ ſic ſeruatur ſi vir negat matrimoniū mulieri incumbit probatio ⁊ econuerſo.

b QUod autē. cōpellendi. ſi alter uel vterqȝ negauerit ſe cōtraxiſſe nō debēt cōpelli ut ſimul maneant exquo nō ꝓbat̄ quia eccleſia nō iudicat de occultis. xxxii. di. erubeſcant. ⁊ .xxxii. q. v. chriſtiana. ⁊ hic. immo potius ſunt ab inuicem ſeparandi quia contubernia uel ſtupra preſumuntur. xxxv. q. ōe. i. ca. i.

c ¶ Rationabilis cā. puta ꝯſanguinitas. xxxii. q. v. horrēdus. xxxv. q. iii. ꝯdicimus. vel affinitas uel aliud. j. de eo qui cog. ꝯſan. vxo. ſue. ſuper eo.

d ¶ A ꝑncipio. ar. ꝙ ab initio nō valebat tractu tēpis cōualeſcit. ē. de elec. ꝙ

ſicut.§.ſi autẽ.ar.ꝯtra.ſ̄.de elec.dudũ.i.vbi de hoc.ſ̄.de cenſi.ſcientes. ſed hoc in ꝑncipio valebat quo ad deũ licȝ non quo ad eccleſiã: ſed nũc ꝑmo declarat̃.ſic.j.de frigi.⁊ male.fraternitatis.in fi.ſi.ff.ſi ſer.uen.ſicut autẽ.§.ſȝ ſi querit̃.ff.de acquirẽ.re.do.adeo.§.cũ quis.in fi.

e Cum inhibitio.reuocata.ꝑ illã ꝯſtitutõeȝ.j.de ꝯſan.non debet.

f ¶ Predeceſſoꝝ.ſ̄.e.c.ꝑxi.⁊ xxx.q.v.c.i.ber.

g ¶ Clãdeſtina.dicit̃ clãdeſtinũ matrimoniũ tribus mõis vno mõ cũ nõ habent̃ teſtes ſ̄.ca.ꝑxi. Secũdo cũ non fit cũ ſolẽnitate.xxx.q.v.aliter. Tertio dr̃ clãdeſtinuȝ qd̃ fit cõtra tenoꝛẽ huius cõſtitutionis videlȝ nõ ꝑmiſſa denũciatiõe tenet tñ quo ad eccleſiã ſed filij nati inde detecto impedimento illegitimi erunt: ut.j.ſequitur.

h ¶ Locoꝝ.j.qui ma.accuſa.poſ.cũ in tua.⁊.ſ̄.de ſponſa.cum in tua.

i ¶ Voluerit. quaſi publicum crimẽ videt̃: qꝛ glibet admittit̃: imo quilibet tenet̃ ſaltem denũciare.j.de cog.ſpi.tua.⁊.ſ̄.de ſpon.cũ in tua. vbi ẽt de hoc cõſanguinei tñ potꝰ admittunt̃ ꝙ extnei. xxxv.q.vi.c.i. Sed pone mr̃ionũ cõtractũ nulla ꝑmiſſa tali denũciatõe aliquibus pñtibus qñ contrahit ⁊ ſciẽtibus ipedimentũ ⁊ nihil obijcientibus nũquid iſti debẽt admitti poſtea ad accuſandũ uel ad teſtificandũ cõtra illud matrimoniũ in vita uel etiam poſt morteȝ: vr̃ ꝙ nõ: qꝛ qui ſciuit certioꝛari nõ debuit.ff.ð act.emp.⁊ ven.l.i.in fi.qꝛ denunciatio non fit niſi ꝑpter ignorãtes.. Jtẽ lȝ ꝯhentes nõ fuerint in culpa tñ ſciẽtes impedimentũ fuerunt in dolo: et dolus preponderat culpe.ff.ad.l.aquil.itẽ mela. in ꝑn. et exquo factũ eſt publice non admittit̃ ꝯdictoꝛ.viii.q.i.lȝ. quare iſti quibus vidẽtibus ⁊ ſcientibus ipedimentũ matrimoniũ ꝯctũ eſt non debẽt amplius admitti qꝛ nõ videt̃ carere ſuſpitõe. Qui ḡ debeant admitti poſt denũciatõeȝ dr̃.j.q ma.accu.poſ.uel nõ.cũ in tua. poſt mortẽ etiã admittit̃ accuſatio ꝑpter bona.j.qui fi.ſint le.cauſaȝ.C.ne de ſta.defunc.ꝙuis.

k ¶ Probabilis ꝯiectura. no.ꝙ ꝓbabilis cã ipedit matrimoniũ cõtrahenduȝ.ſ̄. de ſpon.ꝑterea.⁊.ca.cũ in tua.⁊.j.de ꝯſang.⁊ affi.ſuper eo.

Anno.iij.in concilio generali.

Cum inhibitio copule coniugalis ſit in ultimis tribꝰ gradibus reuocata[e]: eam in alijs uolumus diſtricte ſeruari. Unde predeceſſoꝝ[f] noſtroꝝ ueſtigijs iherẽdo clãdeſtina[g] coniugia penitꝰ inhibemus: ꝓhibẽtes etiã ne quis ſacerdos talibus intereſſe preſumat. Quare ſpecialẽ quoꝛundã locoꝝ[h] cõſuetudinẽ: ad alia generalit̃ ꝓroganda ſtatuimꝰ: ut cũ matrimonia fuerint cõtrahenda in eccleſijs ꝑ preſbyteros publice ꝓponant̃: cõpetenti termĩo prefinito: ut infra illũ qui uoluerit[i] ⁊ ualuerit legitimum impedimẽtũ oppõat: ⁊ ipſi preſbyteri nihilominꝰ inueſtigẽt utrũ aliquod ipedimẽtũ obſiſtat. Cũ autẽ apparuerit ꝓbabilis[k] cõiectura cõtra copulã cõtrahẽdã: cõtractꝰ interdicat̃ expreſſe: donec quid fieri debeat ſuꝑ eo manifeſtis cõſtiterit documẽtis. Si quis uero huiuſmodi clãdeſtina[l] interdicta[m] cõiugia inire preſũpſerit in gradu ꝓhibito etiaȝ ignoranter: ſoboles de tali[n] cõiunctione ſuſcepta pꝛoꝛſus illegitima cenſeat̃: de parẽtũ ignoꝛãtia nulluȝ habitura ſubſidiũ cũ illi taliter contrahẽdo nõ expꝛes ſciẽtie: uel ſaltẽ affectatoꝛes ignoꝛantie videant̃. Pari modo proles illegitĩa cenſeat: ſi amboꝰ parẽtes ipedimentũ ſciẽtes legitimũ preter omne interdictũ etiã in cõſpectu eccleſie cõtrahere preſũpſerunt. Sane ſi parrochialis ſacerdos tales[p] cõiũctiões ꝓhibere contẽpſerit: aut quilibet etiã regularis qui eis preſũpſerit intereſſe: ꝑ triẽniũ ab officio grauius puniẽdus ſuſpendat̃: ſi culpe qualitas poſtulauerit. Sed his ꝗ taliter preſũpſerint etiaȝ in gradu cõceſſo copulari: condigna penitẽtia[q] iniũgat̃. Si quis autẽ ad impediendã legitimã copulã malicioſũ[r] impedimẽtũ obijecerit: canonicaȝ non effugiet ultionem.

l ¶ Clãdeſtina.ſ.non premiſſa denunciatõne: ut dictum eſt.ſ̄.

m ¶ Interdicta.poſt cauſam ꝓbabilem allegatã nec finitam.

n ¶ De tali.ſ.clãdeſtina uel interdicta.

o ¶ Si ambo parentes.⁊ ideo non ꝓdeſt opinio eccleſie ſi ambo parẽtes ſciant impedimentũ qꝛ ſunt filij illegitimi. Sed quid ſi vnus ſcit ⁊ alter neſcit: Dixit.h.⁊ lau.ꝙ ꝙtuȝ ad ſcientẽ ſunt illegitimi: ꝙtuȝ ad ignoꝛantẽ legitimi ar.C.de inceſt.nup.qui cõtra.qd̃ non credo: imo legitimi ſunt.j.qui fi.ſint legi.ex tenoꝛe.monſtrũ enĩ eſſet ſi aliquis eſſet partim legitimus ⁊ partim illegitimus: ſicut ꝙ aliquis eſſet partim ſeruus ⁊ partiȝ liber.ff.de ſta.libe.ſi duobus.⁊ hoc innuit̃ cũ dicit ambo parentes.

p ¶ Tales.ſ.poſt allegatum impedimentum.

q ¶ Penitentia. No.ꝙ puniunt̃ cõtrahẽtes: ⁊ tñ nullũ ſubeſt impedimentuȝ ſed illud ideo fit qꝛ cõtrahunt ꝯ interdictũ eccleſie. vnde puniunt̃ nõ ꝑpter impedimentũ: ſed qꝛ mandatũ eccleſie ꝯtẽnunt.j.de ma.ꝯc.ꝯtra interdi.ec.c.i.mandatũ enĩ iudicis contẽni non dȝ: ut ibi.⁊.ff.ne quid in lo.pub.l.vlti.⁊ ita eſt arg.ꝙ iudex põt punire illũ qui venire ad eius citationẽ ꝯtẽnit.ff.ſi quis in ius vo.non ierit.l.ii.etiã ſi ius non habeat actoꝛ.

r ¶ Malicioſe.Qui enĩ calũnioſe denunciat punit̃: ut hic dicit: ⁊ hec pena arbitrio iudicis cõmittit̃.ſ̄.de offi.deleg.de cauſis.tñ clericus qui calũnioſe denunciat ab officio ⁊ beneficio ſuſpendet̃.j.de calũ.c.ii.

a Duobus.pactionis ⁊ cõſenſus.hoc eſt dicere: vna eſt fides deſponſatiõis de futuro: ⁊ altera cõſenſus de preſenti.

b ¶ Non debet.tamẽ ſi duxerit tenet ⁊ agat penitentiã de fide mentita: ut hic dr̃.⁊.ſ̄.de ſpõ.ſi inter.in fi.foꝛſitan trium annoꝛuȝ. xxvii. di.ſi vir.

De Sponſa duoꝝ.

Auguſtinus de fide pactionis et conſenſus.

Duobis modis dicitur fides: pactionis[a] ⁊ ꝯſenſus. ¶ Si aliquis alicui mulieri fideȝ fecerit pactionis: non debet[b] aliaȝ ducere ſi aliam duxerit penitentiam debet agere de fide mẽtita: maneat tamẽ cum illa quam duxit. ¶ Non eniȝ reſcindi debet tantum ſacramentũ[c] Si autem fecerit fidem conſenſus non licet ei aliam ducere ſi autẽ duxerit: dimittet ipſam ⁊ adherebit priori[d]. ¶ Eſt autem[e] fides pactionis: quando aliquis pꝛomittit alicui fidem: ꝙ eam ducet: ſi permiſerit[f] eum rem ſecum habere: uel etiã pro conſenſu. Fides auteȝ conſenſus eſt quando non ſtringit[g] manũ coꝛde tamen ⁊ oꝛe cõſentit ducere ⁊ mutuo ſe concedunt unus alij ⁊ mutuo ſe ſuſcipiunt.

Ex brocardo libro.xxx.

Accepiſti illam in uxoꝛem tibi quam alter ſibi deſponſatam[h] habuerat: dimitte illam: quia nunquam[i] poteſt tibi fieri legitima: ⁊ xl.dieſ i pane ⁊ aqua quod carinã[k] uocant: cuȝ vij.ſequentibus annis peniteas.

Alexander.iij.ſalerni.archiepiſcopo.

Licet preter[l] ſolitũ: ⁊ ĩfra. Cõſul.t.t.r.ꝙ ſi inter virũ ⁊ mulierẽ legitimꝰ cõſenſus interueniat de preſenti: ita quidem ꝙ vnus alterũ in ſuo mutuo conſenſu uerbis cõſuetis expꝛeſſe recipiat: utroqȝ dicente ego te accipio in meam: et ego accipio te in meum: ſiue ſit iuramentũ ĩterpoſitũ ſiue nõ: nõ licet mulieri alij nubere: ⁊ ſi nupſerit et ſi carnalis copula ſit ſecuta ab eo ſeparari debet: ⁊ ut ad primũ redeat ec.diſtric.cõpelli: quãuis aliter a quibuſdã predeceſſoꝛibꝰ noſtris ſit aliquando iudicatum[m].

c ¶ Sacramentuȝ. de iſto ſacro habes ſ̄.de biga.debituȝ. qd̃ diſſolui non dȝ ꝑ ſponſalia que ſũt minus vinculũ.ar.ff.de fideiuſ.ſi debitoꝛi.

d ¶ Priori vxoꝛi.nõ obſtãte aliqua conſuetudine in ꝯtrario.j.e.c.vlti.

e ¶ Eſt autẽ. exponit quod dixerat ĩ principio.

f ¶ Si ꝑmiſerit.ſi ð fornicario coitu intelligas cõditio turpis ẽ: ⁊ ideo ꝓ non adiecta debet haberi.j.ti.ꝑxi.⁊.c.vlt. vnde ſi poſtea rem ſecũ habuerit ſtatĩ eſt matrimoniũ.j.ti.ꝑxi. de illis.⁊.c.ꝑ tuas.ſi de legitimo ĩtelligas multo foꝛtius tenet matrimoniũ ſi coitus ſubſequat̃.potius enĩ videt̃ hoꝛtatio.i.ꝙ ꝑmittat ei rem ſecuȝ habere.ſi.ff.de tutel.muto. Ala. T. dixit: ꝙ iſtud ſi nõ tenet̃ cõditiõaliter ſed cauſatiue qꝛ in oĩ mr̃ionio hec cã.ſ.carnalis copula dȝ ĩteruenire ſaltẽ quo ad ꝓpoſitum. xxvii.q.ii.§.cuȝ ḡ.ṽ.beata maria. Et expone ſi permiſerit.i.quia ꝑmiſerit ſimile.ſ̄.de elec.ſignificaſti. in v̄bo ſi diligit̃ me. Lau.dixit ꝙ ꝑ hoc qd̃ dĩc ſi permiſerit ⁊c.notat conditionalem fidem pactõnis: ꝑ hoc quod ſequitur uel etiam pꝛo conſenſu notat ſimplicem ⁊ abſolutaȝ fidem pactionis: uel per ṽtrunqȝ notat̃ conditio vel poteſt dici ꝙ per hoc notat̃ ꝙ fides pactionis.i.ſponſalia ſub conditõne contracta duobus modis tranſit in fidẽ conſenſus.i.in matrimoniũ de preſenti.ſ.per carnalẽ copulã uel ꝑ conſenſum de preſenti.ut.j.ti.ꝑxi. de illis.⁊.c.per tuas.

g ¶ Stringit.foꝛte ꝑ annuli imiſſionẽ.xxx.q.v. femine. Cũ.n.ſtringit manũ ſignũ dilectõis ẽ: vel foꝛte alludit ꝯſuetudini alicꝰ.loci.h.

h Accepiſti.deſpõſatã.ꝑ verba de ꝑſenti: ut.ſ̄.c.ꝑxi.

i Nunꝙ tibi poteſt. ar.qd̃ ab initio non valet tractu tꝑis nõ conualeſcit.ſic.ſ̄.de elect.auditis.⁊.c.dudũ.⁊ argu. xvi.q.iii.§.poteſt.v̄ſi.ꝙ ſi priuatus.⁊.ff. de regu.iur.l.penul. Ar.contra.ſ̄.titu.ꝑxi.c.ii.⁊.ſ̄.de elec.ꝙ ſicut.

k ¶ Carinã.vulgare eſt italicoꝝ.⁊ dr̃ carina a carẽtia hoiuȝ uel etiã cibarioꝝ. nam in illis.xl. diebus includunt̃ in aliquo loco ſecreto iuxta eccleſiaȝ vbi non habẽt conſoꝛtiũ hominũ.

l Licet.preter.quod dr̃ hic habuiſti.ſ̄.de ſpon.ſi inter.

m Judicatũ.Conſuetudo fuit olim in mutiñ.ciuitate ſȝ illa coꝛrecta eſt.j.eo.c.vlti.ber.

De ſponſa duo[rum]
De condi[tionibus] appoſi[tis] de

Idem genueñ. archiepō.

Ua fraternitas nos cōſuluit: et infra. De his uero que coram te ſuper deſponſatione facta p conſenſuz mutuū de preſenti cōtrouerſiam mouent: ⁊ appellatiōe pendente quam ante ſententiam uel cognitionem cauſe ad ſe. ap. interponunt: accipiūt alias uxores: hoc arbitramur agenduz: ut ſi amodo in tali caſu duxerint appellanduz eis in eccleſia publice īterdicas ne āte deciſionem[a] cauſe aliud contrahāt matrimoniū: ⁊ ſi contra interdictū eccleſie publice factum uenire preſumpſerint: matrimonium tam preſūptuoſe cōtractū poteris[o] irritare.

Ano. muti. epō.

Uas dudum: ⁊ infra. De cōſuetudine que diu ī mutineñ. obtinuit ciuitate: utrū ſi quis iuraret aliquam ducturū: ⁊ citra carnis copulam deſponſaſſet: ſi conſequēter deſponſaſſet aliā ⁊ etiam cognouiſſet[p]: primo cognita adiucaretur viro: non que prius extitit deſponſata: ⁊ infra. Ne uero turpis[q] ſit pars que ſuo non congruit vniuerſo: et eccleſia mutineñ. tenere debeat humiliter ⁊ ſeruare ꝙ beati[r] petri ſedem ⁊ ſuam metropolim ſequi viderit et docere: in matrimonijs de cetero contrahendis illud te uolumus obſeruare: ut poſtquam inter legitimas perſonas conſēſus legitimus interuenerit de preſenti qui ſufficit in talibus iuxta canonicas ſanctiones: ⁊ ſi ſolus[s] defuerit cetera etiam cū ipſo coitu celebrata fruſtrātur: ſi perſone iuncte legitie cū alijs poſtea de facto contrahāt prius quod de iure factum fuerat non poterit irritari.

De cōditionib[9] appoſitis in deſpōſatione: uel in alijs cōtractib[9].

Ex concilio aphricano.

Uicunqz ſub conditiōis nomine aliquam deſponſauerit: ⁊ eam relinquere uoluerit: dicimus ꝙ frangatur[a] conditio: ⁊ deſponſatio irrefragabiliter teneatur.

Grego. epō ſpoletano.

Cum ſit propriuz: ⁊ infra. M. preſbyter cōqueſtus eſt diaconem quendaz manumiſiſſe duo mācipia ſub hac[b] cōditione: ut monachi fierēt: ⁊ ī eo monaſterio ubi ipſe fuerat[c] pmanerēt: adijciētes: ut ſi quis cōtrafaceret: ſeruituti[d] iterū ſubderet: atqz vnū ex his hac conditione deſpecta monaſteriū deſeruiſſe: ⁊ ſe inter clericos ſociaſſe. Tu ergo ſi ita eſſe reperieris: ſic te exhibe: ut nec illi monaſteriū deſerendi ſit facultas: ⁊ manumittētis uolūtas nō ualeat preteriri.

Alex. iij. panormitano archiepō.

De illis: ⁊ infra. Si uero aliquis ſub huiuſmodi ṽbis[e] iuramentuz alicui mulieri preſtitit ego te in uxorem accipiaz: ſi tantū[f] mihi donaueris: reus periurij nō habebitur: ſi eam nolentem ſibi ſoluere quod ſibi dari petijt: non acceperit in uxorem: niſi conſenſus[g] de preſenti: aut carnalis[h] ſit inter eos commixtio ſubſecuta

Idem.

Uerum cū alicui eccleſie poſſeſſio quelibet[i] interpoſita cōditiōe[k] donat: a donatore donū poſtea reuocari nō pōt: niſi forte tali ſit cōditione collatum: ꝙ ea ceſſāte

a ¶ Ua. ante deciſionē. appellatōne eni pēdente nihil innouari debet. ii. q. vi. §. appellatōne. ⁊ ff. nihil inno. appel. pen. l. i.

o ¶ Poteris irritare. ſi. ē. de deſpō. impu. ad diſſoluendū. in fi. Ex quibus colligit ꝙ mrīmoniū ꝯ interdictū eccleſie ꝯtractū ſit oino dirimendū. ⁊ xxxv. q. iii. cōtradicim[9]. ⁊ xxxiii. q. iiii. nō oportet. ii. ⁊ x. di. videſ. ⁊ C. de legi. nō dubiū. ⁊ xxv. q. ii. impiali. ⁊ C. q. p ſua iuriſ. l. i. ma. ar. ꝯ. j. de ma. ꝯtrac. ꝯ inter. ec. c. i. ii. ⁊ iii. Sol. cum matrimoniū interdiẽ ab eccleſia aut cā phibitōis eſt ppetua aut tpalis. Si ē perpetua ſeparāt a cohabitatōe quouſqz cognoſcaẽ de ipedimēto quo pbato ſeparanẽ ex toto lata ſnīa diuortii inter eos. j. de ma. ꝯc. ꝯ interdi. ec. de muliere. ⁊ ſic itelligitur c. cōtradicimus. vides. ⁊ l. nō dubiū. ⁊ ſic intellige quod dicit hic. ⁊ c. ad diſſoluendū. quo non pbato remanebūt ſimul. Si vō cā phibitōis fuerit tpalis puta tps in quo mrīoniū phibetur cōtrahi pp̄ter reuerentiā dierū uel cōſenſus ð futuro cū alio tūc non deberent ſeparari ſꝫ penitētia eis dꝫ imponi qꝛ ꝯ interdictuz eccleſie h fecerunt. j. de ma. ꝯc. ꝯ. inẽ. ec. c. ii. tn̄ ne māda tū iudicis cōtēptibile videaẽ ſi vult pōt eos ad tpus ſeparare. ⁊ ſic intelligẽ. c. non oportet. ⁊. j. de ma. ꝯc. ꝯtra interdic. ec. c. i. inẽdictū eni eccleſie nō eſt tāte efficatie ut ſepareẽ matrioniū ꝯ illō ꝯtū niſi ſub ſit cā ppetua tn̄ penitētia dꝫ ſemp iponi ſiue cā ſit ppetua ſiue nō: pp̄ter cōtēptū eccleſie ut pꝫ p iura p̄dicta. j. de ma. ꝯc. ꝯ inẽ. ec. p totū. ⁊ ē. ti. px. c. iii.

p ¶ Uas dudū. cognouiſſet. videbaẽ ꝙ ſecūdus iō eſſet potior qꝛ illi tradita eſſet poſſeſſio ſicut eſt in vēditōne ⁊ donatōe. C. de rei ven. quotiēs. ⁊ in mrīonio ſpūali. ē. ð iurepa. ꝙ aūt. ⁊ c. paſtoralis. ⁊ in obligatiōe pignoris. ff. qui po. in pig. ha. potior. ſed nō eſt ita: imo qui potior eſt tpe potior eſt iure. ē. de ma. ⁊ ob. c. i. qꝛ iā ꝯtms pfectus eſt p ſolū cōſenſuz lꝫ cū ſecūdo pceſſuz ſit ad carnalē copulā que mrīoniū non facit ſine cōſenſu: ut. j. dẽ. ſi. ē. ð iure pa. cū aūt. ⁊ ff. loca. in operis. lꝫ hic circa mrīoniū nō ſteẽ cōſuetudini alias tn̄ ſeruaẽ cōſuetudo: ut qui legitim[9] eſt ad mrīoniū ꝯſuetudo facit illegitimū. j. de cogna. ſpiri. ſup eo.

q ¶ Turpis. ſic. viii. di. qui cōtra mores. ⁊ xi. di. nolite. ⁊ xii. di. c. i. ⁊ ē. de preſcrip. cū non liceat.

r ¶ Beati petri ſedē. ⁊ ſuā metropolim. Hec ṽba ſunt. xi. di. nolite. ⁊ xii. di. c. ult. ⁊ ē. de poſtu. p̄la. c. i.

ſ ¶ Et ſi ſolus. ſolus cōſenſus facit matrioniū. ē. de ſpon. cū locum. ⁊ xxvii. qōe. ii. ſufficiat.

a Uicūqz. frangaẽ. Intellige hoc. c. de conditōe turpi que tn̄ nō ſit ꝯ naturā matrionii: ut. j. e. c. ulti. p qō intellige hoc. c. utputa ſi furtū fecerit: ſi hoīeꝫ interfecerit: talis ꝯditio non ipedit mrīoniū: imo p nō adiecta dꝫ haberi: ut. j. e. c. vl. vbi de hoc.

b Cum pp̄riū ſit. hac ꝯditiōe. ar. ꝯ. i. q. ii. ꝙpio. ⁊ ē. de pac. pactiōes. Dixerūt quidā ꝙ libertas eſt res ſpūalis: ⁊ iō poteſt uenire in cōmutationē cū alio ſpūali. ar. ē. de ſer. non ordi. nullus. vel dic ꝙ nō ꝯtradicūt qꝛ monachatus hic nō daẽ ſub cōditiōe ſed libertas daẽ ſi voluerint monachi alias non erūt iſti liberi nec poſſent ad h compelli. xxxii. q. i. integritas.

c ¶ Ubi ipſe fuerat. Pōt intelligi ꝙ ipſe fuerit clericus uel patron[9]. xx. q. iii. preſens. ⁊ nō monachus: quoniā monach[9] libertatē donare nō pōt cū nihil habeat. liiii. di. abbati. nec ſeruū pp̄riū pōt habere. xii. q. i. non dicatis. niſi h feciſſet in ipo ingreſſu: vel ꝙ dicit vbi ipſe fuerat. ſ. ipſe pſbyter. ⁊ ſic planū eſt.

d Seruituti iteꝝ. ſic ꝙ videẽ ꝙ in ſeruitutē redigi poſſūt ſi inde exierint exquo hac cōditōe liberi facti ſunt. ar. ē. ð ſer. nō or. ð famulis. ⁊ c. nullus. C. de epi. ⁊ cle. auẽ. ſi ſeruus. qō quidā ꝯcedūt. Lau. ⁊ Tan. dixerūt. ꝙ hec verba non fuerūt efficacia ad reuocandā libertatē ⁊ ſic remanebit liber ⁊ iudicis officio cōpelli dꝫ iuſſa teſtatoris adimplere. ff. de ma. teſta. meuia. ⁊ l. imperatores. ⁊ littera. c. coadiuuat ad h. ſ. ut nec illi deſerēdi ⁊c̄. Alia rō videẽ fuiſſe quare iſte non reuocatur in ſeruitutez: quia iſte ꝙcito acceptauit conditionē fuit liber ⁊ monachus: et ſic monachatū vlterius deſerere non potuit etiā ſi vellet redire in ſeruitutē: imo papa cum ipſo diſpēſare nō poſſet ut monachus non eſſet. ē. de ſta. mo. cū ad monaſteriū. in fi. vnde dẽ. j. ſic te exhibe ut nec illi deſerēdi monaſteriū ſit facultas: exquo eni ſemel fuit monachus ſemp erit monach[9]. Et iō ꝯdito appoſita nec pōt reuocare illū in ſeruitutē ſed cōpelli dꝫ ut in monaſterio pſeueret: ſecus circa alios contractus qui reuocari poſſūt ſi pactū ſiue modus appoſitus nō ſeruet. j. c. pxi. ⁊ ſec[9] in his q pmouenẽ ad clericatū. ē. de ſer. nō ordi. de famulis. ⁊ c. nullus.

e De illis. huiuſmodi ṽbis. ſtatim conditione adiecta alias ex īteruallo admitti nō dꝫ. C. de dona. que ſub mō fiūt. l. pfecta.

f ¶ Si tantū. talis cōditio licita eſt in ſponſalibus: ut hic patꝫ: ⁊ h ſi patri meo placuerit. j. eo. ti. ſuper eo. ⁊ c. per tuas. ſi tn̄ in modū pene adijciaẽ: ut ſi tecuꝫ non contrahā dabo centū non valet. ē. de ſpon. gēma. ⁊ C. de ſpon. l. vlti. ⁊ ff. de ṽbo. obli. titia. ⁊ C. de inuti. ſtipu. l. ii.

g ¶ Conſenſus de p̄ſenti: tunc eni recedit a conditōe appoſita. ⁊ ſimpliciẽ intelligiẽ conſentire. ſi. ē. de ſpon. impu. de illis. in fi.

h ¶ Carnalis. et p hoc receſſiſſe videẽ a conditōe. j. e. p tuas. et ſic eſt matrioniū p̄ſumptū contra qō non admittiẽ pbatio. ē. de ſpon. is qui. et ſic duob[9] modis recedit a conditōne. j. e. c. ſuper eo.

i Uerum. quelibet. i. aliqua de quibuſlibet. ſic. xv. q. i. mulier. et. i. q. vii. ſi quis omnem.

k ¶ Conditōe donaẽ. ſi aliqs donet aliqō prediū eccleſie ſub aliq̄ cōditōe: puta ut illud reſtituaẽ titio ſi cōſul factus fuerit: vel cōſimili ſtatiꝫ tenet donatō uel ꝙ reſtituaẽ eidē qui donauit uel heredibus ſuis donū reuocari nō pōt niſi ꝯditōe adueniēte. ſic. x. q. iii. pontifices. in fi. qlibet eni in traditōne ſue rei pōt apponere pactū legibus nō iprobatū. ff. de pac. in traditōib[9]. ⁊ C. de cōtrahē. emp. l. iii. i fi. ⁊ ſic donatio ſtatiꝫ tenet lꝫ poſſit p ꝯditionē reſolui ſicut vēditio. ē. de pig. illo uos. ⁊ ff. de in diē adiec. l. ii. ſed huic intellectui ꝯdicit verbū qō eſt in fi. c. ea ceſſante. vn̄ expone interpoſita ꝯditōe. i. mō uel pacto Un̄ nota differētiā inẽ donationē ſub ꝯditōe: et donatōeꝫ ſub mō. Donatio eni ſub ꝯditōe facta nō tenet niſi adueniēte ꝯditōe ſiue ea iplera. ff. de ꝯdi. et demo. qui heredi. §. ul. ⁊ l. q ſub cōditione. ſic et vēditio. ff. ð ꝯhen. emp. hec vēditio. ff. de le. iii. ſi tibi legatū. ff. loca. inſulā. §. vl. ar. j. e. ſup eo. et. c. p tuas et de tali non intelligiẽ hec decre. Donatio ſub mō ſtati tenet et non reuocaẽ ꝙdiu mod[9] ſeruaẽ mō illo nō extāte pōt reuocari put dictū ē ab initio ſi hoc dictū ſit ut reuoceẽ ſi mod[9] nō ſeruẽ: ut dicit in fi. et. C. de dona. q ſub mō. l. i. et. ii. et de tali donatōe loquiẽ decre. iſta. et huic donatiōi ꝯcor. qō dicit: ea

21A

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

debeat[l] reuocari. Urbanus .iij.

Super eo vo quod poſtulaſti utrū ille qui in quandā mulierē cōſenſit: ſi pater[m] eius ſuū preſtaret aſſenſū: ſit ad cōſumandū matrimoniū cōpellēdus. Reſpondemꝰ ꝙ cū conſenſus liber dici nō poſſit qui in alieno[n] arbitrio reſeruat᷑: ac conditionē ipſam canonica nō improbent[o] inſtituta: niſi uolūtas pr̄is poſtmoduꝫ intercedat: nequaquā cogendus eſt ad matrimoniū contrahendū. Nam licet alexāder[p] papa r̄nderit ꝙ ſpōſalia iterpoſita cōditione cōtracta ipſa nō impleta ſi cōſenſus[q] de preſēti intercedat: uel carnalis copula ſbſequat᷑: diſſolui nō debēt: ſed firmiter obſeruari nequaquā[r] eſt noſtre diffinitioni aduerſū: cū huiuſmodi conſenſus nō ſit de preſenti habendus: licet per uerba de preſenti euidētius exprimatur: qui in alieno arbitrio nō habito ſed habendo cōſiſtit.

Idem .iij. maſicañ. epō.

Per tuas litteras intimaſti ꝙ cū quedā mulier .p. nomine .n. poſtularet in virum: aſſerēs iter ſe mutuū de preſenti conſenſū interueniſſe: ⁊ carnalem copulam acceſſiſſe: vir ipſe quāuis contracta ſpōſalia: ⁊ carnis copulaꝫ nō negaret[s] aſſerebat tamen ſe illam in uxoreꝫ ducere nō teneri: quia ſpōſalia iter ipſos ſub hac fuerūt conditione cōtracta ſi pater eius ⁊ patruus ſponſalibus conſentirent: ſed ipſi quācito nouerūt: ⁊ ſponſo cōtradixerūt et ſponſe. Uerum mulier replicabat: ꝙ licꝫ fides preſtita fuerit ab utroqꝫ ſub conditione preſcripta: nō tamen ſibi fuerat a patre viri uel patruo aliquando contradictum: ⁊ ante tēpus contradictiōis expreſſū a teſtibꝰ: ⁊ poſt dicebat inter ſe carnalem copulam acceſſiſſe: ⁊ infra. Conſul. t.t.r. ꝙ cū liquido conſtet ꝙ poſt contracta ſponſalia carnaliſ eſt inter eos copula ſubſecuta[t]: pro matrimonio eſt preſumendū[u] quia videtur a conditione oppoſita receſſiſſe. Nam ⁊ ſi probatum ſit ꝙ poſtquā pater ⁊ patruus viri cōtradixere ſponſalibꝰ[x]: idē vir mulireꝫ illā carnali coniūctiōe cognouerit nō eſt tamen aliquo modo ꝓbatū[a] ꝙ antequā ipſe cognouiſſet eandē pater eius ⁊ patruus contradicere curauiſſent. Grego. ix.

Si cōditiōes cōtra ſubſtantiā cōiugij[b] inſerant᷑: puta ſi alter dicat alteri: cōtraho tecū ſi generationē prolis euites: uel donec inueniam aliā honore uel facultatibꝰ digniorē. aut ſi ꝓ queſtu adulterādā te tradas: matrionialis cōtractus quātūcūqꝫ ſit fauorabilis caret affectu: licet alie cōditiōes appoſite in

cessante debeat reuocari. ſic ḡ expone cōditione .i. mō uel pacto. hec expō ꝓbat᷑. ff. de manu. teſta. l. meuia. ⁊ fit ſic: dono tibi hoc ut ſingulis annis h̄ facias uel cōſimile aliqđ: ſiue ut alimēta mihi p̄ſtes: alioqn reuocet᷑ donatio. donatio ſub cōditōe fit ſic: dono tibi uel lego ſi hoc feceris. vn̄ v̄ſus. Scito ꝙ ut modus eſt: ſi conditio: quia cauſa.

l ¶ Debeat reuocari. ſic ḡ pꝫ ꝙ lex in donatōe dicta ſeruari dꝫ alias reuocat᷑. C. de cōdi. ob cau. da. dictā legē. ⁊ l. ſi ut. ⁊ C. d̄ reuo. do. l. i. ⁊ C. de do. q̄ ſub mo. l. i. ⁊ ii. arg. cōtra. C. de reſcin uen. ea cōditōe. ſed ibi nō fuit dictū ut vēditio nō valeret ſi nō ſatiſfecerit reipublice. vn̄ ibi agit᷑ tantū ad intereſſe ut fiat qđ cōuenerit: ut. ff. de manu. teſta. l. meuia. ⁊ ex hoc vr̄ ꝙ res tali mō donata. ſ. ut non alienet᷑ alienari nō poſſit qđ ſi fiat reuocabit᷑. Sed pone cauſam neceſſitatis alienādi imminere: puta debitū uel redemptionē captiuoꝝ nūquid poterit res iſta alienari uel alia que ſic tradita eſt ne alienet᷑ alias reuocet᷑: vr̄ ꝙ ſic qꝛ talis cōditio ne liceat alienar᷑ rem meā: reprobat᷑ a iure. ff. de pac. l. pe. ⁊ caſus iſti excipiūt᷑ a iure. x. q. ii. §. hoc ius. Ar. ꝯ expreſſuꝫ eſt ꝙ alienari non pōt exquo prohibet᷑ a donatore. in aut᷑. de aliena. ⁊ emphi. cōtra. §. ſanctiſſimas col. ix. C. de re. alie. uel non alie. l. ulti. ⁊ C. de pac. inter emp. ⁊ ven. l. vl. T. ⁊ alii qdā dicunt ꝙ in tali caſu res tali mō ſine cōditōe donata eccleſie ne alienet᷑ hn̄ pōt alienari dūmō alias poſſeſſiones nō habeat eccleſia: quoniā ſi alias haberet non poſſet alienari ꝓpter inhibitionē teſtatoris ſiue donatoris: in quo caſu dicūt intelligendū aut᷑. §. ſanctiſſimas. col. ix. qꝛ ut dic᷑ canon ꝓ captiuoꝝ redēptiōe res eccleſie alienant᷑. xii. q. ii. aurū. Alii dicunt qđ verius videt᷑ ꝙ res tali mō donata ne alienet᷑ alienari non pōt etiā ꝓ redemptōe captiuoꝝ: ut dicit aut᷑. §. ſanctiſſimas. qꝛ non inuenit᷑ expreſſuꝫ cōtrariū in eo caſu ergo illi ſtabimus. ⁊ c. aurū non loquit᷑ de talibus rebus ſꝫ de vaſis tantū loqui videt᷑. Ber.

m Super eo. ſi pater. ſic. j. e. c. ꝓxi. ſic ḡ matrimoniū ꝯhit᷑ ſub cōditiōe: ſicut ⁊ emptio uel alii ꝯctus. ff. de ꝯhen. emp. hec vēditio. nec ob. ff. de reg. iur. actus legitimi. actus eni illi nō ſunt ꝯctus ſed quaſi contractus.

n ¶ Alieno arbitrio. vbi ſubſtātia ꝯtractus cōfert᷑ in arbitrio exp̄ſſe pſone nō valet ꝯctus niſi ille arbitret᷑. C. de ꝯhen. emp. ſup rebus. ſed teſtamentū in alterius volūtate exp̄ſſe cōmiſſuꝫ non valet: ut ſi ita dicā: inſtituo te heredē ſi titius voluerit. ff. de here. inſti. ſi qs ſemproniū. ⁊ ff. de cōdi. ⁊ demō. nonnūq̄. ſic nec legatū exp̄ſſe ꝯmiſſū in alterius volūtate ut ipſe det: ſed ut arbitret᷑ bene. ff. de le. ii. l. i. Sꝫ pone: iſte ſignificauit h̄ patri abſenti ſed anq̄ pater cōſentiat mutat volūtatē: ⁊ dicit: ꝙ nullo mō vult illā ea ſciēte etiā ſi pat᷑ cōſentiret: pater h̄ ignorās ꝯſentit nūquid eſt m̄rioniū inter eos? vr̄ ꝙ ſic. ff. man. ſi mādaſſeꝫ. ⁊ ē. de reſcrip. ex pte. ⁊ ē. de ꝓcur. mādato. dico: ꝙ exquo pater cōſenſit cōpelli dꝫ ut illā recipiat. ar. ē. de deſpou. ipu. de illis. in fi. nō eſt tn̄ matrioniū inter illos. vn̄ ſi ꝯhāt cū alia tenebit qꝛ non dr̄ ꝯſenſus niſi ſit tpe quo pater cōſenſit qꝛ nec dr̄ hr̄e talē poteſtatē niſi cui ꝯceſſa durat. ar. ff. qđ cuiuſqꝫ vniuer. itē eoꝝ. §. ꝙ ſi actor. qꝛ vbi deeſt legitimus cōſenſus nō eſt matrimoniū. ber.

o ¶ Non iprobēt. ar. ꝯ. ē. e. c. i. ibi loquit᷑ de conditione inhoneſta que tamen non eſt contra ſubſtantiā matrimonii. j. e. c. vlti. ber.

p ¶ Alexander. ē. eo. de illis.

q ¶ Conſenſus. de preſenti. ſic. ē. e. de illis. ⁊ j. c. ꝓxi.

r ¶ Nequaq̄. ſic hoc facit cōditio appoſita que ſuſpēdit contractum vſqꝫ ad tempus conditionis extantis ut dictū eſt. ē. c. verum.

s Per tuas. nō negaret. ſed cōfitebat᷑ ſe illā pluries diuerſis tpibus cognouiſſe poſt ſpōſalia contracta ex tali confeſſione ꝓcedit᷑ contra ipſuꝫ qꝛ non ꝓbauit contradictionē ante carnalē copulam.

t ¶ Subſecuta. pluries ⁊ diuerſis tpibus alias nō videret᷑ bene ſn̄iatuꝫ cū ꝓbatū fuerit ꝑ teſtes viri ꝙ poſt ꝯdictionē patris eā cognouit. ſi. ē. de fi. iſtru. cū io. ad fi. ⁊ ē. de ꝓba. in p̄ſentia. ⁊ ita dubia ꝓbatio non ſufficit.

u ¶ Preſumendū. Sꝫ q̄re p̄ſumit᷑ iſtū receſſiſſe a cōditione: qꝛ non eſt preſumendū aliquē recedere a iure ſuo. ē. de renūc. ſup hoc. cū p̄cedens cōſenſus durare intelligat᷑. ar. ē. de bap. maiores. in fi. ⁊ ex eo ꝙ p̄mo ⁊ vltimo ꝯdixit p̄ſumit᷑ ꝙ medio tpe nō conſenſit. xxviii. di. qꝛ ſunt culpe. ⁊ ē. de cele. miſ. cū marthe. v̄. ſi tunc igit᷑ in celū. ⁊. i. q. i. indices. in fi. ⁊ p̄cedens volūtas ꝓbat᷑ ꝑ ſequentē. xxxiiii. q. i. cū ꝑ bellicā. Preterea ſi pēdēte cōditōe res tradat᷑ ⁊ poſtea nō exiſtat cōditio res tradita repetit᷑. ff. de condi. inde. ſub conditōe. ff. de pi. ⁊ cōmo. rei ven. qđ ſi. Preterea ꝯditionalis cōſenſus nullus eſt an̄ cōditōeꝫ extantē. ff. d̄ v̄. ſig. cedere diē. ſi ḡ nullus p̄ceſſit ꝯſenſus ſolus coitus m̄rioniū non facit. ē. ti. ꝓxi. c. vlt. Dicas ḡ ꝙ cōſenſus p̄ceſſit de futuro ut pꝫ i ſi. q̄uis ꝑ v̄ba de preſenti exp̄ſſit. ē. ca. ꝓxi. ⁊ ita carnalis copula ſubſecuta inducit m̄rioniū preſumptū. ē. d̄ ſpon. is qui. ⁊ ē. e. d̄ illis ⁊. ē. c. ꝓxi. ⁊ fauore m̄rionii inducta ē hec preſumptio qꝛ ꝑ carnalē copulam ipſo facto vr̄ ꝯſenſuꝫ exp̄mere de p̄ſenti ⁊ a cōditōe recedere ſic ꝑ puram cōditionē recedit᷑ a ꝯditiōali. ff. d̄ ꝯhē. empt. ſed celſus. §. vl. ſed qd ſi ante coitū ꝓteſtet᷑ ſe nolle ꝓpter hoc recedere a conditōe: nec illđ ꝓdeſt. ē. de conſti. cū. m. ⁊ ē. de appe. ſollicitudinē. Itē quid ſi dicā: cōtraho tecū: ſi te virginē inuenero? vr̄ ꝙ ſit matrioniū. ē. e. c. i. ⁊ j. c. ꝓxi. ⁊ xxxii. q. ii. ſolet. qꝛ nec talis error dirimit m̄rioniū. xxviii. q. ii. §. i. ſed nec dirimit emptionē. ff. de ꝯhē. emp. alioqn. §. i. Dico ꝙ talis cōditio nō impedit m̄rioniū. Itē quid ſi cōtraho cū aliq̄ ſub cōditōe: deinde cū alia pure: tenet m̄rioniū. Sed pone ꝙ poſtea exiſtat cōditio: videt᷑ ꝙ teneat p̄mū qꝛ ꝑinde videt᷑ ac ſi a p̄ncipio pure cōtraxiſſet. ff. qui po. in pig. ha. potior. ar. j. de fri. fraternitatis. in fi. ſed ſecus eſt in m̄rionio qꝛ nō trahit᷑ retro vbi ab initio non fuit: quātū tn̄ ad filios legitimādos retro trahi vr̄. j. q̄ fi. ſint le. tanta. Itē quid ſi ꝯhit᷑ m̄rioniū ſub conditōe que oīno extitura eſt: vr̄ idē ac ſi pure cōtraxiſſet. ff. de cōdi. inde. ꝙ ſi. ⁊ ſm̄ h̄ eſt matrioniū anq̄ exiſtat cōditio. ſꝫ ꝙ nō eſt ibi m̄rioniū ſꝫ expectat᷑ euētus cōditōis ⁊ tūc p̄mo erit. ⁊ ſi medio tpe ꝯheret cū alia teneret matrioniū lꝫ videat᷑ ꝙ ex futuro euētu pēdeat an ſit m̄rioniū: ut dixit io. ꝑ decre. j. de frigi. fraternitatis.

x ¶ Spōſalibus. ergo ſi cōtraxiſſet ante carnalē copulā coitus nihil poſtea oparet᷑ qꝛ nihil eſt ibi purū uel ꝯditōale qđ cōfirmet uel ducat ad eſſe talis coitus. ē. ti. ꝓxi. c. vl. in fi. ar. ē. de cōfir. exaiata. h.

a ¶ Probatū. no. ꝙ ꝯ eū fit interp̄tatio q teſtes ꝓduxit cū exp̄ſſe nō ꝓbāt id ad qđ inducūt᷑ ſꝫ obſcure. ſic. ē. d̄ ꝓba. in p̄ntia. ⁊ qꝛ ꝑ ꝯfeſſionē vtriuſqꝫ cōſtabat pluries ꝙ pꝰ ſpōſalia ꝯcta carnalis copula fuit ſbſecuta: ⁊ iō qꝛ nō exp̄ſſe ꝯſtat ꝑ teſtes ꝙ ꝯdictio pr̄is p̄ceſſit copulā fit iꝑ̄tatō ꝓ m̄rionio p̄ſūpto cū iā eēt fūdata itētō mulieris

b Si cōditiones. ꝯ ſubſtantiā cōiugii. Qđ dr̄ hic ſumptū fuit de illo canone. xxxii. q. ii. ſolꝫ. ⁊ c. aliqñ. No. ḡ. ꝙ quedā ꝯditōes apponi poſſunt in m̄rionio licite q̄ a iure admittunt᷑: puta ſi centū mihi dederis ſi patri meo placuerit: ut. ē. e. de illis. ſup eo. ꝑ tuas. huiuſmōi. n. cōditiones honeſte ſūt: nec ſunt ꝯ ſbam matrioni. qꝛ pōt eſſe cū illis ⁊ ſine illis. vnde non ꝓbat hoc eſſe qđ ab hoc cōtingit abeſſe. ē. de trāſla. int᷑ corꝑalia. Eſt ⁊ alia cōditio honeſta q̄ eſt de ſubſtātia m̄rionii ut cū chriſtianus dicat iudee uel heretice: contraho tecū ſi vis fieri chriſtiana ſine iſta nō teneret matrioniū. xxviii. q. i. non opꝫ. Sūt ⁊ alie cōditiōes ihoneſte ⁊ turpes: de qbꝰ hic fit mētio: ⁊ illaꝝ quedā ſunt cōtra ſubſtātiā matrionii ita ut illis appoſitis nō tenet m̄rioniū de qbꝰ hic habes in p̄n. ⁊ c. p̄dictis ſolet.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

aliqñ. Sunt ⁊ alie inboneſte turpes aut ípoſſibiles: ut ſi dicaẜ: con trabo tecũ ſi furtũ feceris: ſi homicidiũ feceris. iſte enĩ ſunt turpes Jdẽ eſt ſi ſit ípoſſibilis: ut ſi dico ꝯtbo tecũ ſi dederiẜ mihi imperiũ ſi digito celũ tetigeris. ff. de inu. rup. teſta. l. cũ in ſcdo. huiuſmodi ꝯditões non ſũt ꝯ ſbam mřionii: ⁊ de talib⁹ intelligiẜ qḋ dr̃ in fine ſi turpes aut ípoſſibiles: ⁊ ið ſi apponanẜ ꝓ nõ adiectis hñri debẽt ut dicit í fi. ⁊. ŝ. eo. c. i. qḋ de huiuſmõi ꝯditõib⁹ intelligiẜ ⁊ matrioniũ tenet. Et ſic vr̃ ꝙ oĩs ꝯditio q̃ eſt ꝯ naturã ꝯct⁹ ipm ípediat ſi apponaẜ Et hec ẽ rõ cũ tria debeãt eẽ bona matrionii ſaltẽ quo ad ꝓpoſitũ. ſ. fides ꝓles ⁊ ſacramẽtũ. xxvii. q. ii. oẽ itaqʒ. ꝑ illas tres cõditões extinguũẜ illa tria bona q̃ in quolibet matrionio neceſſario regrũẜ aliẜ non erit matrioniũ: ut hic pʒ. Sʒ ꝯ videẜ x. q. i. c. ii. vbi tʒ ꝯ cꝰ nõ obſtãte ꝯditõe ꝯ naturã ꝯctus Et ar. ꝯ. xxviii. di. diaconi vbi tʒ ordinatio lʒ dicat ſe velle habere vxorẽ qḋ eſt ꝯ ordinis ſbam Jte qḋ ſi dicat: ꝓfiteor talẽ religionẽ ita ꝙ poſſiʒ ꝓpũm habere ⁊ uti matrimonio: videẜ ꝙ tʒ mõachat⁹. j. ti. ꝓx. iſſumãte. nõ credo ꝙ teneat monachatꝰ ſub hac ꝯditõe quia illa eſt ꝯ ſbaʒ mõachat⁹. ŝ. ð ſta. mo. cũ ad monaſteriũ. in fi. ⁊ ar. ŝ. de cõuer. ꝯiug. dudũ. hec fuit opinio hu. quã inuenies. xix. q. vlti. nũc autem. alij contradicunt.

matrionio ſi turpes aut impoſſibiles[c] fuerint: debeant ꝓpter fauorẽ[d] eius pro non adiectis haberi.

Qui clerici uel vouentes matrimoniũ contrahere poſſint.

Alex. iij. remen. archiepõ.

De diacono qui í ſabbato ſacto aliũ diaconẽ vulnerauit: ⁊ uxorem[e] accepit: hoc. t. pru. rñ. ꝙ ſi ꝯtrito ⁊ hũiliato[f] corde ad eccleſiã redire uoluerit: dimiſſa illa quam accepit in uxorẽ: ⁊ abſolutiõe[g] obtenta iniũcta ſibi penitẽtia de utroqʒ exceſſu poſt eã pactã diſpẽſatiue[h] poteris ei diaconat⁹ officiũ reddere: ⁊ ſi pfecte vite ⁊ cõuerſatiõis fuerit: eũ in preſbyteruʒ ordinare. Subdiaconũ autẽ ſiue hominẽ interfecerit[i] ſiue nõ: matrioniũ nõ poſſe contrahere ſacroꝝ canonũ[k] cenſura demõſtrat. Jdem cenomañ. epõ.

Ex litterarũ tuaꝝ tenore accepim⁹: ꝙ lator preſẽtiũ in ſubdiaconat⁹ officio cõſtitut⁹ quãdaʒ ſibi í cõiugiũ copulauit: quã eũdeʒ ꝓ nomĩe abiurare[l] feciſti: ſup quo pru. tue in dño cõmandãtes mãdamus: quaten⁹ ſi ad monaſticũ ordinẽ trãſire uoluerit: ⁊ tibi poſt laudabilẽ cõuerſationẽ ipſius viſũ fuerit eũ ad maiores ordines promoueri cõcedas: ꝙ ſi ad religionẽ ſe tranſferre noluerit: eũ neqʒ in ſubdiaconatu[m] miniſtraẜ: neqʒ ad ulterioreſ pmittas ordines ꝓmoueri: í minorib⁹[n] tñ ordinib⁹ poterit miniſtraẜ. Jdem vuigorieñ. epõ.

Meminim⁹[o]: ⁊ infra. Rñ. ꝙ ſi q̃ſquã qui ſe religiõi deuouit et habitu ſuſcepto ꝓfeſſionẽ[p] fecit: poſtmodũ ſibi aliquã copulauerit eſt cogendus ab ea recedere: ⁊ ad eccleſiã cui ſe cõtulit ſine cõtradictione trãſire. Uerũ ſi nec habitũ[n] ſuſcepit nec profeſſionẽ: ſed uotũ ſolũmodo fecit: ⁊ ſe ad religionẽ trãſiturũ[o] promiſit: licet poſtea matrimoniũ cõtraxerit: nõ eſt cogẽd⁹ ad religionẽ trãſire: ⁊ matrioniale uotũ reſcindere. Jdeʒ luceñ. epõ.

Conſuluit nos. t. f. quid faciẽduʒ ſit de nobili muliere que ueſtib⁹ precioſis abiectis mutauit habitũ[p] ⁊ de manu preſbyteri uelamen[q] aſſũpſit: ſed nõ renũciauit[r] proprijs: nec iurauit clauſtrũ: nec í manu alicui⁹ epi: abbatis: uel abbatiſſe: aut ſup altare[s] profeſſa ẽ: uel obediẽtiã ꝓmiſit: poſtmodũ võ elapſo anno: abiecto religiõis habitu: cuidã nobili nupſit. Con. t. t. rñ. ꝙ ſic ſimplex uotũ matrioniũ ípedit contrahẽdũ: ⁊ nõ[t] dirimit iam cõtractũ ita habit⁹ ſine ꝓfeſſione ſuſceptus[u] ne cõtrahatur impedit: ſed contractũ nequaquã diſſoluit. Jdem.

Ueniẽs ad preſẽtiã noſtrã. m. hheremita propoſuit ꝙ. J. mulier cuidã viro abſenti[a] fide data ſe nupturaʒ promiſit[b]: ſed poſtmodũ audiens plura de ſeueritate[c] ipſius

c Jmpoſſibiles. ſi. ŝ. de pac. c. vl. ſic ⁊ in teſtõ turpis ꝯditio ꝓ nõ adiecta hr̃. C. de iſti. ⁊ ſubſti. reꝑhẽdẽda. ⁊. ff. ð ꝯdi. iſti. q̃dã. ⁊. C. de his q̃ pe. no. relin. l. vna. í fi. ⁊. ff. de le. i. turpia. ff. de vſu ⁊ ha. ſʒ neqʒ. ſic turpis ſiue ípoſſibilis ſtipulatio ẽt í aliis ꝯctib⁹ nõ obligat ff. de vbo. ob. gñaliẜ. ⁊. l. ſe. ⁊. ff. de ac. ⁊ ob. non ſolũ. inſti. de inuti. ſtipu. §. impoſſibilis.

d Propter eius fauorẽ. ſic ꝗ matrioniũ res fauorabilis eſt. vñ ꝓpter ipſi⁹ fauorẽ pater ⁊ mater in ipſius ꝓrogatiua ad teſtimoniuʒ admittunẜ qui in aliis ꝯctibus repelluntẜ. j. qui ma. accu. poſ. videẜ in fi. ⁊ plura alia ſpẽalia ibi obſeruanẜ: ut no. ŝ. ut li. nõ ꝯte. c. i.

e De diacono. vxorẽ accepit. de facto quia non potuit de iure. xxxii. di. erubeſcant. placuit.

f Contrito ⁊ hũiliato. alias nõ eſt recipiẽdus: qꝛ venia nõ daẜ niſi correctis. xxiiii. q. ii. legaẜ. nec põt gaudẽ ſe correctũ niſi p⁹ doleat ſe fuiſſe ꝑuerſũ. xxiii. q. vii. quẽadmodũ. Et dixit lex delicti enĩ veniã penitẽtib⁹ indulgem⁹. C. de here. manicheos. ⁊. C. de ſũ. tri. ⁊ fide ca. l. vl. ⁊ de pe. di. i. neminẽ. ⁊ de ꝯſe. di. iiii. oĩs qui. Et dixit ſalomõ qui abſcõdit peccata ſua non videbit lumẽ in eternũ.

g Abſolutiõe obtẽta. non dicit a quo. vñ vr̃ ꝙ a papa tãtũ. xvii. q. iiii. ſi qs ſuadẽte. ⁊ ꝑcipue ꝓpter atrocitatẽ facti. vñ etiã ſi eẽt mõachus abbas ipſiʒ abſoluẽ non poſſʒ. j. de ſen. ex. cũ illoꝝ. vel forte ex iſta indulgẽtia ſpẽali ipſũ potuit abſoluẽ: qḋ ẽ veꝝ ut pʒ í antiq̃.

h Diſpẽſatiue. ⁊ ita epi pñt etiã diſpẽſare cũ clericis ꝯſtitutis í ſacris ordinib⁹ ſi cõtrahãt de facto. ſic. ŝ. de cle. ꝯiug. ſane. ii. Ar. ꝯ. ŝ. de biga. nup. ſʒ illud intelligiẜ de illo q̃ in ſeculari habitu vnã habuit de iure vxorẽ: ⁊ in ſacro contraxit cũ illo tanq̃ cũ bigamo non poteſt diſpẽſari. ar. ꝯ. j. c. ꝓxi. Sol. ut ibi. her.

i Jnterfecerit. putabat enĩ forte iſte archiepꝰ ꝓpẜ homicidiũ qḋ degradari debeat ⁊ ꝙ amiſiſſet ordinẽ qḋ non eſt veꝝ. qꝛ caracter in aĩa impſſus non tolliẜ: ut. i. q. i. ꝙ quidã. vñ non põt ꝯhere: ꝓpẜ delictũ non eſt alicui ſubueniẽduʒ. ff. qui. ex cau. ma. ſʒ ⁊ ſi ꝑ ꝑtorẽ.

§. actio. nec ſtulti melioris ꝯditõnis debẽt eſſe q̃ periti. ff. ꝙ vi aut clã. ſeru⁹. nemo enĩ delinquẽdo fit melior. ff. ad. l. fal. precia. ⁊. xvi. q. i. legi. ſic maleſtdei poſſeſſor non debet eſſe melioris cõditiõis q̃ bonefidei. ff. de peti. here. ſi a patre. §. ſi predo.

k Canonũ. xxxii. di. ſi qs eoꝝ. ⁊. c. de illo. ⁊. c. i. ⁊. lxxxiiii. di. cũ in ꝑtorio. h.

l Ex litteraꝝ. abiurare. ar. ꝯ. ŝ. de co. cle. ⁊ mu. clericos. illud itelligendũ ẽ vbi ſuſpitio habeẜ de piurio ut ſepe faciũt inter ſe cõcubinarii tũc non exigiẜ iuramentũ ut ibi ſatis colligiẜ: uel illud circa cõtuberniũ hoc in diuortõ cuiuſcunqʒ matrionii. xxxv. q. vi. ab iſto die.

m Jn ſubdiaconatu miſtrare. ar. ꝯ. ŝ. c. ꝓxi. vbi diſpẽſaẜ cuʒ eo qui in plurib⁹ delinquerat q̃ iſte. Que fuit ꝗ rõ: placuit hoc dño pape ut maiorẽ gratiã faceret illi q̃ iſti. Jlla potuit eſſe ratio qꝛ non videbaẜ vere penitẽs ⁊ ꝑſumptio erat ꝯ ipſuʒ de ſua incõtinentia ⁊ cũ talibus nõ eſt diſpenſandũ dum ꝓ reuerſione ſpe praue actõis deſideria ꝯcipe nõ formidant. l. di. c. i. ⁊. c. ut cõſtitueretẜ. ⁊ ið papa ꝓhibet ne cum ipſo diſpẽſet cũ alias ſuo iure diſpenſare poſſet: ut ŝ. c. ꝓxi. ſed ſi intrare voluerit religionẽ tunc fauore religionis poterit circa ordinem diſpẽſare. ſic. j. ð apoſta. c. ii. uel de cõſilio loquiẜ cũ de iure ſuo epꝰ poſſʒ diſpẽſare cũ ipſo: ut. ŝ. c. ꝓxi. ⁊. ŝ. de cleri. coniuga. ſane. her.

n Jn miorib⁹. ſi. l. di. placuit. xv. q. viii. ſi qs ꝑſbyter. h.

o Meminim⁹. Caſus. Aliquis ꝓmiſit tranſire ad religionẽ ⁊ habitũ religionis ſuſcepit: poſtea ꝯxit mřioniũ queriẜ qḋ iuris: ⁊ rñdeo ꝓut ſequiẜ in littera.

p Profeſſionẽ. que etiã ſola facit monachũ. ŝ. de regula. porrectũ. vñ in ſeculo remanere nõ debuit nec ꝯhere mřioniũ: imo ꝯpelli dʒ redire ad monaſteriũ. ŝ. de regu. ſicut. ut hic dr̃. ar. xxvii. di. qḋ interrogaſti. ⁊. xxvii. q. i. quaſi ꝑ totũ.

n Nec habitũ. maxime quia ſolus habitus non facit monachũ ſed ꝓfeſſio regularis. ŝ. de regula. porrectũ. niſi geſtaret habitũ monachalẽ cũ aliis per annũ tunc preſumiẜ profeſſionẽ feciſſe ut poſtea ei exire non liceat. ŝ. de regula. ex parte. ⁊. c. vidua.

o Tranſiturũ. promiſit. Et ita votũ fuit ſimplex tantũ qḋ per fortius vinculũ tolliẜ. j. e. rurſus. xxvii. di. ſi vir. xxvii. q. ii. nos nouimus. equaliẜ tñ cũ ſolẽni obligat apud deũ: ut dicit illa decre. rurſus. vbi de hoc diceẜ.

p Conſuluit. mutauit habitũ. nulla facta ꝓfeſſione ſeu voto: vnde nõ impediẜ matrimoniũ. xvii. q. ii. gonſaldus. ⁊. ŝ. e. c. ꝓxi.

q Uelamẽ. ſ. ꝓbatõis qui diſtinct⁹ eſſe debet ab habitu ꝓfeſſoꝝ. ŝ. de regu. c. pe. qui nõ dirimit mřioniũ iã contractũ. ŝ. c. ꝓxi. ⁊. j. e. rurſus.

r Non renũciauit. ꝑ hec que hic enumeranẜ patʒ ꝙ nõ aſſumpſit religionẽ nec habuit ꝓpoſitũ mutãdi ſeculũ: vñ libere exire potuit infra annũ ⁊ ẽt ãno cõpleto. ŝ. de regu. c. pe. vbi dr̃ ꝙ euidẽter dʒ apparere ſi ſeculũ mutare voluerit: ⁊ ita ſigna mutatiõis euidenẜ debẽt apparere ad h̃ ut aliquis cẽſeaẜ monachus alias exire poterit infra annũ ⁊ anno finito. xx. q. i. illud.

s Sup altare. vide qualiẜ quis põt ꝓfiteri í manu epi. xxvii. q. i. viduitatis. ⁊ in manu etiã monachi. j. e. inſinuãte. ⁊ corã ſacerdote ꝑ ipſius hñdictioneʒ xxvii. q. i. ſciendũ. ⁊. xx. q. i. vidua. ⁊ ſup altare ut hic dicit.

t Non dirimit. xxvii. di. §. hinc diſtinguendũ. ⁊. c. ſi vir. ⁊. j. eo. rurſus. ⁊. ŝ. de regula. porrectum.

u Suſceptus. Sed videẜ ꝙ eo ipſo ꝙ ſuſcepit habitũ ⁊ velamẽ votũ ſuũ ſolẽnizauerit ita ut ad monaſteriũ redire cogaẜ. ar. ŝ. de regu. vidua. xxvii. di. qḋ interrogaſti. lr̃a iſti⁹. c. ſatis ſoluit cõtraria illa. hic ꝯſtabat ꝙ abſolute habitũ nõ mutauit ibi võ eo aĩo ⁊ ꝓpoſito habitũ ⁊ velamẽ ſuſceperũt ut monache eſſent vnde poſtea nõ audiunẜ etiã ſi ꝯriũ vellent iurare. her.

a Ueniẽs. abſenti. Ar. ꝙ matrioniũ inter abſentes ꝯhi põt. xxxii. q. ii. honoranẜ. ⁊. xxx. q. v. nec illud. ⁊. ŝ. de ꝯuer. cõiug. ex pte. ii. ⁊ eodẽ modo ſpõſalia ut hic. ⁊. ff. de ſpon. l. iiii. ⁊. v. her.

b Promiſit. ꝑ interpoſitã pſonã q̃ mãdatũ habebat ad hoc: alias nihil eſt.

c De ſeueritate. timor iſte vanus erat: vñ non excuſaẜ quo min⁹ dẽat ꝯpelli

ad matrimoniũ ꝯbendũ ꝓpter fidẽ datã ſi ille cũ alia non ꝯxiſſet nõ obſtãte voto ſimplici. ar. ſ. de ſpon. ex lris. ii. ꝑma eni fides ſeruari dꝫ. ſ. de ſpon. ſicut. niſi fortius vinculũ ſupueniat. ut. ſ. de ſpon. ſi inter.

d ¶ Continẽtie votũ. mulier iſta vouit cõtinentiã: nec mutauit locũ nec veſtẽ nec etiã fecit ꝓfeſſionẽ ⁊ tñ poſt votũ ꝯtinẽtie de preſenti ꝯbere põt. ⁊ ita eſt ar. op. ꝙ votũ nõ ſolẽnizat̃ ꝑ votũ cõtinẽtie tantũ. de hoc dicit̃. j. c. ꝓxi. ber.

e ¶ Fornicatõnis. Ar. minus malũ tollerãdũ ut maius euitet̃. xxxiii. q. ii. ſi qͦ verius. xxvi. q. ii. hi qui. xxii. q. i. conſidera. ⁊. iiii. di. deniqꝫ.

f ¶ Voto violato. i. violando. ſi. ff. de iureiur. admonẽdi. i ṽbo abſolut⁹. i. abſoluẽdus. vel dic violato animi deſtinatõe q2 petebat ſibi dari licentiã cõtrahẽdi nec intelligo ꝙ iponat̃ penitentia niſi ſub ea cõditõne ſi ꝯxerit uel iponet̃ poſtq̃ ꝯxerit: uel etiã õ volũtate mutata agit̃ penitentia. ar. xvii. q. iiii. ſunt qui opes.

g ¶ Non poſtponas. Sꝫ q̃lr̃ dat̃ huic licẽtia ꝯbendi ꝯtra votũ ꝯtinẽtie licꝫ ſit ſimplex cuꝫ apud deũ eq̃liter obliget cũ ſolẽni. j. c. ꝓxi. ĝ debuit cõpelli ut ſeruet votũ ſicut fit õ ſpõſalib⁹. ſ. de ſpõ. ex lris. ii. Dicas ꝙ nõ dat hic eccleſia licentiã ꝯbendi directe: ſꝫ eſt hic quedã cõpatiua ꝑmiſſione deteri⁹ inde ꝯtingat ut ex lra pꝫ: ⁊ q2 in ꝑturbatõe ai votũ emiſit. ar. xvii. q. ii. gonſaldus. vñ dat̃ ei licẽtia ꝯbendi alias non daret̃. nã votũ ꝯtinẽtie ſeruandũ eſt etiã a coniugatis. xxxiii. q. v. quod deo pari.

h ¶ Ꝗuſus. caſtitatis ſimpliciter. ſ. e. c. ꝓxi.

i ¶ Apud deũ. ĝ vr̃ equaliter obſeruandũ ut ſolẽne: qͦ falſuꝫ eſt q2 ſolenne ſeruat̃ poſt ꝯctũ mr̃ioniũ. j. c. ꝓxi. iſtud ṽo non. xxvii. di. ſi vir. ⁊ h̃ dicas ꝙ ab initio ſit equaliter obſeruãda ⁊ vtrũqꝫ in tantũ obligat ꝙ qui cõtrauenit peccat mortalit̃. Et dic nõ min⁹

ei noluit copulari. ¶ Cum itaqꝫ timeret ne illi nubere cogeret̃: i manibus ſuis uotũ continẽtie[a] ꝓmiſit nõ tamen locũ aut ueſtem mutauit quo audito: vir aliã ſibi copulauit. ¶ Nos itaqꝫ attendẽtes tutius eẽ ut prefata mulier poſt fideꝫ ⁊ uotũ ſimpliciter oblatũ matrimoniũ cõtrahat quã fornicatiõis[e] reatũ incurrat mãdam⁹: quatenus ſi plus nõ proceſſit: ſibi de fide mẽtita: ⁊ uoto violato[f] cõgruã ſatiſfactionẽ indicas et ei cui vult nubẽdi in dño licentiã tribuere nõ poſtponas[g].

Celeſtinus. iij.

Ꝗurſus quidã uotũ caſtitatis[h] emittens iurauit ſe quandam ducturũ ꝓpoſtea in uxorem. Unde a. f. tua requiſiti arbitramur: ꝙ cuꝫ ſimplex uotũ apud[i] deum nõ min⁹ obliget quã ſolẽne: ꝓ eo ꝙ iurauit temere penitentiã agat. Et uotum quod deo fecit ſtudeat obſeruare[k]: ꝙ ſi poſtquã huiuſmodi preſtitit iuramentũ: ad nuptias ꝓprio motu cõuolaſſet: cũ uotuꝫ ſimplex matrimoniũ impediat cõtrahendũ: non tamen dirimat iam cõtractũ: nihil ambiguitatis qͦ tua cõtinere vr̃[l].

Inno. iij. liboñ ⁊ lubiceñ. epis.

Inſinuante. j. nobili muliere noſtro ẽ apoſtolatui reſeratũ ꝙ a quibuſdã curialibus fuit religioneñ. pro ipſi⁹ copula ſupplicatũ[m]: quod cũ ad cõſanguineoꝝ eius noticiã ꝑuenirſſet: ut maritũ acciperet ei ſub obteſtatione regia ſuggeſſerũt: ipſa uero ꝙ tunc non nollet nubere proteſtans: conſilium accepit ab eis ꝙ uotum emitteret caſtitatis: quod[n] in manib⁹ cuiuſdaꝫ de fr̃ibus ſãcti auguſtini fecit: adiecto tenore: ut in domo[o] ꝓpria cũ omni ſubſtãtia ſua remãeret. Sane i eiuſdem ordinis habitu biẽnio poſt ꝑmanſit: licet id ſe inuitaꝫ feciſſe aſſerat: ⁊ coactam nõ tam metu regio[p] quã parẽtum: ⁊ infra. ¶ Tandem attendens ꝙ inuita uotuꝫ emiſerit eo dimiſſo de parentum conſilio. p. Michaeli publice fuit matrimonialiter copulata: de quo quattuor ſuſtulit filios tempore procedente: ⁊ infra. ¶ Nos igitur attendentes ꝙ in emiſſione uoti quod proceſſit nulla uel[q] modica coactio affuiſſet: quam pacientia[r] ⁊ perſeuerantia ſequentis temporis penitus profugauit: ⁊ ꝙ ſequens coniũctio poti⁹ iniqua fuit ⁊ violenter extorta: mãdamus: quaten⁹ premiſſis ueritas ſuffragatur: prefatam mulierem ad male dimiſſum religionis habituꝫ reſumendum ⁊ reſeruanduꝫ quod nouit: monere ⁊ inducere procuretis: ⁊ ſi opus fuerit per cenſuraꝫ eccleſiaſticam coercere.

¶ De eo qui duxit in matrimoniũ quam polluit per adulterium.

Alex. iij. abbati ſancti albani.

Propoſitum eſt nobis ꝙ vir quidam uxoreꝫ habens: ſibi aliam huiuſmodi rei inſciã[a] copulauit: ſꝫ prĩa mortua nititur diſcedere a ſecunda: ⁊ infra.

idest nõ minori tp̃e q2 vtrũqꝫ in ꝑpetuũ obligat: ⁊ vtriuſqꝫ fractio eſt mortale peccatũ: lꝫ vnus min⁹ peccet alio qͦ pꝫ ex minori penitẽtia. xxvii. di. ſi vir. et xxvii. q. i. virginib⁹. ⁊. c. deuotã. Vel hoc ꝯtingit ꝓpter adiunctũ. ſ. ꝓpter bonũ mr̃ionii. ar. xxvii. q. i. nuptiarũ. ⁊ eſt ſimile qͦ dr̃ inter ſimplicẽ loquelã ⁊ iuramentũ non facit deus differentiã. xxii. q. v. iuramẽti. ⁊ collige ex hoc qͦ hic dicit̃ votũ ex ſui natura nõ dirimere matrioniũ ſed ꝯſtitutio facta ſuper voto. Quia fit hic mẽtio de voto ſimplici ⁊ ſolẽni: vide qd ſit vtrũqꝫ votum. Solẽne eſt qͦ fit interueniẽte aliq̃ iſtaꝝ ſolẽnitatũ videlꝫ ꝑ ſuſceptionẽ ſacri ordinis. xxviii. di. diaconi. ⁊. lxxxiiii. di. cũ in ꝑterito. Itẽ ꝑ ſuſceptionẽ ſacre veſtis que tantũ ꝓfitẽtib⁹ dari dꝫ. ſ. de regula. ſtatuim⁹. ⁊ maxime ſi cũ aliis incipiat cãtare ⁊ oblationẽ facere in eccleſia. xxvii. q. i. vidua. ⁊. ſ. de regu. vidua. ⁊. xxvii. di. qͦ interrogaſti. Tertio mõ cũ ꝑ ꝓfeſſionẽ deuouet ſe alicui religiõi in manu abbatis uel abbatiſſe uel etiã in manu monachi. ſ. de regu. ſtatuimus. ⁊. ſ. e. cõſuluit. ⁊. j. c. ꝓxi. p̃ntibus teſtibus ꝑ quos poſſit ꝓbari ꝓfeſſio: ſi ille negaret: ⁊ ne hoc negari poſſit fiat inde publica ſcriptura. xxvii. q. i. oẽs femie. in qua ſcriptura ꝓfiteat̃ ſe velle religioſe viuere. xx. q. i. vidua ⁊ tale votũ impedit matrioniũ ꝯbendũ ⁊ dirimit iã ꝯctũ. xxvii. q. i. c. i. ⁊ per totũ uſqꝫ ad. c. nuptiaꝝ. alias autẽ votũ cõtinẽtie factũ q̃uis corã multis dr̃ ſimplex quaſi nõ veſtitũ ſiue inſtitutũ aliqua ſolẽnitate: ⁊ tale uotũ impedit matrioniũ ꝯbenduꝫ ſed nõ dirimit iã cõtractũ. q. d. non debet ꝯbere poſt tale votuꝫ: tñ ſi ꝯtrahat tenet. ſ. e. ꝯſuluit. ⁊. c. veniens. ⁊. xxvii. q. i. nuptiaꝝ. cũ ſe. c. ⁊ poſt hoc votũ ꝯtinentie cũ quis dicit: voueo cõtinentiã dat eccleſia licentiã ꝯbẽdi. ſ. eo. c. ꝓxi. Hec opi. hodie quaſi cõis eſt ⁊ in hac opi. fuit Gratianus. xxvii. di. §. vlti. ⁊. c. vl. Hu. ṽo dixit ꝙ votũ cõtinentie ꝑpetue int̃ oia vota impedit ⁊ dirimit matrioniũ iã ꝯtractũ: ⁊ in nullo caſu eſt matrioniũ poſt votuꝫ ꝑpetue ꝯtinẽtie quo ad deũ: ⁊ ſi poſtea ꝯbat de ſolo facto ꝯtrahit ⁊ mortalit̃ peccat: ⁊ hoc dicit eſſe veꝝ ſi uotũ ꝯtinẽtie ꝓprie teneat̃. ꝓprie dr̃ votum continentie cuꝫ dico: voueo ꝑpetuã cõtinentiã. Improprie cum dicit̃ voueo ſiue ꝓmitto ꝙ poſt annũ ſiue poſt mortẽ vxoris mee vouebo ꝑpetuã cõtinentiã qͦ eſt dicere votũ de p̃ſenti ⁊ de futuro. Et dicit Hu. ꝙ ſolẽnitates premiſſe non ſunt de ſubſtãtia voti ſed ſigna ⁊ ꝓbatiões voti ſi votũ reuocet̃ in dubiuꝫ. Jo. dixit ꝙ ſi aliqs corã tota eccleſia dicat voueo ꝑpetuã ꝯtinentiã nõ ſolẽnizat̃ votuꝫ niſi aliquid de p̃miſſis interueniat. vnde ſi poſtea cõtrahat tenet matrioniũ. Hu. ṽo ꝯtra ut pꝫ. Sed certe quod dicit hu. magis videt̃ tutuꝫ licet eni aliquis non efficiat̃ monach⁹ bene põt ſe obligare ad ꝯtinentiã ꝑpetuã ꝑ votum ſicut poteſt ſe obligare ad alia vota q̃a votũ ꝯtinentie excedit oĩa alia vota. vnde nõ poſſet cõmutari i maius bonuꝫ. arg. xxxii. q. i. nuptie. vnde ⁊ ſi cõiugati cõtinentiã ꝑmittant eã ſeruare tenent̃. xxxiii. q. v. qͦ deo pari. Hug. contradicit alex. ſ. c. ꝓxi. cui potius ſtandum eſt.

k ¶ Obſeruare. ꝙ ſi prius iuraſſet ⁊ poſtea votuꝫ ſimplex emiſiſſꝫ tene quod dicitur. ſ. de ſpon. cõmiſſuꝫ.

l ¶ Videt̃. quia remanebit cuꝫ illa. ſ. e. conſuluit.

m ¶ Inſinuante. ſupplicatũ. ꝯ illa iura. nã a ꝑncipe non eſt petenda vxor. xxxvi. qõe. ii. null⁹. ⁊ penã ꝯportatõis meret̃. C. ſi nup. ex reſcrip. pe. l. i. ⁊ q2 debẽt eſſe libera matrionia. ſ. de ſpon. gẽma.

n ¶ Qͦ in manib⁹. ⁊ ita ſolẽnizauit votũ cõtinẽtie tradendo ſe ordini ſancti auguſtini in manibus illi⁹ monachi: ut. j. pꝫ ⁊ habitũ ꝓfeſſoꝝ ſuſcipiẽdo.

o ¶ Ut domo ꝓpa. ĝ nõ erat monacha ex quo põt ꝓpriũ retinere. ar. ſ. de ſta. mo. cuꝫ ad monaſteriũ. in fi. cuꝫ talis ꝯditio ſit ꝯ ſbaꝫ monachatus. ſ. de ꝯdi. appo. c. fi. ⁊. xxxii. q. ii. ſolet. et. ar. ff. de ac. et obli. nõ ſolũ. Ar. ꝯ. x. q. i. ſic quidã. ⁊. ſ. de cõdi. appo. c. i. talis eniꝫ cõditio eſt ꝯ ſbaꝫ monachat⁹: vnde ea retẽta impedit monachatũ. Quidã tñ dicunt ꝙ ea adiecta tenet monachatus ⁊ ꝓ nõ adiecta haberi debet. ar. hui⁹ littere. de hoc dixi. ſ. de cõdi. appo. c. vl. ṽba iſta in domo ꝓpa cuꝫ oĩ etiã ſua ſubſtãtia: ſic expone. i. cũ vſufructu ſue ſubſtãtie oliꝫ ante monachatuꝫ: ut de vſufructu illaꝝ rerũ victuꝫ ⁊ veſtituꝫ haberet i vita ſua: quicqd eniꝫ ſupeſt debet eſſe ⁊ eſt monaſterii: ⁊ ſi quid deeſt ei ſupplet̃ a monaſterio. Similis eni expoſitio habet̃. xxvii. q. i. ſi quis rapuerit. ⁊ ſic iſta erit monacha ⁊ põt remanere in domo quondã ſua cum vſu reruꝫ quas cõtulit monaſterio. ſic. xxvii. qõe. i. de viduis.

p ¶ Metu regio. ar. ꝙ iꝑiũ regiũ nõ ſufficit ad iſtuꝫ metuꝫ. ar. C. qͦ me. cã. ad inuidiã. ar. ꝯ. C. e. l. pe. ⁊. xxiii. q. viii. ꝙ ꝯuciox. ſimilit̃ imꝑiũ ꝑentũ ñ ſuffic̃. ff. de ri. nup. ſi patre. xxxii. q. vii. oẽs cãtiões.

q ¶ Vel modica coactio. no. ꝙ leuis met⁹ nõ excuſat i voto: ut h̃ ⁊. ſ. qͦ me. cã. cũ dilecti. ſꝫ i electõe leuis met⁹ ſufficit. i. q. vi. ſi qs autẽ ſimilit̃ in matrionio ut videt̃: q2 plena dꝫ ſecuritate gaudere: ut. ſ. de ſpon. cum locum. ff. de ri. nup. ſi patre. tñ talis dꝫ eſſe qui poſſit cadere in cõſtantẽ viruꝫ. ſ. de ſpõ. ueniens. ii. ⁊. c. cõſultatõi.

r ¶ Patiẽtia. No. ꝙ rõe tp̃is euaneſcit exceptio q2 p̃ſumit̃ ꝯſentire. i. q. i. cõſtat. ſ. de ſpon. ad id qͦ. j. de fri. c. i. C. qͦ me. cã. l. ii. ff. de cõdi. ob tur. cau. ſi ob turpẽ. ff. de ritu. nup. ſi pater.

a Propoſitum. inſciã. hoc excuſauit mulierẽ ab adulterio: q2 ignorãs nõ cõmittit adulteriũ. xxxiiii. q. ii. in lectum. ⁊. ff. de adul. l. vi. alioqn ſi fuiſſet ꝯſcia nõ poſſet poſtea cuꝫ eo remanere. j. e. cuꝫ haberet. imo plus ꝓdeſt: q2 filii de tali matrionio legitimi ſunt cẽſendi ꝓpter bonã fidẽ vxoris. j. qui fi. ſint le. ex tenore.

.c.cum inter. ⁊ tñ nõ fuit matrimoniũ inter eos etiã poſt mortem prime vxoris. lꝫ eni iſta crederet cũ liberũ ligatus tñ erat ⁊ in pmo cõſenſu qui nullus fuit intelligit perdurare. ſicut nec matrimoniũ cõtrahit cũ ſeruo licꝫ credat liber. alias nõ ꝯtractura etiã ſi poſtea manumitteret eo ignorãte. qꝛ poſt manumiſſioné factã manẽdo cũ eo approbare ſemp intelligit primũ cõſenſuꝫ qui erroneꝰ fuit ⁊ nõ aliũ. vnde matrimoniũ nõ ꝓcedit. Arg. ꝯtra. ff. de offi. ꝓconſu. obſeruare. §. vlti. imo videt expſſuꝫ. ff. ð iur. do. ꝓculus. prius dictũ verꝫ eſt. tñ ſi mulier vult cõpelli ipſam ducere propter dolũ ⁊ fraudẽ illius ut in fi. dicit.

b ¶ In canonibꝰ. xxxi. q. i. c. i. ⁊ .j. e. ex marũ. cũ haberet. ⁊ c. vlt. in fi.

c ¶ Fidem dederat uel ſi de facto eã duxit. j. e. cũ haberet. ⁊ ſupple ⁊ eã ꝯgnouit viuẽte ſua vxore alias nõ impediret contrahere cũ ea. j. c. c. vlti.

d ¶ Machinata. xxxi. q. i. ſi quis viuente. ⁊ .j. e. ſuper hꝭ.

e ¶ De ſuo dolo. ẽ. de reſcrip. ſedes apoſtolica. ⁊ . xxx. q. i. dictum.

f ¶ Niſi mulier. ⁊ ita cõpellit vir remanere cũ ea ſi voluit ꝓpter culpã ⁊ dolum ipſius viri ſꝫ nõ ecõuerſo. ſi. j. de adul. c. ij. ⁊ ita eſt hic ar. ꝙ ꝯtractus ꝓ parte tenet ⁊ pro parte nõ. ẽ. de deſpõ. ipu. de illis. ff. man. põt C. de reſcin. vẽ. l. ij ⁊ inſti. ð auc. tu. circa prin. ff. locati. ſiẽ emptio. §. interduꝫ ⁊ . ff. ð ac. emp. ⁊ vẽ. iulianuſ. §. ſi quis a pupillo. xxix. q. ij. ſi quis ingenuus. xxxij. q. v. ꝓpoſito. et xxxij. q. ij. aliqñ. et xxvij. q. ij. §. i. ⁊ . xxxi. q. ij. c. i. ⁊ . ij. ſi tñ cõtraheret cũ alia teneret matrimoniũ. j. e. veniens.

Licet aũt in canõibꝰ[b] habeatur: ut nullus copulet matrimonio: quaꝫ prius polluerat adulterio: ⁊ illam maxime: cui fideꝫ dederat[c]: uxore ſua uiuente: uel que machinata[d] eſt in morte uxoris: quia tamẽ prefata mulier erat inſcia: ꝙ ille aliam haberet uxorem uiuenteꝫ: nec dignũ eſt: ut predictꝰ uir qui ſcienter contra canones uenerat: lucruꝫ de ſuo dolo[e] reportet. Conſul. t. t. rñ. ꝙ niſi mulier[f] diuortium petat: ad petitionem viri non ſunt aliquatenꝰ ſeparandi.

Idem abbati de fontibus.

Significauit[g] nobiſ. o. andegauenſis: ⁊ infra. Mandamus quatenus ſi conſtiterit: ꝙ eidem o tanta uis[h] illata fuerit: ꝙ non ſponte in primã cõſenſerit: nec poſt preſtitum iuramentũ ipſam carnaliter cognouerit[i]: propter hoc nõ dimittas quin ac aliam quam poſtea in uxorem accepit: reuertendi liberã tribuas facultatẽ: alioquin ſibi ne[k] ad ſecundam reuertatur[l] ſub interminatione anathematis inhibens des ei licentiam ducendi aliam in uxorem.

Idem baraneñ. epõ.

Super hoc quod queſiuiſti an liceat alicui cũ ea contrahere matrimonium quam uxore ſua uiuente ſibi de facto matrimonio copulauit[m]. t. r. ꝙ ſi adultera eſt ĩ mortem uxoris aliquid machinata[n]: ſiue fidem[o] dedit ſiue nõ ꝙ ea defuncta hanc eſſet ducturus ſecundũ canones ab eius conſortio prohibetur: ⁊ hec prohibitio perpetuo eſt ſeruanda.

Clemens tertius.

Ex litterarum tuarum inſinuatione accepimus ꝙ. t. uxoreꝫ ſuam in adulterio deprehenſaꝫ[p] de tui anteceſſoriſ aſſenſu abiecit: que

g ¶ Significauit. Iſte. o. coactus fuit quandã deſpõſare in vxorem preſtito iuramẽto. poſtea vero ꝯtraxit cũ alia ſpõtanea voluntate cõſcia huiꝰ facti. pma petit illũ in virũ corã eboraceñ. archiepo qui cũ cõpulit recedere a ſecũda pſtito iuramẽto donec lis eſſet iudicio eccleſie terminata inter ipm ⁊ primaꝫ lite pendẽte mortua eſt prima. dubitat iſte. o. an deberet redire ad ſecundã quã ſpõte duxerat in vxoré. reſpondet papa ꝓut ſequitur.

h ¶ Tanta vis. que poſſet cadere in cõſtanté virũ. ẽ. de ſpon. veniẽs ij. ⁊ c. cõſultationi. ſi. ẽ. qõ me. cã. perlatũ. ⁊ c. cũ dilecti. Arg. cõtra xv. q. i. merito querit. ⁊ . ẽ. de iureiu. ſi vero. Iuramentũ iſtud poterat ſeruari ſine interitu aie. ergo debuit ſeruari ut ibi dicit. ⁊ hec ñ habẽt hic locũ. qꝛ mrĩmonia libera debẽt eſſe ⁊ nõ coacta. ẽ. de ſpõ. cũ locũ. ⁊ c. preterea. requiſiuit. gemma.

i ¶ Cognouerit. ꝙ ſi fecit anteꝗ̃ ꝯtraheret cũ ſecũda ꝯſenſiſſe videtur. vnde amplĩꝰ ſecundã habere nõ poſſet. ẽ. de ſpõ. ad id qõ. ⁊ . ẽ. de deſpõ. impu. de illis. ⁊ . j. de his qui ma. ac. poſ. inſuper. ⁊ eſt ar. ꝙ ratihabitõ retrotrahit. ſi. ẽ. de regu. ſignificatũ. ad fi. i. q. i. ꝯſtat. huij. di. ſalonitane. de cõin. ſer. ꝓpoſuit. ⁊ . ẽ. qõ me. cã. perlatũ.

k ¶ Ne ad ſecundã. conſciã huius facti. alias eni bene poſſet eã habere. ẽ. c. ꝓximo.

l ¶ Reuertat. Ar. eſt hic ꝙ ab initio nõ valet tractu tẽporis nõ ꝯualeſcit. licet perueniat ad eũ caſũ a quo potuit habere initiũ. inſti. de le. §. an ſeruo. ij. q. i. in pmis. circa pn. inſti. qui teſta. fa. poſ. §. vlt. xxxvi. q. ij. c. vl. ar. ꝯ. xxx. q. i. ad limina. ff. ð ſerui. ut pomũ. xxxiiij. q. ij. in lectũ. Prima rubrica locũ hꝫ qñ perpetuũ ſubeſt ipedimentũ ꝯria adaptant ad hanc regulã multa impediũt faciendũ que iam factũ nõ dirimunt. quia quod ab initio legittime factũ eſt ex ſupueniẽti delicto nõ mutat. ff. de iti. actuqꝫ pri. nec enim niſi lege uel canone illud exprimat ut patet per ꝯria qõ perpetuo ꝓhibet fieri. quolibet caſu ſupueniẽte ꝓhibitio durat: ut in pmis ꝯcor. ⁊ .j. c. ꝓxi.

poſtmodum accepit habituꝫ mõachalem. ſed dictus. t. antequã illa decederet: aliaꝫ[q] ſupinduxit: ⁊ plures ſuſcepit filioſ ex eadẽ: ⁊ ĩfra. Et. t. igitur. r. ꝙ illos debes abiuicẽ ſeparere[r]: ideꝫ uero uir indicta ei de adulterio penitẽtia aliã[s] ducere poterit in uxorem.

Idem.

Cum haberet uxorem legitimam. a. nomie. j. lator preſẽtiũ: cũ. m. adulteriũ ꝑpetrauit. Cũ qꝫ ſup hoc fuiſſet in ius uocatꝰ: abiurauit adulteram: ⁊ poſtmodum iuramento cõtempto uiuente legitima cum ea matrimonium contrahere ⁊ ipſi diu cohabitare preſũpſit demũ predicta. a. de preſẽti luce ſubtracta memoratꝰ. j. cũ adultera per decenniũ eſt moratus: de qua decem filios ꝓcreauit. Tale ergo damus conſul. t. reſponſum: ut ſeparent omnino: ⁊ eis iniuncta penitentia perpetua[a] continẽtia indicatur preſertum cũ in dies ſuos ambo proceſſerint: ⁊ tamdiu publice in adulterio ⁊ piurio ex certa ſcientia pdurãtes eccleſiã in graui ſcandalo pturbauerit. Noſti. n. ꝙ leo[b] papa ſtatuit: ut nullus ducat in matrimonium quaꝫ adulterio polluit ⁊ ꝙ hic plus[c] proceſſũ fuit: quã ſi fides preſtita dũtaxat fuiſſꝫ adultere ut defũcta legitia eã duceret in uxoré: cũ eadẽ[d] etiã viuente quaſi matrimonialiter meechꝫ meechuſ adherere preſũpſit: ⁊ ſacramẽtũ ſuuꝫ temere uiolare: quod utiqꝫ connubium ubi etiam nulla interceſſit religio iuramẽti[e] tã grego.[f] papa quã triburien. ſynodꝰ deteſtat: ⁊ utrũqꝫ hoc mõ coniũctum precepit publice pnie ſubijci: ac perpetuo ſine ulla ſpe coniugij permanere: nec aliquod eiſdeꝫ. j. ⁊ . m. adminiculũ afferũt ut ſimul maneãt ꝙ decẽnio

m ¶ Super hoc. copulauit. ⁊ eã viuente ſua vxor cognouit alias nõ ꝓhiberet. j. e. c. vlt. ⁊ ea ſciẽte ꝙ haberet vxoré. ſecus ſi ignoraret. ẽ. e. c. i. ⁊ . ij. ⁊ .j. e. ti. ex tuarũ. ⁊ c. cũ haberet.

n ¶ Machiata. xxxi. q. i. ſi qs viuẽte. ⁊ . ẽ. eo. c. i. ⁊ intellige cũ effectu ut dicit. c. ſi quis viuente. qõ dicit machinata. qꝛ verba cũ effectu ſunt accipiẽda. ẽ. de cle. nõ reſi. relatũ. et ẽ. de ſpon. c. vlt. de pe. di. i. §. hec aũt verba. ⁊ . ff. qõ quiſqꝫ iuris. l. i. §. hoc aũt. ⁊ arg. j. c. vl. Quidã dicũt ꝙ ſufficit conatus ſine effectu ⁊ ſuffiẽ ꝙ ita ſcriptũ eſt. ff. qui ⁊ a qbus ꝓſpexit. ⁊ vi. q. iij. ſcriptũ eſt quod nõ eſt verũ. j. eo. c. vlti. Quid ſi aliquis interficit aliquẽ in bello nõ eo ꝓpoſito ꝙ velit vxoré eius ſumere. nunquid põt illã ducere in vxoré. Dicas ꝙ ſic. ẽ. de ꝯuer. in fi. laudabilem.

o ¶ Fidẽ dedit. xxx. q. i. relatũ ⁊ .j. e. ſignificaſti. h.

p ¶ Ex litterarum. deprehenſam. i. conuictã. ſola eni deprehenſio nõ ſufficeret ad hoc ut ſepararetur. ij. q. i. c. ij ⁊ . iij. licet ſufficiat ad infamiam. ff. de rit. nuptia. palaꝫ. §. vltimo.

q ¶ Aliã ſuperinduxit. in vxoré. que fuit ꝯſcia ꝙ aliã habebat vxoré. alias nõ noceret. ẽ e. c. i. ⁊ .j. e. veniens.

r ¶ Separe. j. e. c. ſignificaſti. xxxi. q. i. relatum.

s ¶ Aliam poterit. acta penitentia. arg. ẽ. de ſpon. cum in apoſtolica. uel etiaꝫ parte penitẽtie ſi timet de incõtinẽtia xxxiij. q. ij. in adoleſcẽtia. h.

a ¶ Cum haberet. perpetua cõtinentia. hoc fit ꝓpter cauſas que hic ponuntur. ⁊ quia ambo pceſſerant in dies ſuos. tamẽ ſi timeret de incõtinentia ipſorũ. puta ſi eſſent iuuenes daretur eis licentia cõtrahendi. xxxiij. q. ij. in adoleſcentia. ⁊ c. vlti. Sed cõtra videt. ẽ. c. proxi. vbi datur licẽtia cõtrahẽdi in ſimili caſu. ſed ratio reddit in littera ꝙ iſti plus peccauerũt ꝗ̃ alij vnde plus puniunt. ⁊ quia ſenes videbant.

b ¶ Leo papa. xxxi. q. i. c. i.

c ¶ Et ꝙ hic plus. ſic. j. eo. c. vlti. Sed videt ꝙ caſus iſte non ſit alius ab alijs duobus de quibꝰ habes. ẽ. eo. ſup hoc. quia ſi ducit illã fidẽ dat illi. ⁊ ita idem eſt ducere eaꝫ ſic de facto ꝙ fidẽ dare. Satis poteſt dici ꝙ iſte caſus nõ eſt diuerſus ab illis. ⁊ hic nõ dicitur ꝙ ſit alius omnino: ſed ꝙ plus eſt hic ꝗ̃ ſi fides tantũ detur. qꝛ hic primo interuenit fides in deſpõſatione tali de facto ⁊ poſtea eã ducit. ſed verius eſt ꝙ eſt tertiꝰ: ⁊ bene differt ab alijs. qꝛ hic eſt fides de preſenti cõtrahendo cũ ea quatenus põt. ſed in alio caſu eſt tantuꝫ fides de futuro. ⁊ eſt ſimilis differẽtia: ſicut inter ſpõſalia ⁊ matrimoniuꝫ. arg. j. c. vlti. ⁊ plus eſt hic ꝗ̃ fidẽ dare ut hic dicit ⁊ plus peccat.

d ¶ Cum eadem. ſ. vxore.

e ¶ Iuramẽti. iuramentũ iſtud quod fecit iſte ut ei vlterius nõ adhereret: nõ ſufficit ꝙ eã habere nõ poſſit. quia idẽ eſſet ſi eã abiuraſſet. cũ aliud ſubſit impedimentũ. ut pꝫ per hanc litterã. vnde ſupple maxime.

f ¶ Tam greg. ꝙ triburieñ. xxxi. q. i. relatũ. ⁊ c. ſeq.

A

g ¶ Multiplicitas. quãdoq̃ tñ fauoꝛ filioꝝ diſpenſationẽ inducit.xxxv.q.vi ij.de gradibus.ꝛ.ff.de ri.nup.qui in ꝓuincia.alias incipit diuus.
h ¶ Nõ minuat.j.de ſimo.nõ ſatis.ꝛ.c.ſe.ꝛ.ſ.de cõſul.l.vlt.
i ¶ Intererit. apud quẽ debeãt demoꝛari filij facto diuoꝛtio.habes.C.de diuoꝛ.fac.l.vna.ꝛ apud talẽ cõmoꝛari debẽt qui eoꝝ vite uel ſanguini nõ inſidietur.ſ.de cõuerſi.in fi.c.vlti. vbi de hoc.
k ¶ Secundũ facultates. hoc eſt regulare ꝙ ſm facultates alimẽta miniſtrent̃.ff.de lib. agno.ſi quis a liberis.i. reſo ꝛ.§.ſiquis ex his.ꝛ.C.de alẽ. lib.ſi cõpetenti.ꝛ.l.vlt.ſic ꝛ ꝓcuratio exhiberi debet ſm facultates eccleſie.ſ.de cẽſi.ſopite.ꝛ.c.cū nuper. Et nõ ꝙ filius minoꝛ triẽnio ali debet apud matrẽ. maioꝛ triennio: apud patrẽ.C.de pa.po.nec filiũ.ꝛ.ſ.de cõuer. in fi.c.vl. ꝛ ar.ff.de libe.ag.ſi quis a liberis.§.nõ tantũ. Illud ſcias ꝙ ſicut parẽtes alere debent filios.i.di.ius naturale.ſic et filij parẽtes ſi egeant.ut in.l. ꝑdicta.ſi quis a liberis.i ꝑn. ꝛ.§.ſi impubes. ꝛ.C.de alẽ. li.l.i.ꝛ.ij.ꝛ.xxx.di.c.i. ꝛ.xxij q.iiij.inter cetera.tamẽ recuſare põt pater aler̃ filiũ iuſta de cauſa ſi foꝛte eũ accuſauit ut i.l.ꝑdicta ſi quis a liberis. §.ſi quis ex his.in fi.vbi autẽ pater ꝛ filius egent: mat̃ cõpellit̃ eos alere.ut.e.l.§.vtrũ ꝛ.l.penul.ꝛ.C.de alẽ.li.aut̃.quemadmodũ.ꝛ in aut̃.ut li. ma.ꝛ auie.§.illud. Si aũt mater alit filiũ dũ pater abũdat poteſt petere expẽſas ſi h̃ fuerit ꝓteſtata.ff.de nego.geſ. nenſenius: poſt trienniũ tamẽ.ſ; hec que dicta ſubintelligũt̃ de legitimis. vnde ſignãtur cõtraria in autẽ. qui.mo. na.ef.le.§.vlt. ꝛ.C.de inceſ. nup.aut̃.ex cõplexu.ꝛ.C.de na.lib.aut̃.licet patri.ꝛ.j.qui fil.ſint legit.per venerabileꝫ. Sed illa cõtraria intelligunt̃ de rigoꝛe iuris ciuilis.qḋ videtur inductũ in deteſtatiõꝫ criminis.hoc intelligit̃ de benignitate canonica que vigoꝛẽ ſumit a iure naturali. nam educatio filioꝝ de iure naturali eſt.i.di.ius naturale.ꝛ ex inſtinctu nature pꝛocedit.vnde ius iſtud pꝛefert̃ ciuili. tñ filij nõ ſuccedent in bonis patris ꝛ illegittimi ſunt.ſ.de clãdeſti.de ſpon.cū inhibitio.§.i.
l ¶ Significaſti.adheſit.ꝛ qꝛ eã nõ dimittebat fuit excõicatus. et ideo dicit in fi.ſi petierit abſolutionẽ ipm abſoluas.
m ¶ Machinatus.xxxi.q.i.ſi quis viuẽte.ꝛ.ſ.e.ſuper hoc.
n ¶ Fidẽ dederit.xxxi.q.i.relatũ.ꝛ.j.eo.c.vlt. Idē eſt ſi de facto eã in vxoꝛẽ ducat.ſ.c.ꝓxi.ꝛ hoc verũ eſt cũ mulier iſta ſcit illũ aliã habere. alias nõ noceret quo minus poſt moꝛtẽ vxoꝛis poſſet ſecũ remanere.ſ.e.c.i.ꝛ.j.c.ꝓxi.
o ¶ Si petierit.imo videt̃ ꝙ cõpelli debet.ar.xxij.q.i.pꝛedicandũ.ꝛ.xciij.di. diaconi. Sed qualiter poteſt cõpelli cũ iã ſit excõicatus hoc mõ ut alij ꝯpellant̃ ne ei cõicent.j.de vſur.poſt miſerabilẽ. Alij dicunt ꝙ nõ eſt abſoluẽdus niſi petat ut iſta littera ſatis innuit.qꝛ impenitenti non dat̃ remiſſio.xxiiij.q. ij.legatur.ꝛ.xxiij.q.vij.quẽadmodũ.ſed hec nõ eſt cõtrarietas. qꝛ vtrũq; fieri poteſt ut ille indirecte cõpellat̃.ꝛ ſic petet abſolui ꝛ ſatiſfaciet.
p ¶ Veniẽs.inſciam.ſi hoc fuit.legittime.poterit remanere cũ illo.ſi.ſ.e.c.i.
q ¶ De nouo.ut ſic teneat matrimoniũ ut ex nunc ſi illa voluerit in eũ cõſentire.alias nõ cõpelleret̃ ſed vir.ſ.e.c.i.ſic ꝛ tranſactio dolo alterius tantũ inita ab eo reuocari nõ poteſt.C.de trãſac.tranſactiõe.ſi.ff.de offi.ꝓcõ.obſeruare.§.vlt.ſic.ff.de le.iij.l.i.§.i.
r ¶ Fidẽ adultere.hoc iõ dicit.qꝛ ꝛ ſi illa hoc ſciuiſſet ꝛ ꝙ haberet aliã vxoꝛẽ adultera diceret̃.vnde nõ poſſet eſſe cũ illo ꝓpter fidem datã. ꝛ qꝛ etiã plus fuit hic.quia in vxoꝛẽ eam duxit.ſ.eo.cũ haberet.ſed quia fuit ignoꝛãs adulteriũ nõ cõmiſit.xxxiiij.q.ij.in lectũ.ff.de adult.l.penul.
s ¶ Si quis.cognouit eandẽ. Sic patet ꝙ ſola fides data uel tantũ de facto cõtrahere nõ impedit matrimonium vxoꝛe defuncta niſi ad carnalem copulã ſit proceſſũ.ꝛ ſic intellige omnia illa iura: que dicũt ꝙ nullus ducat in matrimoniũ cui dedit fidẽ de ea ducenda poſt moꝛtẽ vxoꝛis.uel cũ qua cõtraxit de facto.ꝛ ita eſt arg.ꝙ voluntas ſiue factũ niſi fuerit ſubſecutus effectus nõ nocet.quia nõ fuit conatus vbi iniuria ñ habuit effectũ.ſ.de ſpõ.c.vlti. vbi de hoc.ꝛ ar.xxxv.q.iij.extraoꝛdinaria. et.ff.qḋ quiſq; iuris.l.i.i fi. Arg.cõtra.xxxij.q.v.qui viderit.ꝛ.ſ.de biga.nuper.ꝛ.c.vl.ꝛ.l.di.ſi quis acceptũ.ꝛ de peni.di.i.ſi quis cū telo.ſ.de ſpon.iuuenis.et idē intellige de co uel ea que machiata eſt in moꝛtẽ alterius.ſ.cũ effectu ut xxxi.q.i.ſi quis viuente.alias ſolꝰ conatus nõ impediꝛ; ar.iſtius.c.qꝛ eadẽ ratio videtur vtrobiq;.

cohabitauerint adinuicẽ: ac deceꝫ filios ſuſceperint: cum multiplicitas[g] prolis ita ſuſcepte magis eoꝝ crimen exaggeret: ꝛ diuturnitas tẽpoꝛis peccatũ non minuat[h] ſed augmentet. Sollicitudinis tamẽ tue intererit[i]: ut uterq; liberis ſuis ſecũdum[k] ꝙ eis ſuppetunt facultates neceſſaria ſubminiſtret.

Inno.iij.epõ ſpoletano.

Significaſti nobis ꝙ.p. ciuis Spoletanus quandaꝫ mulierẽ duxiſſe legitime in uxoꝛem ea relicta cuidam meretrici adheſit[l]: ꝛ infra. Uerum cum uxoꝛ ipſius eſſet uiam uniuerſe carnis ingreſſa: meretricem cui adheſerat deſpõſauit. Nos igitur i qui.t.t.r.ꝙ niſi alter eoꝛum in moꝛtem uxoꝛis defuncti fuerit machinatus[m]: uel ea uiuente ſibi fidem[n] dederit de matrimonio cõtrahendo: legitimũ iudices matrimoniũ ſupꝛadictum: excõicato munus abſolutionis ſi petierit[o] iuxta formã eccleſie impenſurus.

Idem meſſaneñ. capitulo.

Ueniens ad pꝛeſentiam nr̃am g.laicus humili inſinuatione monſtrauit: ꝙ cū in ciuitate lemoniceñ. quandam ſibi matrimonialiter copulaſſet: ab ea recedẽs meſſanã aduenit: ubi.m.mulierẽ inſciam[p] ꝙ aliam haberet uxoꝛem ſibi ſolenniter copulauit: uerum cum eidẽ pñia fuiſſꝫ iniũcta ut ad legitimã rediret uxoꝛẽ: ꝛ ipſe ꝓpter hoc in ſuam patriam rediſſet uxoꝛem ſuam inueniens carnis debita pſolui ſſe: ad meſſanam redijt ciuitateꝫ ꝛ ſupꝛadicte.m.tãquã legitime cohabitauit uxoꝛi: ꝛ infra. Licet autẽ uiuẽte uxoꝛe legitima pꝛedictã.m. ſibi copulare nequiuerit i uxoꝛeꝫ quia tamẽ uxoꝛe defuncta utpote i a lege ipſius ſolutus in eãdeꝫ.m.de nouo[q] potuit matrimonialiter conſentire dũmodo nõ pꝛeſtiterit fidẽ adultere[r]: uel machinatus fuerit in moꝛtem uxoꝛis: mandamus quatenus ſi eſt ita: eidem.g.ut ſupꝛadicte.m.affectu adhereat cõiugali licentiam concedatis.

Greg.ix.fratri.r.

Si quis uxoꝛe uiuente fide data ꝓmiſit aliaꝫ ſe ducturꝫ: uel cũ ipſa de facto ꝯtraxit: ſi nec ante nec poſt legiĩa eiuſ ſupſtite cognouit[s] eãdẽ quãuis utriq; ipſoꝝ ꝓ eo in hoc grauiter deliquerit: ſit pñia iniũgẽda: nõ eſt tamẽ mr̃imonium quod cũ ea ꝯtraxit: poſt uxoꝛis obitum dirimendũ. ¶ Ceterꝫ tolerari nõ dꝫ ſi pꝛiꝰ uel poſtea dũ uixerit uxoꝛ ipſius: illam adulterio polluiſſet.

De coniugio leproſoꝛum.

Alex.iij.cantuar.archiepõ.

Peruenit ad nos: ꝙ cū hi ꝗ lepꝛe moꝛbũ incurrũt de[a] ꝯſuetudine gñali a cõione hoīum ſeparent̃. nec uxoꝛes uiroſ nec uiri uxoreſ taliter egrotãtes ſequũt̃. Quoniã igit̃ cũ uir ꝛ uxoꝛ una[b] caro ſint ñ dꝫ alter ſine altero[c] eẽ diutiꝰ[d]: mãdamꝰ: quatenꝰ ut uxoꝛes uiros ꝛ uiri uxoꝛes ꝗ lepꝛe moꝛbũ icurrũt ſequant̃[e]: ꝛ eis ꝯiugali affectiõe miniſtrẽt[f] ſolicitis exhoꝛtatiõibꝰ iducere nõ poſtponas. Si v̉o ad hoc iduci ñ poterũt eis artiꝰ iniũgas.ut ut q; altero uiuẽte ꝯtinẽtiã ſuet. Qḋ ſi mandatum tuũ ſeruare cõtẽpſerit uinculo excõicatiõis aſtringas.

Idem baroneñ.

Quoniã nemini licet excepta cã foꝛnicatiõis[g] uxoꝛẽ dimittere ꝯſtat ꝙ ſiue mulier lepꝛa[h] ꝑcuſſa

a ¶ Peruenit. de cõſuetudine ꝗ eſt iure canonico appꝛobata.ſ.de ec.edi.cū dicat.qꝛ ut ibi patet cũ alijs habitare nõ debent et etiã de iure veteris teſtamẽti.xxxiij q.ij.hoc ipſum. ſed in h̃ ꝙ viri ſani nõ ſequunt̃ vxoꝛes uel ecõuerſo mala erat cõſetudo ut.j.ſequitur.ꝛ.j.c.ꝓxi.
b ¶ Una caro.h̃ expoſituꝫ eſt.ſ.de biga.debitũ.
c ¶ Sine altero.xxxiij.q.ij.ſi quis neceſſitate.ꝛ.xxxij.q v.ſi vxoꝛẽ.
d ¶ Diutius.hic nõ determinat̃ quãtuꝫ extẽdat̃ iſtud diutius.ꝛ iõ in arbitrio boni viri ꝯſiſtit.ſ.de offi.dele.de cãis.ꝛ ff.de iur.deli.ait ꝑtoꝛ.permittunt̃ tñ mariti qñq; ab vxoꝛibꝰ recedere ꝛ abeſſe ꝑ multa tpa in fauoꝛẽ tñ terre ſancte.ſ.de vo.ex multa.ad fi. Diutius qñq; extendit̃ vſq; ad bienniũ.ff.loca. cũ dñi hoꝛreoꝝ. qñq; uſq; ad quinquẽniũ.ff.de ſepa.l.i.§.qḋ dicit̃.
e ¶ Sequant̃. Nota ꝙ vir tenet̃ ſequi vxoꝛẽ ſic ecõuerſo cum nõ ad imparia iudicent̃.xxxij.q.i.ſi quis vxoꝛẽ.in fi.ꝛ hoc cũ ex iuſta cauſa recedit vxoꝛ.alias retineat eã maritali poteſtate.xxxiij.q.v.cum caput.ꝛ.c.manifeſtũ.ꝛ.c.noluit.ꝛ mulier ſemper tenet̃ ſequi viruꝫ ex quacũq; cauſa.xiij.q.ij.vnaqueq;.niſi ipſaꝫ trahere vellet ad infidelitatẽ.j.de diuoꝛ.queſiuit.vel niſi efficiat̃ vagabũdus.xxxiiij.q ij.ſi quis ineuitabili neceſſitate.ar.ff.de ope.lib.qḋ niſi.in fi.
f ¶ Miniſtrent. Nũquid in eodẽ lecto ꝛ domo moꝛari debẽt: nõ debent ad lectũ ꝯtinue cõpelli.ſ; ſufficit lepꝛoſo ꝙ ſuo debito nõ fraudet̃. Sed quare nõ cõpellunt̃ pꝛeciſe.xxxiij.q.v.c.ij. Rñdeo foꝛte ideo ne lepꝛoſi nimis ipꝛobi efficiant̃ in exactione ſui iuris.tñ ſi ſani oĩno recuſarẽt hñ ꝯpellerent̃. ſed ꝑmo exhoꝛtãdi ſunt ut hic dicit̃ ut in fi.patet.ꝛ.j.c.ꝓxi.in fi. nam illud nõ põt referri ad ꝯtinentiã que ſuaderi põt.impari vero minime.xxxij.q.i.integritas.ꝛ vnã ſolã cãm excipit dñs.j.c.ꝓxi.ꝛ.xxxij.q.vij.oẽs cauſationes.
g ¶ Quoniam.cauſa foꝛnicationis.xxxij.q.i.dixit dñs.ꝛ.q.vij.apoſtolus.ꝛ.c.oẽs cauſationes.
h ¶ Lepꝛa. Sic ꝓpter lepꝛã alter alterũ dimittere nõ põt.ſ.c.ꝓxi.ꝛ.ſ.de iureiu.quẽadmodũ.ſed ſponſa de futuro dimitti põt ꝓpter lepꝛã ſuperuenientẽ.ut ibi ꝛ.c.ꝓxi.

De coniugio lepro
De coniugio ſeruo

i ¶ Graui infirmitate.xxxij.q.vij.b. qui ſani.⁊.q.v.ſi vxorē quis ſi.ſ̄.de cle.egro.c.i.ij.iij.⁊.vlt.⁊.ff.de m.⁊ cura.nec ille.⁊.vij.q.i.pontifices.arg.ɔ̄ de cle.egro.tua ſed ibi ſoluit̄.
k ¶ Liberū.cū nō ſit eis ꝓhibitū.q꞉ edictū de matrimonio ꝓhibitoriū eſt.ſ̄.de ſpon.cum apud.

fuerit ſeu alia graui[i] infirmitate detenta: non eſt a uiro ꝓpterea ſeparanda uel etiam dimittenda. lepro ſi aūt ſi continere nolūt: ⁊ aliquam que ſibi nubere uelit inuenerit: liber[k] eſt eis ad matrimoniū ɔuolare. Quodſi uir ſiue uxorē leproſum fieri cōtigerit: ⁊ infirm⁹ a ſano carnale debitum exigat: generali[l] precepto apoſtoli quod exigitur ē ſoluendū cui precepto nulla ī hoc caſu exceptio[m] inuenitur.

Urbanus.iij.epō florentino.
Litteras: ⁊ infra. Quia poſtulaſti utruꝫ ſi poſt ſponſalia de futuro inter legitimas perſonaſ cōtracta antequā a uiro mulier traducatur: alter eorum lepre morbum incurrat: alius ad conſumandā copulam maritaleꝫ compelli debeat reſpondemus: quod ad eaꝫ accipiendam cogi[n] non debet: cum nondum inter eos matrimonium fuerit conſumatum.

De coniugio ſeruorum.

¶ Adrianus papa ſancte burgēſi archiepiſcopo.
Signum eſt: ⁊ infra. Sane iuxta uerbum apoſtoli ſicut in chriſto[a] ieſu neqꝫ liber neqꝫ ſeruus eſt a[b] ſacramentis eccleſie remouendus[c]: ita nec inter[d] ſeruos matrimonia debent ullatenus prohiberi: ⁊ ſi ɔtra dicentibus dominis ⁊ inuitis contracta fuerint: nulla rōne ſūt ꝓpter hoc diſſoluenda[e]: debita tamē ⁊ cōſueta ſeruitia[f] non debent min⁹ ꝓprijs dominis exhiberi.

Alex.iij.prepoſito ⁊ priori mortarienſi.

l ¶ Generali p̄cepto. Nō ꝙ gn̄aliter dr̄: gn̄aliter ē intelligēdū.de cōſ.di.iiij.ut ɔſideret.⁊.ff.de ꝓcu.ꝓcurator cui.xij q.i.dilectiſſimis.ff.mā.creditor.§.lucius.imo etiā indefinita gn̄aliter intelligit̄.xix.di.ſi romanor.⁊.xxiij.q.v.ſi nō licet.⁊.j.de p̄ui.q꞉ circa.ff.ō ſer.vr.p̄di.ſi ꝑuitus.⁊.ff.ō acceptila.pluribus Ar.ɔ̄ ꝙ indefinita nō eqpollet vniuerſali.ſ̄.de deci.ad audientiā.ff.de le.iij.nō aliter.de ɔſe.di.ij.liquide. Item ɔ̄ ꝙ generale v̄buꝫ reſtrigit̄.ij.q.ij.oēs leges.⁊.di.i.oēs leges.⁊.j.de ſent.ex.ſi vero.§.ſi vero.et ff.ad.l.acquil.ſciaꝫ §.qui.ff.de pig.act.obligati. So.verbū gn̄ale intelligendū eſt generalit̄ ꝓut h̄ dr̄ ⁊ in p̄mis ɔcor.niſi ɔſtet ɔtrahentē uel teſtatorē alit̄ intellexiſſe de qbuſdā.C.de tranſac.a ſe cum geminiano uel niſi ſenſus ñ pati at̄ ut in vlt.cōcor.⁊ qō dicit̄ indefinita eqpollet vniuerſali illud regularit̄ obtinet in iure ſi lege uel canone ñ determinat̄.xxxi.q.i.ꝙ ſi dormierit.b.
m ¶ Exceptō.⁊ ideo nos ex ɔſenſu nr̄o: excipe nō debemuſ ij.q.v.cōſuluiſti.et lx.di.ſi euāgelica.⁊ lxi.di.miramur.vij.q.i.ſcripſit.⁊.xxxi.q.i.ꝙ ſi dormierit.et.ſ̄.de trāſla.inter corpalia.ar.ɔ̄ de cō.di.ij.liquido.
n Litteras.cogi nō dꝫ. Sic ergo pꝫ ꝙ lepra ſupueniēs ſoluit ſpōſalia de futuro.⁊ eadē rōne q̄libet alia enormis deformitas.ut ſ̄.de iureiu.quēadmodū.ſec⁹ in matrimonio de p̄nti ut pꝫ ex proximis.c.ſ̄.e.⁊.c.quēadmodū. Itē ar.ꝙ ea que de nouo emergūt auxilio indigēt.ff.de int̄.ac.de etate.§.ex cā.⁊.ſ̄.de offi.dele.inſinuāte.⁊.ff.ad velle.ſi mulier in iure.
a Signū eſt.in chriſto ieſu.i.in fide chriſti ſuſcipiēda.
b A ſacramētis.q̄ ſuſcipiētis cauſa ɔferunt̄ ut baptiſmus ɔfirmatio ſacrꝫ eucharíſtie viaticū p̄nia.ab iſtis ſacris nullus fidelis dꝫ excludi.imo tenet̄ ea recipe.j.de pe.⁊ re.oīs vtriuſqꝫ.ſic a matrimonio nullus dꝫ excludi.q꞉ edictū de matrimonio ꝓhibitoriū eſt.ſ̄.de ſpō.cū apud.ſecus de alijs ſacris ut ordo: qui ratione alior̄ dat̄.quoniā nullus ſuus dꝫ ordinari p̄ter dn̄i voluntatē.ſ̄.de ſer.nō or.ɔſuluit.⁊ p totū ti.nullus legitie nat⁹.ſ̄.ō ſi.pſbr.c.i.⁊ p to.ut h̄ ꝓbat̄.i.q.i.§.ſi ḡ ſacra.⁊.§.eccē ſi clericus.
c ¶ Remouēdus.in aut̄.de monachis.§.hic nobis aūt.col.i.
d ¶ Inter ſeruos.nec etiā inter liberū ⁊ ancillā ſi ɔ̄here voluerit ſcienter.xxix.q.ij.ſi quis ingenuus.⁊.j.c.pxi.
e ¶ Diſſoluēda.ɔiunx.n.a ɔiuge ſepari nō dꝫ.C.cōia vtriuſqꝫ iur.poſſeſſionū.ptus tn̄ penes dn̄m ācille remāet.ff.ō ſta.ho.l.⁊ ſuor̄
f ¶ Seruitia. Ergo ſi dn̄s ſeruitiū exigit ⁊ vxor debitū a viro petit eodē tpe dn̄o eſt poti⁹ obediendū. Dicūt quidā ꝙ potius ē obediēdū dn̄o.niſi periculū fornicatōis timeat̄.uel magnuꝫ p̄iudiciū fiat vxori.ſꝫ potius vr̄ ꝙ vxori prius reddat debitū cū per hoc nullū p̄iudiciū uel ſaltē modicū fiat dn̄o ꝓpter moraꝫ modici tēporis. niſi forte dn̄s in auxiliū pſone peteret ſeruū ſuū. Quid ſi dn̄s vellet vendere ſeruū ſuū alicui qui vellet eū ducere ad extneas partes forte in greciā? Dixit ala.ꝙ pōt: et vxor tenet̄ eū ſequi. Uerius vr̄ ut alij dicūt ꝙ talis venditio ꝓhibenda ē.ar.C.cōia vtri.iu.poſſeſſionū.ar.liiij.di.fraternitatē.⁊.ar.j.de inde.c.vl. intereſt eni reipub. ne quis re ſua male vtat̄. inſtit.de his q ſui uel al.iur.ſunt.§.pe.⁊.ff.e.ti.ſed domin⁹.

Propoſuit nobis.m. mulier ꝙ cum uir eius cum ea diutius permanſiſſet: notam ei uilis cōditionis obiecit: aſſerens eam eſſe ancillā quā liberaꝫ[a] eſſe credebat: cū eam duxit in uxorē: ⁊ īfra. Mādamus: quatenus ſi conſtiterit: ꝙ idem uir prefatam mulierem poſt quā iſtā audiuit[b] eſſe ancillam: carnaliter cognouit: ipſū mōitiōe premiſſa compellas: ut eam ſicut uxorem maritali affectione pertractet ſi uero aliter fuerit. ⁊ ſententiaꝫ diuortij proferre contingat: mulieri pecuniaꝫ: quā prefato uiro pro[i] dote conceſſit reſtitui faciatis.

Urbanus.iij.ariminenſ.epō.
Licet: ⁊ infra. Sane ſuper eo quod fuit propoſitum: an mulier poſſit diuortium poſtulare: ꝓ eo ꝙ uir cum quo ſue conditionis ignara ɔtraxit ſeru⁹ monaſterij ꝓponatur: cū ecōtra idem uir patreꝫ ſuū cuius ɔditiōem ſecūdū[k] leges ꝓuincie ſequeret̄: tēpore mortis ꝓ libero ſe geſſiſſe: ⁊ iam elapſo decēnio[l] nec patris nec ſuo noīe ſe ſtat⁹ ɔtrouerſiā paſſū ɔſtanter affirmet. uidet̄ nobis rōne tēporis ⁊ fauor̄[m] libertatis pro parte uiri ſecuri⁹ iudicādum.

Ino.iij.b.epō.
Ad nr̄am noueris audiētiam puenīſſe: ꝙ.g. preſbyter cardi.ap.ſe.le.r.militē a mulier̄ quadā ꝓpter ɔditiōis[n] ſeparauit errorē. Ideoqꝫ mādam⁹: quatenus ſi ɔſtiterit ꝙ miles ignorāter ɔtraxit cū ancilla: ita ꝙ poſtquā intellexit ɔditiōem ipſius: nec[o] facto nec uerbo ɔſenſerit in eādeꝫ: ꝓpter quod p card. eūdē ab eius fuerit ɔſortio ſeparatus: cōtrahēdi cū alia liberā

a ¶ Propoſuit. liberā eē credebat.et ſic nullum fuit mr̄imoniū ſi erat ancilla quā credebat liberā.xxix.q.ij.per totū.error eni ɔditionis ipedit matrimoniū.xxix.q.ij.§.his ita.
b ¶ Audiuit.ſupple ⁊ credidit nō eni cuilibet referēti credere tenet̄.ar.xxiij.q.iiij.q̄ magnū.⁊.ff.qō cū fal.tu.l.ij.tutu hās eni ꝓ ignorāte habendū eſt.C.de ɔdi.inde.l.vl.ff.de lib.ho.ex.hi.l.iij.§.is qui.ar.j.de ſecū.nup.dn̄s.⁊.xxxiiij.q.ij.cū per bellicā.ar.ɔ̄.xxij.q.iiij.innocēs.⁊.ff.de pe.here.itē veniūt.§.cū anteꝙ partes. Dic ꝙ ſi iſte hꝫ ɔſciaꝫ ſeruitutis ex ꝓbabili cā ⁊ diſcreta tunc p̄iudicat ſibi ſi carnalit̄ ɔgnoſcat.ſi ex leui ⁊ temeraria cui credi nō debet ñ vr̄ ꝙ ei p̄iudicet.ar.j.de ſen.ex.inquiſitōis.⁊.j.e.c.vlti. Sed pone ꝙ iſte mouet ei litē ɔditionis ipa petit ꝙ lite pendē.reddat ei debitū.cū lite pēdēte iure ſuo p̄uari nō debeat.ſ̄.ut li.pēden.c.i.⁊.ij.⁊.xvi.q iiij.volumus.viij.q.iiij.nōne. Nūquid eccleſia dꝫ ei p̄cipere ut debitū reddat? qō videtur p iura p̄dicta. Dicūt quidā ꝙ bene tenet̄ reddere debitū ad mandatū eccleſie.ſed ipſe nō dꝫ exigere nec ſibi fit p̄iudiciū.T.dixit ꝙ nō dꝫ exigere nec exigēti reddere.q꞉ ei fieret p̄iudiciū qō videt̄ p iſtā lr̄aꝫ innuere. ⁊ ſi ɔpellat̄ nō reddat.q꞉ ſi eaꝫ cognoſcit vxoris affectu fit ei p̄iudiciū ſi habeat ɔſciaꝫ ex cā ꝓbabili ⁊ diſcreta.⁊ ſic ſtanꝫ eēt matrimoniū.ſi fōnicario affectu peccaret mortalit̄. qō facere nō debꝫ. imo poti⁹ pati dꝫ excōicationē.ſ̄.de reſti.ſpo.lr̄as.⁊ hoc dixit ar.illius decre.inquiſitōis. Sꝫ ſatis vr̄ ꝙ poſſit reddere ad mandatū eccleſie ut ex primo ɔſenſu ei ɔiūgat̄ ꝙ diu ɔſtet per ſn̄iaꝫ de ipedimēto ɔditionis ⁊ h̄ vbi nō eſt certus.lꝫ aliquas inde hēat pſumptiōes.ſecus ſi ſciret ꝓ certo. Et qō dicit lr̄a iſta poſtꝙ audiuit illā ancillā ɔgnouit eandē.intellige ante litē motā ⁊ ſine mādato eccleſie.tūc eni intelligit̄ ɔſentire nō obſtāte illo impedimēto.⁊ ita ſecus videt̄ ſi ad mandatū eccleſie eam cognoſcat.
i ¶ Pro dote.i.vice dotis.nō eni fuit dos ſi fuit ancilla.ff.de iur.do.ſi mulier.§.vlti.alias.l.ꝓculus.
k Licet.ſm legē ꝓuincie.inuit aliter eē de iure cōi.qō eſt ver̄.C.de rei vē.partū.ff.de ſta.ho.l.⁊ ſeruor̄.⁊.ſ̄.de ſer.nō or.c.vlt.vbi de hoc.
l ¶ Decennio.ſufficit tn̄ quinquēniū.C.ne de ſta.defunc.ſi pater.⁊.l.i.ſed h̄ ita cōtingit de facto.
m ¶ Fauore libertatis.fauore eni libertatis multa ɔ̄ rigorē iuris ſtatuta ſunt ff.de fideicō.lib.generalit̄.§.ſi quis ſeruo.C.cōia de manumiſ.l.i.ſ̄.de ꝓba.ex lr̄is.⁊.ſ̄.de re iudi.c.vlt.⁊ ij.q.ij.cū redemptor.
n Ad noſtrā.cōditionis ſepauit.qō bene potuit.ſ̄.e.ꝓpoſuit.⁊.xxix.q.ij.ſi quis ingenuus.q꞉ errātis nullus ɔſenſus eſt.e.cā.q.i.§.is ita.⁊.ff.de iuriſdi.om.iudi.ſi per errorē.⁊.C.de iur.⁊ fac.ig.nō iccirco.
o ¶ Nec facto.puta carnaliter cognoſcēdo eaꝫ poſtꝙ intellexit illā eſſe ancillā.ſ̄.e.ꝓpoſuit.xxix.q.ij.ſi quis ingenuus.ſ̄.de ɔdi.ap.de ill[...].⁊.ſ̄.de ſpō.is qui.⁊ ita ipſo facto matrimoniū ɔ̄hit̄ ſicut ⁊ verbo.xxxij.q.ij.honorant̄.⁊ ff.de ſpō.ſꝫ que. Itē pꝫ hic.q꞉ matrimoniū qō nullū eſt tractu tpis cōfirmat̄ ſic.ſ̄.de deſpō.impu.lr̄as.acceſſit.⁊.ſ̄.e.ꝓpoſuit.ff.de ri.nup.ſi qs. Sꝫ ɔ̄ vr̄ ꝙ v̄ba neceſſaria ſint.ſ̄.ō ſpō.me.⁊.c.ſi int̄.⁊ de cō.di.iiij.cū pro puulis. In his qui loqui p̄nt nec̄ia ſunt v̄ba.ff.de le.ij.nutu.ſicut in ſoluēdo mr̄imonio

ipſi cōcedaſ auctoritate apoſtolica facultatem.

De natis ex libero uentre.

Gregorius nonus.

Indecens eſſe credimus: ut progeniti ex liberta[a] ſiue libera filij ad ſeruitium retrahātur. Propterea tibi precipim⁹: ut ſi documēta nulla ſint ab eccleſie pte: que documētis huiuſmodi[b] debeant obuiaꝛ ab eius moleſtia ſine aliqua retractatione cōpeſcas eandem. durum eſt enī: ut ſi alij ꝓ mercede libertates tribuunt. ab[c] eccleſia a[d] qua tueri debent: reuocentur. Alex. iij. ſalernitano archiepō.

De cognatione ſpirituali.

Utrum antē filij[a] ante uel poſt paternitatē geniti poſſit adiuicē copulari: canones ſecundum diuerſorum locorum conſuetudines contrarij inueniuntur: ⁊ licet primus canon exinde editus natos poſt cōpaternitatem adinuicem copulari prohibeat ⁊ alter tamen canon poſteri⁹[b] editus primum uidetur corrigere per quē ſtatuitur: ut ſiue ante ſiue poſt compaternitatem geniti ſunt: ſimul poſſunt coniungi: excepta illa perſona dūtaxat: per quā ad cōpaternitatem uenitur. unde nobis uidetur: ut ſecundum poſteriorem canonē debeat obſeruari: niſi conſuetudo[c] eccleſie que ſcandalū generet: aliter ſe habere noſcatur.

Idem eidem.

requiriſ expſſus ꝯſenſus. ff. de ri. nup. in eo. ꝑterea prior ꝯſenſus nō faē matrimoniū. q2 nullus fuit ſ; nou⁹ requiriſ. s. de eo qui dux. in ma. quā pol. veniēs. ⁊ c. i. ⁊ ita vr̄ antiquus ꝑdurare. niſi nou⁹ expmaſ. ſi. s. de bap. maiores in fi. ff. de ꝑea. ſ; ſi manēte. ff. de arbi. ſi cū dies. in ꝑn. ⁊ l. labeo. §. pe. ⁊ ff. de v̄. obli. l. i. §. adijciſ. Dicas ꝙ de facto tunc ꝯbiſ matrimoniū: qn̄ aliqua v̄ba ꝑceſſerūt ad ſpōſalia uel mrīmōiū. ſ; tunc nō haberēt effectū. poſtea v̄o ipſo facto ꝯbiſ matrimoniū ſiue ſpōſalia. s. de ſpō. ipu. lr̄as. acceſſit. ⁊ ff. de ſpō. ſ; que pr̄is. ⁊ tale mrīmoniū ꝑſumptū appellaſ. s. de ſpō. is qui. Sʒ pone ꝙ aliquis ꝯtraxit cū ancilla ignorant ⁊ dn̄s poſtea illā etiam māumittat viro ignorāte nūquid eſt mrīmoniū. Dico ꝙ nō. q2 ad huc ꝯmiſceſ ei ex ꝑori ꝯſenſu qui nullus fuit. ar. C. ad velle. q̄uis. ⁊ l. ſi mulier. ij. ff. ꝺ min. l. iij. §. ſcio. Itē ſi dn̄s ancille tanq̄ liberā eā alicui tradat in vxorē qui lib eſt eo ipſo intelligiſ ei dediſſe libertatē. in auſ. de nupt. §. ſi v̄o ab initio. colla. iiij. Sʒ pone libera ꝯtraxit cū eo quem credebat liberū. poſtea ſciuit illū eſſe ſuū nihilomin⁹ vult eſſe cū eo ſ; ille nō vult remanere. Dixit io. ꝙ nō eſt matrimoniū. tn̄ ille dʒ cōpelli exq⁹ vult cū eo eſſe. ſi. s. de eo qui dux. in ma. quā pol. ꝑ adul. c. i. io. qꝺ verum credo.

a Indecēs. ex liberta fallit tn̄ in caſibus xv. q. vlt. cū multe. itē in alio. j. ꝺ iudeis. ita quorundā.

b Huiuſmōi documētis. q̄ dicebat mulier iſta ſe hr̄e de māumiſſione mr̄is ſue ſiue de ſua quedā inſtr̄a que forte oſtendit pape. quib⁹ inſtr̄is ſtabiſ niſi ex pte eccleſie ꝯria iſtrumēta oſtēdanſ. ⁊ ſic eſt ar. ꝙ inſtr̄m per aliud inſtrumētū pōt reprobari. ⁊ ꝑ alias etiā ꝓbationes poterit eccleſia reꝓbari hmōi documenta.

c Ab eccleſia. lxxxvij. diſt. libertos.

d A q̄ tueri. ar. ꝙ nō debeo id facere a quo teneor aliū ꝓhibere ⁊ qui me defenderſ teneſ me nō dʒ impugnare. ff. ſi ſui. vē. l. altius. ff. de ꝯdi. inde. frater a fratre. ⁊ xxvi. di. vna tantū. ⁊ xxv. di. c. vl. ⁊ xi. q. i. ſilueſter. ff. de fideiuſ. tutor. ⁊ xlij. di. §. i. ff. de admi. tu. quotiēs. §. ij. ff. de neg. ge. ſi pupilli. §. videamus. ſec⁹ in marito qui alios ab vxore ꝓhibere dʒ. ⁊ ar. iij. q. vi. q̄uis. So. in ꝑmiſſo generali ſuppleſ niſi ſit tale factū qꝺ ſibi ſoli ex officio cōpetebat.

a Utrū autem filij. ſ. duor ꝯpatrū.

b Poſteriuſ. Prim⁹ canō eſt. xxx. q. iij. poſt ſuſceptū ⁊ dʒ eſſe paſcalis primi. ſ; in quibuſdā libris dicaſ paſcalis ſecūdi. canō poſteri⁹ editus ē. e. cā ⁊. q. e. ſup quib⁹. qui corrigit primū ut h dicit. ſ; canō ille ita pōt legi ꝙ teneat ꝓut ibi exponiſ. ſ; alex. aliſ illā intellexit ut hic patʒ.

c Niſi ꝯſuetudo que ſcādalū. Hu. diē ꝙ alex. male dixit h. q2 innuit hic ꝙ legittie ꝯiuncti debeāt ſepari qꝺ eſſe nō dʒ ꝓpter aliquā ꝯſuetudinē uel ſcādalū. q2 a deo ſunt ꝯiuncti ⁊ quos deus ꝯiunxit hō nō ſepet. xxxiij. q. ij. quoſ deus. ⁊c. ar. ꝓ eo. s. de ſpō. du. c. vl. vbi nō ſtaſ ꝯſuetudini ſ; poti⁹ iuri. Ar. ꝯ ꝙ ꝯſuetudo ꝑſonas legittimas ad ꝯhendū reddit illegittīas. j. e. ſup eo. ⁊ s. de cle. ꝯiug. cū olim. ⁊ ar. xxxii. di. placuit. Sol. pōt dicit ꝙ h locū hʒ in mrīmonio ꝯhendo ut ꝓpter ſcandalū impediaſ mrīmoniū qꝺ alias legittimū eſt. ſ; nō dirimiſ iā ꝯtractū ꝓpter ſcandalū. ⁊ hoc ſatis pʒ ex cōſultatione ⁊ nō diē hic alex. ꝙ ꝯiuncti ſepenſ ſ; rn̄det ꝙ ꝯiūgi nō debēt ſi ſcandalū eſt. nā multa fieri ꝓhibenſ facta tn̄ manēt. s. de iureiu. quēadmodū. ⁊ s. de regu. ad apoſtolicā. ⁊ xxx. q. v. §. ſed obijciſ. ⁊ xv. q. i. §. vlt. Uel dic ꝙ ꝓpter ſcandalū derogaſ iuri ut ꝓpter ſcandalū ſeparenſ. licet de iure nō deberēt ſepari. ut. j. e. ſuper eo. ſed prius veri⁹ videſ. q2 ꝓpter ſcandalū matrimoniū ꝙ deo auctore in paradiſo inſtitutū fuit per eccleſiā diſſolui nō debet. xxvi. di. deinde opponiſ. ⁊ ita remanet ꝯria illa decre. ſup eo. ſed intellige hoc ꝓut ibi dicitur.

d Si vir. inſtitutum. xxx. q. i. c. i. ⁊ ij.

Statuerūt. xxx. q. i. dictū de eo. ad limina.

Si uir uel mulier ſcienter uel ignoranter filium ſuum de ſacro fōte ſuſceperit: an propter hoc ſeparari debeāt: cōſul. t. t. r. quod quamuis generaliter ſit inſtitutū[d] ut debeant ſeparari: quidam tamē humanius ſentiētes aliter ſtatuerūt[e]. Ideo nobis uidetur: quod ſiue ex ignorantia ſiue ex malitia id fecerint: non ſunt ab inuicem ſeparandi nec alter alteri debitum[f] debet ſubtrahere: niſi ad continentiā ſeruandam poſſint īduci: quia ſi ex ignorantia id factum eſt: eos ignorantia[g] excuſare uidetur. ſi ex malicia ei ſua fraus non debet patrocinari[h] uel dolus.

Idem uigilien. epō.

Super eo quod a nobiſ tua fraternitas requiſiuit de duorū compatrum filijs: reſpōdemus: ꝙ ſi tales filij fuerint: ꝑ quorū alter[i] uel utrūq; parētes ad compaternitatem uenerunt eos coniungi nulla ratione ſuſtineas: ⁊ coniunctos pontificali auctoritate non differaſ ſeparare[k]. Ceterum ſi per neutrū eor ad cōpaternitatem uentū fuerit: de his te uolumus conſuetudinē tue metropolitane[l] eccleſie uel aliar circūpoſitar inquirere ⁊ diligentius imitari: ita ꝙ ſi eiſdē eccleſie cōſuetudo[m] habeat inter eos non ſuſtinere coniugium fieri nec factum firmitatis robur habere: tu ſimili modo ī eccleſia tibi commiſſa coniugium huiuſmodi fieri non permittas: ⁊ ſi quos taliter coniunctos inueneris. iuxta earūdē eccleſiarum conſuetudinem ipſos ſepa-

f Debitū ſubtrahere. Sed nūquid pōt exigere. Poteſt dici ꝙ ille qui hoc fecit ignorāter poteſt reddere ⁊ exigere. q2 nō peccauit. qui vero ſcienter ſatis videreſ ꝙ nō deberet exigere ſed reddere teneſ tamē nō inuenimus ꝓhibitū in hoc caſu ꝙ nō exigat. ergo nec nos prohibeamus.

g Ignorātia. ꝓbabili. alias nō excuſareſ a peccato. s. de eo qui renū. epi. c. i. in fi. ⁊ j. de cler. excōi. apoſtolice. ⁊ eſt ar. hic ꝙ ignorātia excuſat ut ibidē. ⁊ i. q. iiij. §. vlti. ⁊ viij. di. ꝯſuetudo.

h Patrocinari. s. de eo qui dux. i ma. c. i. ⁊ j. de collu. audiuim⁹. xxx. q. i. dictū. ⁊ s. de reſcrip. ſedes apoſtolica.

i Super eo. alterū uel vtrūq; s. eo. c. i. ⁊ xxx. q. iij ſuper quibus.

k Separe. q2 ꝯtra canones coniuncti ſunt vnde ſepandi ſunt. x. di. videſ et C. de le. ⁊ ſe. cō. nō dubiū. ⁊ xxxv. q. iij cōtradicimus.

l Metropolitane ſic. xij. diſt. de his. Sed cōtra ꝙ ꝯſuetudo romane eccleſie potius ſit ſequēda. de cō. diſ. iiij. de trina. xi. di. quis neſciat. in fi. Contraria intellige de forma ſacramētor ſeruāda quā quilibet teneſ ſeruare ⁊ credere ꝓut tenet romana eccleſia. j. de here. ad abolendā. i. riſo. Item eſt ar. ꝙ prius recurrēdū eſt ad ꝯſuetudinē metropolitāe eccleſie q̄ aliar ad quarū cōſuetudine recurrendū eſt. s. de cenſi. ſup eo demū ad romanā. ar. ff. de le. de quibus. uel potius ad ius ſcriptū primo.

m Cōſuetudo. ⁊ intellige de tali ꝯſuetudine que ſcandalū generaret niſi fuerit obſeruata. s. eo. c. i. in fi. ⁊ ſurgit ꝯſuetudo iſta ex quadā affinitate ꝯtracta ex cōpaternitate vni⁹ filior: ut etiā alij cōiungi nō poſſint ꝓut olim obſeruabaſ ſm̄ intellectū alex. ut. s. eo. c. i. ⁊ xxx. q. iij. poſt ſuſceptū. ſ; illud imutatū fuerit ut omnes poſſint cōiungi. preter illas ꝑſonas quibus mediātibus ꝯpaternitas ꝯtracta fuerit. xxx. q. iij. ſup quibus. ⁊ s. eo. c. i. ⁊ ſic ſi ſcandalū magnū ſit in aliquo loco ꝙ tales cōiūganſ uel remaneāt cōiuncti ad huc propter ſcandalū ſeruabiſ ibi illud ius nō obſtante ꝯſtitutiōe que emanauit poſtea in cōtrariū. vnde forte ſimili modo pōt dici. ſi ī aliquo loco eſſet magnū ſcandalū ⁊ horror ꝙ aliqui ꝯtraherent in quinto gradu illud nō tolleraret nō obſtāte cōſtitutione illa. j. de cōſang. ⁊ affi. nō debet. q2 ꝓpter ſcandalū multa etiā ꝯtra ius omittunſ. ergo multo fortius ubi alia ratio ſubeſſe videſ. ⁊ ita hic ⁊. s. eo. c. i. in fi. Scandalū impedit mrīmoniū ⁊ dirimit. ⁊ eſt ſimile. q2 cōſuetudo facit aliquē illegittimū ad eligendū. s. de cle. cōiug. cū olim. In prohibitione talis matrimonij nullū eſt peccatū. ergo ſi ſcandalū eſt ꝙ cōiūganſ ꝓpter ſcandalū ꝓhibendi ſunt. ar. j. de no. ope. nū. cū ex iniuncto. ſed ſi nulla ꝓhibitio vnq̄ fuiſſet inter tales perſonas contractū matrimoniū nō deberet diſſolui ꝓpter ſcandalū. q2 talis diſſolutio ſine peccato mortali fieri nō poſſet. ar. ꝑdicte decre. cū ex iniuncto. Quidā tamē volunt intelligere verſiculū iſtū ita ꝙ ſi eiuſdē eccleſie. ⁊c. de primis perſonis de quibus ꝑmiſit in principio ca. q2 inter eas de quibus ſecūdo diciſ licitū eſt matrimoniū. ut. s. eo. c. i. nec de tali matrimonio dicit alex. ꝙ ſit diſſimulandū. ne in exēplū trahaſ. cū eccleſia talia matrimonia approbet. ſed verius credo primū dictū. verūtn̄ ſi cōſuetudo hʒ ut poſtq̄ cōtracta ſunt tolerentur

De natis ex libera
De cognatione spirituali
De cognatione legali

rari ab inuicē nō dimittas. Uer ſi de ꝯſuetudine habeaꝑ ut alia cõiugia permittãtur hic in eccleſia tua diſſimulare poteris ita ꝙ nec contradicere nec tuũ uidearis preſtare aſſenſuʒ: q2 ſicut graue eſt antiquã ꝯſuetudinē circũadiacentiũ eccleſiaꝝ ſuꝑ his ꝯtēnere: ſic quoqʒ grauius uidetur: ſi propter eas huiuſmodi coniugijs tuũ īdulges aſſenſum: cũ poſſet ſic in exēplũ aſſumi.

Clemens tertius.

Martin⁹ bertã duxit uxoreʒ: tebergã ſibi copulauit lothari⁹ qui berte ⁊ martini filiũ de ſacro fõte ſuſcepit. l. uero ⁊ .b. ſublatis de medio. m. cũ. t. prefata contraxit. Nos aũt conſul. t. t. duxim⁹ rñ. ꝙ cũ ſecũdũ uerbuʒ dñi uir ⁊ mulier efficiantur per conubiũ una caro: liquidũ eſt tebergã nõ poſſe matrimõialiter copulari martino: qui cõpater ei⁹ fuerat. cũ quo una caro teberga noſcitur extitiſſe.

Idem.

Contracto matrimonio iter .p. ⁊ .a. uxorē ſuã: quidã ꝯſanguinei eiuſdē .a. ꝯtra matrimoniũ obiecerunt: ꝙ eadē in primo ſacrati ſalis pabulo filiũ quondã concubine ipſius .p. tenuit ⁊ infra. Uer ſi cõſtaret uera eē que dixim⁹: non ideo tamē ꝯtractũ matrimoniũ ſolueretur que res uix ꝯtrahendo mrĩmõio impedimētũ afferret. Ideo qʒ mãdam⁹: quaten⁹ prefato .p. auctoritate noſtra iniungatur: ut memoratã .a. ſicut uxorē maritali affectione ꝑtractet: ⁊ carnale debitũ ab ea licenter exigat ⁊ ꝑſoluat ſiue ipſam ante matrimoniũ ꝯtractũ cuʒ .p. ſiue poſtea cõſtiterit hoc egiſſe: duʒ tamē ſi in fraudē hoc fecerit cã mrĩmonij ſeparãdi: penitētiaʒ pro preſumptiõe accipiat mrĩmonio ī ſua firmitate durante.

Innocentius .iij. epiſcopo ⁊ archidiacono linconień.

Veniēs ad apoſtolicã ſedē .c. anglic⁹: ⁊ infra. Mãdamus quaten⁹ ſi ꝯſtiterit .h. mulierē predicti uiri filiũ de ſacro fõte leuaſſe antequã eã deſpõſaſſet uxorē: uos īter eos diuortiũ ap. poſt. celebretis.

Idē magro. s. canõico herfordē.

Ua nos duxit diſcretio ꝯſulēdos: an natus ante ꝯpaternitatem filiã ꝯpatris ſui uel cõmatris ſibi poſſit matrimonialiter copulare: ⁊ ſi ꝯtraxit: an debeãt ſeparari: ⁊ an conſcij talis matrimonij teneãtur illud in publico accuſare. Suꝑ quo reſpondem⁹: ꝙ huiuſmodi ꝑſone nõ poſſunt matrimoniũ cõtrahere: ⁊ ſi cõtraxerint poſſunt ab inuicem ſeparari ⁊ qui contractũ ſciuerit: debēt eccleſie illud nũciare.

Gregorius nonus.

Ex litteris ueſtris accepimus ꝙ cum martha mulier coraʒ officiali cantuare. alanum peteret ī uirum: ⁊ ſe affidatã ab eo ac carnaliter cognitã per teſtes idoneos ꝓbauiſſet: dictorum tandē teſtiuʒ depoſitiõibus publicatis idē .a. excipiendo ꝓpoſuit: ꝙ eã habere non poterat ī uxorē: ꝓ eo ꝙ ipſũ pater mulieris eiuſdē qui ſacerdos extitit baptizauit. Sʒ cũ idē officialis exceptiõe huiuſmodi non admiſſa diffinitiuã tulerit ſniam ꝯtra ipſum ⁊ idem ad ſe. ap. appellauit: mãdam⁹: quaten⁹ ſi eſt ita: eundē .a. ſuꝑ hoc ab impetitiõe mulieris abſoluatis ipſi⁹: eidē mulieri ꝑpetuũ ſilentium imponentes.

De cognatione legali.

Nicolaus ad conſulta bulgarorum.

poterit iſte diſſimulare ita ꝙ nec cõſentiat nec cõtradicere videatur. propter rationē que infra ſequitur.

n Diſſimulare. talis diſſimulatio loco approbationis tacite habetur merito cũ nullũ ſubſit impedimentũ.

o Nec cõtradicere. Nota qui tacet neqʒ cõſentit neqʒ negat. ff. de regu. iur. qui tacet. Quãqʒ tñ taciturnitas habeatur pro ꝯſenſu. liiij. di. ſi ſeruus. ⁊. ꝯ preſump. nõne. ⁊ aliqñ pro cõtradictione de cõ. di. iiij. cũ pro paruulis. ff. de ꝑcu. filiuſfamilias. ⁊. inuitũ. lxv. di. ſi forte.

p Circũadiacentium. ⁊ ita vicinoruʒ locoꝝ nõ eſt contēnēda ꝯſuetudo. immo ſeruanda. ne ſi ꝯtrariũ fieret ſumeretur inde exempluʒ q2 cũ illa ꝯſuetudo ſatis ſit honeſta nõ debet iſte videri auctor ut alij recedãt ab illa cõſuetudine et ita taceat: ſi ſine ſcãdalo id ſuſtineãt.

q Aſſumi. ab alijs qui talia ꝯiugia ī ꝯ hũt de cõſuetudīe.

r Martinus. ꝑ cõnubiũ .i. ꝑ carnalem copulã. xxvi. q. ij. agathoſa.

s Eius. ſ. lotharij.

t Una caro. xxx. q. iiij. ſciſcitatur. ⁊. c. ſi quis vnus.

u Cum quo. ſ. lothario. No ꝙ poſt matrimoniũ carnali copula ꝯſumatuʒ in quo intellige qđ dicitur hic ſi alter cõiugũ ſuſcipit filium alteri⁹ de ſacro fonte ambo ꝯiuges cõpatres efficiuntur parentibus infantis. et ita vir ſuſcipiēdo filiũ alterius de ſacro fonte vxor mediãte viro cõmater efficitur parētibus infantis ⁊ mater ſpiritualis efficitur illi⁹ et ecõuerſo. xxx. q. iiij. ſciſci tatur. ſi quis vnus. Si võ ꝯpaternitas mrĩmoniũ preceſſit ſiue carnalē copulã. puta ſuſcepti filiũ berte ⁊ martini de ſacro fonte ⁊ poſtea cõtraiſti cũ teberga. ⁊ eã cognouiſti. vel lʒ ꝯtraxiſti nondũ tñ carnaliter illã ꝯgnouiſti. ꝙuis illã poſtea cognoſcas vxor tua nõ efficitur cõmater parētib⁹ illius infantis. q2 non dũ eras effectus vna caro cũ ea. q2 per vnionē carnis ſequētē cõpaternitatē nõ tranſit ad vnionē ſpũs ꝓcedente mrĩmoniũ. vñ te mortuo ⁊ mortua vxore martini quorũ filiũ anteꝙ haberes tebergã de ſacro fonte leuaueras. martinus poterit habere tebergã in vxoreʒ xxx. q. iiij. qui ſpũalē. ⁊. c. poſt obitũ. et ſic teberga põt habere duos cõpatres vnũ poſt aliũ. vñ nota verſus. Que mihi uel cui⁹ mea natũ fonte leuauit. Hec mea cõmater fieri mea nõ valet vxor. Si qua mee natũ nõ ex me fonte leuauit. Hanc poſt fata mee nõ inde vetabor habere. Sic qñqʒ facto ſuo alter cõiugũ ſolennizat votũ alteri⁹ puta vir qui volente vxore ordinē ſuſcepit. xxviij. di. quia ſunt.

a Contracto. ſacrati ſalis. de cõ. di. iiij. ſal celeſtis.

b Concubine. quidã dicũt ꝙ ille filius tantũ erat filius ꝯcubine ipſius .p. de alio viro dicētes ꝙ ꝯpaternitas ꝯtrahitur per illud ſacramentũ ſacrati ſalis. ſed ſm hoc nulla fuiſſet queſtio.

c Uix ꝯtrahendo. ex hoc vr̃ ꝙ ꝑ illa que ꝓcedũt baptiſma nõ ꝯtrahatur cõpaternitas. ar. xxxij. di. ⁊. verũ. in fi. vbi dr̃ ꝙ baptiſmus ē ianua omniũ ſacroꝝ. Itē ꝓpter cathecisſmũ nõ fit aliqs aptus ꝯtrahere mrĩmoniũ. xxviij. q. i. caue. Itē ſi decederet ſine baptiſmo nĩ ꝓdeſſet ei cathaciſmus qn ꝑpetuo dãnaretur de cõ. di. iiij. firmiſſime. ⁊. c. nulla ⁊ ſic eſt adhuc mēbrũ diaboli. ergo nõ põt eſſe ſpũalis filius. Ar. ꝯ ꝙ ꝯtrahatur ꝯpaternitas ꝑ cathecisſmũ. xxx. q. i. c. i. ubi dr̃ ꝙ a p̄io pabulo ſacrati ſalis vſqʒ ad ꝯfirmationē ꝯtrahitur ꝯpaternitas. ea. cã. q. iiij. ſi quis vnus. de cõ. di. iiij. in cathecisſmo. nã ⁊ xp̄iana dicitur poſtꝙ eſt cathezizata. xxviij. q. i. caue. Hu. dixit ſuꝑ illo. c. ꝑuenit. xxx. q. i. ꝙ ſicut ſeptē ſunt dona ſpũs ſancti. ⁊ ita ſeptem dona baptiſmi. et ꝑ qõlibet illoꝝ ꝯtrahitur cõpaternitas ita ꝙ impedit ⁊ dirimit mrĩmoniũ. Primũ eſt collatio ſacrati ſalis. de cõ. di. iiij. ex hinc. Secundũ auriũ ⁊ nariũ linitio cũ ſputo. di. e. poſtea tãgũtur. Tertiũ in fronte ⁊ in pectore crucis ſignatio. di. e. poſtea ſignatur. Quartũ olei ſacri ꝑunctio. di. e. deinde. Quintũ ablutio baptiſmi. di. ea. venit. Sextũ in vertice criſmatis punctio a ſacerdote. di. e. poſtꝙ aſcendit. Septimũ cõfirmatio criſmatis in frõte ꝑ epũ. di. e. p̄ſbyteri. Et illi qui ſequuntur hug. dicũt ꝙ ille filius nõ fuit filius petri ſʒ tãtuʒ cõcubine. ⁊ dicũt hanc decr. nõ tenere dato ꝙ fuerit filius petri. Alij dicũt ꝙ ꝑ tria ſacramenta tantũ ꝯtrahitur cõpaternitas. ſ. per cathecisſmũ baptiſmũ ⁊ cõfirmationē. de cõ. di. iiij. in cathecisſmo. xxx. q. iiij. ſi quis vnus. ⁊ hec mulier nõ tenuit illũ filiũ ad totũ cathecisſmũ ſed tantũ ad immiſſionē ſalis qđ ſatis apparet ꝑ hanc lr̃am. Alij dicũt ꝙ lʒ cõpaternitas ꝯtrahatur ꝑ cathecisſmuʒ: per illã nõ tñ dirimitur mrĩmoniũ ꝯtractuʒ ꝓut innuitur ꝑ hanc lr̃am tali ratiõe. q2 baptiſmus eſt ianua omniũ ſacroꝝ ut dictũ eſt in. ⁊. veruʒ. xxxij. di. et ꝯ. de p̄ſby. nõ bap. c. i. ⁊. ij. ergo ſi ianua nõ eſt aperta nullũ ſacrm̃ recipitur. Itē alia ratiõe. q2 ante baptiſmuʒ nõ eſt filius eccleſie. q2 ſine eo nullus ſaluatur ut dictũ eſt. ergo ſi nõ eſt filius eccleſie nõ eſt filius ſpiritualis. ⁊ ſi nõ eſt filius ſpiritualis nulla per euʒ eſt cognatio cõtracta. ergo ꝓpter hoc nõ debet matrimoniũ ſeparari. Sed certe ꝯtra iſtos qui dicũt ꝙ etiã per cathecisſmũ nõ dirimatur matrimoniũ manifeſte faciunt illa duo. ſi quis vnus. et. c. in cathecisſmo. q2 ibi equiparãtur iſta tria. cathecisſmus baptiſmus ⁊ cõfirmatio. vnde credo ꝙ ſi quis teneat aliquē in toto cathecisſmo in quo vn⁹ patrinus debet eſſe ꝙ ille ſi cõpater effectus parētibus infantis. ſed h mulier nõ tenuit illũ filiũ infantē niſi in primo pabulo ſacrati ſalis. nec exp̄ſſe dicit lr̃a ꝙ fuerit filius .p. ⁊ ideo dico ꝙ cathecisſmus impedit ⁊ dirimit matrimoniũ. ſcilicet iam cõtractũ ut dicũt quidaʒ. T. dixit ꝙ ꝯpaternitas per cathecisſmũ ꝯtracta inualida eſt ad matrimoniũ dirimendũ ꝙ ſatis poſſet tolerari rõne ꝓdicta. ut dixit. t.

d Ueniens de ſacro fonte. idem ſi tenuiſſet eum in cathecisſmo uel in cõfirmatione. ut. ꝯ. c. ꝓxi. dictum eſt.

e Anteꝙ. bene dič anteꝙ. q2 ſi poſt cõtractũ mrĩmoniũ hoc feciſſet nõ ſeparetur matrimoniũ ꝯtctũ. ꝯ. e. ſi vir. ⁊. xxx. q. i. ad limina dictũ de eo.

f Ua nos. filiam ſpiritualē per quã ꝯpaternitas eſt cõtracta. ꝯ. eo. c. i. ⁊. c. ſuper eo. in principio.

g Poſſunt. i. debent de iure. ꝯ. eo. c. i. ⁊. c. ſuper eo. in prin.

h Nunciare. No. ar. ꝙ denũciatio criminũ ad omnes ſpectat ⁊ nõ tantũ ad platos. Itē perſone ille que ſciuerũt cõtrahi matrimoniuʒ nõ admittuntur ad accuſationē matrimonij. aut etiã ad teſtificationē. ī. qui ma. accu. poſ. cum in tua. nõ tñ repelluntur a denũtiatione ut hic pʒ ⁊ tñ hic cõſequitur idē per denunciationē in hoc caſu qđ per accuſationē. nõ enĩ põt penitere ille cui denuncietur tale crimen niſi remota vxore. xiiij. q. vi. ſi res. ar. Itē alia via excluditur et alia admittitur. ſic. ꝯ. de iureiu. quēadmodũ. ꝯ. de ſpon. impu. ad diſſoluendũ. Ar. cõtra. ꝯ. de ꝓcu. tue. vbi de hoc.

i Ex lr̃is. baptizauit. ⁊ ita fuit filius ſpũalis ipſius ſacerdotis. xxx. q. i. oēs quos. vbi de hoc. ⁊. c. non debet. ⁊. q. iiij. ſi quis vnus. arg. ergo ⁊ filia illius

effecta eſt ſoror ſpũalis viri ac ſi ipſuȝ ſacerdos de ſacro fonte leuaſſet. quia
tunc illã habere in vxorẽ nõ poſſet. q2 ea mediante cõpaternitas eſſet cõtra-
cta. ſ. eo. c. i. ⁊ c. ſup eo. ⁊ xxx. q. iij. ſuper quibus. ergo multo fortius cum ſit
pater ſpũalis illius. Sed quid mouit iſtũ officialẽ ad ſentẽtiandũ ꝓ mrĩmo-
nio. hec potuit eſſe cã. quia edictũ de matrimonio ꝓhibitoriũ eſt. ſ. de ſpon.
cum apud. ſed hoc nõ inueni
ebaꝛ ꝓhibitũ expreſſis vbis
de his qui baptizãt ꝙ filij eo
rum cũ talibus nõ poſſent cõ
trahere. ſed lȝ expreſſe nõ eẽt
ꝓhibitũ ſatis videbaꝛ eſſe ꝓ
hibitũ exquo pater eſt ipſius
ſpũalis. q2 in eo qꝺ minus eſt
ꝓhibitio inueniꝛ. ſ. in filio il-
lius qui aliã de ſacro fonte le
uauit. ſimile eſt qꝺ dicit vrba
nus. nulla rõne ꝓhibitũ iue-
niꝛ ꝙ vir ⁊ vxor ſimul nõ poſ
ſint filiũ alterius de ſacro fõ-
te ſuſcipere. xxx. q. iiij. qꝺ aũt
h eſt verꝰ verbis exꝑſſis. ſed
in genere ꝓhibitũ eſt dũ pro
hiberꝛ ꝙ plures ſimul ñ ſuſci
piãt puerũ de ſacro fonte. de
cõ. di. iiij. nõ plures. ⁊ quia ꝓ
hiberꝛ ꝯmiſceri filie ſpũali. ut
c. nõ debet. Sed nũquid filꝰ
ſacerdotis põt ꝯtrahere cũ fi
lia illius quã recipit ad peni-
tentiã. videꝛ ꝙ nõ. q2 in illa fi
lia ſpũalis eſt. ſicut illa quam
baptizat. xxx. q. i. omẽs quos
ſȝ nõ eſt ita. q2 nõ cõtrahiꝛ tã
ta affinitas in penitẽtia ſicut
in baptiſmo. q2 per penitẽtiã
nõ efficiunꝛ filij ſacerdotis af
fines filijs eoꝝ quibus peni-
tentiã iniungũt. nec vſqȝqua
qȝ inueniꝛ prohibitũ directe
uel indirecte. ergo intelligiꝛ
eſſe cõceſſum. ſ. de ſpon. cuȝ
apud.

k Si qua. q̃diu. xxx.
q. iij. ita diligere. ꝗ
ea finita cũ ea poſ-
ſum cõtrahere. inſti. de nup.
§. ſi qua. Itẽ arg. hic ꝙ cauſa
ceſſante ceſſat effectus. ſ. de
renũ. poſt tranſlationẽ. ſ. de
iureiu. ⁊ ſi xp̄s. ad fi. ⁊ lxi. di. §. his omnibus. ff. de ri. nup. ꝑ adoptionẽ. Nõ
ad intelligentiã huiꝰ decret. ꝙ cognatio: quedã eſt ſpũalis de qua diciꝛ. ſ. ti.
ꝓxi. Quedã etiã legalis de qua hic diciꝛ. Legalis ꝯgnatio fit duobus mõis
vel per adoptionẽ. vel per arrogationẽ. Dicimur autẽ arrogare illũ qui ſui iu
ris eſt. ⁊ per arrogationẽ tranſit in noſtrã poteſtatẽ. ⁊ fit arrogatio principis
auc̃te. Adoptio aũt per quẽlibet magiſtratũ. inſti. de adop. §. ij. ⁊ iij. nec trã-
ſit in poteſtatẽ adoptãtis. C. de adop. l. vlt. ⁊ inſti. eo. ti. ſed hodie. ſed rema-
net in ptãte ſui patris. Et tã arrogati q̃ adoptati dicũꝛ filij adoptiui ſiue fra-
tres ⁊ inter fratres adoptiuos ſiue naturales ⁊ legittimos impediꝛ mrĩmo-
niũ q̃diu durat adoptio ut hic. ⁊ ff. de ri. nup. per adoptionẽ. ⁊ xxx. q. iij. ita
diligere. Sed inter aſcẽdentes ⁊ deſcẽdentes. i. inter adoptantẽ ⁊ adoptatũ
ſemꝑ impediꝛ matrimoniũ. ff. de ri. nup. adoptiuus. lȝ ſoluaꝛ adoptio. ff. eo.
ti. quin etiã. Itẽ poſſet dici ꝙ filius adoptatus poſſit copulari filie adoptãtiſ
cũ adoptatus nõ trãſeat in ptãtem adoptãtis. inſti. de adop. §. ij. ſic etiaȝ põt
dici ꝙ filius illegittimus põt copulari filie adoptiue. q2 illegittimus nõ eſt in
ptãte patris. inſti. de nup. §. vlt. Illegittimꝰ nõ põt copulari filie ſpũali. Alij
dicũt ꝙ adoptatus nõ põt copulari filie adoptãtis. q2 lȝ adoptatus nõ trãſe-
at in ptãtem adoptãtis. acquirunꝛ tñ ei quedã iura per adoptionẽ que diſſol
uunꝛ per emancipationẽ. C. de adop. l. penul. §. ſin aũt. ⁊ h idez videꝛ per de
cre. iſtã que indiſtincte loquiꝛ de adoptõne nõ diſtinguẽdo inter arrogatũ ⁊
adoptatũ. ⁊ h impedimentũ deſinit per emãcipationẽ alterutriꝰ. ff. de adop.
in omni. ff. de ri. nup. per adoptionẽ. Sȝ nũquid filij adoptiui pñt ꝯtrahere
inter ſe. Dici poteſt ꝙ ſic. q2 nõ inueniꝛ ꝓhibitũ. Itez quid ſi adoptiuus du-
rante adoptiõe ꝯtrahat cũ legitiã. Dicũt quidã ꝙ nõ diſſoluiꝛ matrimoniũ
cũ illud impedimentũ ſit tẽporale. Hu. dicit ꝙ nõ eſt matrimoniũ. nec obſtat
ꝙ tẽporale ſit impedimentũ ⁊ inducit ſimile. hodie nõ poſſũ cõtrahere cũ il-
la que habet virũ. tamẽ cras potero mortuo viro ſuo. ⁊ hec decre. facit ꝓ. h.

a Si qs cũ filiaſtra. xxxij. q. vij. quedã. qui dormierit. ⁊ c. ſi qs viduã.
b Scienter. ſecus ſi ignorãter. xxxiiij. q. ſi. in lectũ.
c Petere. exactus tñ reddere teneꝛ. j. e. ti. tranſmiſſe. nõ obſtãte affi
nitate inique ex poſtfacto cõtracta. ⁊ ſine culpa priuari iure ſuo ne
mo debet. j. eo. diſcretionẽ. ⁊ c. vlti. ⁊ c. tue.
d Nec ille. poſt mortẽ vxoris.
e Copulare ꝓpter inceſtũ. xxxij. q. vij. qui dormierit. ⁊ j. eo. ex lr̃is. tñ ſi cõ

Si qua ꝑ adoptionẽ mi
hi ſoror eẽ ceperit: quã
diu[k] durat adoptio iter
me ⁊ ipſã nuptie ꝯſiſterꝛ
nõ poſſunt.

De eo qui cognouit cõſanguineã uxoris ſue uel ſponſe.

Ex conci. apud metiam.

Si quis cũ filiaſtra[a] ſua
ſcienter[b] fornicatus fue-
rit: nec a matre debitũ
petere[c] nec filiam un-
quam habere põt uxo
rẽ: nec filiaſtra nec[d] ille ullo unquã
tempore alij ſe poterunt matrimo-
nio copulare[e].

Lex. iij. pictauieñ. epõ.

Veniẽs ad nos pñtiũ lator: ⁊ i
fra. Inquiſi. t. t. r. ꝙ ſi matrẽ[f]
ſponſe ſue cognouit: ſi ſponſe nun
quam carnaliter adheſiꝛ[g]: imponẽ
da eſt ei penitentia paulo[h] maior
quam pro adulterio. qua peracta
uel parte[i] ipſius poterit ex diſpen
ſatione[k] cum alia matrimonium
contrahere. ceterum ſi ſponſam co
gnouit[l] antequaȝ matrem: uel poſt
nũquã eam[m] uel aliaȝ[n] poteſt accipe
re in uxorem. Idem.

De illo qui uxorem fratris an-
tequã ei matrimonio iungere
tur: ſe propoſuit cognouiſſe: reſpõ
demus: ꝙ niſi hoc publicum ⁊ no
torium fuerit aut idoneis teſtibus
cõprobatũ: predictuȝ matrimoniũ
occaſione[o] illa ipſum impetere nõ
permittas.

Celeſtinus tertius.

Tranſmiſſe nobis tue littere
demõſtrarũt: ꝙ. c. uxore ſua
defuncta filiam eius priuignam ui-
delicet propriã copula carnali co-
gnouit. poſtmodum aliam accipi-
ens in uxorem: cuȝ priuigna publi
ce tanquã canis ad uomitum redi
ens illicitam[p] rem committere nõ
expauit. Quia uero ſuper his con
ciliuȝ requiſiſti: preſenti pagina re
ſpondemꝰ: ꝙ legitime uxori coha
bitans ⁊ neceſſaria ſubminiſtrans
non cognoſcat eam quãdiu uixerit
niſi ab ea fuerit requiſitus[q]: tũc ad
ipſã nõ ſine graui cordis dolore ac
cedat: qui etiam pro inceſtu ⁊ adul
terio donec cum ea ꝑmãſerit: iuxta
moderamẽ tui arbitrij penitentiaȝ
agens: poſtmodum ſi ſupuixerit ei
perpetuo ſine ſpe coniugij[r] ꝑmane
bit. Idem.

Super eo quod poſtulãſ: utꝝ
coniugatus qui ante cõtractũ
matrimoniũ uxoris ſue conſangui
neam carnali cõmixtiõe cognouit
cum id fateatur uterqȝ ⁊ aliqua ꝑſ
uicinie hoc acclamare dicaꝛ: ſit ab
uxore ſua iudicio eccleſie ſeꝑanduſ
t. fra. reſpondemus: ꝙ ꝓpter eoꝝ
confeſſionẽ[s] tantum uel rumorem
uicinie ſeparari non debent: cuȝ ⁊
quandoqȝ nõnulli iter ſe cõtra ma

trahérent tenet matrimoniũ. ⁊ etiã ſi eſſent iuuenes diſpenſaretur
cũ eis. xxxiij. q. ij. in adoleſcẽtia.
f Veniens. matrẽ ſponſe. de futuro. vnde affinitate ſupueniente
illaȝ in vxorẽ habere nõ poterit ſolutis ſpõſalibus. j. de cõſan.
⁊ affi. c. ij. ⁊ j. eo. ex litteris.

g Adheſit. poſtq̃
cognouit matrẽ.
h Paulo maior q̃
pro adulterio. qua-
re maior penitẽtia
imponiꝛ q̃ pro ad-
ulterio. cũ tantũ pu
blice honeſtatis iu-
ſtitiã violauerit cuȝ
illa eſſet tantũ ſpõ-
ſa de futuro. Dicas
ꝙ nõ ſoluȝ violauit
publice honeſtatis
iuſtitiam: ſed ad-
ulterium commiſit
cum matre ſponſe
ſue que nupta erat
patri ſuo ut patȝ in
antiqua. alias ſi mꝛ
ſponſe nõ eſſet con
iugatã: nõ puniretꝛ
plus nec etiã tantũ
vnde iſte multũ plꝰ
debet puniri q̃ pro
adulterio. propter
tria puniri debȝ. ꝓ
pter honeſtatis iu-
ſtitiã. ꝓpter adulte
riũ ⁊ inceſtũ. etiam
quoniã perpetrauit
cognoſcẽdo affineȝ
primi generis ⁊ pri
mi gradus.
i Vel parte. ar. ꝙ
ſufficit aliquid in-
choarꝛ ſi nõ ſit com-
pletũ. ſ. de elec. cuȝ
in cunctis. §. inferi-
or.
k Ex diſpẽſatione
inceſtuoſi eni cõtra
here nõ debẽt. et iõ
diſpenſatur cuȝ eo.
q2 iuuenis erat. ali
as ſine peccato cõtrahere nõ poſſet. xxxiij. q. ij. in adoleſcẽtia. tñ ſi
cõtraheret citra aliquã diſpenſationẽ teneret matrimoniũ.
l Cognouit anteq̃ matrẽ. vnde ſtatĩ fuit matrimoniũ preſumptũ
ſ. de ſpon. is qui. ⁊ ſ. de cõdi. ap. de illis. vnde matrẽ ulterius habe
re nõ poſſet etiã ſi nõ eſſet cognita. ⁊ hoc idẽ eſſet etiã ſi nunq̃ co-
gnouiſſet ipam. ſ. de ſpon. ſponſam.
m Eam. ſ. matrẽ ut dictũ eſt. Vel dic eam. i. ſpõſam ſuã. ⁊ ſecũdũ
hoc nõ tenet. j. eo. diſcretionẽ. ⁊ c. vlti.
n Aliã. poſt mortẽ iſtius. q2 exquo eam cognouit anteq̃ matrẽ nõ
diſſoluiꝛ matrimoniũ. licet poſtea cognouerit matrẽ. j. eo. diſcretio
nẽ. ⁊ c. pe. ⁊ vlti. ſed ea mortua cũ alia propter inceſtũ ꝯtrahere nõ
debet. j. e. tranſmiſſe. in fi.
o De illo. occaſione. q2 cõfeſſio illa ſola nõ preiudicat. etiam ſi ru
mor vicinie ꝯſentiret. j. e. ſuper eo. ſecus eſſet in matrimonio
cõtrahendo. ſ. de ſpõ. preterea. ij. ⁊ j. ti. ꝓxi. c. ij. h.
p Tranſmiſſe. illicitã rem. inceſtui adulteriũ adiũgẽdo legittime
Et ſic pȝ ꝙ inceſtus nõ impedit quo minus matrimoniũ ſit le
gittimũ. licet cõtrahere nõ debeat. ſicut votũ ſimplex. ſ. qui cle. uel
vo. rurſus. talia eñ crimina impediũt matrimoniũ cõtrahendũ. ſȝ
nõ dirimũt iam ꝯtractũ niſi in tribus caſibus. ſi machinatꝰ fuerit
in mortẽ alterius. ſi dedit fidẽ adultere. ſi duxit eã de facto. ſ. de eo
qui dux. in ma. cũ haberet. ⁊ c. ſuper hoc.
q Fuerit requiſitus. ⁊ ſic intellige. ſ. e. c. i.
r Coiugij. xxxij. q. vij. ſi quis viduã. ⁊ xxxv. q. iij. de inceſtis. ſ. e.
veniens. ⁊ ſ. de pe. ⁊ re. c. ij. vbi de hoc.
s Super eo. cõfeſſionẽ. Sed videꝛ ꝙ cõfeſſioni ſtandũ ſit. q2 cõ
feſſus in iure pro iudicato habeꝛ. C. de cõfeſ. l. vna. ⁊ ff. e. ti.
l. i. ⁊ l. certũ. ⁊ ſ. de cenſi. olim cauſam. Dicas ꝙ in caſu iſto nõ ſta
tur cõfeſſioni cõtra matrimoniũ propter rationẽ que hic in littera
redditur. Et eſt ratio. q2 cõtra ſe quiſqȝ teſtificari poteſt. pro ſe ve-
ro minime. xiiij. q. ij. §. i. ⁊ ff. de inter. act. de etate. §. i. preterea iſte
nõ cõfiteꝛ cõtra ſe imo pro ſe. vnde de iure cõmuni nõ prodeſt ei ta
lis cõfeſſio. nam iſte petit ſeparari ab vxore. q2 dicit ſe cognouiſſe
eius cõſanguineã. ſi cõfiteretꝛ aliquid ꝯtra hoc propter qꝺ ei preiu-

dicaretur tunc videt̄ ſtandū ſue ꝯfeſſioni. ſed ut dixi ſpeciale eſt in matrimonio vbi nō credit̄ viro uel vxori in ꝑiudiciū cōiugis. ſed ſi cōfiteatur pro matrimonio ꝯtrahendo bene ſtatur cōfeſſioni. puta ſi petam aliquā in vxorē. ſed ipſa confitet̄ matrimoniū p̄iudicat̄ ei licet ipſa nollet me habere. quia modo directe ꝯfitetur contra ſe ſecus in cōfeſſione que fit quantū ad thori ſeparationē: ꝓpter adulteriū ibi ſtatur cōfeſſioni. j. de diuor. ex litteris ar. cōtra. xxxv. q. vi ſi duo. So. ibi cōfitentur ꝯſanguinitatem eſſe inter eos ⁊ fama publica cōfeſſioni coniugū ꝯſentit ⁊ tunc ſtatur fame ⁊ cōfeſſioni. ſed hic tantū eſt rumor ⁊ aliud eſt fama ⁊ aliud rumor ut h̄ videtur.

t Concurrendū. quod faciendū nō eſt ꝓpter rationem hic expreſſam. imo ex colluſio puniri debēt. ij. q. iij. ſi quē ꝙ. ⁊. j. de collu. c. i. ij. ⁊. iij.

u Rumor. Ar. cōtra. ſ. de ꝑſump. illud. ⁊. c. iij. ut dixi. aliud eſt rumor ꝙ fama ⁊ illa decr. tertio loquit̄ de matrimonio cōtrahendo qḋ ad ſolā famā impeditur. j. ti. ꝓxi. ſuper eo.

a Diſcretionē tradidit. ⁊ iō non pōt illi opponer̄ adulteriū. ar. xxxij. q. v. §. i. et. c. i. et. iiij. nec adulteriū dicit̄ h̄ cōmiſiſſe ut ibi dicitur quia nō cōſenſit. ⁊ hoc patꝫ ex eo ꝙ ꝗcito potuit aufugit. ut ſequit̄ ar. i. q. i. cōſtat. ſecus eēt ſi occaſionē adulterandi ei dediſſet qꝛ nihilominus imputaret̄ ei. ar. xxvij. q. ij. agathoſa. ⁊. c. ſi tu abſtines. j. de diuort. ſignificaſti: ff. ſolu. ma. cū mulier ff. de adul. l. ij. §. i. Sed cōtra videt̄ ꝑ c. ꝑdictū ſi tu abſtines. ⁊ arg. xxiij. q. iiij. nabuhodonoſor. ⁊ i aut̄. ut li. matri ⁊ auie. §. qꝛ vero plurimos. in ſi. col. viij. vir enim debet eſſe mulieri auctor colendi bonos mores. ff. de adul. ſi vxor. §. ſi iudex. ⁊. xxxij. q. xi. indignat̄. alioqn eēt detrahendo a viri poteſtate. C. de epiſ. audi. ſi lenones.

b Publicā honeſtatē. i. affinitatē que ſic inique cōtrahit̄.

c Reatū adulterij. quia primus eſt maritus illius et nō ſecundus Et eſt hoc notabile ꝙ adulteriū cōmittit̄ cū ſponſa nōdum cognita a viro. vnde ſi alias cōmiſiſſet adulteriū poſſet accuſari a ſpōſo ff. de adult. miles. §. querebatur. ſ. de iureiu. quēadmodū. quia iniuria facta eſt ei. ff. de iniur. item apud. §. ſponſum.

d Preſertim. i. tantum. qꝛ in talibus que ſine peccato mortali cōmitti nō poſſunt mandatū nō obligat. xxxij. q. v. ita ne. ⁊. ſ. qḋ me. cau. ſacris.

...trimoniū uelint colludere: ⁊ ad cōfeſſionē inceſtus facile proſilirent ſi ſuo iudicio crederēt per iudiciū eccleſie concurrēdū[t]. rumor[u] autē uicinie nō adeo ē iudicād⁹ ualid⁹ ꝙ niſi rōnabiles ⁊ fide digne ꝓbationes accedant: poſſit bene cōtractū matrimoniū irritari.

Jnno. tertius prepoſito magdeburgenſi.

Diſcretionē tuam: ⁊ infra. Sane ex ꝑte tua fuit propoſitum ꝙ quidam cum muliere quadā legitima per uerba de preſenti cōtraxit: quam poſtmodum a ſe īcognitā cuidā cōſanguineo ſuo tradidit[a] inquātū potuit renitētē. Jlle uero cū ipſa licet īuita mr̄imonij ſolēnia celebrauit: ſed mulier quācito fuit reddita libertati: aufugit ab eo ⁊ ſe priori uiro r̄ſtitui poſtulauit. Nos igit̄ inquiſi. t. t. r. ꝙ ⁊ uiro ꝓ tā turpi facinore grauis eſt penitētia iniūgenda: ⁊ mulier propter publicā[b] honeſtatem eſt monēda ſolicite: ut nec primū repetat: cuius cōſanguineus licet eam inuitam cognouit: nec redeat ad ſecundum cui nō pōt propter reatū[c] adulterij cōmiſceri ſed in cōtinentia maneat: donec prior fuerit uiā uniuerſe carnis īgreſſus. ꝙ ſi forſitan ad id induci nequiuerit: uir prior cogatur redire ad ipſam: ⁊ maritali eā affectione tractare: cum adulteriū ei non poſſit obijcere. qui eā adulterandam tradidit: preſertim[d] inuitam. nam ⁊[e] ſi ſecūdum euangelicā ueritatē nunquā niſi propter fornicatiōis[f] cauſā aut uir uxorē aut uxor poſſit dimittere uirū. nō tamen ſemper ꝓpter cām eandem uel uxor uirū uel uir dimittere poteſt uxorem: cum poſſit exceptione[g] uel replicatiōe legitima ipediri. ſed nec affinitas[h] que poſt contractū legitime matrimonium inter uirum ⁊ uxorem inique contrahitur: ei debet officere[i] que huiuſmodi īiquitatis particeps nō exiſtit. cum ſuo iure nō debeat ſine ſua culpa[k] priuari. quāquā a quodā predeceſſore[l] nr̄o dicat̄ in ſimili caſu fuiſſe diſtinctū: utr̄ inceſtus uel adulterium manifeſtū fuerit an occultū: alijs aſſerentib⁹ inter gradū primū ⁊ remotū eē poti⁹ diſtiguēdū.

Jdē biſuntineū. archie.

Fraternitati tue: ⁊ infra. Diuortij ſniā approbam⁹: quā in eum canonice ꝓmulgaſti: qui illam ſibi poſtea copulare preſūpſit cui⁹ antea ſororē adhuc ſeptēnem contractis ſponſalibus[m] extraordinaria[n] libidine noſcitur polluiſſe.

Jdem epō gerundineū.

Ex[o] lr̄is. f. t. accepim⁹: ꝙ. G. lator eār matrem puelle quā infra nubiles annos deſponſauerit in uxorē carnaliter ſepe cognouit ⁊ poſt carnali[p] cōmixtione puellā tractauit adultam: ⁊ infra. Nos autem eidē uiro penitētiā[q] iniūgi fecimus pro peccato: conſul. t. reſpondentes: ꝙ eis abinuicē ſeparatis[r] mulier alteri uiro nō nubat: ſi poſt quā nouit uiri ⁊ matris delictum ei non erubuit commiſceri. uir etiā ⁊ mater mulieris nūquā debēt[s] ad alias nuptias ꝯuolare: ſed ſemper ꝯtinētiā ſeruare tenent̄: ⁊ enorme deflere delictū: quod ꝓ nefāda libidine ꝯtraxerunt: preſertī ſi circa ꝑſonas huiuſmodi de lapſu[t] carnis minime timeatur.

Jdem archiepō madeburgeū.

Veniēs ad apo. ſed. e. laicus nobis propoſuit: ꝙ cum tempore infantie[u] ſue quandam puellā ſe ducturū iurauerit in uxorē: quā cito ad legitimā perueniſſet etatē pater puelle confederatione huiuſmodi fideiuſſorum obligatiōe hinc inde firmata[b] cū in propria domo recepit ⁊ nutriuit inſimul cū puella: deinde ex conuerſatione diuturna ſorori puelle carnaliter[c] ſe cōmiſcuit: tandem amicor̄ ſuorū deuict⁹ inſtantia quam iurauerat in uxorē[d] accepit ⁊ nuptijs celebrat̄ quādo ſe illi oportunitaſ īgerebat: cognoſcebat utranqꝫ[e]. Verum licet ī preſentia tua ſuper hoc fuerat accuſatus: conuinci tamen nō potuit: nec ſuū uoluit confiteri[f] delictum. nūc autē reuerſus ad cor penitens de cōmiſſis: ſalutis ſue concilium requirit īpendi. Cū igitur nō tantū a malo[g] ſꝫ ab omni ſpecie mali precipiat apoſtolus abſtinere. mandamus quaten⁹ predicto. e. pro hu/

e Et ſi. reſponſio videt̄ tacite queſtionis.

f Fornicationis. xxxij. q. vij. omnes cauſationes.

g Exceptione. puta ꝙ ipſe tradidit eam inuitā. vel qꝛ idem ſimilit̄ fornicatus eſt. j. de adul. c. pe. ⁊ vlt. ⁊. xxxij. q. vi. nihil.

h Nec affinitas. hic reprobat̄ illor̄ opinio qui dicebant ꝙ per fornicariū coitū nō cōtrahit̄ affinitas. ⁊ j. e. c. pe. ⁊ vlti. ar. xxxv. q. iij. nec eam. Ar. cōtra. ff. de gradi. nō facile. §. ſciendū. ⁊. §. affines. ſed illa nō obſtant.

i Officere. arg. qḋ legitime factū eſt nō irritatur. licet deueniat ad eū caſum a quo nō potuit habere principium. ff. de iti. actuqꝫ pri. nō enim. ff. de poſtulan. l. i. §. caſum. ⁊. xxx. q. i. ad limina. Ar. contra ff. de iudi. ſi a me.

k Sine culpa. hoc generale eſt. ſi. j. e. c. vlti. ſi qua contraria ſunt. caſualia ſunt.

l A predeceſſore. ſ. alexandro. ſed illa decre. remota eſt de hac cōpilatione.

m Fraternitati. contractiſ ſponſalibus. ⁊ ſic maritali affectu cū eſſet ſponſa ipſius eā polluit. ſic. ſ. de ſpō. iuuenis. ⁊ ita nō eſt cōtrariū xxxv. q. iij. extraordinaria.

n Extraordinaria. i. extra naturalia cum nondum eſſet idonea.

o Ex litteris. in vxorem futuram.

p Carnali cōmixtione poſt cōtractā affinitatē. vir illā in vxorē habere nō poterat.

q Penitentiā pro inceſtu. ſꝫ maior debet imponi quā pro adulterio. quia inceſtus vincit adulteriū. xxxij. q. vij. adulterij. ⁊. ſ. e. c. ij.

r Separatis. ſi ita eſſe cōſtiterit alias fiat qḋ dicitur. j. c. ꝓxi. Et nō ꝙ affinitas ſuperueniēs ſpōſalibus de futuro rūpit ea. ſ. e. c. ij. ⁊. j. ti. ꝓxi. c. i. et. ij. ſecus in matrimonio. ſ. e. diſcretionē. ⁊. j. e. c. pe. et vlti. xxxiiij. q. ij. in lectū.

s Nunꝗ debent. inceſtuoſi contrahere nō debent ꝓpter enormitatem delicti. ut dictū eſt. ſ. eo. c. ij.

t De lapſu carnis. ſi timeretur de hoc diſpenſaretur cū eis. ſ. eo. c. i. et. xxxiij. q. ij. in adoleſcentia.

u Veniens infantie. Jnfantia dicit̄ ante ſeptenniū C. de iur. delib. ſi infanti. ſed tales iurare nō debent nec tenet iuramentū eorū cum ipſi nō intelligant. xxij. q. v. paruuli. nam ⁊ furtū nō cadit in infantē. ff. de furt. impuberē. ſecus poſt infantiā ſi ſit doli capax ut ibi. ⁊. j. de deli. pue. pueris. Sed hic potius videtur ſumi pro etate pueri poſt ſeptimū annum.

b Firmata obligatio. que interuenit in matrimonio nō recepit pene adiectionē. ſ. de ſpō. gēma. ⁊. C. e. ti. l. vlt. ⁊. C. de inuti. ſtipu. libera. ⁊. ff. de ver. ob. ticia. ⁊ lꝫ alienū factū in matrimonio ꝓmittat̄ tn̄ ꝓmittēs nō tenet̄ ad aliud niſi ut det operā quā pōt. ff. de v̄. obli. ob. ſti. iſta. ⁊. l. ticia. in prin.

c Carnalit̄. ⁊ iō affinitate interueniēte illā quā deſpōſauerat hr̄e nō potuit de iure. nec illā eandē quā ꝯgnouit. ſ. e. fraternitati. ⁊. ſ. de ſpon. ſponſam.

d Jn vxorē de facto. qꝛ de iure nō potuit eo ſibi via ꝑcludente.

e Vtrāqꝫ addens iniquitatē iniquitati. ſi. ſ. e. transmiſſe.

f Confiteri. tn̄ talis ꝯfeſſio nō ꝓfuiſſet ut matrimoniū ſepararet̄ in facie eccleſie cōtractū. niſi aliter probaret̄. ſ. e. ſuper eo.

g A malo. ſ. de vi. ⁊ ho. cle. cum ab omni.

iuſmodi enormitatis exceſſu iniun cta penitentia ꝯpetenti: conſulas[b] ei monens illum ſalubriter ⁊ indu cens: ut decetero abſtineat ab utra q̃.

Idez archiepiſcopo ſtrigonień.

Q Ue fraternitatis deuotio po ſtulauit: utrum is qui cum ſo rore legitime coniugis fornicatur: cũ uxore poſſit poſtmodum ꝯmo rari ⁊ exigere debitum ac ſoluere requiſitus. Nos igiť reſpondem⁹ q̄ uxor ut a ꝯmixtione uiri abſtine at propter publicam boneſtatem[i] ⁊ in continentia maneat: donec uir uiaz uniuerſe carnis ingreſſus fue rit: diligenti⁹ eſt monẽda. Quod ſi forte ꝯmonitioni recuſans talis fuerit: ut de lapſu timeať ipſiuſ: uir eius poterit ⁊ debebit cũ dei timo re debitũ ei ſoluere[k] ꝯiugale: cũ af finitas[l] poſt matrimoniũ iniq; cõ tracta illi nocere nõ debeat qui ini quitatis p̃ticeps non extitit.

Greg. ix. epõ pictauień.

I Ordane mulieris petitio cõ tinebat: q̄. I. laic⁹ cũ ipſa que nõdũ decimũ etatis ſue ãnũ cõple uerat: p̃ uerba de futuro cõtraxit. ⁊ ea ĩfra eiuſdẽ ãni ſpaciũ carnaliter cognita[m] mr̃ez ipſius ſibi mr̃imõia liter copulať: ⁊ ad dãnate ꝯmixtio nis ãplex⁹ p̃cedere nõ expauit: ⁊ ĩ fra. Quare prefata. I. ſupplicauit: ut cũ carnis ſtimulis reſiſtere ne queat: ſibi ne iure ſuo ſine ſua pro pria[n] culpa fraudetur: prouidere ſa lubriter dignaremur. Ea propter mãdam⁹ quaten⁹: ſi res ita ſe habz utrũq; ipſoꝝ ad uouẽdam ꝑpetuã continentiã arcentẽ moneas ⁊ in ducas: ⁊ ſi ad eam induci nequiue rint: memoratuz. I. iniũcta ei primi tus pro commiſſo inceſtu peniten tia[o] competenti: ut eidez cohabitet ⁊ cõiugale debitũ reddat exactus[p] eccleſiaſtica cen. compellas.

De conſanguinitate ⁊ affinitate.

Alex. iij. caſſineń. abbati.

E X litteris tuis accepi mus: q̄ cum quidam ſecreto quandaz uidu am ſubarraſſet[a]: ⁊ car naliter cognouiſſet: ⁊ infra. Tãdẽ cum uir paratus eſſet eam in cõſpe ctu eccleſie ſubarrare: ſurrexerunt duo proponentes: q̄ iſte qui eam ſubarrare uolebat: priorem uirum quarto gradu[b] conſanguinitatis at tingit. unus autem ita ſe audiuiſſe iurauit: alius noluit id iuramẽto[c] firmare: ⁊ infra. Nunc queſtio pri ma reuixit: ⁊ iurauerunt duo corã[d] archipreſbytero plũbarole: q̄ pri mus uir fuit ſuperſtiti quinto con ſanguinitatis[e] gradu coniunctus. Quocirca mandamus. quatenus utramq; partem ante tuam preſen tiam conuoces: ⁊ facias teſtes co ram[f] te iurare: ⁊ ĩfra. Inquiſita ue ro diligentius ueritate: ſi per teſteſ circũſpectos omni exceptione ma iores[g] inueneris: q̄ primus uir ſu perſtitẽ quarto gradu[h] cõſanguini tatis attingit: non differas diuortij ſententiam promulgare. eque eniz ut canones[i] dicunt abſtinendũ eſt a cõſanguineis[k] uxoris ut proprijs

C Eterum tuam prudentiam uo lumus non latere: q̄ non ſunt cau ſe matrimonij tractande per quos libet: ſed per iudices diſcretos qui poteſtatem[l] habeant iudicandi: ⁊ ſtatuta canonum non ignorent.

Urbanus tertius burdegalenſi archiepiſcopo.

S Uper eo quod iuuenem aſſe ris puellam nondum[m] nubilẽ fide[n] interpoſita deſponſaſſe que iã facta nubilis eum repetit: ⁊ ille ex cipit dicens ſe non debere eam du cere: pro eo q̄ poſtquam puellam affidauit eandem. carnaliter propi quam ipſius cognouit. Inqui. t. t. r. q̄ ſi manifeſtum[o] eſt iuuenem co gnouiſſe[p] propinquaz predicte pu elle. uel ſi non eſt manifeſtũ fama[q] tamen loci hoc habet: cuz eſſet ſpõ ſa tantũmodo de futuro: idem ab eius impetitione debet abſolui.

Celeſtinus tertius.

Q Uod dilectio: ⁊ infra. Que ſiuiſti: utruz is qui a ſtipite[a] p̃ deſcendentem lineam ſexto uel ſe ptimo gradu diſtat: poſſit ei que ex altera parte per lineaz deſcenden tem[b] ab eodem ſtipite ſecundo uel tertio gradu diſtat matrimõialiter

b Conſulas. Hoc intellige eſſe dictum in iudicio anime ut ad neutram ac cedat. ⁊ ſi propterea excõmunicetur ſuſtineat potius excõmunicationem q̄ ueniat contra conſcientiã. j. de ſen. ex. inquiſitioni. ⁊ s̃. de reſti. ſpo. litteras. ſed in iudicio eccleſie precipietur ut ei debitum reddat. ⁊ ita aliud eſt iudici um eccleſie: ⁊ aliud iudicium anime. s̃. de offi. ordi. ſi ſacerdos. Sed contra rium uidetur. s̃. c. proxi. non eſt cõtrarium. quia queritur quid de iure ſit ibi faciendũ Et reſpõdetur q̄ ſi ita eſt ſe parentur. hoc vero conſulit in iudicio anime quid ſit faci endum: cum factum eſſet oc cultum. ⁊ ſic non contradicit ⁊ illa clauſula ſi res ita ſe ha bet debet ibi ſuppleri. ſicut e rat in antiqua cõpilatione.

i Que fraternitatis. hone ſtatem. i. affinitatem. s̃. eo. diſcretionem. ſi. j. c. p̃xi.

k Soluere. ſed nõ exi̇re. j. c. p̃xi. ⁊ s̃. e. c. i. ſi. j. de ſent. ex. inquiſitioni.

l Affinitas. s̃. e. diſcretionẽ ⁊. j. c. proxi.

m Iordane. carnaliter co gnita. ⁊ ſic ſtati fuit ma trimoniũ malicia ſupplente etatẽ. s̃. de deſpõ. impu. a no bis. ⁊ c. vlti.

n Sine propria culpa. null⁹ culpa ſua iure ſuo debet p̃ua ri. ſi. s̃. eo. diſcretionẽ. lvi. di. ſatis peruerſũ. xvi. q. vlti. in uentũ. ar. cõtra. s̃. ut lit. nõ cõ teſta. quoniã frequenter. §. ſi vero in fi. ⁊. j. de priui. antiq̃. Cõtra. xxij. diſ. renouantes. ſed ibi cauſa ſubeſt quare pu niuť ſine culpa.

o Penitẽtia. et maior debet imponi q̄ pro adulterio. s̃. e. c. ij. q2 inceſtus vincit adulte riũ. xxxij. q. vij. adulterij.

p Exactus. ſed exigere ipſe nõ debet. ſi. s̃. e. c. i. ⁊. c. tranſ miſſe. ⁊ poſt mortem vxoris iſte cõtrahere nõ debet. s̃. eo. c. ij. ⁊. c. ex lr̃is.

a Ex litteris. ſubarraſ ſet. ſi. s̃. de ſpõ. im pu. c. vlt. vbi de h̃.

b Quarto gradu cõſangui nitatis. vnde mulier illuz ha bere nõ poterat cũ eſſet ei af finis in primo genere affini tatis ⁊ in quarto gradu. xxx v. q. v. porro.

c Iuramẽto. ⁊ ſic mr̃imoni um cõtraxerunt publice ⁊ in facie eccleſie.

d Corã archipreſbytero for te ad hoc delegato uel de lo ci cõſuetudine que tribuit iu riſdictionẽ. s̃. de offi. arch̃i. c. vl. ⁊. C. de emã. lib. l. i. ⁊. vlt.

e Quinto cõſanguinitatis gradu. Primi dixerũt õ quar to nõ nocet. q2 aliud iudiciuz fuit illud nec fuit aliquid pro batum.

f Coram te iuraret. ſed qua re poſt publicationẽ iterũ inducunt teſtes ꝯtra illud in auť. s̃. de teſti. §. illud colla. vij. ⁊. s̃. de teſti. fraternitatis. Dicunt quidã q̄ hoc eſt ſpeciale in matri monio. Uel dicas q̄ nõ iurant iterũ. q2 iſti erãt accuſatores. vnde neceſſe ha bebant teſtes p̃ducere. ⁊ nulli teſtes inducti fuerũt in cã iſta. Et hic no. arg. q̄ in cauſa matrimoniali iterũ recipiunť teſtes poſt publicationẽ. ar. ad hoc s̃. de ſpon. ſicut. in fi. ⁊. s̃. de cõiug. ſer. c. vlti. ⁊. s̃. de proba. cauſam matrimo nij. ſed hoc nõ bene colligitur hic.

g Maiores. illi dicũtur omni exceptione maiores qui repelli nõ poſſunt a liqua exceptione.

h Quarto gradu. Sz quare dicit papa q̄ ſeparenť ſi ſunt in quarto gradu: vir iſte ⁊ maritus p̃mortuus: nõne idẽ eſſet ſi eſſet in quinto uel vlteriori ſm̃ illa tẽpora. Dic q̄ diſpenſatiue tolerabať in quinto ⁊ vlteriori ſi ignoranter cõtraxerunt. xxxv. q. viij. de gradibus. ⁊ ideo dicit q̄ ſeparentur in quarto ⁊ nõ in quinto uel vlteriori.

i Ut canones. xxxv. q. iij. §. equaliter nullũ de p̃pinquis. in fi.

k A cõſanguineis vxoris. Iſtud dicit ſi cõtraxiſti ſpõſalia ſiue ma trimoniũ cũ aliqua. mortua illa nullã poteris poſtea ducere in vxo rem de cõſanguini tate illius. ⁊ ecõuer ſo illa ſponſa uel vx or tua te mõtuo nul lũ poterit habere õ cõſanguinitate tua de ſpon. ſponſã. ſic ergo mulier iſta nõ poterat illũ habere qui fuerat priori vi ro ſuo ĩ quarto gra du ſiue in quĩto uel vlterioribus cõiun ctus ſm̃ antiqua iu ra. hodie vltra quar tũ non impeditur. j. c. nõ debet.

l Poteſtatẽ. nõ q̄ duo exiguntľ ad co gnoſcẽdũ ⁊ iudicã dũ de cã matrimo niali. ſ. ſcia canonũ ⁊ q̄ habet iuriſdic tionẽ ordinariã uel delegatã. ar. xxi. di. §. i. ⁊ ar. q̄ cauſa nõ eſt delegãda niſi pe rito ⁊ exẽcitato. ar. ij. q. ij. c. vlti. de pe. di. vi. c. i. in princ. ⁊ C. õ iudi. certi. Itẽ habes h̃ arg. q̄ de cã matrimoniali nõ põt in arbitriuz cõ promitti. ⁊ expſſuz eſt de tranſac. c. vl. ⁊. s̃. de reſtit. in ite. c. pe. in fi. ⁊. ff. de arbi. non diſtingue mus. §. iulian⁹. ⁊. §. ſeq. et põt eſſe ratio arbitriũ eni nõ con ſtrigit niſi metu pe ne. C. de arbi. l. i. ⁊ pena nõ debz appo ni in mr̃imonio. s̃. de ſpon. gẽma. cum libera debeãt eſſe ⁊ ne alia via fiat q̄ a lia via prohibeť. s̃. de p̃cu. tue. cũ ſuis ꝯcor. uel q2 mr̃imo niũ deo auctoř fuit ꝯſtitutũ. j. ti. p̃xi. c. vlt. ⁊ ita nõ põt diſ ſolui q° ad eccleſiã niſi p̃ illũ qui hz au ctoritatẽ cũ iuriſdi ctione quã nõ hz ar biter.

m Sup eo. nõduz nubilẽ legitĩa tĩ fu it ad ſpõſalia.

n Fide. i. iuramẽto ex quo mulier forti us ius queſiuit pe tendi illum ar. s̃. de ſpon. preterea.

o Manifeſtũ. ita q̄ notoriũ. ij. q. i. de manifeſta.

p Cognouiſſe. ſi ꝯgnouit p̃pinquã illius ſoluta fuerãt ſpõſalia. s̃. ti. p̃x. c. ij. ⁊. c. ex litteris.

q Fama. nõ q̄ fama impedit matrimoniũ ꝯhendũ. s̃. de ſpon. cũ in tua. ⁊ plus facit fama h̃ q̄ dictũ vni⁹ vbi iuramẽtũ interuenit. s̃. de ſpon. p̃terea. alias dictũ vni⁹ ſicut ⁊ fama impedit matrimoniũ cõtrahendũ. s̃. de teſti. ſuper eo. §. i.

a Quod dilectio. Stipite. ſtipes appellať cõis parens a quo plu res deſcenderũt. ſicut yſaac fuit ſtipes eſau ⁊ iacob. ⁊ ſtipes ñ facit gradũ. de hoc ſtipite habes. j. e. c. vlti.

b Deſcendentẽ. hic ergo habes duas lineas deſcendẽtes. ſic. j. e.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

De ɔſang. ⁊ aff.

copulari propter indulgentiā[c] apoſtolice ſedis legati: qua permiſſuꝫ eſt hoībus terre illius in ſexto gradu cōiungi. quod uidetur poſſe fieri ſecūdū regulā: qua dicit: quoto gradu quis diſtat a ſtipite ⁊ a quolibet[d] per aliaꝫ lineā deſcēdētiū ab eodē: cū tamē de ɔſuetudine terre ſi quādo talis caſus emerſerit icole ꝓpter ꝓximiorē[e] gradū ɔiūctos separarēt: ⁊ impediāt copulari uolentes. Nos itaqꝫ reſpōdem⁹ ꝙ indulgentia illa ſic eſt intelligēda: ꝙ uterqꝫ cōiūgendoꝝ[f] diſtat a ſtipite ſexto gradu. Si ůo alter ſexto uel ſeptimo gradu diſtat a ſtipite. alter autē ſecūdo uel tertio: ɔiūgi nō debēt[g]. unde in hac pte ɔſulti⁹ duximus multitudini ⁊ obſeruate[h] conſuetudini differēdū: quaꝫ aliud in diſſenſionē ⁊ ſcādalum populi ſtatuendū quadā adhibita nouitate[i].

Jnno. iij. archiepiſcopo ⁊ capitulo tireneñ.

De infidelibus ad fidem ɔuerſis[k] utrū ſi ante couerſiōem ſuam ſecundū legis ueteris inſtituta circa gradus ɔſanguinitatiſ a canone[l] denotatos cōiuncti fuerint: ſeparari debeāt poſt baptiſmū: cōſul. ⁊ duxim⁹ reſpōdēduꝫ: ꝙ matrimonium ſic contractū nō eſt poſt baptiſmi lauacrum ſeparandum. cū a iudeis dñs requiſitus[m] ſi liceret uxorem ex quacūqꝫ cā dimittere: ipſis reſpondit: quos deus ɔiunxit. hō nō ſeparet: per hoc innuēs eē[n] matrimoniū inter eos.

Jdem roſſaneñ. archiepō.

Quod ſuper his: ⁊ infra. Sup igitur: ꝙ pater ⁊ fili⁹ cū matre ⁊ filia ⁊ duo cognati cū duabus cognatis auūcul⁹ ⁊ nepos cū duabuſ ſororib⁹ ɔtrahūt mrīmonia taliter tibi duxim⁹ reſpōdēdū ꝙ licet oēs ɔſanguinei uiri ſint affines uxoris ⁊ oēs ɔſanguinei uxoris ſint uiri affines: inter ɔſanguineos tamē uxoris ⁊ uiri ex eorūdē ſcilicꝫ uiri ⁊ uxoris cōiugio nulla ꝓrſus affinitas eſt cōtracta ꝓpter quā iter eos matrimoniū debeat impediri[o]. Ne aūt infra graduſ prohibitos matrimoniū cōtrahaẗ: debes publice inhibere: ⁊ preſumptores eccleſiaſtica diſtrictiōe punire: non obſtāte[p] cōſuetudine que dicēda eſt potius corruptela.

Jdem.

Quia circa: ⁊ iſra. Porro de nobili uiro. n. ꝓ cuius diſpēſatiōe indulgētia ſcilicet remanēdi cū ea: que ipſū quinto[q] ɔſanguinitatis gradu cōtigit: a ſede ap.[r] obtinēda falſa[s] nobis cā fuerat allegata: ꝓles uidelicet: cū tamē ante diſpēſatiōem obtētā unica filia quā habebat: uiā fuerit uniuerſe carniſ igreſſa: ꝓ ut tua ɔſultatio cōtinebat: diſſimulare poteris ut remaneāt i copula ſic ɔtracta: cū ex ſeparatiōe: ſicut aſſeris: graue uideas ſcādaluꝫ imminere.

Jdem.

Tua nos duxit. f. cōſulendos utꝝ illoꝝ ſufficiat teſtimoniū ad matrimoniū dirimendū qui cōſanguinitatis gradus ab auūculo ⁊ nepote uidelicet fratris filio uel ſororis iceperint computare. Nos igitur inqui. t. t. r. ꝙ cū coniugium multū fauoris[t] obtineat: teſtes qui ad diuortiū celebrādū ꝓducti cōſanguinitatis gradus ɔputāt: a ſtipite debent incipere. i. a parentib⁹ uel germanis[u]: ⁊ ſic per ordineꝫ diſtiguere gradus nominib⁹ ꝓprijs uel equipollentibus[x] indicijs deſignādo ꝑſonas: preſertim cū ſepiuſ teſtimonium perhibeāt de auditu. quod quia min⁹ eſt ualidū: ⁊ nō ē in articulo huiuſmodi nimiū laxanda facultas: cū qua rōne ɔputatiōnē inciperēt a ſecūda: eadē ab ulteriorib⁹ inchoarent.

Jdem in conci. generali.

Non debet r̄prehēſibile iudicari: ſi ſm uarietatē tēporuꝫ[a] ſtatuta quandoqꝫ uarientur humana: preſertim cū urgens neceſſitas

c. ult. ⁊ iſte due linee deſcendentes unā faciunt tranſuerſalem.

c Jndulgentiā. que de auctoritate ſpeciali dñi pape facta fuit. aliās nō tenuiſſet. quia ſolus papa in tali facto diſpenſat. j. eo. q2 circa. ⁊ ſ. de tranſla. c. ulti.

d Quolibet. hanc regulā habes. j. eo. c. ulti. ⁊ intellige uſqꝫ ad lineā equalitatis. q2 in ſequentibus gradus adijcitur.

e Proximioreꝫ. i. ꝓptereum qui ē in gradu ꝓximiori a ſtipite.

f Uterqꝫ ɔiūgendorū. arg. con. ff. de cōſti. princi. l. ulti. ⁊ ſ. de dona. c. cū dilectus. in fi. et. j. de uer. ſig. olim. ⁊. j. c. ult. Solu. beneficium pncipis latiſſime interpretanduꝫ ē ab alijs. ſed ab eo a quo indultum eſt uel cuius auctoritate pōt interpretari: ꝓut ei placet. ff. de leg. l. ⁊ ideo. ar. j. de ſen. ex. inter alia. et ratō lrē interpretaẗ indulgentiaꝫ. q2 ſic obſeruabaẗ de ɔſuetudine ut uterqꝫ eſſet in ſexto gradu a ſtipite alias ſcandalum erat. ut. j. eo. c. ult. ⁊ loquiẗ de iure cōmuni. ſꝫ hodie ñ habet locū talis indulgētia. j. e. nō dꝫ.

g Nō debēt. quia qto remotiores ſūt a ſtipite tāto minor memoria cōſanguinitatis habeẗ quod hic cōſiderabaẗ. xxxv. q. iij. de conſanguinitate. ⁊ c. in copulatione.

h Obſeruate conſuetudini. Nota ꝙ antiqua cōſuetudo que tñ nō ſit a iure reprobata ſeruāda eſt ⁊ ꝑcipue ꝓpter ſcādalū. ix. q. iij. cōqueſt⁹. ⁊ mos fideliſſie ůetuſtatis ſeruandus eſt. C. ꝺ teſta. teſtamēta. ⁊. ff. de pub. ⁊ uec. licitatio. §. eaꝝ. ⁊. ſ. ꝺ cōſue. cū dilectuſ. ⁊ in matrimonio ſeruaẗ ɔſuetudo. ſ. ꝺ. cog. ſpi. c. i. in fi. ⁊. c. ſup eo. Jtē ar. pro ſcandalo uitādo. ſ. de regu. c. ult. ⁊. j. de no. ope. nū. cū ex iniuncto.

i Nouitate. Nota nouitates uitandas. ſ. de cōſue. cōſuetudinis. ⁊. xi. di. quis neſciat.

k De infidelib⁹ ɔuerſis. ſupple queſiuiſtis.

l A canone. xxxv. q. ij. c. i. ⁊. ij. ⁊. c. cōtradicimus. ⁊ in alijs ibidem ⁊. q. v. ad ſedem.

m Dñs requiſitus. xxvi. di. deinde opponitur.

n Eſſe matrimoniū inẗ eos. ſi mrīmoniū eſt inẗ iudeos ibi eſt indiuidua ɔiunctio. xxvij. q. ij. §. i. ſꝫ ipſi ſepāẗ dato libello repudij. xxviij. q. ij. nō ſatis. ergo nō eſt mrīmoniū inter eos. ſꝫ hoc nō fit ſine peccato. j. de diuor. gaudem⁹. Jtē alter infideliū ſi conuertaẗ ad religionē reliquo nolēte illi cohabitare ſine ɔtumelia creatoris ſolũẗ matrimoniū. j. de diuor. gaudemus. in fi. ⁊. c. qᷓto. ergo non eſt inter eos indiuidua ɔiunctio. ⁊ ſic nō eſt mrīmoniū. Sꝫ poteſt exponi indiuidua. i. apta nō diuidi. Uel intellige illā deſcriptionē de mrīmonio rato ⁊ cōſumato qꝺ eſt tantū inter fideles. Jtē alia rōne nō eſt matrimoniū inter eos. Jpſi eni ɔtrahūt eo ꝓpoſito ut cū uoluerint ſe pareñẗ dato libello repudij. ſꝫ hoc eſt cōtra ſubſtantiā matrimonij. xxxij. q. ij. ſolet aliqñ. ⁊. ſ. de cōdi. ap. c. ult. Rñdeo ſi hoc pactū exprimaẗ in ipſo contractu nec inter eos nec inter xpianos eſſet matrimoniū. ſed nō copulanẗ eo pacto. lꝫ poſtea obijciant uxores de facto. eſt ergo matrimoniū inter eos ſed nō ratū. j. de diuor. quāto.

o Quod ſup. impediri. affinitas eni cōtracta inter cōſanguineos uiri ⁊ uxorē ipſius nō tranſit ad ɔſanguineos uxoriſ nec ecōuerſo. unde poſſunt legittie copulari.

p Nō obſtante ɔſuetudine. ergo ɔſuetudo nō excuſat in matrimonio. ſ. de ſpon. du. c. ulti. Ar. ɔtra. ů. de cog. ſpi. c. i. ⁊. c. ſup eo. xxxij. q. iiij. obijciunẗ. Sꝫ cōſuetudo qñqꝫ ꝓpter ſcandalū legittimas pſonas ad cōtrahendū facit illegittimas ⁊ ſic loquunẗ ille decre. ſ. de cog. ſpi. Et. c. obijciunẗ nō cōtradicit. q2 qñ mos ille erat crimē nō erat contrahere cū illis perſonis ſed mō eſt. ſed cōſuetudo qᷓtumlibet longa nō pōt perſonas illegittimas ad cōtrahendū facere legittimas ꝓut hic intelligiẗ nulla cōſuetudo poſſet facere matrimonia inter ɔſanguineos licita. imo qñ plus ſimul eſſent tanto grauius peccāt. j. eo. ñ debet. ſed ecōuerſo bene. ut in. c. ſuper eo. ubicūqꝫ ɔſuetudo rōnabilis eſt ⁊ pōt ſeruari ſine mortali peccato. ⁊ ſine ſcandalo iuri ꝑiudicat exemplū habes. ſ. eo. qꝺ dilectio. ⁊. ſ. de cog. ſpi. ſup eo.

q Quia circa. in quinto. hodie ñ ē ncēe i iſto gradu aliqua indulgentia. j. eo. non debet.

r Apoſtolica. Nō ꝙ ſol⁹ papa poteſt diſpēſare circa gradus cōſanguinitatis ⁊ nō legatus. ſ. de tranſac. c. ult. ⁊. xxxv. q. iij. quedā lex. ⁊. c. ſcripſit. ⁊ ar. cōtra. ſ. eo. qꝺ dilectio ibi ſoluitur.

s Falſa cauſa. Nō ꝙ falſa cā allegata nō uiciat diſpēſationē. ſic ⁊ falſa cā ñ impedit religionē. ſ. de ɔuer. ɔiug. ex pte. ij. ⁊ falſa demōſtratio nō ꝑimit legatuꝫ. C. de fal. cau. adiec. lega. l. ij. ⁊. ff. de cōdi. ⁊ demō. l. falſa demōſtratio. et l. cū tale. §. falſum. inſti. ꝺ le. §. hinc ꝓxima. ⁊. §. lōge. ⁊. ff. de le. i. ſi ſic. §. i. Jtem cā ſiue ꝓbata ſiue uera ſiue falſa cōceſſum ex illa cauſa nō reuocatur. inſtit. qui et quibus ex cau. manumit. nō poſſunt. §. ſemel. Sꝫ cōtra videẗ ꝙ iſti ex tali diſpenſatiōe nō ſunt ſecuri. q2 tacita ueritate ⁊ falſo ſuggeſto diſpenſatio eſt obtēta. unde nō debet ualere. ſ. de reſcrip. ſup lrīs. ⁊ expſſum uideẗ. j. de ſen. ex. cū pro cā ubi de hoc. ſic ⁊ in uoto. ⁊. ſ. de fi. inſtru. qꝺ ſuper. ⁊. ij. q. ij. §. notandū. ar. eſt in hoc ꝙ dicit diſſimulare ꝙ falſa cā nō uiciat diſpenſationē. Jtem habes hꝫ ꝙ proles eſt cauſa diſpenſandi in gradu ꝓhibito. ſic. xxxv. q. viij. c. i. ⁊. ff. de ri. nup. qui in prouincia. nō credo ꝙ ualuiſſet iſta diſpenſatio ſic obtēta. niſi hec decre. poſtea emanaſſet. ⁊ ita ex iſta diſſimulatione ex cauſa que hic ſubijcitur licite poterant ſimul eſſe. alias nō eſſent tuti.

t Tua nos. multū fauoris. ſ. de ɔdi. ap. c. ul. j. qui ma. accu. poſ. uidetur.

u Uel germanis. ⁊ ita nō ē neceſſe incipere a ſtipite ſꝫ ſufficit a fratrib⁹. ſ. de teſti. ſeries. ⁊. c. lꝫ. in pñ. ⁊. xxxv. q. v. c. i. ⁊. j. de diuort. porro. ad fi. ſic ğ pꝫ ꝙ oēs gradus ⁊ pſone ſunt deſignāde. xxxv. q. vi. de parentela. ſ. de teſti. lꝫ.

x Equipollentibus. nō refert an ꝓprio noīe uel per circūlocutionē exꝑſſaꝫ aliqd exꝑmaẗ qꝺ equipolleat ꝓprio nomini. ſ. de teſti. lꝫ. ⁊. ff. ſi cer. pe. certū.

a Non debet. tempoꝝ. xxix. di. ſciendū. iij. diſt. erit aūt. ⁊. xxxij. q. iiij. quis ignoret. ⁊. c. obijciunẗ. ⁊. xxiij. q. viij. occidit. ⁊. ſ. de trāſac. c. ulti. ⁊. j. de

ſenten. excõ. ſuper eo.
b ¶ Mutauit. de pe. di. i. nouit deus. xxij. q. iiij. incommutabilis.
c ¶ In ſecundo ⁊ tertio. Ut melius intelligas hanc litteram. videas quid ſit primũ genus affinitatis quid ſecundum ⁊ tertiũ genus. Primũ ⁊ ſm ⁊ tercium inuenire debes p hanc regulã. Perſona addita perſone per carnis copulam mutat genus ⁊ non gradum genus dico atinẽtie. verbi gratia. Ego ⁊ frater meus ſumus conſanguinei in primo gradu ↄſanguinitatis frater meus ducit vxorem. illa ẽ perſona addita perſone per carnis copulã. illa mutat genus attinẽtie. i. alio genere attinentie attinet mihi ꝙ fratꝛ meꝰ. qꝛ ille eſt mihi ↄſanguineus ⁊ illa eſt affinis. ſed nõ mutat gradũ. qꝛ ſicut frater ẽ mihi ↄſanguineus in primo gradu ſic ⁊ illa mediante fratre meo eſt mihi affinis in pͥmo gradu prime affinitatis: ergo ſi uis habere primum genus affinitatis. adde p carnis copulã alicui de tua conſanguinitate aliquã perſonã ⁊ illa perſona eſt affinis omnibus cõſanguineis viri ſui in primo genere affinitatis ⁊ hoc genus tantũ hodie ꝓhibitionem habet. vnde mortuo viro illius mulieris puto fratre tuo. illa non põt habere aliquẽ de ↄſanguinitate viri ſui. ergo patet ꝙ omnes cõſanguinei ⁊ cõſanguinee vxoris mee ſũt mihi affines in pͥmo genere affinitatis. ſi vis habere ſecundũ genus affinitas. adde perſonã per carnis copulã primo generi h modo vxor fratris mei ẽ mihi in primo genere affinitatis mortuo fratre meo. adde illi aliuȝ virũ. ⁊ ille erit mihi affinis. ⁊ in ſecundo genere affinitatis. ⁊ ille ſm antiqua iura mortua illa poterat acciperẽ aliquã de ↄſanguinitate prioris mariti vſqȝ ad quartũ gradũ. ⁊ de iſto ſecundo genere habes. xxxv. q. iij. de ꝓpinquis ſȝ hodie nõ ꝓhibetur. ut ibi dicitur. Si vis habere tertiũ genus adde perſonã perſone per carnis copulam ſecundo generi. ⁊ ſic habes tertiũ genꝰ. verbi gratia. Seius fuit maritus relicte fratris tui mortua illa relicta maritus eius qui eſt tibi in ſecũdo genere accipit aliã illa eſt tibi in tertio genere. ⁊ illa oliȝ mortuo uiro ſuo nõ poterat copulari alicui de cõſanguinitate tua cũ illa eſſet tibi ⁊ cõſanguineis fratris tui in tertio genere vſqȝ ad ſecundũ gradũ de hoc genere habes. xxxv. q. iij. porro. ⁊ primũ genus ↄtrahitur tantũ ex vna parte. ſecundũ ⁊ tertiũ genus quoqȝ ex vna parte. ⁊ in predictis exemplis quoqȝ ex vtraqȝ parte. ut in vxoribus duorũ fratrũ que ſunt inter ſe in ſecũdo genere ex vtraqȝ parte appoſituȝ altero fratre mortuo. ſi illa copulatur alteri. ille erit in tertio genere vxori alterius fratris. Primũ genus dicitur. qꝛ primo emanat de cõſanguinitate. uel qꝛ vna perſona mediante ↄtrahitur. Secundũ dicitur quia ſecundo loco emanat poſt primũ. vel quia duabus perſonis mediantibus cõtrahitur. Tertiũ. qꝛ in tertio loco uel quia tribus perſonis mediantibus emanant. ſic intellige quod hic dicitur. Sed nũquid publica honeſtas eſt ſublata. videtur ꝙ nõ. quia de ea nihil dixit. Sed cõtra videtur per. c. xxxv. q. iij. porro. vbi ꝓhibetur ſecundum genus. ⁊ preter iſtud impedimentum eſt ibi publica honeſtas ut in vxoribus duorũ fratrũ ſiue cõſobrinorũ. ſed ſecundũ genus remotuȝ eſt ergo illa publica honeſtas. Poteſt dici ꝙ vbi publica honeſtas ſimul incidit in eundẽ caſum cum ſecundo uel tertio genere ut in vxoribus duorũ fratruȝ ſiue conſobrinorum. vno ſublato tollitur ⁊ aliud p hãc ↄſtitutionẽ. quotiens enim viciũ ex vna etiã radice naſcitur cõſequens eſt ut vna lege tollatur. C. de nup. l. ul. in fi. ⁊ ff. de iure iurã. duobus. §. colonꝰ. ⁊ ff. ar. fur. ce. l. ſi colonus ar. ⁊ alia publica honeſtas. ut ſoboles ſuſcepta ex ſecũdis nuptijs nõ copulãda cognationi iuri prioris ſublata eſt ut ſtatiȝ dicit ſequẽs littera. alias vero publica honeſtas adhuc eſt. ſ. de deſpon. impu. ij. pueri.

d ¶ Secundis nuptijs. Hoc ita intellige. Frater meus habet vxoreȝ: eo mortuo relicta eius contrahebat cum ſecundo. ſoboles nata de illis ſecũdis nuptijs nõ poterat olim copulari alicui de cõſanguinitate prioris mariti. ⁊ hoc ꝓpter publice honeſtatis iuſticiã que hodie ſublata ẽ in hoc caſu. in alio caſu adhuc durat ut dixi in ſponſa de futuro. quia in matrimonijs nõ quid liceat ſȝ quid honeſtum eſt cõſideratur. ff. de ri. nup. ſemper. ⁊ ideo frater impeditur ſumere ſponſam fratris propter publicã honeſtatẽ. quia ſcriptũ eſt ſpõſam fratris frater habere nõ poteſt. ſ. de ſpon. ad audientiã. ⁊ ar. ad hoc. ff. de adop. qui in adoptione. Jo. dicit ꝙ publica honeſtas in omnibus eſt ſublata. niſi in ſponſa de futuro. Ego intelligo eſſe tantũ ſublatã in caſibus omnibus qui hic ponuntur ⁊ nõ in alijs.

uel euidẽs utilitas id expoſcit. quoniam ipſe deus ex his que in ueteri teſtamẽto ſtatuerat: nõnulla mutauit[b] in nouo. Cum ergo prohibitiones de coniugio in ſecũdo[c] ⁊ tertio affinitatis genere minime contrahẽdo ⁊ de ſobole ſuſcepta ex ſecundis nuptijs[d] cognationi uiri nõ copulanda prioris ⁊ difficultatem frequenter inducant: ⁊ aliquando periculum pariant animaruȝ: cum ceſſante prohibitione ceſſet effectꝰ ↄſtitutionis ſuper hoc editas ſacri approbatione concilij reuocãtes[e] preſenti conſtitutione decernimus ut ſic contrahẽtes decetero[f] libere copulentur. ¶ Prohibitio quoqȝ copule coniugalis quarum conſanguinitatis ⁊ affinitatis gradum decetero non excedat: quoniam in ulterioribus gradibus iaȝ non poteſt abſqȝ gradu diſpendio huiuſmodi ꝓhibitio generaliter obſeruari. Quaternarius uero numerꝰ bene congruit prohibitioni coniugij corporalis de quo dicit apoſtolus: ꝙ uir nõ habet poteſtatem ſui corporis ſed mulier: neqȝ mulier habet poteſtatem ſui corporis ſed uir: quia quattuor ſũt humores[g] in corpore: qui conſtant ex quattuor elementis. Cuȝ ergo iam uſqȝ ad quartum gradum prohibitio cõiugalis copule ſit reſtricta: eaȝ ita uolumus eſſe perpetuam: non obſtãtibus conſtitutionibus ſuper hoc dudũ editis uel ab alijs uel a nobis ut ſi quis cõtra prohibitionem huiuſmodi preſũpſerit copulari: nulla[h] longinquitate defendatur annorum: cum diuturnitas temporum nõ minuit peccatum ſed auget: tantoqȝ ſunt grauiõra crimina: quanto diutius infelicem[i] animam detinent alligatam.

Grego. ix.

Uir qui a ſtipite quarto[k] gradu ⁊ mulier que ex alio latere diſtat quinto: ſecundum regulam approbataȝ[l] qua dicitur quoto gradu remotior[m] diſtat a ſtipite: ⁊ a quolibet per aliam lineam deſcendentiũ ex eodem licite poſſunt mr̃imonialiter copulari.

De frigidis ⁊ maleficiatis ⁊ impotentia coeundi.

Ex brocardico libro. xx.

e ¶ Reuocantes. Greg. tamen dicit. qui diſſoluit hec genera affinitatis negat verbum dei ineternũ manere. xxxv. q. x. fraternitatis. vltra mediũ. verſus fi. qualiter ergo innocentius diſſoluit hoc intellige ſine cauſa ⁊ ab alio ꝙ a ſucceſſore gre.

f ¶ Decetero libere. Sic ergo videtur: ꝙ matrimoniũ illorũ qui ante cõſtitutionẽ iſtam cõtraxerat in quinto uel in ſexto gradu nõ confirmetur hic. quia cõſtitutiones mr̃imonij nõ trahuntur ad preterita matrimonia. xxxv. q. iij. de inceſtis. ⁊ xxxi. di. ante trienniũ. ⁊ generaliter cõſtitutiões nõ trahuntur ad preterita. niſi hoc ibi dicatur. ſ. de cõſti. c. vlti. Sed pone ꝙ poſt iſtaȝ conſtitutionẽ publicatam ſimul ſteterunt ſcienter. Dico ꝙ hoc ipſo intelliguntur ratuȝ habere matrimoniũ ar. ſ. de cõiug. ſer. ꝓpoſuit. ⁊ ſ. de ſpõ. impu. litteras. acceſſit. ⁊ ff. de ri. nup. ſi quis in ſenatorio quia ⁊ ſi primus cõſenſus nullus fuit: poſtea poteſt cõfirmari. i aut. de nup. §. ſi vero ab initio. colla. iiij. Sed videtur ꝙ verba neceſſaria ſint. ſ. de ſpõ. im. ⁊ xxix. q. ij. ſi quis ingenuus. ⁊ nouus conſenſus requiritur. ſ. de eo qui dux. in ma. c. veniẽs. niſi expreſſe cõſentiant antiquus cõſenſus videtur perdurare qui nullus fuit. ff. de preca. ſed ſi manẽte. ff. de arbi. ſi cũ dies. in princi. ⁊ l. labeo. §. pe. ff. de ver. obli. l. i. §. cum adijcit. Jo. dicit ꝙ pro matrimonio ſtandum eſt ex quo ex certa ſcientia poſt publicatã conſtitutionẽ ſimul ſteterunt ipſo enim facto matrimoniũ innuitur ſalteȝ ꝓſumptũ. h.
g ¶ Humores de quibus habes. ſ. de cele. miſ. in quadam. in fi.
h ¶ Nulla longinquitate. ⁊ ita nulla preſcriptio currit cõtra matrimoniũ. ſicut olim currebat. ſic ⁊ cõtra votũ nulla currit preſcriptõ xxxiij. q. v. ꝙ deo pari. ⁊ ſ. de regu. ſicut nobis. in fi.
i ¶ Infelicẽ. ſic. ſ. de ↄſue. c. vl. ⁊ c. quanto. ⁊ j. de ſimo. nõ ſatis. ⁊ c. ſe.
k ¶ Uir qui. quarto idẽ eſſet ſi tertio uel ſecundo ſm regulã ſequẽtem. quia nihil attinet ei qui eſt ex alia linea in quinto. licet magis appropinquet communi parenti.
l ¶ Approbatã. Nota ꝙ regula a magiſtris tradita approbatur h a iure. ⁊ ſic pro iure ſeruabimus regulã iſtã. ar. ſ. c. ꝙ dilectio.
m ¶ Remotior. Si uis ſcire in quo gradu alique due perſone diuerſarũ linearũ ſibi attineant. recurre ad cõmunem ſtipitẽ ſiue parentem a quo deſcenderunt ⁊ deſcende equaliter cõputãdo p ambas lineas quouſqȝ alter illarum primo occurrat. ⁊ ſi ambo ſimul occurrant. erunt in eodẽ gradu primo ſecundo tertio uel quarto. ⁊ iſte perſone que equaliter deſcendũt non dicuntur diſtare gradu. ſed potius ſunt in gradu equali deſcendenti a cõmuni ſtipite equaliter ⁊ ſi ſũt infra quartũ gradũ non poſſunt matrimonialiter coniungi. Sed ſi vna prima occurrit ꝙ altera. deſcende per lineam alterius vſqȝ ad illaȝ. ⁊ ſemper poſt illũ gradum in quo occurrit prima perſona additur gradus pro numero perſonarũ ⁊ ſic habebis quoto gradu vna diſtat ab altera. ⁊ iſte perſone non dicuntur eſſe in gradu. ſed diſtant gradu. ſicut iſte perſone de quibus hic dicitur. cum vna diſtet quarto gradu ⁊ alia quinto a cõmune parente qđ planuȝ eſt videre. ⁊ quoto gradu remotior perſona diſtat a cõmuni parente toto diſtat a quolibet alio deſcendente per aliam lineaȝ. verbi gratia. Cõmunis parens iſtorum fuit patruus. eius filij fuerunt martinꝰ ⁊ berta. qui ſunt in primo gradu. de martino deſcendit ioannes. de berta ex alia parte natus fuit robertus qui ioannes ⁊ robertus ſũt in ſecundo gradu equaliter deſcendentes a petro. de ioanne natus eſt ſtephanus. de roberto eſt albertus natus. qui ſunt in tertio gradu ⁊ equaliter deſcẽdunt a petro tertio gradu. ſ. de ſtephano natus ẽ vir iſte. de quo hic queritur. de alberto natus eſt ticius qui eſt in quarto gradu cum viro iſto equaliter diſtantes a petro. Primo loco oc

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

currit tibi vir iſte. qui quarto gradu diſtat a petro. ⁊ ſic eſt vltima ꝑ ſona in ꝯſanguinitate petri ex vna linea ⁊ ticius ex alia linea. de ticio nata eſt hec mulier de qua hic queritur. ⁊ diſtat quinto gradu a petro ⁊ ſic exiuit iā ꝯſanguinitatē petri. ꝗ eodē gradu diſtat a quolibꝫ alio deſcēdenti per aliā lineā. ⁊ ſic diſtat quinto gradu a martino ioāne ſtephāo. ⁊ ab iſto viro vꝫ filio ſtephani. ideoqꝫ recte pōt illū hr̄e in virū ⁊ quēlibet deſcēdētē a petro ꝑ aliaꝫ lineā poſſꝫ accipe cū oēs ille ꝑſone huic ſint in q̄nto gradu: ꝗ in arbore melius a videtur.

a Accepiſti iudiciū. ſ. ꝙ vterqꝫ iurꝫ ſeptia manu ꝓpinquoꝝ. xxxiij. q. i. c. ij.

b Diiudiceris. nō ꝯtrij opis euidentia mēdaciū ꝯuinci. ꝟ. de pſūp. lr̄as. ar. ꝟ. de ma. ⁊ ob. legebatur. ⁊ xxij. q. v caue te.

c Reparare. nō ꝙ ſnia ꝯ matrimoniū lata nō trāſit in rem iudicatā cū appareat ex poſtfcō eccleſiam fuiſſe deceptaꝫ ſic. ꝟ. d re iud. lator cōſanguinei. et. j. e. fratnitatis. q̄re priora etiā mr̄imonia reſtauranꝰ etiā muliere ꝯdicēte ſi fraudis fuerit ꝯſcia. ff. de adult. ſi. vxor. §. iudex. ⁊ §. vl. vbi dixit ala. Si vō ꝯſcia fraudis nō fuerit poterit repellere eū ſi voluerit ꝑtextu adulterij. ar. xxxij. q. i de hīdicto. ⁊ q. vi. nihil. ſꝫ nō credo ꝙ hoc obſtet qn mr̄imonia ꝑora debeāt reſtaurari. j. eo. laudabilē. ⁊ c. fratnitatis. Itē ar. ꝯ. xxxiij q. i. ſi ꝑ ſortiarias. ſꝫ ibi ſepanꝰ ꝓpt maleficiū nō ꝓpter frigiditatē.

d Miſſuꝫ. ſi. ꝟ. de regu. c. ij. ⁊ expone miſſū. i. vicariū qui fungiꝰ vice epi. ꝟ. d inſti. c. iij.

Accepiſti mulierem: ⁊ per aliquod tempꝰ habuiſti: per menſē aut per tres: aut per annū ⁊ nunc primuꝫ dixiſti te eſſe frigide nature: ita ut non potuiſſes coire cum illa nec cū aliqua alia: ſi illa que uxor tua eſſe debuit eadem affirmat que tu dicis: ⁊ probari poteſt per ueruꝫ iudicium[a] ita eſſe ut dicitis: ſeparari poteſtis. ea tamen ratione. ut ſi tu poſt aliaꝫ acceperis: reuſ periurij diiudiceris[b] ⁊ iterum poſt peractam penitētiam priora cōnubia reparare[c] debebis Illa autem ſi prior poſt annum aut dimidium ad epiſcopum aut eius miſſum[d] proclamauerit dicens: ꝙ non cognouiſſes eā: tu aūt ꝯtrariū affirmas[e] tibi credendum eſt: eo ꝙ caput[f] es mulieris: quia ſi ꝓclamare uoluit: cur tādiu tacuit[g]: cito enī ⁊ ī paruo tpe ſcire potuit ſi ſecū coire potuiſſes. ſi aūt ſtatim in ipſa nouitate poſt mēſem aut duos ad epiſcopū aut eius miſſuꝫ proclamauerit dicens: uolo eſſe mater uolo filios procreare: ⁊ ideo marituꝫ accepi: ſed uir quem accepi frigide nature eſt ⁊ non poteſt illa facere propter que illū accepi: ſi probari[h] poteſt per rectum iudicium ſeparari poteſtis: ⁊ illa ſi uult nubat in dn̄o.

Lexā. iij. ambieñ. epō.

Quod ſedē: ⁊ infra. Sicut puer qui non poteſt reddere debitum non eſt aptus[i] coniugio. ſic qui impotentes[k] ſunt minime apti ad contrahenda matrimonia reputantur. Idem.

Ex litteris tuis accepimus: ꝙ quidam ſexdecim annoꝝ quandam annoꝝ tredecim duxit uxorem: qui cum debitum redderꝰ non poſſet: mulier tam grauem infirmitatem contraxit[l]: ut oīno uiro ſit facta inutilis: ⁊ inſtrumentū eiꝰ impeditum: ita ꝙ uir ei cōmiſceri nō pōt. Reſpōdemus igitur: ꝙ ſi uiciū illud mulier a natura[m] cōtraxit nec ope medicoꝝ[n] poterit adiuuari: uiro aliam accipiendi liberā tribuas facultatem.

Lucius tertius.

Conſultationi tue qua nos cōſuluiſti: utrum femine clauſe ipotentes cōmiſceri maribus matrimonium poſſunt contrahere: ⁊ ſi contraxerint: an debeat reſcindi. reſpondemus: ꝙ licet incredibile[o] uideatur ꝙ aliquis cum talibus ꝯtrahat matrimoniū. ro. tamē ec. cōſueuit in conſimilibus iudicare[p] ut quas tanquā uxores habere nō poſſūt habeāt ut ſorores.

Celeſt. tertius.

Laudabilem: ⁊ infra. Requiſiſti quātum tempus idulgēdum ſit naturaliter frigidis ad experientiā copule nuptialis: ⁊ ifra. Nos uero in p̄ńti ꝯſultatiōe ſentimus: ut a tpe celebrati[q] coniugij: ſi frigiditas[r] prius[s] probari nō poſſet cohabitēt per trienniū: quo elapſo ſi nec tunc cohabitare uoluerint ⁊ iuxta decre. gre.[t] mulier per iuſtū[u] iudiciū de uiro ꝓbare potuerit: ꝙ cū ea coire non poſſit: accipiat aliū ſi aūt ille aliā acceperit: ſeparenꝰ[x] quod ſi ambo[y] ꝯſentiant ſimul eſſe uir eam ⁊ ſi non ut uxorem ſaltem habeat ut ſororē. Si aūt ꝙ nūquā ſe inuicē cognouerint: ambo fatentur: ſeptima[z] manu ꝓpinquoꝝ uel uicinoꝝ bone fame ſi propiqui defuerint: tactis ſacroſanctis euangelijs uterqꝫ[⁊] iureiurādo dicat. ꝙ nūquā per carnis copulā una caro effecti fuiſſent. ⁊ tunc uidetur: ꝙ mulier ualeat ad ſecūdas nuptias cōuolare. Uerum ſi ille aliaꝫ duxerit tūc hi[ꝯ] qui iurauerant: rei piurij teneanꝰ ⁊ pacta penitentia cogāꝰ ad cōnubia priora redire[ꝫ].

e Affirmas. ꝙ eam cognouiſti.

f Caput. ꝟ. de ſpon. impu. ꝯtinebaꝰ. xxxiij. q. i. ſi quis acceperit. ⁊ hoc intellige niſi ipſa velit ſe ꝓbare virginē per aſpectū corporis. ꝟ de ꝓba. propoſuiſti. ⁊ c. cām matrimonij.

g Tacuit. ꝗ vꝰ ꝙ poſt annū ⁊ dimidiū reclamare nō poterit. Sꝫ ꝯ vꝰ. C. de repu. in cāis. vbi dꝰ ꝙ vſqꝫ ad duos annos poterit reclamare. imo vſqꝫ ad trienniū. in auꝰ. de nup. §. ꝑ occaſionē. col. iiij. ⁊ j. e. laudabilē. qđ dicꝰ in iſtis duabꝰ vlt. ꝯcor. tenēdū eſt ⁊ nō tenet quod hic dicꝰ de anno ⁊ dimidio. ⁊ eſt ar. ad preſcriptionē. ſi quis taceat vſqꝫ ad cōpletā preſcriptōnē. q: geſta taciturnitate firmauit C. de his qui a nō do. ma. l. vlti.

h Probari. h' iō dicit q: nō eſt ſtandū coꝝ ꝯfeſſioni ꝯ mr̄imoniū ⁊ ſi vterqꝫ cōfiteaꝰ nō vꝰ credendū ne in fraudē h' diceretꝰ. ꝟ. de eo qui cog. ꝯſang. vxo. ſue. ſup eo. niſi qđ aſſerūt ꝓbauerint ſeptia manu ꝓpinquoꝝ. xxxiij. q. i. c. ij. ſꝫ pro matrimonio bene credīꝰ eis. ꝟ de clā. deſpō. c. ij. ⁊ qđ dꝰ nō credīꝰ eis ꝯ matrimoniū. verū eſt quātū ad h' ut ꝯhendi facultatē acquirāt. ſed ſi vellent in ꝯtinentia manere credīꝰ eis. xxxiij. q. v. ꝙ deo pari.

i Quod ſedē. aptus. ꝟ. de deſpō. impu. a nobis. ⁊ ar. eo. ti. puberes. vbi de hoc.

k Impotētes. hac rōe vꝰ ꝙ ſenes qui naturali calore defecerāt ꝯhere ñ poſſunt. ſꝫ ꝯriū eſt vex. C. de nup. ſancimꝰ. xxvij. q. i. nuptiaꝝ. q: in ſenibus dꝰ eſſe legibꝰ obſequiū ⁊ hūanitatis ſolatiū ut ibi. ⁊. xxxi. q. i. aperiāt. qđ ſi dormierit. ſꝫ hoc nō loquiꝰ de tali ipotentia. ſꝫ de eo qui ſecuſ eſt ⁊ qui perpetuo impotens eſt: ſed ſenes aliq̄ aliquo beneficio mouentur.

l Ex lr̄is. ꝯxit. i. ꝯxiſſe apparuit. vel in veritate ꝯxit ex eo ꝙ ꝯ naturā vi ei forſan itulit. q: arta fuit. vn̄ nullo mō ſibi potuit ꝯmiſceri vn̄ magis inhabilis reddita fuit ⁊ ſic nō fuit matrimoniū. j. e. fraternitatis. ſi enī nō loq̄reꝰ de ipedimēto ꝑcedēte matrimoniū ſtare nō poſſet. qđ dꝰ in ſi. xxxij. q. i. dixit. ⁊ q. v. ſi vxorē. ⁊. ꝟ. de ꝯiug. lepro. c. i. ⁊ ij.

m A nā. q: erat arta ut dixi.

n Medicoꝝ. j. e. fratnitatiſ ⁊ ita nō fuit mr̄imoniū. ⁊ intellige qđ dicit nō poterit adiuuari ope medicoꝝ ſine piculo corpali alias nō deberēt ſepari. imo modicā violentiā dꝫ ſuſtinere. ut ar. j. e. fraternitatis. ⁊ ſi talis nō fuit ñ habuit ꝓpoſitū reddendi matrimonij debitū exacta uel exigēdi ⁊ ſic nullū matrimoniū. xxxij. q. ij. ſolet. ⁊ c. aliqñ. et ꝟ. de ꝯdi. ap. c. vl. ⁊ ſm leges eſſet in cā redibitionis. ff. de edi. edic. queriꝰ. §. mulierꝫ. Ar. cōtra. j. c. ꝓxi.

o Conſultatiōi. incredibile. q: ꝯditionē corpis ſui ſciēs nō ꝯheret de leui. ala.

p Judicare. ꝗ ⁊ nos ſic iudicare debemꝰ. ꝟ. de re iudi. in cāis. C. de le. ⁊ cōſti. princ. l. vlti. qđ verū eſt ubi ipſa ſic ꝑcepit iudicandū. ar. xi. q. iij. nolite. alias hr̄ ꝑmittiꝰ aliter fieri. xi. di. quis neſciat. ſꝫ h' nō ꝑcepit eius ꝯſuetudinē eē ſeruandā ſꝫ potius ꝯſiliū eſt tn̄ intellige qđ hic dꝰ ſm illā decre. j. e. fraternitatis. ut di xi. ꝟ. c. ꝓxi.

q Laudabilē. celebrati. ⁊ a tpe cohabitationis. nec ſufficit cohabitare. niſi dent operā carnali opi. xxxiij. q. i. requiſiſti.

r Frigiditas. quod hic dicitur de frigido ⁊ idē intelligo de maleficiato ut uſqꝫ ad trienniū expectet maxime quia magis ſperandū eſt ꝙ impedimentū remoueri poſſit: qđ nō ꝓceſſit a naturalibꝰ. lau.

s Prius probari. Ar. ꝙ ſi prius probari poſſit impedimētū: nō expectabūt per trienniū. j. eo. c. ꝓxi. Si vero manifeſte nō conſtet tunc cohabitent ſimul per trienniū continuū in quo debent dare operā carnali operi. ut hic. ⁊ ar. j. e. c. vlti. in auꝰ. de nup. §. per occaſionē. col. iiij.

t Gregorij. xxxiij. q. i. ꝙ autem.

u Juſtum iudiciū. i. per teſtes uel aſpectum corporis. arg. ꝟ. de proba. ꝓpoſuiſti. ⁊. j. eo. c. vlti.

x Separentur. propter naturalē frigiditatē. ſecus ſi propter maleficiū. xxxiij. q. i. ſi per ſortiarias.

y Quod ſi ambo uel ſolūmodo mulier. ille enī qui ſcienter cōtraxit nō videtur ꝙ poſſit cōtradicere. arg. ꝟ. de eo qui dux. in ma. c. i. ff. de le. con. l. ij. Uel dicas ⁊ verius. q: neceſſe eſt ut ambo cōſentiant. ſufficit ꝙ ita ſcriptuꝫ eſt: ⁊ ſi per ꝙ durū eſt. ff. qui. ⁊ a quibꝰ. manu. li. l. ꝓſpexit. ⁊. vi. q. iij. ſcriptū eſt. q: cū nullū ſit matrimoniū nō teneꝰ alter alteri.

z Septima manu. ſi. j. eo. c. vlti. ⁊. xxxiij. q. i. requiſiſti.

⁊ Uterqꝫ iureiurando. vterqꝫ vir ⁊ mulier iurare debēt ꝙ fide bona dederunt operā copule carnali per trienniū. nec vna caro effici potuerunt. ꝓpinqui iurabunt ꝙ credunt eos verū iuraſſe. ar. j. de pur. ca. quotiens.

ꝯ Hi qui. ſ. vir ⁊ vxor ⁊ nō alij cōpurgatores. ſi bona fide iurauerūt.

ꝫ Redire. cum ꝓpter frigiditatē ſeparanꝰ. ſecus ſi propter maleficiū. xxxiij. q. i. ſi per ſortiarias. vbi de hoc.

Innocentius .iij. altiſiodor. epiſcopo.

Fraternitatiſ tue litteras receꝑimus continenteſ: q̧ .o. mulier cuidam uiro matrimonialiter nupſit. cuȝ quo per multos annos morata non potuit carnalit̄ ab ipſo cognoſci. Licet aũt ꝑ archipreſbyterum tuum ſuper hoc fuiſſes edoctus: tu tamen uolens habere certitudinem pleniorē: quaſdam matronas[a] ſue parrochie prouidas ⁊ honeſtas ad tuam preſentiam euocaſti. diſtricte[b] illi iniũgens ſub periculo animarum: ut mulierē ipſā prudenter inſpicerent ⁊ perquirerent diligenter: utrum idonea eſſ ad uiriles amplexus. que tandem in fide ſua tibi aſſeruere conſtanter q̧ eadem nũquam poterat[c] eſſe mater aut coniunx: tanquam cui naturale deerat[d] inſtrumentuȝ. unde inter ipſam ⁊ uirum diuortium celebraſti: mulierem inducens: ut ad religionem aliquam ſe transferret perpetuam continentiaȝ ſeruatura ⁊ uiro licentiam tribuiſti ut uxorē duceret: quia pater fieri cupiebat. Contingit autē poſtea: q̧ mulier inuenit[e] qui feras huiuſmodi reſerauit: ⁊ abijciens continētiam quā promiſit: gu. lator preſentium ſup nupſit. Quãuis igitur ſemiplene nobis expreſſeris quomodo dicta mulier ſe ꝓmiſerit ꝯtinētiā ſeruaturā: utrum uidelicet ſimplici uerbo an uoto ſolēni: utruȝ ue ad religionem tranſierit ut ꝓmiſit: an contra ꝓmiſſionem ſuā in domo remanſerit ⁊ qualiter feras illas fecerit reſerari utrum uidelicet artificio medici an concubitu uiri ſeu alio quolibet modo. Nos tamē ꝑſpicaciter attendentes: q̧ impedimētũ illud non erat perpetuũ q̧ preter diuinũ miraculũ[f] per op⁹ humanũ abſq̧ corporali[g] periculo potuit remoueri: ſniam diuortij per errorem[h] licȝ ꝓbabilē nouimus eſſe prolatā: cuȝ pateat ex poſtfacto: q̧ ipſa cognoſcibilis erat[i] illi: cuius ſimili[k] cōmiſceť: ⁊ ideo inter ipſam ⁊ primum uirũ dicim⁹ mrĩmonium extitiſſe. quaꝛ inter eā ⁊ prefatũ gu. mrĩmoniũ nō eē cēſem⁹ eoſq̧ precipim⁹ ab inuicē ſeparari. ⁊ ſi predicta mulier ad religionē tranſiuit ſicut aſſerit ꝓmiſiſſe: primus uir qui nō cognouit eādē: cuȝ ea remaneat[l] cum qua poſtmodũ eccleſie auctoritate ꝯtraxit alioqui[m] ea dimiſſa dȝ ad illā r̄dire: cũ qua prio ꝯtraxit. niſi ſe uoto[n] mulier illa ꝯſtrinxerit ad ꝯtinentiā obſeruādā: ut itelligať per hoc cũ prefato gu. fornicata fuiſſe: uel niſi ſe fornicario[o] modo alij uiro miſcuerit: ut prim⁹ uir pretextu fornicationis eius uelit cōſortium declinare. nā ſi tātũ ſimplici uerbo ſe promiſit cōtinētiam ſeruaturā: ⁊ poſtea in conſpectu eccleſie nupſit memorato gu. quamdiu articulus iſte dubitabilis erat: preſumi[p] non debet q̧ fornicaretur cum illo: ſed āmodo[q] non debet cum illo aliquatenus remanere. Per hec autem queſtionem illam noueris eſſe ſolutam[r] qua queritur utrum ea que adeo arcta eſt: ut nulli poſſit carnaliter commiſceri: niſi per inciſionē aut alio ſibi modo uiolentia inferatur: non ſolũmodo leuis: ſed forte tam grauis ut ex ea mortis periculum timeatur ad matrimoniũ ꝯtrahendũ debet idonea[s] ꝓhiberi. Similiter[t] illa que uiro cui nupſerat adeo arcta eſt. ut nũquā ab eo ualeat deflorari: ſi ab eo ſit per iudiciũ eccleſie ſeparata nubat alteri cui arcta nō ſit: ⁊ per frequētē uſum ſecũdi reddať etiā apta primo: utrum ad eum redire debeat[u] cũ quo pri⁹ fedus inierat coniugale. de talib⁹[x] autē nō[y] eſt facile iudicādũ cũ finale iudiciũ pendeat ex futuro[z].

Honorius tertius.

a ❡ Fraternitatis. matronas. talibus credendũ eſt ſi honeſte ſint ⁊ perite in arte illa. ff. de ven. inſpi. l. i. in prin. ⁊ .s̄. de ꝓba. propoſuiſti. ⁊ c. cauſam ⁊ .j. c. proxi. oculos enī obſtetricũ cum in talibus ſepe fallitur. xxvij. q. i. nec aliqua. ⁊ in hoc caſu nō requiri... iuramentũ propinquoꝝ ſicut in frigiditate ut .s̄. c. proxi.

b ❡ Diſtricte. per iuramentũ hoc nō eſt remittenduȝ iuramentũ iſtis teſtibus ne aliqd in fraudeȝ matrimonij dicerent. .s̄. de eo qui cogno. conſang. vx. ſu. ſup eo. ⁊ .j. c. pxi.

c ❡ Poterat eſſe. Sed qualit̄ hoc potuit probari cuȝ ſit negatiua. ſic potuit probari. dicendo q̧ hec mulier caret mēbro apto ad copulā carnalem qualiter negatiua probatur. .s̄. de elec. bone dictũ eſt.

d ❡ Deerat. Nota q̧ nō diciť eſſe qđ inutile eſt. .s̄. ꝺ trāſla. inter corporalia. ⁊ ff. qđ cui⁹ q̧ vniver. l. i. §. ⁊ quideȝ. nec dicitur habere actionem qui habet inutilē. ff. de dolo nam his. ⁊ .s̄. de reſti. ſpo. olim nobis. arg. .s̄. de ſolu. c. pe.

e ❡ Inuenit. nō dicit q̧ ꝑ medicũ uel aliũ.

f ❡ Diuinũ miraculum. ar. q̧ nullũ maleficium eſt perpetuum. cũ poſſit remoueri ꝑter diuinũ miraculuȝ ſaltem per illum qui ipſuȝ induxit. quia quicquid ligatur: diſſolubile eſt in auť. de nupt. §. nuptias colla. iiij. ⁊ ſm hoc nō tenet illud. c. ſi per ſortiarias. xxxiij. q. i. ut quidaȝ dicunt. Poteſt dici q̧ aliud eſt cuȝ allegatur impotentia ex parte mulieriſ ut hic. aliud vbi ex parte viri allegatur maleficiũ ut in. c. ſi per ſortiarias. ⁊ .j. eo. c. pxi. ⁊ hic allegata fuit falſa cauſa ut poſtea apparuit. vnde poſtea debet reſtitui viro. ar. .s̄. de re iudi. lator. ⁊ c. ꝯſanguinei. ad hanc cauſaȝ refertur hec ratio attendentes q̧ impedimentũ. ⁊c̄. vel poteſt dici q̧ maleficiũ eſt perpetuuȝ ex quo eniȝ mulier cohabitauit viro per trienniũ ⁊ dederunt operam copule carnali. nec potuerunt cōmiſceri preſumiť perpetuũ impedimentũ ⁊ poſſũt ſepari ⁊ alteri nubere. ut in. c. ꝑ ſortiarias. q2 pōt aliquiſ maleficiat⁹ eē cuȝ vna ⁊ nō cũ alia. ⁊ h̄ intelligo de maleficio qđ p̄ceſſit matrimoniũ. nā poſt mrĩmoniũ ꝯtũ ſi ſupueniat ipedimentuȝ n̄ debēt ſepari. xxxij. q. vij. hi ꝗ ſani. ⁊ q. v. ſi vxorē. Si vo poſt ſepatōȝ eā ꝯgnoſceret mrĩmoniũ dȝ reintegrari ut hic pȝ. q2 impedimentũ nō erat perpetuum.

g ❡ Corpali piculo. vbi vo graue piculũ timereť nō eſt mrĩmoniũ. ſȝ vbi leui periculo pōt remoueri dȝ illud pati. .j. e. c. §. per hoc a ꝯrio ſenſu.

h ❡ Per errorē. ꝓpť quē excuſať iudex. .j. de ſen. ex. ſacro. ⁊ intellige q̧ error iſte inuenit i aſpectu corpis in q° mrĩone decepte fuerũt. q2 man⁹ ⁊ ocul⁹ obſtetricũ ſepe falliť. .s̄. de ꝓ. cāȝ mrĩmonij. ⁊ xxvij. q. i. nec aliq̄. ⁊ ſic pȝ q̧ ſnia ꝑ errorē lata a q̄ nō ē appellatũ reuocať ſi error ꝓbabilis poſtea detegať. .j. ꝺ pur. vul. ſignificātib⁹. ⁊ ff. de cōdi. ſine cā. l. ij. Itē habes hic q̧ ſnia ꝑ errorē lata ꝯtra matrimoniũ nō tranſit in rē iudicatā quominus poſſit reuocari qñcũq̧ apparuerit eccleſiaȝ deceptā fuiſſe ut hic patet. ⁊ .s̄. de re iud. lator. ⁊ c. ꝯſanguinei. ⁊ .j. eo. c. proxi. ⁊ .s̄. eo. c. i. ⁊ c. proxi.

i ❡ Erat illi. ſcilicet primo viro a quo fuerat ſeparata.

k ❡ Simili. ſic. xxxiij. q. i. requiſiſti. ⁊ innuiť h̄ ex eo qđ in fine huius. c. diciť: q̧ ſic prior vir nō poſſit eā cognoſcere ſine graui piculo q̧ nō ſit reddēdo ꝑmo viro. ſȝ ex poſtfacto per cōſuetudinē ſecũdi viri reddita ſit apta priori qđ bene poteſt cōcedi. quia nō fuit matrimoniũ inter eos ut dixerũt vin. io. ⁊ t.

l ❡ Remaneat. q2 ſi ingreſſa fuit ⁊ profeſſa ſtatim ſolutũ fuit matrimoniuȝ ſi qđ fuit inter eos. .s̄. de ꝯuer. cōiug. ex publico. ſecus ſi ingreſſa fuit cā ꝓbatōnis. q2 ſi iſta tunc ad ſeculũ rediret ꝯpelliť redire ad virũ priorē.

m ❡ Alioquin. i. ſi nō tranſiuit cum effectu.

n ❡ Se voto ſolenni. ſ. ⁊ tunc debet cōpelli votũ ſeruare. et per hoc intelligitur fornicata cum ſecundo. cum ipſa cōtrahere non potuit poſt votum ſolenne.

o ❡ Fornicario. q2 ſi legittie ꝯtraxiſſȝ cũ altero illud ei obijci n̄ poſſet nec ꝑtextu talis fornicationis poſſet r̄pelli a viro. ar. .j. ꝺ diuor. gaudem⁹. imo vr̄ q̧ nullā fornicatōȝ ei obijcere poſſet. nullā eniȝ iniuriā fec̄ nec intēdebat faceř viro. q2 fornicata fuit tanq̄ ſoluta. xv. q. i. illud ff. locati. ſi ignorās quis. nā adulteriuȝ nō cōmittiť ſine dolo. xxxiij. q. ij. in lectũ. ff. de adul. l. pe. Itē ſi aliqui ſint ſeparati per ſententiam eccleſie: ⁊ poſt alter eorũ forniceť minorē iniuriaȝ cōmittit ⁊ minus peccat. xxxij. q. vij. quēadmodũ. Preterea per primā fornicationē non fuit apta viro ſuo. ſed forte nec per multas alias. ergo illaȝ ſolam poteſt ei opponere cum reddita fuerit apta ꝑmo viro que poſtea ſecuta ē: qui tunc primum lediť ius matrimonij. argu. .s̄. de dona. apoſtolice. Poteſt dici: q̧ ſicut ex futuro euentu apparet retro fuiſſe matrimonium ut dicitur in fine. ſic ex futuro euentu apparet retro fuiſſe factam iniuriam priori viro. ff. de capt. ⁊ poſt li. re. in bello. §. i. ⁊ ff. ad macedo. l. i. §. i. Sed quid ſi poſt ꝑmum coituȝ cum ſecundo prior petit eam? Dico: q̧ eſt ei reddenda. ⁊ ſi non inuenerit eā aptam eſt reſtituēda ſecũdo. ⁊ ſic etiā poſt ſecũdũ uel tertiũ coitũ ſcđi ⁊ ſic in īfinitũ ut dixit io. Tā. dixit q̧ vſq̧ ad tertiā vicē tantũ ⁊ nō vltra dȝ reſtitui ꝑmo. imo remanere dȝ cũ ſecũdo. quoniā due tantũ ſnie poſt primā ſunt ferende. q2 tertio appellare nō licet. ij. q. vi. ſi quis in quacũq̧. ⁊ .s̄. de ap. ſua nobis.

p ❡ Preſumi. ſi. xxxiij. q. ij. per bellicā. ⁊ .j. de diuor. gaudemus.

q ❡ Ammodo. ſ. veritate reuelata q̧ fuerat vxor primi.

r ❡ Solutā. Arg. a cōtrario ſenſu ſumpto ex illo verbo. .s̄. eo. c. i. ibi abſq̧ corporali periculo. ⁊c̄. ⁊ eſt ar. validũ a ꝯtrario ſenſu. .s̄. ꝺ hiſ que ſi. a prela. cũ apoſtolica. in fi. ⁊ .s̄. de regu. cum virum.

s ❡ Idonea prohiberi. ⁊ certe non.

t ❡ Similiter reſume. per hoc noueris queſtionem illam eſſe ſolutam qua queritur. vtrum illa que viro cui. ⁊c̄.

u ❡ Debeat. quaſi dicat nō debet. hoc intellige tamē ſm diſtinctionē ꝑmiſſam: an ſit graue periculũ ſi reddatur apta uel non. Vin.

x ❡ De talibus. ſimile. .s̄. de in integ. reſti. cum veniſſent.

y ❡ Nō eſt facile. quia neſcitur an ſit apta viro primo. ⁊ hoc aliquo iure perpendi non poteſt ſed potius per experientiam facti. ſimile .s̄. de dona. apoſtolice. cum ſuis cōcordantijs.

z ❡ Ex futuro. ſic. ff. de re. du. quedā. et. ff. ſi cer. pe. ꝓinde. ⁊ ff. qui

po. in pig. ha. ⁊ potior. ff. ad mace. l. i. §. i. nec intellige ꝙ matrimonũ retro trahat. ſed hoc iõ dicit. q2 in dubio eſt an ſit matrimoniũ cũ primo. nec intelligas ꝙ tunc primo incipiat eſſe apta ſibi ſ3 tunc primo declarat̃ fuiſſe matrimoniũ. ſi. ff. de ſer. vẽ. ſicuti. §. ſ3 ſi querit̃. ⁊ ff. de acqui. re. do. adeo. §. cũ quis. in fi. ⁊ xxxiij. q. i. requiſiſti ff. qui teſta. fa. poſ. l. heredes palã. §. i.

⁊ oculus obſtetricu3. xxvij. q. i. nec aliqua ideo iuramenta ꝓpinquorũ requirunt̃. omnis eni cautela que adhiberi põt in talibus eſt adhibẽda ꝓpter periculũ anime. ⁊ ideo circa maiora cauti⁹ eſt agendũ. ar. vij. q. ij. c. vl. ⁊ xlij. di. quieſcamus. ⁊ ff. ad carb. l. i. §. ij. ⁊ lxi. di. miramur. tamẽ ſi alterũ omitteretur nihilomin⁹ valeret ſnia. ut. c. requiſiſti. ⁊ c. ꝓpoſuiſti. ⁊ c. cã3 mr̃imonij.

a Liber. Littere. ad huc integra. ⁊ intellige ꝙ viripotens erat hec que virum pati poterat l3 eſſet vgo dicit̃ viripotẽs. ff. de verb. ſig. mulieris. in prin.

b Cognoſcendi alias. ⁊ ita allegabat iſte maleficiũ ꝙtu3 ad iſtã ⁊ nõ quantũ ad alias ⁊ nõ frigiditatẽ. q2 ſi quis eſt frigid⁹ quo ad vnã quo ad omẽs eſt frigidus cum impedimentũ a natura ꝓcedat. ar. ſ. e. ex litteris. ſecus in maleficiato ut dicũ eſt. ſ. c. ꝓxi. vnde poſtꝙ cõfiterit de maleficiato poſt trienniu3 debẽt ſeparari ⁊ ad alia vota trãſire. xxxiij. q. i. ſi per ſortiarias. ſecus in frigido. ut. ſ. eo. c. i. ⁊ c. laudabilẽ. ⁊ xxxiij. q. i. requiſiſti.

c In fraudẽ. cõfeſſioni coniugũ ꝯtra matrimoniũ nõ eſt credendũ ꝓpt̃ colluſionẽ qua3 multi facerẽt. ſ. de eo qui cogno. cõſang. vxo. ſue. ſuper eo.

d Fide dignis. ſ. eo. c. ꝓximo. vbi de hoc.

e De cõmiſſis. q2 infirmitas corporalis frequenter ꝓuenit ex peccato. ⁊ ſic cauſa ceſſante forte ceſſabit effectus. j. de pe. ⁊ re. cũ infirmitas.

f Inſtitutor. ſi. xxxi. di. deinde opponit̃. ⁊ ar. ſ. ti. ꝓxi. ð infidelibuſ. ⁊ xxxij q. ij. §. his ita. Et ꝗdã dicũt ꝙ his verbis fuit inſtitutum matrimoniũ. h nũc os ex oſſibus meis ⁊c. ſ3 illa vba ꝓlata ſunt ab adã. ut. ſ. ð biga. debitũ. vñ videt̃ verius ꝙ ꝑ illa vba. creſcite ⁊ multiplicamini. ab ipſo domino prolata.

Littere ueſtre nobis exhibite cõtinebant: ꝙ cum cãm mr̃imonij que inter. m. mulierez ⁊ . a. eius uir2 uertitur: uobis fuiſſet ab j. papa predeceſſore noſtro cõmiſſa: dicta. m. ꝓpoſuit: ꝙ octo annis elapſis dicto. a. fuiſſet matrimonialiter copulata: ⁊ diu cohabitaſſet ei dẽ adhuc integra[a] ꝑmanebat: eo ꝙ predictus uir eiuſ non habebat potẽtiam coeundi: quare petebat diuortiũ celebrari. predict⁹ uero . a. fatebatur ꝙ illã nũquam cognouerat: tamen ſe habere potentiam cognoſcẽdi[b] alias aſſerebat. Uos uero ne id cõfiterẽtur in fraudem[c]: a matronis bone opinionis fidedignis[d] ac exptiſ in opere nuptiali dictã feciſtis inſpici mulierẽ: que perhibuerũt teſtimoniũ ipſam adhuc uirginẽ ꝑmanere: poſtmodũ ꝑ preſbyte2 de cuius parrochia uir extitit feciſtis inquiri: ut2 ipſe aliquã cognouiſſet: nec per inquiſitione3 ipſa3 uobis conſtare potuit aliquã eſſe carnaliter cognitam ab eode3. Muliere aũt requirente diuortiũ ⁊ dicẽte: ꝙ mater eſſe uolebat ⁊ filios procreare: ꝓponente uero uiro ꝙ paratus erat ſtare conſilio eccleſie: iniunxiſtis eiſdem: ut agerẽt penitentiã de cõmiſſis[e]: ⁊ ſic forte placeret deo qui mr̃imonij fuit inſtitutor[f] ⁊ autor ut opus mr̃imonij ꝯſumarent. qui poſt plures terminos ad ueſtram reuerſi pñtiam cõſona uoce dixerunt ꝙ non poterant carnaliter cõmiſceri. Quo circa mandamuſ: quatenus ſi ita eſt: ⁊ conſtiterit uobis prefatum uirũ ⁊ mulierem infra predictos octo annos ꝑ continuũ[g] trienniũ inſimul habitaſſe: ipſis cum ſeptima[h] ꝓpinquoru3 manu firmãtibus iuramento ſe cõmiſceri carnaliter nequiſſe: proferatis diuortij ſniam inter eos.

De matrimonio contracto contra interdictum eccleſie.

Lex. iij. paduañ. epõ.

Littere quas nobis tua fraternitas deſtinauit: expreſſe declarãt: ꝙ cũ quidã ſororẽ ſuã iã nubilẽ cuidã dau2[a] uxore3 ea pñte ⁊ ꝯſẽtiẽte[b] pſtito iuramẽto firmaſſent ⁊ illa non poſt multos dies dona[c] ⁊ munera uiri ſecũdũ morẽ terre ſpõte ſuſcipiens: ipſu3 tanquã[d] proprium uirum ſepe ãplexata fuiſſet. tandem mortuo fratre a. ꝓprio uiri[e] fratre ſe deſponſari permiſit[f] ⁊ ꝙ ab illo cognita fuiſſ3: mẽdacit̃ aſſeuerat Cunq3 ei ꝓhibuiſſes[g] publice: ne cui illo2 uel alicui ſe copularet: ipſa ſpretis monitis tuis alij[h] nubere nõ expauit. demũ mr̃i ⁊ mulieri precepiſſes: ut ad domũ mr̃is rediret ipſa noſtrã audiẽtiam appellauit: ⁊ infra. Mãdamus: quatenus ſi eſt ita: prefatam mulierem: ne mãdatum[i] tuum contemptibile uideatur ad domum matriſ redire cõpellas ⁊ impoſita ſibi de tanto exceſſu[k] penitentia condigna poſtquã ĩ domo materna per menſe3 ſteterit ad tertium reuerti permittas.

Idem vigoreñ. ⁊ baroñ. epis.

Ex litteris cãtuarienſis. archiepi ad nos peruenit: ꝙ cũ . g. de ſancto leodegario. m. filiam ſuã abſentem[l] cuida3. r. nomine deſpõſaſſ3: ⁊ infra. Poſtea orta ſuſpitione ꝙ prefat⁹. r. ad alia deſideraret uota tranſir̃ ad examen fuerit dicti archiepiſcopi cauſa ꝑlata. qui ſub anathematis interminatione[m] prohibuit[n]: ne antequa3 de preſcripto negocio plene conſtaret: uir ad ſecunda uota tranſiret. ſed ipſe preſcripta prohibitione contempta filiam gu. in facie eccleſie ſibi ſolenniter copulauit uxorem: ⁊ ĩfra. Cũ archiepiſcopus uellet de matrimonio primo cognoſcere: dicta. m. appellationis uoce3 emiſit. cuius appellationi archiepiſcopus deferẽs eide3 ſub excõicationis interminatiõe diſtrictius[o] ĩterdixit: ne cui nuberet: donec[p] cauſa ipſa finem debitum ſortiret̃: ipſa tamẽ de remedio appellationis confiſa cuidam alij gu. nomĩe nupſit: ⁊ infra. Mandamus: quatenus ſi nihil conſtiterit quod impediat preter conſenſum de futuro qui inter prefatoſ. r. ⁊ . m aſſeritur preceſſiſſe. ſecunda matrimonia inuiolabiliter obſeruanda ſublato ap. obſtaculo iudicens. licet enim contra interdictum eccleſie ad ſecunda uota tranſire non debuerit: non eſt tamen conueniens ut ob id ſolũ ſacramentum cõiugij

a Littere. daturũ in vxorẽ futura3. ſ. cum ſponſalia tantũ cõtraherentur.

b Pñte ⁊ ꝯſentiente expreſſe. ⁊ hoc agebatur ꝙ mediãte fratre tanꝙ per procuratorẽ ſponſalia ꝯtraherent̃ qð fieri põt. ff. de ſpon. vlt. alias ſi per fratrẽ tantũ ꝯtrahent̃ nõ valeret. niſi ipſa poſtea ꝯſentiret. ſed frater tantũ ad hoc obligat̃ ut ſorore3 inducat ut cũ illo matrimoniũ cõtrahat ff. de verb. obli. in illa ſtipulatione. ⁊ l. quotiẽs. quis aliũ.

c Dona ⁊ munera. differentia eſt inter donũ ⁊ mun⁹. ff. de ver. ſig. inter donũ.

d Tanꝙ virũ. ſpe futuri matrimonij nõ rei pñntis. ⁊ ita nõ eſt matrimoniu3. ⁊ hoc p3 per ſi. ⁊ hoc ipſo etiã ſi ea abſente cõtracta fuiſſent ſpõſalia ꝯſentire videt̃ ipſo facto:

e Uiri. i. ſponſi. ſic. xxvij. q. ij. genuit.

f Permiſit. ⁊ male qð facere nõ debuit. ſ. de ſpon. ad audientiã. ⁊ c. ſponſam.

g Prohibuiſſes. ⁊ bene. ſ. ð ſpõ. du. tua. ⁊ c. ſe.

h Alij. ſ. tertio.

i Mandatũ. Nõ ꝙ remittitur cauſa ad eũ a quo appellatũ eſt. vel quia nõ tenuit appellatio. vel q2 ipſa nõ fuit ꝓſecuta ſuã appellationẽ ⁊ epiſcopus factũ ſignificauit pape. vnde mandat ei ut ſi ẽ ita ipſã ꝯpellat redire ad domũ matris. q2 ipſa ꝯtẽpſit mãdatũ eccleſie: a tertio viro ꝓpterea nõ ſepabit̃. ⁊ ẽ h ar. ꝙ mãdatũ iudicis nõ eſt ꝯtẽnendũ xxxiij. di. c. i. ar. ⁊ viij. q. i. ſciendũ. xi. q. iij. ſi aũt nobis. et c. qñ ꝗ. ⁊ ff. ne qd i lo. pub. l. vlti. ⁊ punire cõtẽptores ut h p3. ⁊ j. c. ꝓxi. ⁊ l. pdicta. ⁊ ar. ff. ſi qs iuſ di. nõ ob. l. vna. alias deluſoriu3 videretur edictũ iudicis. ff. de re iudi. l. cõtumacia. §. cõtumax.

k Exceſſu. ſcilic3 de fide violata prioris ſponſi. ⁊ quia ð ſponſari ſe permiſit a fratre ſponſi ⁊ quia mandatũ eccleſie cõtempſit. ⁊ ſic patet ꝙ iudex poteſt punire cõtumace3 ut dictũ eſt.

l Ex litteris. abſentẽ. que poſtea cõnſenſit. alias nõ tenuiſſent ſponſalia. ⁊ ita inter abſenteſ contrahuntur ſponſalia ⁊ matrimoniũ. ff. ð ſpon. l. vlt. ⁊ xxxij. q. ij. honorantur.

m Interminatiõe. cõminatio tantũ fuit nõ ſnia. ar. ꝯ. j. de eo qui fur. ordi. re. c. i. ⁊ ſ. de loca. c. i.

n Prohibuit. qð facere debuit. ſ. c. ꝓxi. ⁊ j. c. ꝓxi.

o Diſtrictius interdixerit. Nota ꝙ licet iudex deferat appellationi. nihilominus nihil poteſt interdicere ne faciã id ꝓpter qð appellaui uel qð ex eo ſequit̃. nec mirũ cũ ſit ordinarius põt etiã ſtatuere terminũ appellanti. ſ. de appel. ſepe cõtingit. de cauſa tñ inuito appellante poſtꝙ detulit appellationi cognoſcere nõ poſſet. quia iam remiſit eã ad ſuperiorẽ. ij. q. i. nomen. ⁊ ſ. de of ſi. leg. licet.

p Donec cauſa ipſa. Hic fert̃ ſentẽtia ipſa ſub cõditione. lxiij. di. ſalonitane v. q. i. quidam. xvij. q. iiij. ſi quis ſuadente. ⁊ ſ. de appel. preterea. arg. cõtra ij. q. vj. biduum. Sentẽtia excõicationis bene poteſt ferri ſub ꝯditione. ut in

g Continuũ trienniũ. qui eni ſeparant̃ ꝓpter frigiditatẽ naturalẽ per trienniũ ꝯtinuũ debent cohabitare ſimul ⁊ dare operã carnali operi. ſ. e. laudabilẽ. ⁊ in auſ. de nup. §. per occaſionẽ. coll. iiij. Idẽ tempus dico dandũ maleficiato ⁊ multo fortius cũ ſit accidentale illud impedimentum.

h Septia manu. S3 ꝗre requirunt̃ iuramenta ꝓpinquo2 cũ ſufficere debeat iuramentũ viri ⁊ mulieris cũ iuramẽto illa2 que illã virginẽ aſſeuerant. ut. ſ. de ꝓba. ꝓpoſuiſti. ⁊ c. cã3 matrimonij. uel etiã iuramẽta ꝓpinquo2 ſufficiũt cũ vterq3 id cõfitet̃. xxxiij. q. i. requiſiſti. ſed hic vterq3 cõfitebat̃ ſed hoc ideo. q2 ſepe fallit̃ ⁊ man⁹

diſſoluatur: alia tamen penitentia eis debebit imponi: quia contra ꝓhibitionem eccleſie hoc fecerunt.

Idem paduano epiſcopo.

De muliere: ⁊ infra. Illos autem qui pro conſanguinitate ꝓhibent coniungi: ⁊ poſt ꝯtra interdictū eccleſie ſe receperint: excōicationi debes ſubijcere: donec tādiu ſeparētur quouſqꝫ legitime cognoſcatur: utrū eorū matrimoniū poſſit ⁊ debeat iure ſtare.

Qui filij ſint legitimi.

Alexander tertius.

Conqueſtus eſt nobis b. ꝙ cum quādam mulierē in uxorē acceperit. r. patruus mulieris ipſam exheredare conatur. eo ꝙ ante deſponſationē matris ſue nata fuerit: licet poſtea pater mulieris prefate matrē ipſius acceperit[a] in uxorem. Ideoqꝫ mādamus: quatenus ſi eſt ita: eam legitimā[b] inducetis: ⁊ predicto. r. inhibētes: ne dicte mulieri hac occaſione[c] ſuper hereditate paterna moleſtiā inferat uel grauamen. Si autē contra hoc uenire preſumpſerit: eū ſeueritate eccleſiaſtica procedatis.

Idem.

Cum inter. I. ueterem ⁊. t. mulierem. diuortij ſnīa canonice ſit prolata filij eorū nō debēt exinde ſuſtinere iacturam: cū parentes eorū publice[d] ſine[e] cōtradictiōe eccleſie inter ſe contraxiſſe noſcantur. Ideoqꝫ ſancimus: ut filij eorū quos ante diuortium habuerūt: ⁊ qui concepti[f] fuerant ante latam ſniam[g] nō minus habeātur legitimi: ⁊ ꝙ in bona paterna hereditario iure ſuccedant ⁊ de parentum facultatibus nutriātur[h].

Idem rothōageñ. archiepō.

Tranſmiſſe nobis tue littere cōtinebāt: ꝙ cum. n. uſqꝫ ad iuuentutem quendam puerum nutriuiſſet: uxore ſua. m. tunc nō deſpōſata ſibi cohabitāte poſtmodū ipſam legitime deſponſauit: ⁊ filios ſuſtulit ex eadem quibus paternā hereditatē petentibus predictus iuuenis cōtradicit gerēs ſe filiū ⁊ heredē: quāuis a uicinia[i] que ipſū filiū eorū eſſe credebat: ſpurius[k] diceretur. predicti uero. n. ⁊ uxor eius prefatum iuuenē ſpurium ſuū aut legitimū filiū eſſe negabant[l] ſꝫ dicebant ꝙ eū pietatis intuitu nutriuiſſent. Cum autem queſtio corā te mota[m] eſſet: ⁊ predictus iuuenis pro eo ꝙ iuri ſtare nolebat: uinculo ſit excōicationis aſtrictus. Conſul. t. reſpondemus: ꝙ in tali caſu ſtandum eſt uerbo uiri ⁊ mulieris niſi certis indicijs[n] ⁊ teſtibus[o] tibi conſtiterit eſſe filium iuuenem memoratum.

Idem exonieñ. vinconieñ. epiſcopis ⁊ abbati herfordeñ.

Cauſam que. ⁊ infra. Si conſtiterit: ꝙ agatha de anelina muliere[p] tempore alam[q] uiri ſui ipſa cū eo: tanquā cum uiro ſuo morāte uel. r. patre dicte agathe ipſa. a.

c. preterea. . alie vero ſententie nō debēt ferri ſub cōditione late tamen tenēt. ut in. l. predicta biduum.

q Ob id. ſic patet ꝙ interdictū eccleſie nō diſſoluit matrimoniū ut. ſ. c. px. q2 nō eſt perpetuū impedimentū ut dixi. ſ. de ſpon. du. tua. ſed penitentia debet ei imponi. q2 mandatū eccleſie cōtempſit. ſ. c. pxi.

r De muliere. contra interdictū quod facere nō debuit ut. ſ. c. pxi. ⁊ de ſpō. du. tua. vbi de hoc. xxxiij. q. iiij. non oportet.

s Donec ſeparent̄. Hec ſententia eſt ad temp⁹. vnde ex tempore tollitur ſine omni aliqua abſolutione ut hic videtur. ar. ſ. de ſpō. nō eſt nobis ⁊. lxxxi. di. ſi qui ſunt. ſed tutius eſt ꝙ etiā poſt ſeparatōꝫ abſoluat̄ ſaltē ad cautelam. lꝫ videant̄ excōicati tantū duꝫ ſimul manent.

t Quouſqꝫ. ar. ſ. ď ſpō. du. tua. in fi. ſed ibi ſoluitur qualit̄ illud ⁊ ea que in hoc titulo dicunt̄ intelliguntur circa huiuſmodi ſeparationem.

a Conqueſtus. accepit i vxorē. ⁊ ſic legittiata fuit per ſubſequens matrimoniū. j. e. tanta.

b Legittimā. inſti. de nupt. §. vlt. in aut. qui mo. na. effi. ſe. ⁊ ſui. §. ſancitū. col. vi. ⁊. j. eo. tanta. ⁊. xxx. q. v. nullum.

c Hac occaſiōe. quia exquo pronunciata fuerit legittima ceſſabit occaſio iſta. vñ ſi propter hoc vellet eam moleſtar̄ pōt ⁊ dꝫ ab eccia excōicari cū cauſa matrimonij ad eccleſiā ſpectet. ⁊ per cōſequens legittimatō que eſt acceſſoria. ar. cōtra. j. eo. cām que. nō eſt ꝯ ibi principaliter cōmittit̄ cauſa ſuper queſtione ſpoliationis que ad papā nō pertinet inter eos qui nō ſunt ſue iuriſdictionis ſed ad iudicē ſecularē ut ibi pꝫ. ⁊. viij. di. quo iure. Hic vero ꝑncipalit̄ cōmittebat̄ cauſa filiatiōis que ad eccleſiam pertinet. ⁊ ea determinata determinat̄ per cōſequens cauſa inquietationis que fiebat huic mulieri eo ꝙ illegittima dicebatur. ⁊ ita ceſſante illa cauſa pꝫ ꝙ iniuſta eſſet vlteri⁹ inquietatio ex illa cā. vnde papa ratione ſaltē peccati poteſt ſe intromittere. ſ. de iudi. nouit. et ar. ij. q. i. ſi peccauerit. vel papa habebat hic vtrāqꝫ iuriſdictionē. arg. ſ. de ap. ſi duobus. ⁊ ita nulla eſt oppoſitio.

d Cum inter. publice. ſ. denunciatione premiſſa in eccleſia publice. alias hodie dicitur clandeſtinū. ſ. de clā. deſpon. cum inhibitio.

e Sine contradictione. ſiquis contrahat nō ꝑmiſſa denuntiatione uel ea ꝑmiſſa contingat matrimoniū ex iuſta cā interdici. ⁊ non obſtāte ꝯdictione ꝯ hat. ſi poſtea impedimentum ꝓbetur filij medio tēpore nati illegittimi erunt ⁊ ideo publice dicit hic ⁊ ſine cōtradictione. ut hoc totū habes in illa cōſtitutione cum inhibitio.

f Concepti fuerant. ſic ergo tēpus cōceptionis ſpectandū eſt. cū de cōmodo alicuius tractatur. ff. de ſta. ho. paulus ⁊ quotiens de cōmodo alicui⁹ tractat̄. pro iam nato habetur. ff. e. qui in vtero eſt. ff. de ſenator. emancipatū. ꝟ. ſi quis ꝯceptus ſit ⁊c̄. ⁊ iſti de ingenu. §. ex cōtrario. ar. ꝯ. xv. q. viij. cū multe ⁊ de cōſe. di. iiij. firmiſſime. Ar. ꝯ. ff. de decur. l. ij. §. in filijs. ⁊. §. ſe. ꝓ pria parte facit. xxvi. q. iiij. igitur in fi. So. quod ꝑmo dicitur. verū eſt ꝓpter fauorem filiorū ⁊ libertatis. quandoqꝫ tn̄ conſideratur odiū paternū. ut in. c. cum multe. ꝯtriū illud igit̄ locū hꝫ. ut varietas fatorū adaptet̄ diuerſitati horarū.

g Sniam. pro iam nato habet̄ cum ante ſententiā ſit cōceptus ut dictuꝫ eſt Ar. cōtra. C. de li. cau. l. vlti. ſed illi qui naſcunt̄ poſt lit. cōteſta. cōditiōe matris ꝟtuntur.

h Nutriant̄. xxx. di. ſi quis reliquerit. i. di. ius naturale. j. de infan. expo. c. vno. qualiter filij alendi ſunt. dicit̄. ſ. de ꝯuer. in fi. c. vl. ⁊. ſ. de eo qui dux. in ma. cū haberet. Sed quid ſi mouear̄ queſtio alicui puero uel infanti ꝙ nō ſit filius illius cuius dicit̄ iudex ſummatī cognoſcere dꝫ ⁊ alat̄ rebus interdū forſitan alienis. C. de car. edic. l. vlt. ⁊. ff. de carb. l. iij. §. cāe cognitio. lan.

i Tranſmiſſe. a vicinia. multū valet in talibus fama vicinie. ſ. de ꝑſump. illud. ⁊. ſ. de ꝓba. per tuas. iiij. q. iij. §. itē ſepe. xxxv. q. vi. ſi duo.

k Spurius. i. nō legittimus uel naturalis. quia forte ſuſceperat eum de alia muliere uel ante matrimoniū uel durāte matrimonio. ⁊ ita ſpuri⁹.

l Negabant. talis negatio ꝑſumptionē inducit cōtra illū ſed preiudiciū nō generabat. q2 licet aliquis neget̄ filius nihilominus de inofficioſo teſtamēto agere pōt. ff. de ioff. teſta. ſi inſtitura. §. i. ſicut ecōuerſo. lꝫ appellet̄ filius nō tn̄ ſuccedit cū alijs ſi ꝓbat̄ ꝙ non ſit filius. C. de teſta. neqꝫ ꝓfeſſio. ⁊. C. de here. inſti. ſi pat̄ ⁊. C. de ꝓba. nō nudis.

m Mota. Sꝫ q3 ꝓuocauit hic ad iudiciū planuꝫ eſt. q2 filij legittimi prouocauerunt pꝫ per litterā. ſ. vbi dicit quibus paternā hereditatē petētib⁹ ⁊ ex eo ꝙ dic. noluit ſtare iuri fuit excōicatus. ipſe enī hereditatē poſſidebat vel partē. vnde iſti petebant illā dicētes ipſum nō fuiſſe legittimū. Sed quō iſti poterāt agere cū parentes iſtorū viuerēt ut videtur ex eo ꝙ dicit ſtanduꝫ eſt verbo viri ⁊ mulieris. quia de hereditate viuētis agi uel paciſci nō pōt. C. ď pac. l. vlti. nec dicit̄ hereditas niſi mortuo eo cuius fuit. ff de here. uel ac. ven. l. i. Dicunt quidam ꝙ illi erāt facti monachi. vel forſitan pater ꝯceſſerat eis hereditatē totā retentis aliquib⁹ fructibus ꝓ victo ſuo ⁊ vxoris. vel poteſt dici ꝙ iſti iam mortui erant ⁊ qđ dicit̄ ſtandū eſt verbo viri ⁊ mulieris. ſ. quo dicebant illū publice filiū ſuuꝫ nō eſſe dum viuebant. ar. ſ. de proba. per tuas. ⁊ merito ſtatur verbo illorū quia nō eſt veriſimile ꝙ paterna pietas ꝯ illū mota fuiſſet ſi fili⁹ fuit. ſ. de ꝑſump. afferte. C. de adop. l. pe. §. ſi vero. ⁊. C. de inoffi. teſta. ſi mater. xxiiij. q. iij. ea vindicta circa prin. ⁊ nullus affectus vicit paternū. C. de cura. fu. l. vlt. §. i. ⁊ affecto cām ſuſpitionis remouet. ff. de ri. nup. nō ſolū. §. de vno. ⁊ ideo eis etiā credit̄. q2 iſte nūꝙ̄ fuit in poſſeſſione filiationis. q2 vicinie fama hoc habebat. q2 in talibus credit̄ cū verbo viri ⁊ mulieris. ar. ſ. de ꝑſump. illud. ⁊. xxxv. q. vi. ſi duo.

n Indicijs. per indicia fit. n. ꝓbatio. C. de rei ven. indicia. ⁊. l. cū ſuper. ⁊. C. de fi. inſtru. l. i. ⁊. ſ. de ꝓba. ꝑ tuas. ⁊. C. famil. hercil. l. in ipſius. ⁊. C. de pac. pactum qđ. exquo negat̄ filius. cū non ſit in poſſeſſione filiationis. eū oportet probare. ff. de ꝓba. l. i. ⁊. ij. ⁊ ulti. ⁊ viderentur ſufficere huiuſmodi indicia. ſi ꝓbet. ꝙ illi tenebant. eum pro filio ⁊ ille eos ꝑ parentibus. ⁊ maxime ſi fama vicinie cōſentiret. ut dicit decre. per tuas. ⁊ q2 natus eſt de illorū matrimonio quia his filius eſt quē nuptie demonſtrant. ff. de in ius vo. q2 mat̄. ⁊ dicit lex ꝙ dꝫ ꝓbare ſe filiū. ſi negat̄ filius a pr̄e. ut. ff. de libe. ⁊ poſthu. l. ſi poſthumus. §. ul. ⁊. ff. de his qui ſui uel alie. iur. ſunt nepotes. §. filium. arg. alias eſt lex.

o Et teſtibus. quibus ꝓbantur indicia. q2 res iſta vere probari nō poteſt. niſi per indicia exteriora ut dictū eſt. ⁊ hic eſt argu. ꝙ ſtatur ꝑſumptionis. ſ. dicto pr̄is ⁊ matris donec ꝓbetur ꝯtrium. i. q. i. ſi q̄ a ſimoniacis. ⁊ ꝙ ꝑſumptio ꝯtrariam admittat probationē. ſ. de ꝑſump. q2 veriſimile non eſt. ⁊. ſ. de renun. ſuper hoc. ⁊. ff. ꝙ me. cā. non eſt. Ar. contra. ſ. q2 ꝑſumptio preſumptione reſcinditur. xi. q. iij. abſit. ⁊. xxxiiij. di. quorundā. ⁊. ſ. de ꝑſump. cū in iuuētute. ⁊. C. de epi. ⁊ cle. eū qui. ⁊. ff. de in integ. reſti. omnes. fortiori ꝑſumptiōi ſtatur ſup. de hac materia dr̄. ſ. de ſpon. is qui.

p Cauſam que in muliere. ⁊. de. r. ꝓut ſequit̄ in alia cla. Sed quare queritur modo de natiuitate agathe. utrū nata ſit de legitti

adhuc habente viruʒ publice tenẽte[r] nata fuit: eã non fuiſſe legitimaʒ eiuſdem .r. filiam iudicetis qꝛ non potuit eẽ vxoꝛ que viri ſui[s] thoꝝ maculans: alij[t] dum ille uiueret copulari pꝛeſumpſit. Idem exonieñ. epõ ⁊ abbati herfoꝛd.

Latoꝛ pñtium .r. ⁊ infra. Cuʒ aũt idẽ .r. h. coꝛã ſeculari iudice ſuper hereditate aui eiuſdem .r. patris dicti .h. traxiſſet in cãm: ille ſibi pꝛeſũpſit obijcere: ꝙ pater eius non fuit de legitimo matrimonio natus. ⁊ ideo de hereditate aui ſui nihil poſſit iure[a] ſucceſſoꝛio uendicare. tandem cum ſuper queſtione natiuitatis[b] coꝛam uoꝛuiceñ. epiſcopo tractatum fuiſſet: ad noſtraʒ extitit audientiam appellatum[c]: ⁊ infra. Ideoqʒ mãdamus: quatenus cauſaʒ ſuper queſtione natiuitatis patris eiuſdem .r. infra[d] duos menſes ſubla. appellationis obſtaculo terminetis. Si uero ĩfra duos mẽſes pꝛefatus .h. non poterit pꝛobare legitime[e] qđ obiecit: extũc ſeculari domino ſub cuiꝰ iudicio de hereditate cauſa uertitur intimetis: ut pꝛo queſtione natiuitatis nõ[f] dimittat: quin cãm ſup hereditate audiat ⁊ decidat.

Idem exoñ. epõ

Tanta eſt uis matrimonij: ut qui antea ſunt geniti. poſt contractum matrimoniuʒ legitimi[g] habeãtur. Si aũt uir uiuẽte uxoꝛe ſua aliam[h] cognouerit: ⁊ ex ea pꝛolem ſuſceperit licet[i] poſt morteʒ uxoꝛis eandem duxerit: nihilominꝰ ſpurius erit filius ⁊ ab hereditate repellendus[k] pꝛeſertiʒ ſi in moꝛtẽ uxoꝛis pꝛioꝛis alteruter eoꝛum aliquid fuerit machinatꝰ. Idem londoneñ. ⁊ vuigoꝛeñ. epiſcopis.

Cauſaʒ[l] que inter .r. ⁊ .f. ſuper eo ꝙ mater dicti .r. dicitur nõ fuiſſe de legitimo matrimonio nata: agitari dinoſcitur: uobis commiſerimus terminandam. Ueruʒ quia litteris noſtris inſeri fecimus ut ſepefato .r. poſſeſſionem omniũ quoꝛum poſſeſſoꝛ extitit: quando auus ſuus pꝛoficiſcendi hieroſolimaʒ iter arripuit: ante pꝛincipalis cauſe ingreſſum feceritis reſtitui: ſi eadem poſſeſſione fuiſſet per uiolentiam ſpoliatus. Nos attendentes ꝙ ad regem[m] pertinet non ad eccleſiam de talibus poſſeſſionibus iudicare: ne uideamur iuri regis anglorum detrahere: qui ipſarum iudicium ad ſe aſſerit pertinere. ſ. .u. mandamus: quatenus regi poſſeſſionum iudicium relinquentes de cauſa pꝛincipali uidelicet: utꝛ mater[n] pꝛedicti .r. de legitimo ſit matrimonio nata: plenius cognoſcatis: ⁊ cauſam huiuſmodi termi

mo matrimonio uel nõ. qꝛ de hereditate patris ipſius agathe. que ſucceſſit ſibi in hereditatẽ agebaꝛ inter .r. filiũ agathe ⁊ .f. auũculũ magnũ ipſius .r. qui .f. fuit fraꝛ patris agathe. ⁊ iſte .f. ſpoliauit iſtũ .r. hereditate aui ſui. ut .j. e. cãm q. ⁊ iſte due cãʒ que. ⁊ illa .ſ. de do. ⁊ cõtu. cãm que. ⁊ .ſ. de offi. dele. cãʒ que. loquũꝛ de eodem facto. ⁊ oliʒ hic ⁊ ille due .ſ. erant vna decre. in hoc titulo.

q ¶ Tẽpoꝛ alani. vñ poſt morteʒ alani ſi .r. ↄ̃traxiſſet cũ anelia legitimari ñ poſſet per cõſequens mrĩmoniũ .j. e. tanta.

r ¶ Tenẽte. tãꝙ̃ vxorem.

s ¶ Uiri ſui. ſcilicet alani.

t ¶ Alij. ſ. r. patri agathe ſcienti ꝙ illa habebat aliũ viruʒ ſuũ .ſ. alanũ. vñ nõ poſſet eſſe vxoꝛ illius etiã poſt morteʒ alani viri. qꝛ plus ẽ eã duceꝛ de facto ꝙ̃ fidẽ dare. ſ. de eo q dux. in ma. cũ haberet. ſecus ſi ignoraſſet illã habere aliuʒ virũ ex quo bona fide ⁊ publice cõtraxiſſet cũ illa. filij ſic ſuſcepti iudicarenꝛ legitimi .j. eo. ex tenoꝛe. ⁊ cum ea poſt moꝛtẽ mariti remanere poſſet. ſ. de eo qui dux. in ma. c. i. ⁊ c. veniens.

a ¶ Latoꝛ. iure ſucceſſoꝛio. qđ veniẽ ſi eẽt naturalis ex q⁹ alia ꝓles ei legitima ſuperat. alias enĩ filiꝰ nãlis ſuccedit patri ab inteſtato in duabꝰ vncijs. C. de na. lib. auꝛ. licet patri. ⁊ in auꝛ. qui mo. na. effi. leg. §. ſi qs aũt. col. vij. de quo loquiꝛ. C. e. ti. l. nec igiꝛ. alias illegittimi in nihilũ ſuccedũt.

b ¶ Natiuitatis. que ad iudiciũ eccleſie tantũ pertinet. j. eo. cauſam que. ⁊ ſ. eo. c. i. ⁊ tanꝙ̃ preiudicialis pꝛimo debet terminari anteꝙ̃ intẽtetur queſtio hereditatis. ſ. de oꝛdi. cogni. tuam. h.

c ¶ Appellatum ex parte ipſius. i. pꝛoſequentis appellationẽ altera parte eam nõ pꝛoſequente. h.

d ¶ Infra duos. Nota ꝙ terminus certus ſtatui poteſt a ſuperioꝛe volenti agere: poſt quẽ nõ auditur iuſta cauſa ceſſante. ſ. de clã. deſpõ. cũ inhibitio. ⁊ j. qui ma. ac. poſ. cuʒ in tua. ⁊ C. de inge. ma. l. diffamari. nec iſtud tempus pꝛorogari poteſt pꝛeter cõſenſum partium. ſ. de offi. dele. de cauſis.

e ¶ Legittime pꝛobare. Sed videtur ꝙ iſte potius debeat pꝛobare patrẽ ſuũ legittimũ. qꝛ pꝛeſumiꝛ adulteriũ niſi pꝛobeꝛ matrimonium. ut .xxx. q. v. aliter. ſed ibi agiꝛ cõtra clam cõiunctos. vnde pꝛ̃ſumiꝛ potius adulteriũ. hic pater ipſius .r. erat in poſſeſſione filiatõnis. qꝛ hẽtur ꝓ filio ⁊ poſſidebat bona pr̃na ⁊ natus fuerat de ea q̃ credebaꝛ vxoꝛ eo moꝛtuo. h. iſte cepit totã hereditatẽ poſſidere.

f ¶ Nõ dimittat. Sed videtur ꝙ iudex ſecularis poſſet cognoſcere de queſtione natiuitatis. C. de iudi. quotiens. ⁊ c. de oꝛdi. iudi. ad ite. Quare ergo nõ ꝓceſſit iudex iſte. Dic ꝙ cuʒ cauſa iſta ſit mere ſpiritualis pꝛincipaliter ſpectat ad eccleſiã. ſ. de oꝛd. cog. tuã. vnde ſecularis iudex nõ incidenꝛ nec alio modo põt de ea cognoſcere. j. eo. cauſam. nec de annexo ſpirituali. ſ. de iudi. q̃rto.

g ¶ Tanta. legittimi. Ecce quanta eſt vis matrimonij ut illegittios faciat legittios. inſti. de nup. §. vlt. in auꝛ. qũo natu. effi. ſui. §. ſi quis igiꝛ dotalia. col. vi. ⁊ C. de na. li. cũ quis. inſti. de here. que ab inteſt. de ſe. §. nec nõ. ⁊ ſ. e. c. i. Sʒ nũquid dices tales legittios quo ad oꝛdines ⁊ honoꝛes: viꝛ ꝙ nõ. qꝛ nõ ſunt nati de legittio matrimonio. ſ. de elec. cũ in cunctis. ⁊ arg. xxx. q. v. qualiter. Sʒ credo ꝙ legittimi ſunt quo ad omnia. qꝛ matrimoniũ oĩa pꝛecedẽtia purgat. ⁊ ſic ꝓxima ſiue cauſa pꝛecedens turpitudinis ſublata eſt. ſi. C. qđ me. cau. l. ij. ff. de cõdi. ob tur. cau. ſi ob turpem.

h ¶ Aliã. conſciã adulterij. ſ. e. cãm que. ſecus ſi ignoꝛanter. ar. ſ. e. cum inter. ar. j. e. ex tenoꝛe. ſ. de eo qui dux. in ma. c. i. cõtrariuʒ videꝛ. ſ. ꝙ talis nõ ſit legittimus. qꝛ h nõ diſtinguiꝛ. ſed pꝛimuʒ verius eſt. h.

i ¶ Licet poſt moꝛtem. ar. ꝙ licet res deueniat ad eũ caſuʒ a quo incipere potuit non tñ valet. ar. cõtra. ſ. de cõuer. ↄiug. placet. vbi de hoc. Iteʒ ar. ꝙ ab initio nõ tenuit tractu tempoꝛis nõ valere. xxvi. q. iij. §. poteſt. v. quod ſi pꝛiuatus. arg. cõtra hic in pꝛin.

k ¶ Repellendus. Nõ ꝙ quidam filij legittimi dicunꝛ tãtum: ut adoptiui ſiue arrogati. de quibus habes. ſ. õ cog. le. c. vno. Alij dicuntur legittimi ⁊ naturales ut nati ex legittimo matrimõio uero uel putatio ſiue ab initio uel poſt facto iſti ſuccedũt parentibꝰ ſuis. ſ. e. cũ inter. ⁊ j. e. ex tenoꝛe. ⁊ ſ. e. c. i. ⁊ C. de le. here. per totũ. Alij dicunꝛ naturales ⁊ nõ legitimi. ut nati ex cõcubinis in domo. iſti ſuccedũt in duabus vncijs ab inteſtato. C. de na. li. auꝛ. licet patri. Alij dicunꝛ ſpurij ut nati ex adulterio uel qui vulgo cõcepti. ff. õ ſta. ho. vulgo. ⁊ iſti in nullo nec iſtitui poſſunt a patre. ut in pꝛedicta auꝛ. licet patri. ⁊ xxxij. q. iiij. dicat aliquis. nec ali debẽt de bonis patris. C. de inceſ. nup. auꝛ. ex cõplexu. ar. cõtra. ſ. de eo qui dux. in ma. cũ haberʒ. ibi ſoluitur.

l ¶ Cauſam. Nota oꝛdineʒ huiꝰ facti. Radulphus de quo habes. ſ. eo. cauſã q. ⁊ .f. iſte de quo habes hic fuerunt fratres. r. iſte ſuſcepit agathã de anelina mulieꝛ vxoꝛe alani. agatha iſta de legittimo matrimonio ſuſcepit iſtũ .r. de quo habes hic. et ſic .r. fuit auus iſtius .r. Radulphꝰ iſte .ſ. auus iuit vltra mare et dimiſit iſtum .r. ⁊ agathã matrem ipſius radulphi in poſſeſſione omnium bonoꝛuʒ ipſius. Audito: ꝙ radulphus moꝛtuꝰ eſſet ultra mare: iſte .f. ſtatim ſpoliauit ipſum .r. poſſeſſione omniũ bonoꝝ radulphi aui ſui in quorum poſſeſſione remanſit quãdo iuit vltra mare. quia dicebat agathã neptẽ ſuam: matrem ipſius .r. non fuiſſe natam de legittimo matrimonio. ut. ſ. eo. cauſam. ⁊ ſic nec ipſa nec .r. eius filius debebat ſuccedere .r. fratri eiuſdem .f. ſed ipſe .f. vnde iſte .r. ſic ſpoliatus a .f. auũculo ſuo impetrauit litteras ſuper reſtitutione ſua iſtis epiſcopis londoñ. ⁊ vugoꝛeñ. ⁊ exoneñ. ſub hac foꝛma: ut ante ingreſſum pꝛincipalis cauſe deberẽt cognoſcere ſuper eo ꝙ mater ipſius .r. dicebatur de nõ legittimo matrimonio nata. ita tamen ut ante pꝛincipalis cauſe ingreſſum deberent ei reſtituere hereditateʒ aui ſui. ſed quia rex turbatus ⁊ motus fuit ꝙ papa iudicium poſſeſſoꝛium cõmiſerat illis: reuocauit iudicium iſtud de reſtitutione quod pertinet ad regem ⁊ mandat ut pꝛocedant ſuper queſtiõe natiuitatis ipſius agathe pꝛout patet in littera. poſtea vero quia iſti epiſcopi foꝛſitan nõ pꝛocedebant. iſte impetrauit eandẽ cauſaʒ cõmitti epiſcopis exonieñ. vuigoꝛieñ. ⁊ eidem londoneñ. ⁊ quia .f. habebat epiſcopum londoneñ. ſuſpectum fecit illuʒ remoueri ⁊ loco illius ſubſtitui abbatem herfoꝛdieñ. ut. ſ. de offi. deleg. cauſam que. ⁊ ſ. eo. cauſaʒ. ⁊ ſic habes hic totam cõtinentiã iſtaꝝ decre. ⁊ hec decre. haberet ꝓcedere in ti. iſto aliã.

m ¶ Ad regeʒ. Et ſic patet ꝙ iuriſdictio ſpiritualis ⁊ tempoꝛalis diſtincta eſt ⁊ diuiſa. de conſe. di. iij. celebritatem. in fi. ⁊ in auꝛ. de inſtru. cau. circa pꝛin. per vnam columnã. ⁊ ſic papa nõ habet vtranqʒ iuriſdictionẽ. arg. ſ. e. lator. ⁊ xxiij. q. v. regum. ⁊ viij. diſt. quo iure. ⁊ xxxiij. q. ij. inter hec. in fine. ⁊ xxiii. q. iiij. queſitum. arg. ꝙ papa intromittit ſe de hereditate. Arg. cõtra. ſ. e. c. i. ⁊ xx. q. iij. pꝛeſens. in fine. xv. q. vi. alius. ⁊ xxiiij. q. i. loquitur. Hug. dixit ꝙ imperatoꝛ a ſolo deo habet poteſtatem in tempoꝛalibus. papa vero in ſpiritualibus. ⁊ ſic diuiſa eſt iuriſdictio. Prius enim fuit imperatoꝛ ꝙ̃ coꝛonam reciperet a papa ⁊ gladium ab altari. xciij. di. legimus. quia ante fuit imperium ꝙ̃ apoſtolatus. Sed ala. ⁊ tan. dixerunt ꝙ imperatoꝛ licet imperiuʒ a ſolo deo dicatur pꝛoceſſiſſe. executionem gladij tempoꝛalis recepit ab eccleſia Eccleſia enim eſt vnum coꝛpus ergo vnũ ſolum caput debet habere. Idem deus vtroqʒ gladio vſus eſt. ut not. de iudi. nouit. hic adde quod ibi dicitur. Item moyſes vtrunqʒ gladium habuit cuius ſucceſſoꝛ eſt papa. pꝛeterea papa ipſum cõfirmat ⁊ conſecrat ⁊ coꝛonat ⁊ eum deponit. ſ. de elec. venerabilem. ⁊ xv. q. vi. alius. hoc vltimũ verius credo.

n ¶ Mater. ſ. agatha.

o ¶ Incongruũ. qꝛ crimina morte extinguunť. C. ſi reus uel ac. mor. fue. l. i. ij. ꝛ. iij. xxiij. di. quorundã. ꝛ. xxxiij. q. ij. admonere. Et iõ poſt morté nullus accuſari põt niſi in tribus caſib⁹. ut de hereſi. xix. q. ſane proferť. ꝛ forte i cri mine leſe maieſtatis ꝓpter bona ꝛ filios. ar. vi. q. i. §. verũ. ῡ. ſi quis cũ militi bus. ꝛ hac ratione bonoꝝ queriť de delictis aliquoꝝ poſt morté. ſ. vtrũ agatha fuit nata de legittio matrimonio. dicebať eni nata ꝺ anelina ꝛ radulpho. ꝛ modo queriť vtruꝫ inter eos fuerit legittimũ matrimoniũ. ſic. ſ. e. lator. ꝛ de ſtatu alicuius qñ qꝫ queriť ꝓpter bona. C. de lib. cau. principaliter. ꝛ. C. ꝺ ſta. defunc. l. q̃uis.

p ¶ Genitricis. i. matrimoniũ de quo nata eſt agatha genitrix p̃ſati. r. ut dixi. ꝛ non de matrimonio de quo natus fuit. r. qꝛ nõ agiť de illo.

q Relatũ. parẽtib⁹. ꝛ amicis ſimiliť mittere debuit. ff. ex qui. cau. ma. in inte. reſti. l. ergo. ꝛ edictũ publice ꝓponi debet. ſ. de do. ꝛ ꝯtu. cãm que. ꝛ. c. vl. ſed in h̾ caſu nõ eſt taliter ꝓcedendũ. niſi ſe per ꝯtumaciã abſentaſſet. ſ. ut li. nõ cõteſta. quoniaꝫ. §. porro. ꝛ. §. ſeq.

r ¶ Promulgauit. ꝓbato ipedimẽto ꝑpetuo. Sꝫ nũq̃d epũs iſte legittime ꝓceſſit lite nõ cõteſta. ar. q ſic. j. ti. ꝓxi. c. i. ꝛ illud factuꝫ vř ex neceſſitate ne ius mulieris periret. Sꝫ ꝯtra. ſ. ut li. nõ ꝯteſt. quoniã. §. porro. ꝛ. §. ſeq. cui hodie ſtãdũ vř. Sꝫ vtrũ epũs bene uel male ꝓceſſerit nõ q̃rebať. ſꝫ tantũ vtrũ filij nati de alio viro cũ quo auctoritate epi cõtraxit legittimi eẽnt Et reſpõdeť q ſic ꝛ nõ ad aliud. ar. ff. ſi quid in frau. pa. l. i. §. ſi quid in fraudé. ꝛ qꝛ ꝺ illo queſitũ nõ fuit reſponſũ nõ extitit. ſi. ſ. de elec. innotuit. ad fi. ꝛ iõ filij iſti legittimi erũt. qꝛ auc̃te eccleſie ꝛ publice ꝯtraxit. ſ. e. c. ij.

a Quod nobis. de clãdeſtino. quot modis mr̃imoniũ dicať clãdeſtinũ. diciť. ſ. de clã. deſpõ. cũ inhibitio.

b ¶ Fuerint. poſt approbatuꝫ matrimoniũ ab eccleſia ſuata ſolẽnitate que tradiť. ſ. de clã. deſpõ. cũ inhibitio. qꝛ legitimi erũt. etiã ſi poſtea matrimoniũ ſepareť iuſta de cã. ſecus ſi ante approbationẽ generati fuerũt de clãdeſtino matrimonio ab eccleſia nõ approbato. vel nõ ſuata forma p̃dicta ꝯxerũt. qꝛ filij nõ excuſanť ſi cõtra matrimoniũ aliquid poſtea probeť. ut in p̃dicta cõſtitutione cũ inhibitio. tales ergo filij. ſ. de clãdeſtino matrimonio ante probationẽ eccleſie nati poſt approbationẽ legittimi erunt. xxxij. q. iiij. dicat aliquis. ꝛ. ſ. eo. tanta. ar. ſi poſtea cõtra matrimoniũ aliquid nõ probetur de quibus hoc intelligiť. ſ. de clãdeſt. deſpon. c. ij. cuius pars hec eſt. ꝛ ſ. eo. tanta.

c Referente. Caſum pone per illã. ſ. de deſpõ impu. c. duo pueri. ſic Quidam cõtraxit ſponſalia de futuro cum quadã. tandẽ illa mutata voluntate cõtraxit per verba de preſenti cũ alio. ꝛ ſic ſoluta fuerunt ſponſalia priora. ille vero qui ſpõſalia cũ ea cõtraxerat matrimoniũ cum quadã conſanguinea illius ex certa ſciẽtia vtriuſqꝫ cõtraxit. de tali matrimonio nati ſunt filij: querebať an eſſent legittimi. ꝛ reſpondeť q nõ. quia publice honeſtatis iuſticia impediẽte nõ potuit eſſe matrimoniũ inť eos. nec ignorãtia excuſat eos. qꝛ parẽtes ſciẽter ꝯtraxerũt. nec diſpẽſatio eccleſie fuit ſecuta.

d ¶ Separi. ſic pꝫ q impedimentũ iſtud ꝑpetuũ eſt exquo impedit ꝛ dirimit matrimoniũ iam ꝯtractũ. ſic. ſ. de ſpon. ad audientiã. ꝛ. c. iuuenis.

e ¶ Permiſſionẽ. i. eccleſia nõ approbãte tale mr̃imoniũ uel ꝑmiſſionẽ. i. diſpẽſatõꝫ. qꝛ poſtea eccleſia cũ eis ñ diſpẽſauit. ꝑ diſpẽſatiõꝫ eccleſie approbať matrimoniũ cã filioꝝ. ſ. ꝺ ꝯſan. ꝛ af. qꝛ circa. j. e. ꝑ venerabilẽ. ꝛ. xxxv. q. viij. c. i.

f ¶ Ignorãtiã. pr̃na eni ignorãtia vtriuſqꝫ uel alteri⁹ tantũ excuſat filios ſiue legittimat eos. j. e. ex tenore. ꝛ. ſ. e. c. ij. itẽ ſubſequẽs mr̃imoniũ. ſ. e. tãta. ꝛ. c. i. itẽ legittiatio ꝑncipis. j. e. ꝑ venerabilẽ. hodie ῡo pr̃na ignorãtia nõ excuſat filios omiſſa illa ſolẽnitate. ſ. de clã. deſpõ. cũ inhibitio.

g Peruenit. ſi ẽ ita. ar. ꝯ. ſ. e. cãm q̃. ibi mandať inquiri de matrimonio poſt morté ꝯiugũ. hic aũt videť denegari. Ala. dicit q hic lapſũ erat quinquẽniũ a morte cõiugũ ibi nõ. ar. ff. de ſta. defũ. l. i. ꝛ. ij. ꝛ. C. e. ti. ſi is qui. ꝛ per totũ. vel hic mať dicebať nata de ñ legittio matrimõio ipediente ſtatu. vñ poſt morté queri ñ dꝫ ſꝫ hoc ẽ diuiare. vñ dicim⁹ exquo cõſtat mr̃imoniũ i facie ecclie ꝯctũ ꝛ bona fidẽ filij legittimi ſũt ut h̾. ꝛ iõ diť ſi ẽ ita q legittie ꝯctuꝫ ſit. ꝛ hec mulier ꝓbare dꝫ. ꝛ ſic intelligiť qd diciť. ſꝫ ibi ñ ꝯſtabat de mr̃imonio. qꝛ dicebať q agatha nata fuit eo tp̃e quo anelina mr̃ eius habebat aliuꝫ virũ. ꝛ hoc aduerſari⁹ ꝓbare debebat. ut. ſ. e. cauſam que ꝛ hic nõ negať quin alia pars poſſit probare contrarium ſi voluerit. vnde ſi nihil probat eoipo q parẽtes iſtius in facie eccleſie cõtraxerunt. ꝛ approbante eccleſia ſimul fuerũt vſqꝫ ad morteꝫ preſumitur legittimuꝫ matrimoniuꝫ inter eos. quare filij legittimi ſunt habendi quouſqꝫ contrariũ oſtẽdatur. aliud cõtrarium fortius ſignatur. ſ. eo. lator ꝛ. ſ. de ordi. cog. tuaꝫ. ibi ille qui opponit aduerſus legittime natum: debet hoc probare hic cõtra quod videtur iniquũ. Põt dici q h̾ nõ ꝯſtabat de mr̃imonio parẽtũ iſti⁹ vidue. nec erat cõis opi. q illi fuiſſet legittime cõiuncti. et ideo mulier debꝫ ꝓbare narrationẽ ſuaꝫ. vnde dicit papa ſi eſt ita. ar. ad predicta. j. c. proxi.

b ¶ Per tuas. affidauerat. i. fidẽ dederat q eam duceret in vxoreꝫ.

i ¶ Ex ea. quam affidauerat.

k ¶ Filiũ appellauit. eoipo q q̃s filiũ naturalẽ in extrema volũtate noiat filiũ ꝛ heredẽ inſtituit intelligiť eũ legittiaſſe. C. de nat. lib. auť. itẽ ſi q̃s. Et h̾ intellige ſi alios legittios nõ hꝫ. auť. qui. mo. na. effi. legi. §. ſi vero nõ habẽs. col. ix. Itẽ ſi pater offerat filiũ naturalẽ impatori. ꝛ fiat curialis legittim⁹ erit. in auť. qui. mo. na. effi. ſui. §. ſi quis igiť. col. vij. Itẽ ſi nullo alio filio exiſtẽte ipe filius naturalis pr̃e defuncto offerat ſeipm curie legittim⁹ efficiť. in auť. e. ti. §. i ꝛ. §. ſi q̃s igiť. Itẽ ſi pať filiũ nãlem in publico inſtr̃o uel cũ ſubſcriptiõe teſtiũ eũ noiauit filiũ nec adijcit naturalẽ legittim⁹ eſt. i auť. ut li. ma. ꝛ auie. §. ad h̾. col. viij. Itẽ eſt hic ar. q ſola noiatiõe aliq̃s acquirit ius. xxxij. q. iiij. dicat aliquis. ꝛ ar. ſ. de p̃ſump. illud. ꝛ. ſ. de ꝓba. ꝑ tuas. inſti. de adop. §. vl. ꝛ. ff. de ꝓba. l. vl. ar. ꝯ. ij. q. i. multi. in fi. xxvij. q. ij. iuuenta. xxiij. q. iiij. forte. C. de ꝓba. neqꝫ. ꝛ. l. nõ epiſtolis. ꝛ. C. de lib. cã. l. iubem⁹. de h̾ dictũ fuit. ſ. e. tranſmiſſe.

l ¶ Cõmiſſum. i. a iudice ſeculari cã filiatõis fuit huic remiſſa. ar. ſ. e. lator. uel forte a papa fuit ei cauſa cõmiſſa.

m ¶ Ex quadam decre. ſ. e. tranſmiſſe.

n ¶ Cõprobauit. ſic videť q aliquis poſſit probare ſe filiũ alicuius. ſ. de fi. preſby. michael. de hoc diciť. ſ. eo. tranſmiſſe.

o ¶ Affidaſſe. ſupple añq ipm ſuſcepiſſet ex ea. vñ poſtea per carnalem copulã ſubſequentẽ fuit matrimoniũ preſumptũ inductum

---

netis: licet incongruum[o] uideatur ut matrimoniũ genitricis[p] prefati. r. impetatur: quod ea uiuente non fuit ut dicitur impetitum.

Idem epõ ꝛ archid. uicentino.

Relatum eſt ad audientiã noſtram q cũ. b. ad partes conſtantinopo. tranſiſſet: ꝛ ibi moram per decennium ꝛ amplius faciens ad. j. uxorem ſuam non rediens ipſa apud bon. me. uicentinũ epiſcopum aduerſus eũ querelam depoſuit: ꝛ q cũ nõ poſſet diutius expectare nihilominus allegauit. epũs uero ſicut uir prouidus ꝛ diſcretus parẽtibus[q] uiri mãdauit: ut pro eo mitterent: ꝛ ipſum ad ꝓpria reuocarẽt. cũqꝫ elapſo lõgi tẽporis ſpacio uir nõ remearet ad ꝓpria: epũs in conſpectu eccleſie auditis rõnibus mulieris iter eos ſniam diuortij ꝓmulgauit[r] ꝛ mulieri ut aliuꝫ duceret facultatem indulſit. Ideoqꝫ mãdamus quatenus ſi conſtiterit q epũs inter eos ſniaꝫ diuortij tulerit: ꝛ filios quos ſuſtulit de alio ad cuius copulam auctoritate predicti epi migrauit legitimos iudicetis: eos hac occaſiõe ab hereditate non patientes excludi.

Idem beluaceñ. epõ.

Quod nobis: ꝛ ifra. Si qui autẽ de clãdeſtino[a] matrimonio poſtmodum ab eccleſia cõprobato generati fuerint[b]: eos legitimos iudices filios ꝛ heredes.

Celeſtinus tertius eboraceñ. archiepiſcopo.

Referente[c] nobis: ꝛ infra. f. r. r. q publice honeſtatis iuſticia ꝓhibente matrimonium inter eos contrahi non potuit: ꝛ ꝯtractũ debuit ſeparari[d] ac ꝑ hoc cuꝫ filij nec per eccleſie permiſſionem[e] nec per paternam ignorantiam[f] excuſentur ad ſucceſſionẽ bonoꝝ paternorum nõ uidentur aliquatenus admittendi.

Idem.

Peruenit ſane ad nos ex inſinuatione. l. uidue: q cũ inter g. patrẽ ſuũ ꝛ. a. matrem illi⁹ matrimoniũ fuiſſet legitime celebratum ꝛ quãdiu uixerunt quiete ꝑmanſerũt poſt illoꝝ deceſſum quidam aſſerentes eam de non legitimo mr̃imonio fuiſſe ſuſceptam: a paterna hereditate tanquã illegitimã amouere conantur. Mandamus itaqꝫ quaten⁹ ſi eſt[g] ita: dictam uiduã legitimã nuncietis.

Anno. iij.

Per tuas litteras intimaſti: q r. ex muliere quam ſecũdum opinionẽ maioris partis uicinie in cõcubinaꝫ habebat: prole ſuſcepta quãdã poſt ꝛ aliã ea defuncta duxit in uxorẽ: ꝛ ea de qua prolem ſuſceperat: virum ſibi alium copulauit proceſſu uero temporis idem. r. in preſentia multoꝝ firmauit proprio iuramento: q eam quaꝫ habere uiſus fuerat ꝯcubinã: prius affidauerat[h] in uxorem quã ex ea[i] filiũ[k] genuiſſet: ꝛ poſtea cum ageret in extremis: eum quem ex ea ſuſceperat: i teſtamento heredem inſtituens legitimũ filiũ appellauit. cum autem tue inquiſitioni fuiſſet cõmiſſuꝫ[l]: an filius ſic ſuſceptus legitimus eſſet heres ipſius. r. ꝛ ad eius patrimoniũ admittend⁹. tu preter id quod ex[m] quadã decretali bo. me. alexã. pape prede. n. ſtanduꝫ eſſe ſup hoc uerbo uiri ꝛ mulieris credebas: receptis teſtibus a filio eiuſdẽ. r. productis quibus legitime ꝯprobauit[n] predictum. r. matrem ſuam i capella ſancti ſergij affidaſſe[o]: eum ipſi⁹

contra quam presumptionem non admittit probatio in contrariū ſ.de ſponſa.is qui.alias ſi ſimplicit̃ probaſſet. ꝙ eam affidaſſet.nō determinando tempus inſufficiēs fuiſſet talis probatio.ſ.de ꝓba. in preſentia.ſ.de condi.ap.per tuas.

p ¶ Agitur .C.plus.va.qđ agi.per totū.in rubro ⁊ in nigro.

q ¶ Ipſo facto.ſicut ipſo facto negatur matrimoniū. ſic et ipſo facto renunciatur matrimonio ſpirituali ſiue ꝓulegio clericali.ſ.de ui. ⁊ bo.cle.c.ul.ſic opere contrario uel facto negamus xp̃m xxij.q.ul.cauete.et xi.q.iij.exiſtimant. ⁊ ſic pſumitur ꝙ a primo odio receſſit xxxij.q.i.regſiſti. ⁊.q.ij.c.i.

r ¶ In caſu. diſſimili.nam ibi parētes teſtificabātur ꝯtra illū qui dicebat ſe eoꝝ filium. hic vo pro ipſo filio. ⁊ ita multum prodeſt filio dictum parentū ff.de proba.etiā. et ff.de lib.agno.l.i.§ iulianus.⁊.ſ.de ꝑſũp.afferte.⁊.C.de rei vxo.ac.l.vna.§. ſi liceat.⁊.ff.de proba.l.ul.ff.ad carbo.l.i.§.ſi quis.⁊.l.qđ labeo.io.

a Per venerabilē archiepm nunc. olim fuit ſedes epalis. ut viij. q.iij.artaldus.⁊ fuit ſuffragane⁹ narbonen̄.ut ibi.

b ¶ Habeat poteſtatem. ex eo .n.ꝙ legittimat aliquē i ſpiritualib⁹ ꝑ ꝯſequētiam ⁊ in tpalibus. prout ipſe papa argumentatur hic. ꝓpter hoc tñ ꝙ legittimat aliquē in ſpiritualibus non probatur ꝙ habeat iuriſdictionē in tpalibus.legitimat̃ .n. pertinet ad voluntariam iuriſdictiōꝫ ff.de offi.procōſul. l.ij. Itē quia ad papā nihil ſpectat de temporalibus.ſ.e. cauſam que.⁊.c.lator.⁊.ſ.de iudi. nouit.niſi in caſibus. ſ.de fo.cōpe. lꝫ. et c.ex tenore ut ibi dicitur. ⁊ ſic videtur ꝙ papa quo ad temporalia legitimare non poſſit. vbi non habet temporalem iuriſdictionem. Ad hoc dixit io. ꝙ dominus papa non habet poteſtatem legitimandi in temporalibus.ſed eo ipſo ꝙ legittimat aliquē quo ad ſpiritualia. ⁊ per conſequens legittimat euꝫ quo ad temporalia. que ſunt minus digna.⁊ ſic legittimat per conſequentiam ſed nō directe ſepe.n.permittit̃ aliqd indirecte.quod non permittitur directe.ar.iiij.q.iij.§.ſerui.i.rñſo.⁊.ff.de auc.tu.l.i. Io. adheſit allegationi quā ponit hic primo dñs papa. Sꝫ contrariū credo.ſ. ꝙ dñs papa non poſſit legittimare aliquē quantū ad hoc ut ſuccedat in hereditate tanꝗ̄ legittim⁹ heres q nō ſit.dico de ſua iuriſdictōe tpali. ſic.n. eſſet mittere falcē i meſſē alienā ⁊ vſurpare alienā iuriſdictōꝫ qđ eē non dꝫ.ſ.de iudi.nouit.⁊.vi.q.iij.ſcriptū eſt.⁊ ꝓuare aliquē iure ſuccedendi.vñ ċredo ꝙ non poſſit legittimare niſi quo ad act⁹ ſpũales. tñ qdam legittimationē extēdunt ad honores ſeculares.ut p h̃ intelligat̃ eſſe legittimatus.ut poſſit eē iudex ⁊ habere huiuſmodi honores tpales quos alias habere non poſſet.⁊ in hac ſñia fuerunt lau.vin.⁊ tan.

c ¶ Non naturalib⁹.naturales large oēs appellantur ꝑter adoptiuos ⁊ ſpũales.xxx.q.iii.§.i. plerūqꝫ. n. illi tantū qui ex liberis ꝯcubinis naſcunt̃. ut hic.⁊. xxxij. q.iiij.liberi.

---

r.heredem eſſe legitimū iudicaſti. Nos autē attendentes ꝙ plus eſt quod in ueritate agitur[r] quā quod ſimulate concipitur: licet dictus.r. cū ea dimiſſa: quam ut concubinaꝫ habuerat: ad alia uota tranſiuerit: uideatur ipſo facto[q] matrimonium quod inter eos celebratū fuerat denegaſſe: quia tamen deſponſatio ꝑ teſtes legitimos comprobata eos matrimonialiter fuiſſe coniunctos oſtendit: ſiue deſponſatio ipſa fuerit de preſenti: ut conſenſum legitimū per uerba de preſenti expreſſuꝫ copula matrimonij īter eos fuerit celebrata: ſiue per uerba de futuro carnali copula ſubſecuta: non tam decretali dicti pre.n. que ī caſu[r] diſſimili loquit̃: quā inductis probationibus initentes te proceſſiſſe legitime reſpondem⁹: ſententiā tuaꝫ auctoritate apo. confirmantes.

Idem nobili uiro gu. mōtis peſſulani.

Per uenerabilē.f.n.arelateñ. archiepūm[a] tua nobis humilitas ſupplicauit: ut filios tuoſ legitimationiſ dignaremur titulo decorare: quatenus eis quo minuſ tibi ſuccederent: natalium obiectio nō noceret. Quod auteꝫ ſuper hoc apoſtolica ſedes plenaꝫ habeat[b] poteſtatem ex illo uidetur: ꝙ diuerſiſ cauſis inſpectis cum quibuſdā minus legitime genitis non naturalibus[c] tātū ſed adulterinis[d] etiā diſpēſauit: ſic ad actuſ ſpũales illos legitimās: ut poſſint ī epiſcopos ꝓmoueri: ex quo uoriſimiliuſ credit̃ ⁊ ꝓbabilius reputatur: ut eos ad act⁹ legitimare ualeāt ſeculares: preſertim[e] ſi preter romanos pontifices īter homines ſuperiorem[f] alium nō cognoſcant qui legitimandi habeat poteſtatem: quia cum maior in ſpiritualibus taꝫ prouidentia quā auctoritas ⁊ idoneitas requiratur[g] quod in maiori conceditur: licituꝫ eſſe uidetur: ⁊ in minori[h]: per ſimile quoqꝫ id uidetur poſſe probari cū eo ipſo ꝙ aliquis ad apicem epiſcopalis dignitatiſ attollitur: eximitur a patria poteſtate[i]. Preterea etiam ſi ſimplex epiſcopus ſciēter ſeruū alterius in preſbyteruꝫ ordinaret[k] licet ordinator ſatiſfacere domino teneret̃: ordinatus tñ iugum euaderet ſeruitutis. uideretur ſiquidem monſtruoſum: ut qui legitimus ad ſpirituales fieret actiones circa ſeculares actus illegitim⁹ remaneret. vnde cū in ſpiritualib⁹ diſpenſet̃ conſequēter intelligit̃ in tēporalibus diſpenſatum. Id auteꝫ in patrimonio beati[l] petri liber̃ poteſt apoſto. ſed. efficere: in quo et ſummi pontificis auctoritateꝫ exercet: ⁊ ſūmi principis exequit̃ poteſtatem. videbat̃ autem ex eo trahere maiorem audaciam poſtulandi ꝙ cū rex francoꝝ reginam dimiſerit: ⁊ ex alia poſtmodū ſuperducta puerum ſuſcepit ⁊ puellam: ⁊ tu ſimiliter excluſa legitima ſupduxeriſ aliam: ex qua filios ſuſcepiſti: ſicut cum filijs regis eiuſdem ſic cū tuiſ credebatur de benignitate ap. ſe. diſpenſandum. Uerum ſi ueritas diligenter inſpicitur: non res ſimilis: ſed ualde diſſimilis inuenitur nam rex ipſe a regina ꝑ remeñ. archiepiſcopum apoſtolice ſedis legatum fuit per ſententiam[m] ſeparatus: tu uero uxoreꝫ tuam a te temeritate ꝓpria ſeparaſti[n]. ipſe quoqꝫ priuſquā ad eū ꝓhibitio de non cōtrahendo cum altera perueniſſet: aliā ſuperduxit: ex qua prolem geminam noſcitur ſuſcepiſſe: ſed tu ī cōtemptū eccleſie aliaꝫ ſuper induceꝛ̃ attētaſti. Preterea rex ipſe cōtra matrimoniuꝫ impedimentum affinitatis obiecit: ⁊ coram prefato archiepō teſtes induxit: cuius ſententia quia caſſata fuit ſolommodo propter iudiciarium ordinem non ſeruatuꝫ[o]: nos poſt reſtitutionem regine alios cognitores duximus deputādos: tu uero uxori tue nihil quod diuortiū induceret obieciſti cum ⁊ ſi fides thori ſit vnum de tribus[p] bonis cōiugij: non tamē ipſius uiolatio coniugale uinculum uiolaſſet[q]. De filijs ergo eiuſdem regis utrum legitimi uel illegitimi fuerint quamdiu pendet queſtio affinitatis obiecte poteſt non ī merito dubitari[r]. Nam ſi affinitas

---

d ¶ Adulterinis.ut puta filijſ pſbyteroꝝ qui cuꝫ fornicant̃ adulterant̃ cū ſint q̃ſi mariti eccleſiaꝝ.ut.lvi.di. cenomanenſem.

e ¶ Preſertim.i.maxie ſm io. ſm alios pſertim .i.tantum.

f ¶ Superiorem. papa .n. ſup oēs eſt.xcvi.di.duo.ſūt.⁊.ix. q.iij.cūcta.⁊.ſ.de ma.⁊ obe. ſolite.

g ¶ Requirat̃.ſupple q̃tū ad tēporalia.

h ¶ In minori. xcv. di. illud. xvi.q.ij.c.i.⁊.ſ.de deci.ex parte.⁊ econuerſo cui interdicit̃ minus ⁊ maius interdictū eē vr̃.j.de ſen.excō. cū illoꝝ. et lxxiiij.di.geſta.⁊.ff.de ſer.expor.error.§.cui.⁊.ff.de inf.⁊ re.l.relegatoꝝ.§.ſolet.

i ¶ A patria ptāte.liiij.di. ſi ſeru⁹.⁊ in auſ. q̃ dig. li.a pa. po.palā.col. ix.

k ¶ Ordinaret.liiij.di.ſi ſeru⁹ ij.abſītē.⁊.c. ex antiquis.

l ¶ Beati petri.dicebat io.maxime. ſed tu dic tantum ut dixi.ſ.quia quo ad foꝝ ſeculare non pōt legittimare. niſi ꝑnceps ei ꝑmitteret.in ſeruo ſciēte ordinato ſecus ē.ſꝫ ipſe tenet̃ dño ſatiſfacer̃.ut hic dr̃.

m ¶ Per ſñiaꝫ.cui ſtandū erat donec in ꝯ̃rium ꝓbaret̃.ſ.de re iudi.ſicut.⁊.ſ.de renū. in pñtia.lꝫ inq̃.ff.de iuſti. ⁊ iur. l.pe.§.i.⁊.ff.de regu.iur.res iudicata.lau.

n ¶ Separaſti. qđ facere non debuit.etiā ſi cā eſſet manifeſta.j.de diuor.porro cū talis ſeparatio ſit pena q̃ nō dꝫ inferri.niſi ꝑ iudicē.xxxiij.q.ij. §.in hoc.

o ¶ Non ſeruatū.[p]iudiciariuꝫ ut.ij.q.vi.§.diffinitiua. ⁊ ar. ſ.de ꝓba.quoniā.⁊.ſ.de elec. dudū.⁊.ſ.ut li. non ꝯte.accedens.arg.ꝯ̃.ſ.ut.li. non ꝯte. c.i.⁊.c.quoniaꝫ.§.i.vbi dicit̃ ꝙ ordo iudiciarius non vſqꝫ quaqꝫ ſeruat̃ in cauſis matrimonialib⁹.ſed hic caſſata fuit ꝓpter hoc ſñia. Illa cōtraria intelligunt̃ qñ altera pars eſt abſens per ꝯtumaciā. tūc enim ordo iuris nō ſeruatur per omnia immo teſtes recipiuntur li.non conte.⁊ fertur ſententia propter periculum fornicationis. ut.in.c.quoniā.ſꝫ vbi altera pars nō ē abñs ſꝫ pñs vtraqꝫ pars.dꝫ ordo iuris ſuari.alias ñ vꝫ ſñia ut h.⁊ dic caſſata.i.caſſa ⁊ irrita nūciata.ut.c.accedēs.ſ.ut.li. ñ ꝯt.

p ¶ De trib⁹ bonis. No.ꝙ tria ſunt bona matrimonij.ut hic dicit.ſ. fides ꝓles ⁊ ſacramentum.xxvij.q.ij.omne itaqꝫ.xxxij.q.i.non.n.in ſola. Fides qꝛ nullum adulterium dr̃ fides tori coniugalis.ut.c.nō enim. Proles.i.ipſe de⁹ Sacramentū quia nullū dꝫ eſſe diuortiū.ut.c.omne.vbi alterū iſtorū nō ſeruatur.frangit̃ lex matrimonij. Iſte non ſeruauit iſta tria.ſ.fidem.qꝛ cuꝫ alia adulteriū cōmiſit.ſed rex francie non fecit hoc propter ſententiam ⁊ ꝗuis fides non ſeruetur matrimonium tamen durat.ut hic dicitur.

q ¶ Uiolaſſet.i.diſſoluiſſet.quia in nullo caſu ſoluitur matrimoniū fidelium poſt carnalem copulam niſi in caſibus.j.de diuor.gaudemus.

r ¶ Dubitari.⁊ ſic ex futuro euentu pēdet an ſint iudicandi legittimi.ar.ſ.de

B

frig.⁊ maleſi.c.fraternitatis in fi. Sed certe contrariū videtur ſi ſm matri-
monium contractum fuit auctoritate eccleſie ex ui ſententie late.⁊ toleratum
fuit lite pendente ſuper primo. filij legitimi erunt.ſ.e.perlatuꝫ.⁊.c. cū inter.
⁊.c.referente.ar.⁊ ita ſine aliqua diſpenſatione legittimi erunt.

f ¶ Cōprobata.maxime.quia ⁊ ſi non fuerit cōprobata ⁊ reſtituatur viro. nihilominꝰ ꝓles legitima erit nata ex ſecunda vxore. quaꝫ auctōrītate eccleſie recepit poſt ſñiam lataꝫ ut dixi in ꝓxi.notula. ſed non eſt verum.quia ſententia non tenuit,ꝓpter ordinem non ſeruatum ⁊ ideo neceſſaria eſſet diſpenſatio. ſi non probaretur affinitas.

t ¶ Recognoſcat.de facto. de iure tamē ſubeſt romano imperio.vij.q.i.in apibus. ď h̄ dī.ſ.de elec.per venerabilē.

u ¶ Potuit.ff.de iuriſ.om.iu. eſt receptum.

x ¶ Tanꝙ̄ princeps. nota ꝙ facit aliquid nō tanꝙ̄ rex. ut ſ.de elec.ꝙ ſicut.§. penulti. ⁊.c. cuꝫ inter canonicos.⁊.xxiij.q.iiij.ſi eccleſia.in fi.⁊.ff de adop.ſi conſul.§.i.⁊.ff.qđ cuiuſqꝫ vniuerſi.item coꝛuꝫ. §.i. ⁊ ita rex erit hic actor.et iudex proprij facti.⁊ licet forte rex hoc facere poſſit.melius tamē facit.ſi abſtinet a talibus.ff.de offi. procōſul. ne quicꝙ̄. ne videatur preſtare auctoritatem ſuo proprio facto.ut.ſ.de inſti.c.ul.⁊.ſ. de iurepatro.per tuas.io.

y ¶ Regi gratiam. quia nō potuit rex legitimare filiū ſuuꝫ licet poſſet alienum.uel quia licet euꝫ poſſet legitimare ut ſubdituꝫ.ſ. ut ſuccederet alij non tamen ut ſuccederet ſibi ar.viij.q.i.in ſcripturis.⁊.xxiij.q.i.didicimus. immo videt̄ ꝙ ipſo iure legitimi erāt cuꝫ nati fuiſſent de matrimonio auctoritate eccleſie cōtracto. ſed nō eſt ita.ut.ſ.dictuꝫ eſt in notula.maxime.

z ¶ Patrimonio.illos tantum ď patrimonio ſuo legitimare pōt.ut dictum eſt ſupra.

a ¶ Certis cauſis.ſ. cū requirimur. ⁊ hoc probatur auctoritate deutro.ſ. cū variatum eſt inter iudices ſiue ambiguum.tunc requiritur ad iudicium eccleſie.ut.j.ſequit̄.⁊ licꝫ ex certis cauſis non ideo eſt ordinarius quo ad temporalia.ſ.de of.oꝛdi.paſtoralis.i.rñſo.ſed caſualiter ut dicit littera.ſ.de fo.cōpe.licet.⁊.ca. ex tenore. ⁊.c. ex parte. ⁊ ita eſt hic ar. de iuriſdictione diſtincta.ſ.e. cauſam.que. vbi de hoc.⁊.ſ.de iudi.nouit. ⁊. ſ.de appel.ſi duobus.

b ¶ Inter ſaguinem.Hec verba exponuntur inferius.

c ¶ Videris variari. inter iudices ſiue ſapientes.

d ¶ Venies ad ſacerdotes. ar.ꝙ ex defectu iudicis ſecularis requiritur ad eccleſiaſticum.ſ.de fo.cōpe.licet.⁊. xxiij.q.v. adminiſtratores.

e ¶ Sane hic incipit papa exponere auctuoritatem deutro.

f ¶ Ex ui vocabuli.interpretatur enim noua lex antiquam.

g ¶ Reuerſus.ipſe petrus ⁊ ibi poſtmodum martyriū ſuſtinuit.ij.q. vij. beatus petrus ⁊ paulus.

h ¶ Et ſanguinem.Hec eſt ex poſitio eius.qđ premiſit in auc̄te deutronomij.

i ¶ Ciuile.hoc eſt ſeculare iudicium.

fuerit ꝯprobata[e] predictā reginam nō eſſe regis coniugē apparebit. ⁊ per conſequens alia uidebitur ſibi legitime copulata: ⁊ filios ei legitimos pepiſſe. Inſuper cū rex ſuperiorē ī tēporalibꝰ minime recognoſcat[t] ſine iuris alterius leſione ī eo ſe iuriſdictioni noſtre ſubijcere potuit[u]: in quo uideretur aliquibꝰ: ꝙ ꝑ ſeipſuꝫ non tanquā pater cū filijs ſed tanquā[x] princeps cum ſubditis potuit diſpenſare. tu autem noſceris alijs ſubiacer̄: ⁊ infra. Rōnibꝰ igitur his inducti regi[y] grāꝫ fecimꝰ requiſiti: cauſam tam ex ueteri quā ex nouo teſtamento trahentes: ꝙ non ſoluꝫ in eccleſie patrimonio[z] ſuper quo plenā in temporalibus gerimus poteſtatem: uerū etiaꝫ in alijs regionibꝰ certis[a] cauſis īſpectis temporalem iuriſdictionē caſualiter exercemus nō ꝙ alieno iuri preiudicare uelimꝰ ſed qꝛ ſicut in deutrono. cōtinet̄: ſi difficile ⁊ ābiguū apud te iudiciū eſſe proſpexeris: inter[b] ſanguinem ⁊ ſanguinem cām ⁊ cām: leprā ⁊ lepram ⁊ iudicium inter portaſ uideris uariari[c] uenies ad[d] ſacerdotes leuitici generiſ ⁊ ad iudicem qui fuerit illo tempore qui iudicabūt tibi iudicij ueritatem ⁊ facies quecūque dixerit que preſunt loco quem elegerit dominꝰ: ſequeriſqꝫ eoꝝ ſentētiā. qui autem ſupbierit nolenſ obedire ſacerdotis imperio: qui eo tēpore miniſtrat dño deo tuo: decreto iudicis moriet̄. Sane[e] cū deutronomium lex ſecūda īterpretet̄ ex vi uocabuli[f] ꝯprobatur ut quod ibi decernit̄ in nouo teſtamēto debet obſeruari locꝰ eni quem elegit dñs ap.ſe. eē cognoſcit̄. cū eni petrꝰ urbem fugiens exiuiſſet: uolens eum dñs ad locum quem elegerat reuocare: interrogatus ab eo: domine quo uadis: reſpōdit uenio romā iteꝝ crucifigi quod intelligens pro ſe dictū ad locum ipſum protinus eſt reuerſus[g]. Sunt aūt ſacerdotes leuitici generis fratres noſtri qui nobiſ iure leuitico in executione ſacerdotalis officij coadiutores exiſtunt. is uero ſup eos ſacerdos ſiue iudex exiſtit cui dominꝰ inquit in petro: quodcūqꝫ ligaueris ſuper terram erit ligatum ⁊ in celis. Eius uicarius qui eſt ſacerdos ineternuꝫ ſecūdū oꝛdinē melch. conſtitutꝰ a deo iudex uiuoꝝ ⁊ mortuoꝝ: tria quippe diſtinguit iudicia. Primum inter ſanguinem ⁊ ſanguinem[h]. per quod criminale intelligitur ⁊ ciuile[i]. Ultimum inter lepram ⁊ leprā per quod eccleſiaſticum ⁊ criminale[k] notatur. Mediū inter cām ⁊ cām quod ad utrūqꝫ refert̄ taꝫ eccleſiaſticū quā ciuile: in quibꝰ cuꝫ aliquid fuerit difficile uel ambiguum ad iudicium eſt ſedis ap. recurrendū: cuiꝰ ſñiam qui ſuperbiens cōtempſerit obſeruare mori precipitur[l]. i. per excōicatiōis ſñiam uelut mortuus[m] a cōione fideliū ſeparari. Paulus etiaꝫ ut plenitudinē ptātis exponeret: ad coꝛīthios ſcribens ait. Neſcitis quoniam angelos iudicabitis quantomagis ſecularia. Licet igitur cuꝫ filijs ſepedicti regis de quibus an fuerint legitimi ab initio dubitat̄: duxerimus diſpenſandū: qꝛ tamē taꝫ lex moſayca quam canōica[n] ſobolē ſuſceptā ex adulterio deteſtat̄[o]: teſtante domino: ꝙ manzeres[p] ⁊ ſpurij uſqꝫ in decimā generationē in eccleſiā nō intrabunt. canone[q] uero uetante tales ad ſacros oꝛdines ꝓmoueri: ſecularibus quoqꝫ legibus nō ſoluꝫ repellentibꝰ eos a ſucceſſione paterna: ſed negātibꝰ ipſis etiā[r] alimēta petitiōi tue non duximꝰ annuēdū.

Idem.b.⁊.r. canonicis beneuētanis.

Ex tenore litteraꝝ ueſtraꝝ nobis innotuit: ꝙ cum .g.uidua hereditatem quondam .r. mariti ſui ſibi ⁊ pupillo filio ſuo rſtitui poſtularet[s]: pars aduerſa petitionem eius nitebatur excludere pro eo ꝙ r. maritum ipſius uidue de adulterio genitum aſſerebat: ⁊ infra. Intelligentes ꝙ pater predicti .r. matrem ipſius in faciem eccleſie ignoram[t]: ꝙ ipſe aliam ſibi matrimonialiter copulaſſet: duxerit in uxoreꝫ ⁊ duꝫ ipſa coniunx ipſius legitima putaretur dictum .r. ſuſcepit ex eadem: in fauorem prolis potius declinamus memoratuꝫ .r. legitimū[u] reputantes.

¶ Idem epō tib.

Gaudemus: ⁊ infra. Ceteruꝫ prolem de infidelium coniūctionibus[x] natam qui ſecundo tertio uel ulteriore gradu ſecundum opinionem[y] illorum matrimoniali contraxerunt affectu: poſt fideꝫ receptam utilitate publica ſuadente legitimā uolumus reputari.

k ¶ Criminale eccleſiaſticum ſm canones.

l ¶ Precipitur.xi.q.iij.abſit.

m ¶ Mortuus.xi.q.iij.nihil.⁊.c.ſic debet.⁊.xxiiij.q.iij. corripiant̄.

n ¶ Canonica.lvi.di.c.i.⁊.ſ.ď fil. preſby.c.i.⁊.xv.q.viij. cuꝫ multe.

o ¶ Deteſtatur.niſi cū eis fuerit diſpenſatū .lvi.di.cenomanenſem.

p ¶ Manzeres. de his dictum eſt .ſ.ď renunc. niſi cū pridem.§.perſone.

q ¶ Canone.ſ.de elect.cuꝫ in cūctis.

r ¶ Etiaꝫ alimenta. C.de nat.li. aut.lꝫ patri.⁊.C.ď inceſ. nup.aut̄.ex ꝯplexu ar.ↄ.ſ.ď eo q dux. in matri. cuꝫ haberet. Sol.ibi.

s Ex tenore. reſtitui poſtularet. tanꝙ̄ tutrix. C quando mu.tu. of. fū.l.ij.⁊ aut̄.matr. olim ſi mater curaꝫ uel tutelam filioꝛuꝫ ſubire volebat opoꝛtebat eaꝫ iurare ꝙ non tranſiret ad ſecūdas nuptias. hodie vero remittitur illud iuramentum. quia veniebant ꝯ. ſed renunciant bñficio velleiani in autent. ut ſine probi. ma.tu.ge.§.qꝛ mulierem.col.vij. ⁊ ꝑdicta aut̄.matri. et ſi contraxerit. ſtati expellitur a tutela. C.eo. ti.aut̄.ſacramētū.⁊.ſ. ď appel. ex parte. vbi. de h̄.

t ¶ Ignaraꝫ. ḡ ignorantia facit. ꝙ filij ſunt legittimi cenſēdi. alias non eſſent legittimi.⁊.ſ.e.referente. vbi de h̄.

u ¶ Legitimū. ex h̄ patet ꝙ ſufficit bona fides alteriꝰ parentis. ut filij dicātur legitimi. ⁊ ſi naſcantur lite mota legitimi ſunt. licet poſtea ſeparentur. uel ſi ante ſententiā ſit conceptus.ſ.e. cuꝫ int̄. circa huiuſmodi ſcientiā uel ignorantiā tenendū eſt ut dicitur.ſ.de clādeſt.deſpō. cū inhibitio. Sed nūquid idē eſſet ſi aliquis crederetur liber cū eſſet ſeruus. ut filiꝰ eiꝰ ꝓpter opiniōes eccleſie iudicet̄ liber ⁊ lagitimuſ quo ad oꝛdinē: non. ut. C. ſolu.ma.l.iij.ar.ↄ. ff.ſol.ma.l.ſi.cū dotem.§.ul.

x ¶ Gaudemꝰ. con iunctionibꝰ.ſ. paganoꝝ ſiue iudeoꝝ ad fidē poſtea conuerſoꝝ.ut.ſ. de ꝯſang. ⁊ affi. de infidelibus.⁊.j.de diuoꝛ.gaudemꝰ. cuius pars hec eſt.

y ¶ Opinionem. talis opinio non legittimat. ſed preſtat occaſioneꝫ legittimandi.ar.ſ.e.c.prox.⁊.c.ꝑ venerabilē.⁊. ff.de ritu.nup. q in prouincia. Sed nunquid eſt matrimoniuꝫ inter tales: videt̄ ꝙ ſic. xxvi.di. deinde.⁊.ſ.de cōſang.⁊ af.de infidelibꝰ. ſolutionē collige.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ſ.de diuoꝛ.ti. gaudemus.cuius hec eſt pars ⁊ deciſa videtur ante illum.§.qui a ḡt.⁊c.ut precedat ſermo de ꝯiunctis cū ſecundis poſt diuoꝛtium factum adhuc viuentibus repudiatis in quib⁹ nō eſt matrimoniū.ut ibi dr̄ filij tn̄ eoꝝ reputant̄ ab eccleſia legittimi vtilitate publica ſuadente.ut alij facilius ꝯuertantur. ſed ſi intelligat̄ de filijs illoꝛuȝ de quibus dicitur in pꝛi. ſſiius.c.gaudemus tunc planum eſt.qꝛ inter illos eſt matrimoniū. ut ibi paret ⁊ ſic decidit̄ ante.§ qꝛ vero. qđ potius credo.⁊ filij talium legitimi ſūt.

a R Elatum aliquot annos. Sed de quot ānis intelligis: pōt dici q̄ de duobus qꝛ pluralis locutio duoꝝ nūero ꝯtenta eſt.iij.q.iij.v̄. vbi numerus ff.de v̄.ſig. int̄ illaȝ in fi.⁊.ff.de manu. teſta.libertas.§.ul. ⁊.ff.de teſti. vbi numerus.

b ¶ Exiuit.nōne illa euȝ ſequi tenebat̄? qđ vr̄.xiij.q.ij. vna qq3.⁊.xxxiij.q.ij.ſi quiſ ineuitabili. Et pōt dici q̄ tenebat̄ qꝛ ibi remanere nō poterat iuſta de cā niſi foꝛte vagabundus diſcurreret.qꝛ tunc non poſſet ipȝ ſequi.ar.ff.de ope. libe.qđ niſi. §.ex ꝓuincia.

c ¶ Manifeſtū. ita q̄ notoꝛiū.alias nō bene ſequeret̄ aut legitimi ⁊c̄.qꝛ quod manifeſtuȝ eſt pꝛobatur.xi.q.iij. eoꝝ qui in fi.

d ¶ Legiti.ſȝ q̄ tradit̄.i.e.c.cū i tua.

e ¶ Teſtes.ergo altera parte abſente. ⁊ non ꝑ contumaciam teſtes recipiuntur.li.non ꝯte.⁊ ſētentia fertur. ut dicit. nam oꝛdo iuris in caſu iſto non eſt vſquequaq3 ſeruandus.ſ̄.ut li.non ꝯte.c.i. Sed ꝯ.ſ̄.ut li.non conte.quoniam.§.ij. cū iſte nō ſit abſens ꝑ contumaciā.ut ibi.poſſet dici.q̄ cum iſte pꝛopter culpam ſuam abſens fuerit nec poſſet inueniri.illa culpa loco ꝯtumacie habetur.ut contra eū pꝛocedatur nec debeat mulieri obeſſe.que i culpa non fuit.iniquum eſt enim aliū alteri⁹ odio pꝛegrauari.C.de in offi.teſta.ſi quis in ſuo.ad fi.nec pꝛopter h̄ ius mulieris dȝ perire. maxime cum habeat legitimos teſtes ⁊ accuſatoꝛes.⁊ tāto tp̄e fuerit expectatus.⁊ cū diligētia requiſitus.vn̄ procedi potuit contra illum.⁊ illa decre.quoniā.non contradicit.ſi tu bene videas illaȝ. qꝛ ibi dicitur cū ſine culpa ſit abſens.⁊ non malicioſe voluntate. hic ꝗ culpa ⁊ malicia facientibus eſt abſens ſed ꝓ̄ſumptio in hoc videt̄ contra mulierē.q̄ eo pꝛeſente tāto tēpoꝛe tacuit.ſed pꝛeſumptio tollitur.ſi teſtes ⁊ accuſatoꝛes legittimi ſunt.pꝛout dicit̄.ſ.e.cum tua. Quidam dicunt q̄ coꝛrigere per illam decre.quoniā ⁊ ei ſtandum eſt.Itē ſic ꝯtra videt̄.ſ̄.ti.ꝓxi.perlatū. ſed ibi non agitur. an ſnīa tenuerit uel non.ſed an filij legittimi eſſent.

f ¶ Nobis.accuſatione.lȝ lr̄a iſta videatur intelligēda de accuſatoꝛe tamē de teſte potius intelligit̄.de vtroq3 tn̄ eſt verum. de accuſatoꝛe habemus.ij.q.ul.pꝛeſcripta.qđ eſt de teſte veꝝ ſimiliteꝛ teſtib⁹.n.⁊ nō teſtimonijs ē credendū.iij.q.ix.teſtes.⁊.ſ̄. đ cohabi. cleri.⁊ mulie.tua nos.⁊ q̄ debeat intelligi de teſte colligit̄ ex illa littera.niſi quantum ad pꝛeſumptioneȝ ⁊c̄.quia ſententia ad dicta teſtium pꝛofertur non ad dicta accuſatoꝛis.

g ¶ Ad ꝓ̄ſumptionē. No.q̄ ꝓ̄ſumptio nō ꝓbat.niſi ſit violēta.xxxij q.i.dixit.⁊.ij.q.i.ꝓ̄mo.⁊ hoc eſt regulare.ff.de teſti.l.iij.§.idem diu⁹.⁊.iij.q.ix.teſtes.⁊.ſ̄.de coha.cle.⁊ mu.tua.tn̄ ꝓ̄ſumptio coadiuuat ſi adſint alia ſuffragia.ſ̄.de ſuc.ab inteſt.cū dilect⁹.⁊.ſ̄.de teſti.ꝓ̄terea.⁊.ſ̄.de ꝓ̄ſump. illud.⁊.c.iij.⁊ ꝓpter ꝓ̄ſumptionē defert̄ iuramentū qn̄q3 actoꝛi qn̄q3 reo.⁊.ſ̄. de iureiurā.c.ul.hic vō ꝯ m̄rimoniū nō defert̄ iuramentū.ſ̄.đ eo q cogno. ꝯſā. vx.ſue.ſuper eo.

Qui matrimoniū accuſare poſſūt uel contra illud teſtificari.

Alex.iij.pariſieñ.epō.

Relatum eſt: q̄ cum pater cuiuſdam puelle eā cuidam ciui pariſieñ. nuptui tradidiſſet: maritus poſt aliquot[a] annos quib⁹ cū uxoꝛe permanſit: ꝓpter homicidiuȝ quod ꝯmiſit: de ciuitate timoꝛe moꝛtis exiuit[b]: nūc autē dicit̄ poſſe ꝓbari: q̄ pater puelle euȝ de ſacro fonte leuauit: ſed litteris tuis queſitus nondum potuit iueniri: lȝ qui queniū ſit trāſactum: ⁊ infra. Ceterum conſul.t.t.r. q̄ ſi manifeſtuȝ[c] ē quod aſſerit̄: aut legitimi[d] accuſatores ⁊ teſtes[e] appareant: poſtquam iuuenis fuerit cū omni diligētia requiſitus: etiam ſi nequiuerit inueniri: teſtes recipere poteris: ⁊ fine canonico iudicium terminare.

Clemens tertius.

Nobis eſt queſitum: utruȝ aliqui ſup accuſatiōe[f] matrimonij nihil uoce pꝛopꝛia depꝛomētes debeāt ꝑ ſolā chartule ꝯſcriptiōeȝ admitti. Ad hoc reſpondemus q̄ in talibus niſi quātuȝ ad pꝛeſūptionem[g] nullius momenti eſt conſcriptio quo ad ſnīam pꝛoferendam: niſi alia legitima adminicula ſuffragētur.

Clemens papa floꝛentino epō.

Videtur nobis: ⁊ iſra. Quod parētes fratreſ ⁊ cognati utriuſq3 ſexus in teſtificatiōe ſuoꝝ ad matrimoniū cōiungendum uel dirimendū admittātur: tam antiqua conſuetudine[h] quā legibus[i] appꝛobatur. Ideo.n.maxime parētes: ⁊ ſi defuerint parentes pꝛoximioꝛes admittūtur: quoniā unuſquiſq3 ſuam genealogiā[k] cū teſtibus ⁊ chartis: tum etiam ex recitatione maioꝛum ſcire laboꝛat. qui eni melī⁹ recipi debent: quā illi qui melius ſciunt[l]: ⁊ quoꝛuȝ eſt intereſſe: ita ut ſi non interfuerint: ⁊ conſenſum non adhibuerint: ſecūdū leges nullū[m] fiat matrimoniū. quod uero legit̄ pater non recipiatur[n] in cauſa filij nec filius in cauſa patris: in criminalibus cauſis ⁊ contractib⁹ uerū eſt in matrimonio uero cōiungendo[o] ⁊ diſiūgendo ex ipſius cōiugij pꝛerogatiua ⁊ quia fauoꝛabilis[p] res ē: congrue admittūtur.

Idem.

In ſuper adiecisti: q̄ aliquis cū quadaȝ innubili puella cōtraxit que tandem etatis metas attingens: ab illo pluries cognita cōtra matrimonium pꝛoclamauit: aſſerens ſe ſemper ab initio diſſenſiſſe: quod per teſtes pꝛobat[a] fama[b] ⁊ conuerſatione pꝛeclaros. In hoc itaq3 caſu ſentimus: quod aduerſus matrimoniuȝ audiri non debȝ que ante cognitionem ſui legitimū annum attingens: cum potuit[c] minime reclamauit. ſicut enim ante legitimum conſenſum qui in duodecimo anno[d] ſpectatur: potuit diſſentire: ſic poſtquam legitimo tempoꝛe accedente ſemel etiā copule carnali[e] conſenſit: ex ratihabitione ſibi ſuper hoc ſilentium non ambigitur indixiſſe.

Innocentius tertius archiepō pꝛepoſito ⁊ pꝛioꝛi ſancte marie de albaneñ.genueñ.

h ¶ Videt̄.antiqua conſuetudine. No. q̄ antiqua conſuetudo pꝛo lege ſeruanda eſt.xi.di.in his.⁊.xij. diſ. diuturni.⁊.ix.q.iij. conqueſtus ⁊ mos fideliſſime vetuſtatis ſeruandus eſt. C.đ teſta. teſtamenta. ⁊ hec conſuetudo ſeruatur quo ad parentes.tn̄ in matrimonio cōiungēdo fallit.cū alter eſt ſuperioꝛ nobilitate potētia uel diuitijs. parentes inferioꝛes non admittunt̄ pꝛo matrimonio coniūgēdo.ſ̄.de teſti.ſup eo.quia ſuſpectuȝ eſt tunc teſtimonium illoꝝ.ſed hec decre.non videtur loqui in eo caſu.ut dicitur.ſ.

i ¶ Legibus.i.canonibus. ſic xxxi.di.nicena. ⁊ loquit̄ de illis canonibus.xxxv.q.vi.c.i. ⁊.ij.⁊ ſic tam de conſuetudine appꝛobata q̄ ſm canoneſ admittūtur. Si vis intelligere de legib⁹ ciuilibus. dicas q̄ ad pꝛobanduȝ q̄ matrimonium contrahi poſſit non obſtante cōſanguinitate. uel ad dirimendum matrimonium ꝓpter ꝯſanguinitatē eſt argumentandū. q̄ parentes ⁊ cōſanguinei ſint admittendi.qꝛ melius ſciunt ſuam pꝛoximitatē q̄ extranei. C.đ in inte. reſti.mi.de tutela.⁊.C.de libe.cā.ſi filiū.⁊.ff. de pꝛoba. etiam. ⁊ q̄ alijs pꝛeferantur eſt ar.ff.de adulte. ſi marit⁹.

k ¶ Genealogiam. Hec eſt rō quare huiuſmodi perſone admittant̄ ⁊ alijs pꝛeferantur. xxxv.q.vi.c.i.⁊.ij.

l ¶ Sciunt conſanguinitatem ſcilicet ⁊ per hoc videtur q̄ non loquitur de teſtimonio ferendo pꝛo ipſo cōſenſu. qꝛ ſi extraneus intereſſet eque bene ſciret ſicut pater ⁊ mater an conſenſiſſent tunc ad inuicē ſed lr̄a ſequēs hn̄ innuit de ipſo conſenſu.

m ¶ Nullum.xxx.q.v.aliter.⁊.ff.de ritu nup.l.ij.

n ¶ Non recipiatur.iiij.q.iij.§.iteȝ teſtis idone⁹.⁊.ff.de teſti.l.teſtis idone⁹.

o ¶ Cōiungendo.ex hoc videtur q̄ ad pꝛobandū matrimoniū eſſe ꝯtractū admittantur parētes.⁊ inducit̄ ad hoc a plurib⁹.ſi.ſ̄.de teſti.ſup eo.ſed non loquitur in eo caſu.ſed q̄ dicit in cōiungendo.intellige ſi diceret̄ q̄ eſſent cōſanguinei.qui ꝯtrahere volunt. uel fama eſſet de hoc.pater ⁊ mater ⁊ cōſanguinei admittunt̄ ad pꝛobandā ꝯſanguinitatē.ſ̄.de ſpō.cum in tua.intellige loqui hanc decre.qn̄ pꝛopter conſanguinitatem tantum dicit̄ q̄ non poſſunt coniungi.⁊ quando pꝛopter conſanguinitatē debent ſeparari.⁊ hoc etiaȝ ſatis colligitur ex rubꝛi.conſueuit tamē induci. q̄ pater ⁊ mater admittuntur ad pꝛobandū ad ipſum contractū matrimonij. qđ veꝝ eſt ſm diſtinctionem illius decre.ſuper eo.

p ¶ Fauoꝛabilis.ſ̄.de cō.ap.c.vl.vbi de hoc.⁊ ar.ff.de reg.iu.in ambiguis.⁊ ſ̄.de appel.dilecte.in fi.

a I Nſuper.pꝛobat ideſt pꝛobare intendit iuxta illud. eſt mihi pꝛo facto ſpe quod eſſe poteſt.l.

b ¶ Fama.tales.n.dn̄t teſtes eſſe ſine omni ſuſpitione infamie.ij.q.vi.teſtes.

c ¶ Cum potuit.ſi.n.ſemꝑ in vita detenta fuiſſet. ⁊ verbo ⁊ facto contradixiſſet.audiret̄ qn̄cunq3 poſtea.ar.xvi.q.iij.pꝛima.ſed ex tēpoꝛe ꝓ̄ſumitur contra iſtam.ſic.ſ̄.de ſpon.ad id quod.⁊ ar.i.q.i.conſtat.

d ¶ Anno.xij.in muliere.ff.de ritu nup.minoꝛē.⁊.xiiij.in viro.ſ̄. de deſpon. impube.atteſtationes.

e ¶ Carnali copule.ex quo.n.carnali copule conſenſit.omnis violentia ſublata intelligitur ⁊ matrimoniū tenet.ſ̄.de deſpon.impube.de illis.ſ̄.de eo qui dux.in matri.quaȝ pol.c.ij.⁊.ſ̄.de ſponſa.veniens.⁊ ita ratihabitio ꝯfirmat

ſine validum facit quod ab initio non valebat.ſ̄.de regula.cum virum.
f Significante.malicijs.ff.de rei ven.in fundo.⁊.ff.de arbi.ita demum.⁊ ſ̄.de reſcrip.ſedes apoſtolica.quandoqꝫ tamen auditur qui non facit. niſi ut noceat.ut dixit.l.ar.inducit.C.de natu.libe.auꝫ.licet ſicut ⁊ prior pe nitentia ficta nõ prodeſt.⁊ tñ aufert vſum ſequẽtis.de pe ni.di.iij.in ſalicibꝰ.

Significante.m.de canula no ſtro eſt apoſtolatui declaratũ ꝙ cũ.n.duxiſſꝫ legitime in uxorẽ s.mater ipſius uiſa eſt matrimoni um accuſarꝭ:ut ab eo pecuniã extor queret:⁊ licet intellectui ſuo praua non poſſint opera reſpõdere:nihil ominꝰ uult habere pecuniã:ut ab accuſatione deſiſtat. Cum igiꝭ non ſit malicijs[f] hominũ indulgendũ mãdamus quatenus ſi eſt ita:ipſã ab accuſatione matrimonij repellẽ tes[g] eidẽ ſuper hoc ſilentiũ ĩpona tis. Idem.

Cum in tua dioceſi:⁊ ĩfra. Si uero poſt contractũ matrimo niũ aliqs appareat accuſator cũ ñ ꝓdierit ĩ publicũ qñ bãna ſꝫ ꝯſue tudinẽ[h] ĩ eccleſijs edebãꝭ:utꝝ uox ſue debeat accuſatiõis admitti me rito queri poteſt. Sup quo ſic du ximus diſtinguẽdũ ꝙ ſi tpe denun ciatiõis premiſſe is qui iam cõiun ctos impetit extra dioceſim exiſte bat:uel aliaſ denũciatio nõ potuit[i] ad eiuſ notitiã peruenire:utputa ſi nimie ĩfirmitatis feruore[k] laborãs ſane mentis patiebaꝭ exiliũ:uel in ãnis[l] tam teneris ꝯſtitutꝰ:ꝙ ad cõ prehẽſionẽ taliũ eiꝰ etas ſufficere nõ ualebat:ſeu alia cã legitima fue rit ĩpeditꝰ:eiꝰ accuſatio debet audi ri:alioquĩ cũ rõnabiliter preſuma tur:ꝙ denũtiationẽ publice[m] factã idem exiſtens in ipſa dioceſi mime ignorauit:tãquã ſuſpectꝰ eſt ꝓcul dubio repellendꝰ[n] niſi proprio fir mauerit iuramẽto[o]:ꝙ poſtea didi cerit ea que obiecerit:⁊ ad hoc ex malicia non procedit:q̄r tũc etiam ſi didiciſſet ab illis qui denũtiatio nis tempore ſiluerũt:claudi nõ dꝫ eiſdem aditꝰ accuſandi.quoniã ⁊ ſi ab ĩpetitiõe huiuſmodi culpa de ſilentio tali contracta illoſ exclude retꝰ[p]:iſte tamẽ amoueri nequiret cũ culpabilis non exiſtat.

g Repellẽtes. No.ꝙ repel litur accuſator propter turpẽ queſtum.ſi.ij.q.i.prohibenꝭ. Item repellitur ſi infra tem pus ſtatutũ non accuſauerit. ĩ.e.c.ꝓxi.niſi iuſta de cauſa. ut ibi. Et eſt arg. ꝙ ſymonia committi poſſit in matrimo nio cũ ſit ſpirituale.Sed con tra dici ꝯſueuit. ꝙ ibi gratia confertur.

h Cum in tua.conſuetudi nem. Hec conſuetudo cõſona fuit iuri. vnde hodie pro iure cõmuni ſtatuitur. q̄ omiſſa ſi poſtea impedimen tum appareat.filij non erunt legitimi.ſ̄.de clan.ſpon.cum in tua.que eſt pars.iſtius ⁊ ei continuatur in integra.

i Non potuit. q̄r erat in re motis partibus.ſi.xvij.q.ij. ſi quis incognitus.

k Feruore.xv.q.i.illa.⁊.xv ij.q.i.gonſaldus.⁊.ſ̄.ꝺ regu la.ſicut tenor.

l In annis. Sed quomodo poteſt hoc eſſe. ꝙ iſte in tali bus annis denunciationẽ fa ctã nõ cõprehendat.⁊ ad im pedimentũ ꝯtrahendũ habi lis videaꝭ.q̄r videꝭ ꝙ impe dimentũ debeat ſcire tpe cõ tracti matrimonij:ſed põt eſ ſe ꝙ tũc neſciebat.nec ſuffici ebat etas ad h̄.ſicut nec ad cõprehenſionẽ denũciatiõis ⁊ tñ poſtea potuit ſcire impe dimentũ ut.ĩ.ſequiꝭ. tñ tpe denunciatiõis eius etas ſuffi cere non valebat. q̄r etas illa neſcit quid videat.C.de fal. mo.l.i.⁊ ar.ſ̄.de ſponſa. tue fraternitatis.

m Publice. ⁊ ideo nullꝰ po teſt ignorare.xvi.di. quod di citis. ⁊.xij.q.ij.qui ⁊ huma nis.⁊.ſ̄.de poſtu.c.i.ar.lxxx ij.di.propoſuiſti.

n Repellendus. ⁊ ita qui in fra tẽpus ꝯſtitutũ nõ ꝓponit ius ſuũ.poſtea repelliꝭ ⁊ ab accuſatione ⁊ a teſtimonio.ar.ſ̄. de clã. deſpon. cũ inhibitio a contrario.⁊.C.de ingenu.diffamari.⁊.ſ̄.de ꝓba.licet. Sꝫ nũ quid admittunꝭ ad denunciandũ: videtur ꝙ ſic.cũ ⁊ iuramentum ei non ob ſtaret.ſ̄.de iureiu.quẽadmodũ.⁊.ar.ſ̄.de cog.ſpi.tua.dicas ꝙ nõ eſt admit tendus.cũ ſit ſuſpectus ut hic dicit. ⁊ ſuſpecte pſone remoueanꝭ a denuncia tione ſicut ab accuſatione.ĩ.de ac.dilectus filius.⁊.ſ̄.de ſymo.cũ in tua.nam cui vna via aliquid prohibetur.alia via ad idẽ non debet admitti.ſ̄. de ꝓcu. tue.cum ſuis cõcor.ibi poſitis.⁊ ita taciturnitas nocet accuſare volenti. niſi forte tacuit.q̄r non habuit tunc probationẽ.ij.q.vij.pleriqꝫ. Et ideo dixi for te.ꝙ licet tunc non haberet teſtes.ipſemet potuit impedire matrimoniũ con trahendum.vñ non ꝓdeſt.ꝙ propter hoc tacuit.ſ̄.de ſpon.preterea.⁊.ſ̄. de teſti.ſup eo. ⁊ ſola fama impedit matrimoniũ.ſ̄.de ꝯſang.⁊ affi.c.ij. taciturnitas vͦ ipſoꝝ ꝯtrahentiũ non preiudicat eis.ar.ſ̄.de reſti.ſpol.ex ꝯqueſtio ne.⁊.ſ̄.de clã.deſpon.cũ inhibitio.⁊.ĩ.de ſen.ex.inquiſitioni.

o Iuramento.ſic.ſ̄.de teſti.preſentiũ.⁊.ſ̄.de excep.paſtoralis. Itẽ no. hic ꝙ plus valet iuramentũ vnius q̄ preſumptio iuris.q̄r per iſtud iuramentũ eliditur iuris preſumptio.xxxv.q.iij.extraordinaria.

p Excluderet.hic habes ꝙ aliquis admittiꝭ ad accuſandũ cuiꝰ auctor repel litur.ſecus eſt in teſtibus.ſ̄.de teſti.licet.⁊.ĩ.de hereti.fraternitatis.ar.Sed que eſt ratio diuerſitatis: dic ꝙ aliud eſt in accuſatore ⁊ aliud in teſte.modi cum preiudicium fit.ſi accuſator admittitur cuiꝰ auctor repellitur propter cul pam propriã.⁊ iſte culpabilis non exiſtit ⁊ ad dictum accuſatoris nulla fit cõ demnatio niſi adſint legittimi teſtes.ſed ad dictum teſtis qui condemnaꝭ. et ideo debent eſſe tales auctores ut ipſoꝝ dicta ſufficerent ad hoc ut illi admit tantur qui cauſam habuerunt ab eis.ar.C.de acqui. poſ.vicia. Sed nunqd ſtatim elapſo termino obſtabit talis taciturnitas: videtur ꝙ in cõtinenti.niſi ĩ.terminũ accuſet. xxxij.q.ij.mulier.ar.ſ̄.de offi.dele.cũ olĩ.ff. de le.ij. cũ q dã ĩ fi.⁊. ff. ad mace.ſi filiꝰ.ar.ꝯ.xx.q.ij.puella.vbi vſqꝫ ad annũ ⁊ diẽ tutores ⁊ parẽtes puelle q̄ ſacrũ velamẽ aſſumpſit. ꝯdicere pñt vltra nõ.ut ibi ſaltẽ vſqꝫ ad.x.dies.ff.de ꝯſti.pecu.promiſſor.⁊.C. quomodo ⁊ qñ iu.ab eo.io.dixit ꝙ taciturnitas iſta cũ quodã tẽpa mento intelligi dꝫ.ar.ff.de ſolu.qͦ dicimus.⁊.ff.ex qui.cau.ma.ab hoſtibu s.§.ul.⁊ hĩ facit ad hoc.ſ̄.ꝺ lo ca.c.pe.⁊.ult. Ego credo ꝙ q̄diu res ẽ integra. ꝙ poteſt dos admitti. Pͦcto vero matrimonio de pſenti nõ videꝭ audiẽdus tanq̄ ſu ſpectus ſi potuit in fra tẽpus procede re ⁊ denunciare im pedimentum.

De diuortijs.

Ex concilio apud vurmaciã.

Si qua mulier in mortẽ mariti ſui cum alijs cõ ſiliata eſt:⁊ ipſe aliquẽ illoꝝ ſe defendẽdo oc ciderit:poteſt ipſe poſt mortem ux oris ſi uoluerit[a] aliam ducere:ipſa aũt inſidiatrix[b] penitẽtie abſqꝫ ſpe coniugij ſtet ſubiecta.

Lex.tertius.

Queſiuit a nobis:⁊ ĩfra. Nos itaqꝫ.t.reſpondemꝰ:ꝙ muli er ꝓ furto uel alio[c] crimine uiri ſui niſi fidei ſue religionẽ corrumpere uelit ab eo ſeparari non debꝫ:ueꝛ ſi cõiugẽ ſuã ad ĩfidelitatis maleſi cium ꝯtraxerit a uiro poterit ſepa rari:ita ꝙ ei nubere alij nõ licebit[d] q̄r lꝫ ſeparẽꝭ:ſemp tñ ꝯiuges[e] erũt ĩ uiris[f] quoqꝫ preſentis ſnie forma ſeruetur. Idẽ ambieñ.epõ.

Porro de comite pontini qui h.uxorem ſuã abſqꝫ iudicio eccleſie dimiſit:q̄r eã cognatã fuiſ ſe uxoris defuncte ꝓponit:pruden tia tua cognoſcat:ꝙ ſi etiã parẽtela eſſet publica ⁊ notoria[g] abſqꝫ iudi cio eccleſie ab ea ſeparari[h] non po tuit:quare ipſum ad eã recipiẽdã que petit reſtitutiõem[i] ipſius diſtri cte cõpellas.quã ſi recipere nolue rit eũ ⁊ ſuperĩductam[k] uinculo ex cõmunicatiõis aſtringas. Pre terea de.b.qui cognatam ſuam du

a Si qua.vo luerit q̄r q̄ tum ad h̄. quo minꝰ contrahere poſſit poſt mortẽ vxoris cũ tale homicidiũ directe non fuerit voluntariũ nõ im pedit. ⁊ homicidiũ non impedit matri monium contrahẽ dum.niſi in caſibꝰ. xxxiij.q.ij. interfe ctoreſ.⁊.c.admone re.⁊.ĩ.de pe.⁊.re.c ij.niſi ſint iuuenes ut.c.interfectores. ⁊.e.cã.in.c.in ado leſcentia.⁊ tunc di ſpenſatiue.

b Inſidiatrix. licꝫ mulier iſta non fu it conſecuta effectũ nihilominus puniꝭ quo ad legẽ ꝯiugij. ⁊ eſt ar.ꝙ conatꝰ ſi ne effectu punitur. ſi.li.di.ſiquis poſt. ⁊ de pe.di.i.ſiqs cũ telo.⁊.ſ̄.ꝺ higa.nu per.⁊.c.ul. Et arg. ꝯ.ſ̄.de ſpon.c. ult. cũ ſuis ꝯcor.ibi po ſitis vbi de h̄. tñ ſi ꝯtraheret teneret.

c Queſiuit. uel a lio crimine. ꝓ nullo crimine põt vir dimittere vxorẽ uel vxor viꝝ.uel ꝓ aliquo qͦ ei ꝯtingat.xxxij.q.i.in cõiugio.⁊.q.v.ſi quis vxorẽ.pcepit. pceptũ ⁊.q.vij.oẽs cauſationes niſi ꝓ crimine fornicationis.ut in.c. predi ctis.uel pro ſpũali fornicatione.xxviij.q.i.idolatria. ⁊ hic etiã ſi vi ro ſuo mortẽ machinetur.ſ̄.c.ꝓxi.⁊ ſi talis turpis cõditio in matri monio apponaꝭ ſi furtũ feceris ꝓ nõ adiecta hꝫ.ſ̄.ꝺ ꝯdi.ap.c. vlti.

d Nõ licebit.cũ matrimoniũ coꝝ ſit ratũ ⁊ ꝯſumatũ. ſecus eſt de matrimonio infidelium.ĩ.e.quanto.⁊.c.gaudemus.

e Coniuges erunt.qͦ vinculũ cõiugij ſemel habitũ nũq̄ amittiꝭ viuentibꝰ ꝯiugibꝰ etiã ſeparatis.xxvij.q.vij.c.ij.⁊.iij.ſicut nec bap tiſma.uel ordo.i.q.i.ꝙ quidam.ṽ.cum videamus.

f In viris.quia vir ⁊ vxor non ad imparia iudicantur.xxxij.q.i.ſi quis vxorẽ.⁊.q.v.precepit.⁊.q.vij.apoſtolus.lau.

g Porro.notoria.ar.ꝙ ĩ notorijs ſuãdus ẽ ordo iuris.ar.xi.q.iij peccoꝝ.⁊.xxiiij.q.i.pudẽda.ĩ fi.⁊.iij.q.v.q̄r ſuſpecti.ar.ꝯ.ii. q.i.ꝺ manifeſta.⁊.ĩ.ꝺ accu.euidẽtia.⁊.ſ̄.ꝺ iureiur.ad nr̃ã.⁊.ff.ad.l.aql. ꝓinde.ĩ fi. So.qͦ ad ſniã.ſemp ſuãdus ẽ ordo iuris.q̄tũ ad alia ñ

h Separi.xxxiij.q.ij.ſeculares.xxxv.q.vi.multoꝝ.⁊ eſt rõ q̄re.ꝙ ſnia diuortij pena eſt.⁊ pena nõ eſt inferẽda niſi p iudicẽ. xxxiij. q. ii.§.in hoc.⁊.C. ut nemo ius ſibi di.p totũ.⁊.C.de iude.nullus.

i Petit reſtitutionem.reſtitutio.n.faciẽda eſt.ſ̄.de offi.del.cãꝫ ma trimonij.⁊.ſ̄.ꝺ reſt.ſpo.ex ꝯqueſtione.⁊.ſ̄.ut li.nõ ꝯte.accedẽs.ij. in fi.ar.ꝯ.ſ̄.de reſti.ſpo.lr̃as.vbi dicit ꝙ ſi ꝓbatiões in ꝯtinẽti ſũt parate non eſt facienda reſtitutio ergo multominus eſt faciẽda vbi notoriũ eſt impedimentũ ut hic.dic ꝙ faciẽda eſt preterq̄ ad car nalẽ copulã.ut intelligas iſtam decre.ſm illam.

k Superinductã.ſic.ſ̄.de ſpon.veniens.

ſit uxorem reſpondemuſ: ꝙ nõ ap parentibus accuſatoribus ⁊ parentela manifeſta ſeu publica[l] exiſtente quod credibile non eſt: niſi eſſent i primo gradu uel[m] ſecundo: tui officij itereſt[n] matrimonia illa adbibita grauitate diſſoluere que illicite contracta noſcuntur.

Idem.

Significaſti[a] ꝙ quidam uxore ſua ſine iudicio eccleſie dimiſſa: ꝓ eo ꝙ ſuggeſtum ſibi fuerat ipſam inceſtum cum quodam cõſanguineo ſuo cõmiſiſſe: uiculo fuit ꝓpter hoc excõicationis aſtrictuſ uerum mulier non continuit. ſed ſobolem de alio uiro ſuſcepit: nec minus poſtulat uiro reſtitui: aſſerenſ ſe ab ipſo iniuſte dimiſſam. ⁊ eundem ſibi materiam[a] adulterãdi dediſſe. Conſul. t. t. r. ꝙ ſi notoriuꝫ[b] eſt mulierem ipſam adulterium cõmiſiſſe: ad eam recipiendam prefatus uir cogi non debet: niſi conſtaret[c] ipſum cum alia adulteriuꝫ commiſiſſe.

Idem.

Ex litteris tuis accepimus: ꝙ v. quandam duxit uxoreꝫ qui paucis temporibus fuere concordes proponebat enim idem. v. ꝙ illam per uiolentiam ſibi illatã metu etiaꝫ mediante duxiſſet: ⁊ infra. Tandẽ uir uxorẽ ſuaꝫ ſuper crimine fornicationis in iure conuenit: que neſcit quo ducta ſpiritu cepit publice confiteri: ꝙ cũ uir negaret ei i neceſſarijs prouidere: crimen compulſa[d] eſt incurrere memoratũ cunqꝫ diligentius a te fuiſſet admonita[e]: ne ad ſuggeſtionem alicuius illud tam turpe contra ſe proponeret: ipſa id manifeſtius aſſerebat. Sane tu cõuocato capitulo tuo cũ ex eorundem conſilio utriqꝫ priuatim continentiaꝫ iniunxeris obſeruandam ita ꝙ caſte uiuerent adiuicem[f] ſegregati. memoratus. u. furtim cum alia ſponſalia ⁊ nuptias temere celebrauit. uerum cum factũ inquirere laborares. ſupradictus u. ſeriem rei explicans ⁊ exponẽs ad audientiam noſtram dicitur appellaſſe. Unde. f. t. mandamus: quatenus ſi res ita proceſſit: pretatum uirum ad legitimam uxorẽ redire[g] compellas.

Urbanus tertius florentino epiſcopo.

De illa que uiro ſuo labente i hereſim ipſius conſortium ſine iudicio eccleſie declinauit: uidetur nobis ꝙ mulier maxime ſi ea intentione diſceſſit: ut lapſus in hereſim tedio pariter ⁊ confuſione[h] affectus ſe ab errore ſuo conuerteret: ei cum reuerſus fuerit eſt reddenda[i]: que etiam ſi reuerti noluerit compellatur. Si uero iudicio eccleſie ab eo receſſit: ad recipiendum eum nullatenus dicimus cõpellendam[k].

Inno. iij. ferrarieñ. epõ.

Quanto te nouimus in canonico iure peritum. Sane tua. f. intimauit ꝙ altero coniuguꝫ ad hereſim tranſeunte: qui relinquitur ad ſecunda uota deſiderat conuolare. quod utruꝫ poſſit fieri per tuas nos duxiſti litteras conſulendos. Nos igitur conſul. t. reſpondentes diſtinguimus[l]: licet quidam

[l] Seu publica. ⁊ ſi manifeſta nõ eſſet uel publica. dũmodo fama eſſet ꝙ eſſent cõſanguinei in gradu ꝓhibito ex officio ſuo poſſꝫ ep̃us inquirere ⁊ cõpellere ut quicunqꝫ veritatẽ ſciret ꝓhibeat teſtimonium. xxxv. q. vi. ep̃us in ſinodo. ⁊. ſ̃. de teſti. cog. p̃terea. ⁊. ſ̃. de offi. ordi. c. i. ⁊. ii. q. i. deus omnipotẽs. immo quilibet teneť denunciare eccleſie. ſ̃. de cog. ſpi. ma.

[m] Uel ſecundo. ⁊ ita vř ꝙ cõſanguinitas vltra ſecunduꝫ gradum nõ poſſet eſſe notoria. ſed fama eſſe publica põt xxxv. q. vi. ſi duo.

[n] Intereſt. i. ad eccleſiam pertinet.

[a] Significaſti. materiaꝫ. qđ vř. q: ipſe dedit ei materiã adulterãdi quare ſibi imputet vir. ar. xxvii. q. ii. ſi tu abſtines. ⁊. ff. de mino. cum mandato. ff. ſo. ma. ſi mulier. qđ magiſter. io. fauentibus cõcedebat. quia qui occaſionem dãni dat. dãnum dediſſe videť l. vi. ſtudeat ſepe. et ff. ad. l. aql. qui occidit. §. in hac. ⁊. j. de dã. da. c. ul. i fi. ⁊ ar. ad h̃. ſ̃. ð eo q cog. cõceſ. vx. ſue. ſup eo ⁊. c. diſcretionẽ. Sꝫ cõriuꝫ ẽ veꝝ. q: mulier ad h̃ nulla cõditione debet adduci xxxii. q. v. ita ne. nec ẽ ignoſcendum ei qui pretextu paupertatis turpiſſimã vitã ducit. ff. ð ritu nup. palã. §. non eſt nec obſtat ſi replicaret etiã illa. ff. ð adul. l. i. §. ſi publico. niſi eã inuitã tradiſſet adulterandã tunc non poſſet ei obiicere adulteriũ. ut in decr. diſcretionem. Sed pone. ꝙ mulier receſſit a viro auctoritate ꝓpria. ⁊ nihilominus petit reſtitui: vř ꝙ non ſit audienda. q: ipſa non fuit eiecta. ſed ipſa ſe eiecit. dicas ꝙ eſt audiẽda. q: eo ipſo ꝙ rediẽs nõ admittiť ſpoliata intelligiť. ff. de acqui. poſ. clam poſſidere. §. ul. ⁊. l. ſi id quod. §. ul. ⁊. ff. de vi. ⁊ ui ar. l. i. §. ſiue autẽ. Sed nunquid poteſt petere a viro expenſas quas fecit poſtq̄ ipſa receſſit ab ipſo: non credo cum maritus ipſam nõ expulerit. ſꝫ ſi eam reuertentẽ non admittat poſtea tenetur.

[b] Si notorium. quid ſi occultum ⁊ in modũ exceptiõis obiiciat ei illud adulteriũ petenti reſtitutionem: dico ꝙ non auditur quouſqꝫ fuerit reſtituta. ſ̃. de reſti. ſpo. itẽ cũ quis. ⁊. c. ii. ⁊. iii. ⁊. c. in litteris ſecus in petitorio. xxvii. q. ii. agathoſa.

[c] Niſi conſtaret. ita ꝙ eſſet notoriũ adulteriũ viri alias ipſã oporteret prius probare adulteriũ viri. ⁊ ſic crimina mutua pari cõpenſatione tolluntur. xxxii. q. vi. nihil. ⁊. j. de adulte. c. penul. ⁊. vl. ff. ſo. ma. viro. xxv. di. primuꝫ. ⁊. xxvi. di. vna tantũ. ⁊. vi. q. i. qui crimen. ff. de eo per quẽ fac. erit. l. ul. §. ſed ⁊ ſi. ⁊. ff. de adul. ſi vxor. §. iudex ar. cõtra. ff. de do. excep. apud celſum. §. marcellus. hoc contrariuꝫ ſoluitur. ſ̃. de excep. dilecti.

[d] Ex litteris. cõpulſa. non ideo tamen excuſanda eſt. q: non eſt ignoſcendũ ei qui pretextu paupertatis turpiter degit. ff. de ritu. nup. palam. §. non eſt. ⁊ potius debuit omnia mala pati q̄ malo conſentire. xxxij. q. v. ita ne. ar. cõ. C. de pat. qui fi. di. l. ul. ⁊. C. ð in offi. teſta. auť. ſed ſi poſt. ⁊. xxvij. q. ij. ſi tu abſtines.

[e] Admonita. Sed nunquid debuit iudex hoc feciſſe. cum hoc ipſum factum reſpicere videatur. Sed pone de hoc ꝙ de concilio alicuius hoc dixiſſet. nunquid poterit reuocare huiuſmodi confeſſionem. cum in tali facto non poſſet dici ignorans: poteſt dici ꝙ ſic. cum hec cauſa quaſi criminalis ſit uel mixta. ſ̃. de procur. tue. confeſſio eniꝫ in crimine non preiudicat. niſi perſeueret. ff. de queſtio. l. i. §. diuus. ⁊. §. ſi qs vltro. ſed illa lex loquiť de cõfeſſiõe que extorquetur per tormentũ. Lau. dicit ꝙ poteſt reuocari. ſed ſi fiat ex deliberatione ⁊ nõ ex calore iracundie. nõ videť ꝙ reuocari poſſit quia non poſſet probare errorem.

[f] Inuicẽ ſegregati. Ex h̃ vř ꝙ ſñia diuortij lata fuit cũ de cõcilio capituli h̃ videať feciſſe. que ſine concilio capituli fieri nõ dꝫ. xv. q. vij. ep̃s nullus. ⁊. lxxxvi. di. ſi quid vero Et eſt notandũ ꝙ delictũ ſuperueniens rei iudicate preiudicat ei ꝓ quo lata eſt ſñia. qđ veꝝ eſt etiaꝫ ſi iuraſſẽt ſe vlterius non repetituros. ar. ſ̃. de iureiuran. tua nos.

[g] Redire compellas. quia non continuit ſecunduꝫ ꝙ ei fuit iniunctum ⁊ ideo eam recipere compelliť. ſ̃. c. ꝓxi. et xxxij. q. vi. nihil. ſed ſententia lata fuit hic. ut videtur ꝓpter adulterium. Nunquid poterat vir eam ſibi reconciliare inuitaꝫ: ⁊ videtur ꝙ ſic ar. C. de leg. quod fauor. innocens enim non priuatur ſeruitute quam habet in eo qui peccauit. C. ð adult. auť. ſed hodie. vnde vir poteſt etiam illam adulteraꝫ ſibi reconciliare ſi vult. ſ̃. de conuer. coniuga. gaudemus. ⁊ argu. de except. rei iudi. euidenter. pena. enim non p̃ſtat emunitatem. ff. de interdic. ⁊ releg. l. relegatum. §. vlti. p̃terea vir ſolummodo fuit abſolutus a ſeruitute quaꝫ ipſe prius habebat in ipſum ⁊ nõ ecõuerſo. vnde adhuc remãſit ſalua viro ſeruitus quã habuit in muliere. cum tantum ipſa fuerit condemnata. arg. ſ̃. de conuer. coniug. quidam intrauit. et. xxvij. q. ij. qui dormierit. Item ſi hoc veruꝫ eſſet ꝙ non poſſet. ſic daretur mulieribus occaſio delinquẽdi ut a viris ſeperarentur. ſic ſ̃. de conſue. ex parte. vnde reprobata fuit illa conſuetudo. j. e. quanto. in fi. ⁊. ff. de reg. iur. non fraudatur. ⁊ ar. xxxiij. q. v. hec imago. Arg. contra. ꝙ non poſſit. quia ſententia ſtatim eſt pro muliere. argu. vi. q. iiij. qđ ſemel. ſepe enim condemnatus ex ſententia commodum ſentit. ut in duobus reis debendi condemnatis. ff. de re iudi. paulus. Dicas ꝙ vir bene poteſt illam ſibi reconciliare inuitam. ut Lau. dixit. Hug. dixit ꝙ ſi vxor publice ſit fornicata ante iudiciũ eccleſie. poteſt illam ſibi reconciliare etiã inuitam. nec poſſit intrare religioneꝫ eo inuito. ſed poſtq̄ ſententia diuortij auctoritate eccleſie lata eſt. neuter tenetur alteri ⁊ vterqꝫ altero inuito monaſterium intrare poteſt. quia vterqꝫ i ſeparatiõe ceſſit iuri ſuo. argu. vij. q. i. q̄ periculoſum eſt. nec vir poterit vxorem inuitam reconciliare. ſed hec decreta. videť contra ſententiam Hugo. vnde ſtandum eſt prout dicit Lau. vnde nota hic ꝙ delictum ſuperueniens rei iudicate preiudicat ſententie. ut ſententia non obſtante reuertatur in idem. j. de adulte. c. vl. vbi de hoc. Argu. contra quia ea que legitime facta ſunt ex ſuperuenienti delicto non retractãtur. ff. de iti. actuqꝫ priua. nec enim.

[h] De illa. confuſione. affectus ad ſimilitudinem contumacis. qui poſſeſſione priuatur. ut tedio affectus veniat reſponſurus. ſ̃. ut lite non conteſ. quoniã. §. in alijs. ⁊. C. de preſcrip. xxx. uel. xl. anno. ſi quis emptionis. §. ſed ſi quis non per vim.

[i] Reddenda. ⁊ merito quia per penitentiam eſt ſanatus. xxxij. q. i. quod autem requiſiſti. ⁊ etiam eſt compellenda.

[k] Compellendam. in alio caſu compelliť. ⁊ ſic eſt aliud ante iudicium eccleſie ⁊ aliud poſt eandẽ diuerſitatẽ dixit hug. in carnali fornicatiõe ut diciť. ſ̃. c. ꝓxi. ſed cõtra. j. c. ꝓxi. in fi. vbi de hoc. ⁊ poteſt dici ꝙ ei ſtandum eſt. ut in vtroqꝫ caſu compellatur redire ad virum. niſi cum iudicio eccleſie ſeparata voluerit religionem intrare. ſ̃. de conuer. coniug. c. vl. b.

[l] Quanto. diſtinguimus. hanc diſtinctionem ponit gratianus. xxviij. q. ij. §. hinc diſtinguendum.

m Predeceſſoꝛ. ſ. celeſtinus. dictum cuius habuiſti olim in decre. ſ. de conuer. infide. laudabilem. ⁊ male dixit celeſtinus.
n Ait apoſtolus. xxviij. q. i. ſi infideles.
o Canonez. xxviij. q. ij. ſi infideles.
p Contumelia. iuxta illud. Deſere ſpernentem uel blaſphemare volentez. Uel te credentem ſcelus ad moꝛtale trahentem. Nã ſunt abſqʒ moꝛa ſic vincula rupta pꝛioꝛa. vin.
q Qui relinquit. ſ. qui conuertitur circa eum qui relinquit. qꝛ nõ poteſt claudicare matrimonium. ſed potius dixit de eo qui relinquit. quia ille ſol⁹ põt ꝯtrahere ſine peccato. ille qui relinquit tranſeuntẽ ad fidem peccat. ⁊ ſola cõtumelia creatoꝛis ſoluitur ⁊ non ꝑ eccleſiã. ⁊ ſtatim ſoluitur q̃cito non vult cohabitare ſcðm modum qui traditur. ỹ. c. ꝓxi. ad fi. ⁊ peruenit ad notitiam alterius. tamen debet adhibere teſtes. ꝙ illa non vult cohabitare. ne impediatur poſtea cõtrahẽs. ſi autem anteq̃ ꝯhat cum alia ꝯuertatur ad fidẽ. vir ipſã recipere teneẽ. ỹ. c. ꝓx. §. penul. ⁊ videtur nouũ matrimoniũ ut ibi dicetur.
r Caſu maioꝛ. magis. n. delinquunt fideles apoſtatando q̃ infideles in infidelitate remanendo. xxxiij. q. iiij. in eo foꝛnicatoꝛ. ⁊ nemo reſpiciens retro aptus eſt regno dei. ſ. de vo. magne. ſi. ꝺ pe. di. iiij. ſi refugientes. ſic magiſ delinquit qui interruptã iterũ litẽ deſerit. q̃ q ſemel acceptã derelinquit. in auẽ. de litig. §. edicta. in fi. colla. viij. C. quomodo ⁊ quãdo iudex. auẽ. qui ſemel.
ſ Ratũ. quia poteſt diſſolui ut hic. xxviij. q. ii. §. itẽ illud.
t Nunq̃ amittit. xxxij. q. vij. c. i. ⁊. ij. ⁊. i. q. i. qꝺ quidaz.
u Sine culpa. nemo ſine culpa iure ſuo pꝛiuari debet. xvi q. ul. inuentũ. lvi. di. ſatis peruerſum. ⁊. ſ. de eo qui cogn. conſang. vxo. ſue diſcretionẽ ⁊. c. vl. ⁊. ſ. de conſti. c. ij. ſed ſi cauſa ſubeſt pꝛiuatur quis qñqʒ iure ſuo. ſ. ut lite nõ cõte. quoniã. §. ij. ⁊. ỹ. ꝺ ꝓuil. antiqua. ⁊. xxij. di. renouantes. ⁊ hic ſubeſt cauſa que ſubijcitur inferius.
x Multis caſibus. in quib⁹ quis pꝛiuaẽ iure ſuo. xiiij. q. vi. cõperimus. ⁊. liiij. di. frequẽs. xxxiiij. di. ſi cuius. xvi. q. vij. decernimus. lxx. di. neminem. xviij. q. ij. diffinim⁹. ſ. de cleri. ergo tua.
y Incidatur. xxxij. q. vij. illi
ʒ Simularent hereſim. hec eſt cauſa quare pꝛiuatur. quiſ iure ſuo ſine culpa ſi. xxxij. q. i. dixit dominus.
⁊ Redire cogatur. ⁊ reuera cogi debet. niſi velit religionem intrare. cũ in iudicio eccleſie ſeparati fuerint. ſ. ꝺ cõuer. coniug. c. ul. Lau. dixit eam cogendam redire ad eũ cum diſtinctione illius decreta. ſ. eo. de illa. ſed verius eſt. ꝙ indiſtincte debet compelli. niſi cum vult intrare in religionem ſcðm illam decre. ſ. de conuer. coniug. c. ul.
a Audemus. in ſecundo. non pꝛohibito. quia ſecundus gradus erat pꝛohibitus ſed non omnis. Iſte enim erant perſone pꝛohibite in lege mater. nouerca ſoroꝛ neptis amita matertera vxoꝛ patrui ⁊ vxoꝛ fratris filia ⁊ pꝛiuigna de hoc dicitur. ſ. de reſti. ſpo. litteras.
b Exiſtat. xxvi. di. deinde. ⁊. ſ. de ꝯſang. ⁊ affi. de infidelibus.
c Conſtitutionibus. que non artant niſi illos qui ſubſunt eccleſie directe bene compelluntẽ. ỹ. de vſur. poſt miſerabilem. ⁊. c. q̃to. ⁊. ỹ. de iude. ⁊ ſi iudeoſ

predeceſſoꝛ[m] noſter ſẽſiſſe aliter uideatur: aut ex duobus infidelibus alter ad fidem catholicã ꝯuertatur uel ex duobus fidelib⁹ alter labaẽ in hereſim uel decidat in gẽtilitatis errorẽ. Si. n. alter infideliũ coniugum ad fidem catholicã ꝯuertatur altero uel nullo modo uel non ſine blaſphemia diuini noĩs uel ut euz ꝯtrahat ad moꝛtale peccatum ei cohabitare uolente qui relinquiẽ ad ſecũda ſi uoluerit uota trãſibit. ⁊ in hoc caſu intelligim⁹ quod ait apoſtol⁹[n] ſi infidelis diſcedit diſcedat. frater. n. uel ſoroꝛ non eſt ſeruituti ſubiectus in huiuſmodi: ⁊ canonẽ[o] etiã in quo dicitur: contumelia[p] creatoꝛis ſoluit ius matrimonij circa eũ qui[q] relinquiẽ. Si uero alter fideliũ ꝯiugũ uel labaẽ ĩ hereſiz uel trãſeat ad gẽtilitatis errorẽ: nõ credim⁹: ꝙ ĩ hoc caſu is qui reliquiẽ uiuẽte altero poſſit ad ſecũdas nuptias ꝯuolare: licet in hoc caſu maioꝛ[r] appareat ꝯtumelia creatoꝛis. nã ⁊ ſi mr̃imoniũ uez iter ĩfideles exiſtat nõ tñ eſt ratũ[ſ]. inter fideles aũt uez ⁊ ratũ exiſtit: qꝛ ſacramẽtũ fidei quod ſemel eſt admiſſũ: nunquã[t] amittiẽ: ſʒ ratũ efficit ꝯiugij ſacramẽtũ: ut ipſũ in ꝯiugib⁹ illo durante ꝑduret. nec obſtat quod a quibuſdã foꝛſan obijciẽ ꝙ fidelis relict⁹ non debeat iure ſuo ſine culpa[u] pꝛiuari: cũ in multis caſib⁹[x] hoc cõtingat: ut ſi alter ꝯiugũ incidaẽ[y] per hãc rñſpõſionẽ quoꝝdã malicie obuiaẽ: qui ĩ odiũ ꝯiuguz uel qñ ſibi inuicẽ diſpliceret: ſi eas poſſent ĩ tali caſu dimittere: ſimularẽt[ʒ] hereſiz ut ab ipſa nubentib⁹ ꝯiugib⁹ reſilirẽt. Per hãc ipſã rñſionẽ illa ſoluitur queſtio: qua queriẽ utz ad euz qui ab hereſi uel ĩfidelitate reuertitur: is qui ꝑmãſit in fide redire[⁊] cogatur.

I Dñs tiberiadenſi epõ.

Laudemus[a] in dño: ⁊ ĩfra. Utz pagani uxores accipiẽtes ĩ ſecũdo uel tertio uel ulterioẽ gradu ſibi cõiũctas ſic ꝯiũcti debeãt poſt ꝯuerſiõez ſuã inſimul rmanere uel abinuicẽ ſeparari: edoceri per ſcriptũ apoſtolicũ poſtulaſti. Super quo taliter reſpõdem⁹. ꝙ cũ ſacramẽtũ ꝯiugij apud fideles ⁊ infideles exiſtat[b]: quẽadmoduz oſtendit apoſtol⁹ dicẽs. ſiquis frater ĩfidelẽ habet uxorẽ ⁊ hec ꝯſentit habitare cũ eo: nõ illã dimittat: ⁊ ĩ pꝛemiſſis gradib⁹ a paganis quo ad eos matrimoniũ licite ſit cõtractũ qui conſtitutionibus[c] canoniciſ nõ artãtur quid[d] enim ad nos ſecũduz apoſtolum eundez de his qui foꝛis ſũt iudicare: in fauoꝛem pꝛeſertiz chꝛiſtiane religionis ⁊ fidei a cuius perceptione per uxores ſe deſeri timẽtes uiri poſſunt facile ruocari: fideles huiuſmodi matrimonialiter copulati libere poſſunt ⁊ licite rmanere[e] coniuncti: cum per ſacramentũ baptiſmi non ſoluãtur coniugia. ſʒ crimina dimittantur[f]. Quia uero pagani circa plures ĩſimul feminas affectum diuidunt coniugalez utrum poſt conuerſionem omnes uel[g] quam ex omnibus retinere ualeant: non immerito dubitatur: ⁊ ĩfra. Uerum abſonum[h] hoc uidetur ⁊ inimicum fidei chꝛiſtiane: cũ ab initio una[i] coſta in unam feminã ſit conuerſa ⁊ ſcriptura diuina teſtetur: ꝙ pꝛopter hoc reliquet homo patrem ⁊ matrem ⁊ adherebit uxori ſue: ⁊ erunt duo[k] in carne una: nõ dixit treſ uel plures ſed duo: nec dixit adherebit uxoꝛibus ſed uxoꝛi: ⁊ infra. Nec ulli unquaz licuit inſimul plures uxores[l] habere: niſi cui fuit diuina[m] reuelatione conceſſum qui mos quãdoqʒ interdum etiaz fas cenſetur. per quam ſicut iacob a mẽdacio[n]: iſraelite a furto[o]: ⁊ ſanſon ab homicidio[p] ſic ⁊ patriarche ⁊ alij uiri iuſti qui plures leguntur ſimul habuiſſe uxores: ab adulterio excuſantur. Sane ueridica hec ſententia pꝛobatur etiaz de teſtimonio ueritatis teſtantiſ in euangelio quicunqʒ dimiſerit uxoꝛem ſuam ob foꝛnicationem: ⁊ aliam duxerit mechatur. Si ergo uxoꝛe dimiſſa duci alia de iure non poteſt foꝛtius ⁊ ipſa retenta per quod euidenter apparet pluralitatem[q] in utroqʒ ſexu cum non ad imparia[r] iudicentur circa matrimonium repꝛobandam. Qui autem ſecũdũ rituz ſuum legitimam repudiauit uxorẽ cum tale repudium ueritas ĩ euangelio[ſ] repꝛobauerit: nũquaz ea uiuente licite poterit aliam etiam ad fidez chꝛiſti conuerſus habere: niſi poſt conuerſionem ipſius illa renuat cohabitare cum ipſo: aut etiã ſi conſentiat: non tamen abſqʒ contumelia[t] creatoꝛis uel ut eum pertrahat ad moꝛtale peccatuz: in quo caſu[u] reſtitutionem petenti quãuis de iniuſta ſpoliatõne conſtaret re/

d Quid. n. ij. q. i. multi. iterpoſitio ẽ
e Remanere cõiũcti. ſ. de cõſang. de infidelibus.
f Dimittanẽ. xxvi di. deinde.
g Uel quam. ad iſtam queſtionẽ nõ rñdet directe. ſʒ indirecte. ſatis rñdetur ꝙ pꝛima ſit vxoꝛ ex eo ꝙ dicit pluralitatem in vtroqʒ ſexu repꝛobandaz. in fi. iſtius. §.
h Abſonum. hic oñdit ꝙ vnã tantũ debeat habere.
i Una. ſ. de biga. debitum.
k Duo. hic pluralis numerus poniẽ ad excluſionẽ maioris pluralis. ar. ꝯ. xxxi. q. i. ꝙ ſi doꝛmierint. qñqʒ ponitur ad excluſionẽ minoris numeri. ut cũ diciẽ. vnus nõ ſtet ꝯ aliũ. ſed in oꝛe duorũ ſtet oẽ vbũ. ut. ſ. de teſti. licet. in fi.
l Uxores. vnde etiam lex plura cõiugia pꝛohibet iudeis. C. de iudeis nemo iudeoꝝ. in fi. et. C. de inceſt. nup. l. ij. C. de donatio. añ nup. ea q̃.
m Diuina. non ergo ſunt ſufficiẽtes excuſationes quas habes. xxxij. q. iiij. dixit. ſara. ⁊. c. obijciũtur. ſed illud fuit ante legez ⁊ talis mos fuit diuinitus inſpiratum.
n Mendacio. xxij. q. ij. §. itẽ opponitur.
o Furto. xiiij. q. v dixit dominus.
p Homicidio. xxxiij. q. v. ſi nõ lʒ. circa fi. ⁊. q. viij. occidit.
q Pluralitatẽ. hic innuit ſolutionem. queſtiõis. quaſi diceret. ꝓma tantuz ẽ vxoꝛ. ut dixi. ſ.
r Nõ ad imparia. ĩ. quo ad mutuam ſeruitutẽ ⁊ debituz carnis ⁊ fidem ſeruandam. xxxij. q. i. ſi quis vxorẽ. ⁊. q. v. ꝓcepit. aliaſ pene famula vxoꝛ ẽ. xxxij. q. v. hec imago.
ſ In euangelio. dicendo excepta cã foꝛnicationis vxoꝛem nõ eſſe dimittendam. xxxij. q. i. dixit dñs in euangelio. ⁊. q. vij. apoſtolus. ⁊. c. omnes cauſationes. ⁊. xxviij. q. ij. ſi infidelis.
t Abſqʒ contumelia. ſ. c. pꝛoxi.
u In quo caſu. in quolibet. n. caſu pꝛemiſſoꝝ trium.

x ¶ Negaretur. hic habes caſum in quo denegatur reſtitutio q̄uis conſtet de iniuſta ſpoliatione. alium habes. ē. e. ſignificaſti. Item ubi excipitur de alia ſpoliatione. ē. de or. cog. ſuper ſpoliatione. Itē ubi timetur de ſeuitia viri. xxxiij. q. ij. ſiue de coniugij. ⁊. ē. de reſti. ſpol. ex tranſmiſſa. ⁊. c. lr̄as. ubi de hoc. ⁊. xxxij. q. i. de benedicto.

y ¶ Apoſtolū. xxvi. ij. q. i. ſi infideles.

z ¶ Compelletur. ex hoc videtur q̄ contumelia creatoris n̄ ſoluit ius matrimonij ipſo iure. alias ſi ſolutū fuiſſet ius matrimonij non cōpelleretur eam recipere. io. dixit q̄ ipſo iure ſolutum eſt matrimonium contumelia creatoris ea nolente viro cohabitare ut. ē. eo. c. proxi. licet matrimoniū ſit ſolutum. t̄n reſtituitur quaſi iur̄ poſtliminij. ar. xxxiij. q. ij. cum ꝑ bellicam. ſicut heretico reuerſo reſtituuntur alia bona. C. de here. aut̄. de neſtorianis. ⁊ licet nō ſit matrimoniū in ter eos. tamē ea recipere compellitur ex ꝯſequentia prioris matrimonij in fauorem fidei. Alij dicunt q̄ matrimonium ipſo iure nō ſoluitur ſed ius matrimonij ſoluitur. i. ius petendi debitū ⁊ hoc ſatis videtur dicere littera. ē. c. ꝑxi. ibi ꝯtumelia creatoris ſoluit iuſ matrimonij. ⁊ tūc primo vere ſoluitur matrimoniū qn̄ contrahit cum ſecunda ⁊ non an̄ quia ſi eſſet ex toto ſolutū. non compelleretur eam recipere. Et eſt ar. ad hoc quod dicit in fine. q̄ poteſt ei obijcere fornicationem. q2 ſi ex toto ⁊ omnino ſolutum eſſet matrimonium non poſſet ei obijcere fornicationē precedentē. ē. de iureiuran. quemadmodū. Sed nunquid etiam poſſet intrare religionem ea inuita anteq̄ contrahat cum alia? dico q̄ ſic. cum iudicio eccleſie fuit a viro ſeparata. ar. ē. de conuer. coniug. c. vl. in fi.

ſtitutio negaret[z]: quia ſecūdū apoſtoluʒ[y]: frater aut ſoror nō eſt in huiuſmodi ſubiectus ſeruituti. Quia ſi cōuerſū ad fidem ⁊ illa conuerſa ſequatur: antequā propter cauſas predictas legitimaʒ ille ducat uxorem: eam recipere compelletur[z]. quāuiſ quoqʒ ſecundū euangelicā ueritatē qui duxerit dimiſſā mechatur: non tamen dimiſſor poterit[a] obijcere fornicationem dimiſſe: ꝓ eo q̄ nupſit alij poſt repudiū: niſi alias fuerit fornicata.

Idem liuonien̄. epō ⁊ eis qui cum ipſo ſunt fratribus.

Deus qui eccleſiam ſuam: ⁊ infra. Quia diſpar eſt ritus in liuonien̄. eccleſia de nouo ad fidem catholicā conuerſoꝝ a noſtro: propter infirmitatē gentis eiuſdē cōcedimus[a] ut matrimonijs contractis cum relictis fratrū utantur: ſi tamē fratrib⁹ decedētibus ſine prole: ut ſemē[b] defuncti iuxta legem moſaycam ſuſcitarent: cum talibus cōtraxerunt: ne tales ſibi decetero poſt quā ad fidem uenerint: copulent ꝓhibentes.

¶ De donationibus inter uirum ⁊ uxorem: ⁊ de dote poſt diuortiuʒ reſtituenda.

Ex concilio habito apud vurmacā.

¶ Poterit obijcere. quia intelligitur legittime contraxiſſe. que auctoritate legis contraxit. xxiij. q. iiij. qui peccat. ⁊ arg. ē. de frigi. fraternitatis. circa. fi. ⁊. ff. de acquirē. poſſeſ. iuſte poſſidet. Sed illud queritur qualiter poſſet ei obijcere fornicationem ante baptiſmuʒ commiſſam cum omne peccatum ⁊ ſequela peccati in baptiſmo deleatur. xxvi. di. deinde. xxxij. q. i. quod autem cum dona baptiſmi ſint ſine omni luctu. de conſec. di. iiij. c. ij. ⁊. c. ſine penitentia. dicas q̄ omne crimen tollitur in baptiſmo quo ad deum ⁊ quodcūqʒ ⁊ q̄litercunqʒ contraxit ante uel adulterando ſeu fornicando. ſed quatenus illa fornicatio reſpiciebat virum non tollitur in baptiſmo q2 illud crimen non tam virum q̄ vxorem commaculat. xxxij. q. i. in ꝯiugio. ⁊ ſic ius quod cōpetebat viro ex ſola fornicatiōe remanet ei ſaluum. ⁊ ſic poteſt excipere contra illam. ſic etiam per penitentiaʒ tollitur crimen qḋ mulier contraxit fornicando quo ad deum. ⁊ t̄n poſt quantamcunqʒ penitentiā poteſt maritus illā accuſare. xxxiij. q. i. admonere. nec eā etiā recipere cōpellitur poſt penitentiā. ē. de cōuer. cōiug. gaudemus. iniquū. n. eſſet q̄ baptiſmus tolleret beneficium alicui cōpetens ſicut in libertate delictum enim quod commiſit quis in ſe per libertatē tollitur. ſed delictuʒ qḋ cōmiſit in alio non tollitur. ff. ḋ his qui no. infa. l. pe. ⁊. l. athletas. §. pōponius. uel expone quod dicitur. niſi alias fuerit fornicata. ſ. alias. i. in alio tp̄e poſt baptiſmum. ſed prius verius eſt. io.

a ¶ Deus qui. concedimus ꝓpter nouitatē fidei diſpenſatur circa gradus ꝓhibitos. ſic. xxxv. q. iij. quedā. ⁊. c. quod ſcripſi. ē. de conſang. ⁊ affi. de infidelibus. ſi. ē. qui fi. ſunt leg. c. ul. ſed poſt fidē receptā contrahere non debent. ut dicit in fi.

b ¶ Ut ſemen defuncti. hac de cauſa tantū olim conceſſum fuit. ut frater vxorē fratris ſumeret in vxorem. viij. q. i. olim. alias non.

c ¶ Mulieres. licita. puta conſanguinitatis uel alia legittima ⁊ ignoranter contraxerint. tunc reſtitui debet ꝗquid alter ab altero habuit. ē. de coniug. ſer. propoſuit. q2 nullū fuit matrimoniū alias ſi ſcienſ ꝯtraxiſſent. ꝑdere dn̄t quicquid alter alteri dederit ⁊ fiſco applicat̄. niſi errore aut minori etate excuſent̄. C. de inceſt. nup. qui ꝯ. ar. ꝯ. j. e. ⁊ ſi neceſſe. vbi de hoc.

Mulieres cum ꝓ aliqua licita[c] cauſa a proprijs uiris fuerint ſeparate: totam[d] dotem precipimus ſibi reddi.

Urbanus tertius decano cantori ⁊ capitulo leon̄.

Significauit. p. mulier q̄ quū h. quem loco uiri tenebat: diuortio inter eos ſolēniter celebrato[e] dotem ſuā illicite detinet ⁊ reddere ꝯtradicit poſſeſſiōes etiā que ipſis dum ſimul uiuerēt cuiuſcūqʒ ꝯtract⁹ titulo cōiter obuenerūt: ea prorſus excluſa ſibi nititur uendicare[f]. Ideoqʒ mādam⁹ quatenus ſi ita eſt: ⁊ non eſt aliud[g] quod obſiſtat: ipſum ad reſtitutioneʒ dotis ⁊ diuiſiōem[h] eoꝝ que olim cōiter habuerūt diſt. ec. compellatis.

Clemens. iij.

De prudētia ueſtra miramur q̄ cū nobis cauſam matrimonij: que uertebat̄ inter. h. ⁊. m. cōmiſiſſemus terminandā: ⁊ uoſ conſanguinitateʒ inter eos inuenietēs ſententiā diuortij tuliſſetis: de dote quaʒ a uiro mulier repetebat[i] quicquā ſtatuere diſtuliſtis. Quia igit̄ uos qui de matrimonio principaliter cognouiſtis: ⁊ de dote que eſt cauſa incidens[f] acceſſorie cognoſcere ualuiſtis ⁊ finaliter diffinire:

d ¶ Totaʒ. ſi totā reddere poteſt alias inquantū facere pōt. C. ḋ rei vx. ac. l. vna. §. cū auteʒ. ⁊. ff. ḋ re iud. n̄ tantū niſi dolo diminuerit ſuā ſubſtantiā. ut in eodē. §. cū aūt. ⁊ ſi ꝑuenerit ad pinguiorē fortunā totū reſtituet ut ibidē. ē. ḋ ſolu. odoardus. ⁊ ſi maritus paciſcatur ut totū reſtituat. tale pactū non valet. cuʒ ſit ꝯ bonos mores. ff. ſol. ma. alia cā. §. i. ſi t̄n ſoluerit repetere nō poteſt. ff. de condi. inde. nam ⁊ ſi maritus. Sed nunquid fructus reſtitui debent? qḋ videtur. ff. de reg. iur. in ꝯdemnatione. ſed non reſtituunt̄ niſi illi qui an̄ matrimonium obuenerunt. q2 illi ipſo iure augent dotē. ſed poſt matrimoniū obueniētes non auxerunt dotē ⁊ non reſtituuntur ſed fiunt mariti ꝓpter onera matrimonij ſupportanda. ff. de iure do. dotis fructus. ⁊. j. de vſur. ſalubriter. ⁊ expenſe neceſſarie minuunt dotē ipſo iure. vtiles vero non. ſed petuntur actione mandati uel nego. ge. voluntarie expenſe permittunt̄ abradi ſine leſione ꝑoris ſtatus. C. de rei vx. ac. l. vna. §. ſileat. ⁊. ff. de impen. in re. dota. fac. l. i. ⁊. l. qḋ dicit̄. ⁊ h̄ verum eſt cū ſit ſeparatio quo ad fedus matrimonij ſec⁹ ſi quo ad torū ꝓpter adulteriū. j. e. plerunqʒ vbi de hoc.

e ¶ Significauit. celebrato ex licita cauſa. ē. c. proxi.

f ¶ Uendicare. ideſt retinere.

g ¶ Non eſt aliud. puta pactuʒ uel conſuetudo. qḋ reſtitui non debeat. j. e. c. ul. ff. ad exhiben. in hac actione. §. ibidē. ⁊. C. de pac. cōuen. l. ex morte. uel ſi ꝓpter adulteriū quo ad mutuā ſeruitutē diuortiū ſit factū. j. eo plerunqʒ. uel ſi ſententia lata eſſet ſuper hoc a qua non eſſet appellatum. ij. q. vi. §. diffinitiua. ff. famil. hercif. cum putarem. vin.

h ¶ Diuiſionem. h̄ intelligit̄ de his q̄ cōiter empta fuerunt de bonis proprijs vxoris ⁊ viri. ⁊ hoc conſtat. alias eni preſumūt̄ oia eſſe de bonis mariti. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. quint⁹ mutius. ⁊. C. e. ti. etiā. ⁊ eſt ſimile ꝗquid p̄latus eccleſie acq̄rit totū intuitu eccleſie acquiſitū vr̄. niſi appareat contrariū. xij. q. iiij. ſacerdotes. ⁊. ē. de pecu. cle. c. i. ⁊. ij. ar. ⁊. xij. q. i. ſint manifeſte. her.

i ¶ De prudentia. repetebat. ſed qua actione agebat mulier ꝓ dote ſua. actōe de dote nō. q2 nullū fuit mr̄imoniū. ꝗ nulla dos. ff. ḋ iure do. l. iij. ⁊ ſic agit cōditione ſine cā. ff. de ꝯdi. ſine cā. l. ul. ⁊. C. ḋ ꝯdi. ob cau. da. l. i. q2 cā ſecuta n̄ fuit ꝓpt̄ quā dos dabat̄. oli recipiebat mulier dotē annua bina trina die. hodie vō illico reſtituunt̄ immobilia. mobilia vſqʒ ad annū. C. de rei vxo. ac. l. vna. §. cum autem.

f ¶ Incidēs acceſſorie. bn̄ dicit acceſſorie. q2 ſi nō ē mr̄imoniū neqʒ dos. ff. de iure. do. l. iij. ⁊ ſic accedit mr̄imonio dos. vn̄ ⁊ dos ꝓmiſſa ꝑ vim vel metū n̄ tenet. ff. qḋ me. cā. ſi mulier. §. ſi dos. ſicut nec mr̄imoniū. ē. de ſpon. veniēs. ij. ⁊. c. cū locū. ⁊. c. ꝯſultationi. ⁊ ſic q cognouit ḋ p̄ncipali. cognoſcere dʒ ḋ acceſſorio. ut hic dicit. ⁊. ē. de of. del. p̄terea. ⁊. c. prudentiā. §. ſexta. in fi. ⁊. c. ſuſpitiōis. ff. de iuriſ. om. iu. l. ij. etiā ſi alias cognoſcere nō poſſet. incident̄ t̄n poſſet. C. de iudi. quotiēs. ⁊. C. vbi ⁊ apud quos. l. ul. ē. ḋ in integ. reſt. c. pe. ⁊ ſic cauſa dotis ad iudicē eccleſiaſticū ſpectat. ē. e. c. i. ⁊. ij. ⁊ hic. vbi iudex eccleſiaſticus ḋ mr̄imonio cognoſcit. Si vō ꝯſtante mr̄imonio agat mulier de dote. q2 forte marit⁹ labit̄ facultatib⁹. vel diſſipat bona ſua. vel q2 mortu⁹ eſt tunc cā illa agi dʒ corā iudice ſeculari. q2 modo cā dotis p̄ncipalis eſt. C. de iure do. vbi. ⁊. l. ſe. ⁊. ff. de iure do. mutus. §. i. ⁊. l. quēadmodū. §. i. alias. ꝯſtāte mr̄imonio dos peti nō pōt. C. ſi ꝯſtan. ma. dos ſoluta non ſit. l. vna. ⁊ ſic q cognouit de p̄ncipali. cognoſcere dʒ de acceſſorio. etiā lata ſn̄ia ſup p̄ncipali ut hic innuit. ⁊. ē. e. c. ij. Sed nunquid ꝓcedent iſti aucte p̄mi mādati? nō vr̄ q2 functi ſunt ſemel officio ſuo ſiue bn̄ ſiue male. ē. de offi. del. in lr̄is. ⁊. c. ſignificaſti. ⁊. ff. ḋ re iud. iudex ꝓcedēt. n. ex iſto ſecūdo mādato. eccleſia eniʒ fauor̄ dotis ſup ipſam cām delegat. q2 publice vtile ē mulieres dotes ſaluas

habere. propter quas nubere poſſint. ff. de iure do. l. ij. ⁊ ff. ſo. ma. l. i. ⁊ etiam papa ſimplicit̄ cām dotis cōmittit ſʒ ꝯſuetudinē eccleſie. j. e. c. pe. ſed hic petebat mulier dotē ſibi reſtitui tanꝙ acceſſoriuʒ ꝑncipali queſtioni. ⁊ ideo debuerunt ꝓnunciare ſuꝑ dotē. vñ videt̄ ꝙ auctoritate ꝑmi reſcripti procedere pñt. ſʒ meli⁹ eſt dicere ꝙ auctoritate iſtaꝝ litteraꝝ procedant. q2 functi ſunt officio ſuo ſuper ꝑncipali. vñ cū tunc nihil dixerint ſuꝑ acceſſorio vlteri⁹ nō iudicēt. q2 ꝑ ꝑmas litteras ꝓcedere pñt ſuper acceſſorio.

g ¶ Sicut canonicum. ſʒ eſt ſi nihil obſiſtat qḋ impediat. et ſi totum reſtituere poſſit. habita ratione ne egeat ut dixi ſ. c. i. ⁊ ij.

h ¶ Clerunqʒ. iudicio eccleſie. alias nō licet. etiaʒ ſi nota eſſet fornicatio. ſ. ti. ꝓx. c. porro. ut ibi dr̄. ⁊ c. ex lr̄is.

i ¶ Propria volūtate. reſume ob hanc cauſā fornicationis alias non noceret.

k ¶ Nec reconciliata. ad qḋ cōpelli non pōt etiā poſt penitentiā. ſ. ꝺ ꝯuer. cōiug. gaudemus. xxxiij. q. ij. admonere. ſed ſi recōciliata fuerit poſtea illam fornicationē obijcere non poterit. q2 ei remiſit ſʒ qḋ ei licet ſʒ euangelicā veritatē. ſ. de iureiurā. quemadmodū. ⁊ xxxij. q. i. qḋ aūt. ⁊ c. non erit. ⁊ q2 mors illi⁹ iam ꝓbauit. ff. de adul. ſi vxor. in fi. ⁊ xxxij. q. v. horrendus. niſi poſtea fornicetur.

l ¶ Dotalitiū. i. donationē propter nuptias. Sʒ hec expoſitio nō videtur bona. q2 donatio ꝓpter nuptias debet redire ad virum ſicut dos ad mulierem. j. e. c. ul. in fi. ⁊ ita nō poſſet repetere dotalitiū etiā alias poſt ſeparationē. ſʒ pōt hoc intelligi cū mulier lucrat̄ donationē uel partē ex pacto. j. e. c. ul. ⁊ ſic illā donationē quā ex pacto habuiſſet ꝑdere debet. uel appellatur hic dotalitium res paraſernales. ad quaruʒ reſtitutionē tenetur maritus. C. de pac. cōuen. l. ul. ⁊ l. hac lege.

m ¶ Non valebit. Sed pone ſententiā latā eſſe quo ad tori ſeparationem propter fornicationem. ⁊ ſic amiſit dotē mulier. demum probatur conſanguinitas inter eos. ⁊ ꝓnunciatur matrimoniū nullum fuiſſe inter eos. mulier repetit dotē tanꝙ non cōmiſerit adulteriū. queritur an poſſit repetere cum effectu. quod poſſit. probatur. quia ex futuro euentu patet ꝙ nō fuit matrimonium. ⁊ ſi non fuit matrimonium. non fuit adulterium. ſ. de frigi. ⁊ male. fraternitatis. in fi. ⁊ veritate manifeſta nō obſtat res iudicata. j. de pur. vul. c. ij. ⁊ viij. di. veritate. ⁊ ff. de condit. ſine cā. ſi fullo. ⁊ l. auunculo. ff. de re iudi. l. i. ⁊ ff. de vſufruc. leg. l. vxori. ij. ex quo. n. nullū fuit matrimonium nulla fuit dos. C. de condi. ob. cau. da. l. i. Item ex noua cauſa tollit̄ prima ſentētia. ſ. ti. ꝓxi. ex litteris. ⁊ ar. j. e. c. ꝓx. ꝗ quicquid datū fuit nomine dotis pōt repeti. q2 patet nullum fuiſſe adulterium ⁊ ſic eccleſia decepta fuit in illa ſentētia. ergo reuocari dʒ. ſ. de frig. ⁊ maleſi. fraternitatis. Itē per ſecundā ſententiā tollitur prima. ſ. de re iud. inter monaſteriū. ⁊ c. ſe. Sed contra res iudicata pro veritate accipitur. ff. de re iudicata. res iudicata. ⁊ ff. fami. her. cū putarē. ⁊ ex ſententia ius factū eſt inter partes. ſ. de re iudi. cuʒ inter vos. ⁊ ff. de liber. agno. ſiue. in prin. ⁊ ſecūda ſententia contra res prius iudicatas. a quibus appellatum non fuit nulla eſt. ij. q. vi. §. diffinitiua. Preterea adulteria ſicut ⁊ alia crimina ſecundū intentionē iudicantur. ⁊ ex corde procedunt. xv. q. vi. §. i. ⁊ xxxiiij. q. ij. in lectū. ⁊ de pe. di. i. ſicut tribus. ff. de fur. quod iniurie. ⁊ j. de ſen. excō. cū voluntate. ⁊ iniuria ex affectu mentis fit. xv. q. i. illud pereque. ⁊ negari non poteſt. quin mulier iſta ex affectu mentis iniuriaʒ faceret ei. quem pro vero marito tenebat. ⁊ ita dolū cōmiſit ſine quo non commiſit adulteriū. ff. ad. l. iul. de adulte. l. pe. In contrariū pro prima parte allegari poteſt illud. quid obfuit iniuria. vbi conatus non habuit effectum. ſ. de ſpon. adoleſcens. vbi de hoc. Suꝑ hoc dicunt quidā ut. t. ꝙ mulier iſta dotē ſiue dotalitiū ſuū repetere poteſt. Alij dicunt ut lau. ꝙ non eſt vlterius audienda. licet modo appareat ꝙ non fuerit matrimoniū. quia nihilomin⁹ puniri debet propter intētionē cū opere ſubſecuto fecit. n. quod potuit. ſ. de biga. nuper. ⁊ c. ul. ⁊ ff. de adul. ſi vxor. §. i. ⁊ ar. huius. c. ⁊ eo ipſo ꝙ vxor condēnata eſt de adulterio. vir debet habere ante nuptias donationem ⁊ doteʒ. in aut̄. ut licet ma. ⁊ auie. §. ſi de adulterio. alias eſt ꝟ. ſub illo. §. qui vero plurimas. col. viij. ⁊ iſtud verius credo. principiū enim debet ꝯſiderari in talib⁹ ꝯ non exitus. ut per hoc ceteris delinquendi audacia auferatur. ſed ſi hoc eſſet falſum poſſet cōmitti in probatione impedimenti. prima opinio magis be

mandamus quatenus predictū. h. mo. pre. cogatis: ut predicte. m. totam dotem ſicut canonicū[g] fuerit reſtituere non moretur.

Clemens. iij.

Clerūqʒ: ⁊ ĩfra. Si mulier ob cauſam fornicatiōis iudicio[h] eccleſie aut propria[i] uoluntate a uiro rceſſerit. nec recōciliata[k] poſtea ſit eidē dotem uel dotalitiū[l] repetere non ualebit[m].

Anno. iij. cōpoſtel. archiepō ⁊ uniuerſis epiſcopis ĩ rgno legioñ. conſtitutis

Et ſi neceſſe ſit: ⁊ infra. Quia uero caſtra quedā: que rex legioñ. filie regis caſtell. in dotē[a] tradidiſſe ꝓponit̄: ita ut ſi eaʒ[b] aliqua occaſiōe relinqueret: ipſa cederēt in ius ei⁹. ĩpedimētū preſtare uidētur hui⁹ copule diſſoluēde: cum caſtra ipſa nō tā ob turpē quā ob nullā[c] cāʒ ſint data: utpote cū inter eos matrimoniuʒ nō exiſtat: ⁊ ideo nec dos nec donatio ꝓpter nuptias: ne ad cōmodū ei cedat quod debet ĩ penā[d] ei⁹ potius retorqueri: caſtra ipſa reſtitui[e] uolumus: ⁊ ad id puellam ꝑ excōicatiōis ſniam coartari.

Idem archidiacono ſancti andree de Scotia.

nigna apparet. ſed non eſt extendenda licentia.

a ¶ Et ſi neceſſe. in dotem. i. in donationem propter nuptias. quaʒ facit maritus vxori. prout fecit iſte. j. c. ꝓx. in fi.

b ¶ Ut ſi eam. ſub tali forma prohibetur contrahi matrimoniuʒ. ff. de verb. ob. ſi ſtipulatio. ⁊ C. ꝺ inuti. ſtip. libera. ⁊ ſ. de ſpō. ġcma vbi de hoc. ⁊ iſtud pactuʒ perinde haberi debet. ac ſi nō fuiſſet appoſitū. C. de ꝯdi. ob. cau. da. l. i. pactum. n. ꝯ bonos mores nō valʒ ff. ſolu. ma. alia. §. i. ⁊ C. de pac. pacta que. ⁊ viij. di. que ꝯ morem.

c ¶ Ob nullaʒ. ff. de ꝯdi. ſi. cau. auunculo. ⁊ C. de ꝯdi. ob cau. da. l. i.

d ¶ In penā. ſi. xvi. q. i. legi. ⁊ ff. de nego. ge. ſine. ⁊ ex improbitate nemo cōſequit̄ actiōʒ. ff. de furtis. itaqʒ fullo.

e ¶ Reſtitui. ex hoc vr̄ qḋ ſi ꝯ canones uel ꝯ ꝑcepta leguʒ uel ꝯſtitutiōes ꝑncipū ꝯtrahit̄ matrimoniū. ſoluto matrimonio licite repetit̄ quicqd dotis noīe uel donatiōis datū eſt. ut. ff. ꝺ cōdi. ſine cā. auunculo. ⁊ ff. ꝺ ritu nup. ſi ꝑfectus. ⁊ C. de ꝯdi. ob. cau. da. l. i. Sʒ ꝯ vr̄. qui. n. ſciēter ꝯ ꝑcepta leguʒ uel ꝯſtitutiones ꝑncipū nuptias ꝯhūt quicquid alteri datū eſt dʒ ei auferri. ⁊ fiſco applicat̄. C. de inceſt. nup. q ꝯ. ff. de dona. int̄ vi. ⁊ vx. cū hic ſtatus. §. ul. ⁊ inſti. ꝺ nup. §. ſi aduerſus. Quidā dicunt. ꝙ ſi ignorabāt ſe eſſe ꝯſanguineos tunc repetit̄ qḋ datū eſt. alias non. C. ſol. ma. ſi quis ignorās. ⁊ l. predicta. C. de inceſt. nup. qui contra. Iſtud ſatis videt̄. ſed obuiat hoc exemplum. quia iſti bene ſciebant ſe eſſe conſanguineos[l]. nec hoc ignorare poterāt ꝙ in tali gradu erāt argu. C. de liber. cau. ſi filium. ⁊ C. de in inte. reſti. mi. de tutela. dixit Io. ꝙ ſi aliqui ſciunt ſe eſſe conſāguineos. ſed credunt ꝙ liceat ſibi inuicem contrahere matrimonium. tunc competit repetitio. ff. de adult. ſi adulterium. §. ſtuprū. ⁊ §. fratres. ⁊ §. inceſtum. ⁊ in eo caſu poteſt intelligi quod hic dicitur. ſi auteʒ ſciebant ſe non poſſe contrahere. tunc non repetunt quod dederūt ſed fiſco applicatur. C. de inceſt. nup. aut̄. inceſt. ⁊ l. qui contra. tā. dixit. ꝙ hec non eſt excuſatio quia iſti ſciebant ſe eſſe tales ꝙ non poterant contrahere ut dictum eſt vñ debebant perdere quicquid hincinde datum eſt. Et prouidit hic dominus papa propter bonuʒ pacis quia niſi caſtra reſtituerentur. non poterat pax inter eos reformari. Et alia ratio eſt. hic non poterat ſeruari pena ſtatuta. quia non erat cui applicarentur bona illa. cum nullum habeant illi regē ſuperiorem ſeu fiſcuʒ. vnde merito ⁊ iure reſtitui debuerunt illa caſtra ⁊ alia que data ſuut. ne alter in lucro remaneat. vnde poti⁹ puniri debuit ſi ſuperiorem habuiſſet. ⁊ hoc ſatis colligitur per litterā ne ad commodum cedat ⁊c̄. ⁊ ſic ceſſant contraria. tan. ⁊ quia rex aliter ab illa coniūctione non recedebat. ut dicit littera illa nec ad commodum cadat ⁊c̄.

f ¶ Nuper. vixerit. ſimile. x. q. ij. hoc ius porrectum. §. ſi econom⁹. C. de vſu ⁊ habi. ſi patri.

g ¶ Tertiam. idem eſſet ſi totam.

h ¶ In dotem. i. donationem.

i ¶ Uiduarum. tanꝙ miſerabilium perſonaꝝ. lxxxvij. di. §. i. ⁊ c. i. ꝺ hoc dicitur de fo. compe. ex tenore.

k ¶ Nullus plus iuris. ut. i. q. vij. daibertū. ff. de reg. iur. nemo plus ff. de acqui. re. do. traditio. ⁊ ſ. de iurepa. quod autē. in fi. ⁊ c. cura ar. contra. ff. de vſufruc. quod noſtruʒ non eſt. ff. de acq. re. do. non eſt nouum. contraria caſualia ſunt.

l ¶ Quoad vixerit. ⁊ ſic habes ꝙ feudum poteſt alienari ad temp⁹ alias non poteſt alienari. ſ. de feu. c. ij. vbi de hoc.

m ¶ Conſentire. ex quo alienationi ꝯſentit rem poſtea reuocare nō

Nuper a nobis tua diſcretio requiſiuit: ſi aliqua terra data fuerit alicui: ñ ĩ hereditatē uel feudū ſed tantum quod uixerit[f] poſſidenda: ⁊ ipſe poſtmodum tertiam[g] partem uxori ſue in dotem[h] conceſſerit utrum eo defuncto prefatam doteʒ uxor dum uixerit habere debeat ⁊ tenere: cum eccleſie dotes ꝓteger̄ teneatur uiduaꝝ[i]. Poſtulaſti preterea ſi qua terra data fuerit alicui ⁊ heredi quem de uxore legitima ꝓcrearet in hereditatem uel feuduʒ ⁊ ipſe uxori ſue quadaʒ parte ipſi⁹ in dotem conceſſa deceſſerit poſtmodum ſine prole: an mulier dotē eandē de iure poſſet habere. Nos autem conſul. t. r. ꝙ cuʒ regulariter nullus plus[k] iuris transferre poſſit: quam eum conſtet habere: uir cui terram predicto modo ꝯcedit̄: non poteſt uxori relinquere quod ei non licuit niſi quoad[l] uixerit poſſidere. nec licʒ uxori ſue partē illius terre in donationē propter nuptias ex uiri cōceſſione tenere: niſi donationi ille ad quem ſpectat dominium illius terre: uoluerit cōſentire[m]. Quod autē de prima conſultatione dicimus hoc reſpondemus etiam de ſecunda. nam licʒ ec

Da ſecunde nup

poteſt.ar.ff.qui.mo.pig.vel ypo.ſol.ſicut re corporali.§.ſi volunta te.⁊.§.ſed ſi permiſerit.⁊.l.ſi debitor.§.ſi in venditione.
n ¶ Fauorabilem.lxxxvij.diſtin.epi.C.quando impera.inter pu.⁊ vi.l.yua.⁊.ſ.de ſo.compe.ex tenore.vbi de hoc.
o ¶ Sanctiones.C.de dona.ante nup.l.i.⁊.ul.§.ſancimus.⁊ dos ad vxorem ⁊ donatio ad virum ſoluto matrimonio reuertitur.niſi ex pacto lucretur.j.e.c.ulti.

clesia in cauſis uiduarum ſe fauorabilem[n] debeat exhibere: contra iuſticiam tamen non eſt eis fauor eccleſiaſticus concedendus. Illud uero te nolumus ignorare: q̄ uxor dare dicitur uiro dotem: uir autem uxori donationem facere propter nuptias ſecūduz legitimas ſanctiones[o].

I De archiepō ⁊ archidiacono genuñ.

Per ueſtras lr̄as intimaſtis q̄ cū magr̄m. R. ſuper quadaz ſumma pecunie pro. b. pauper̄ auctoritate noſtra curaueritis conuenire[p] quam idem. b. pro dote uxoris ſue requirebat ab eo dict⁹. R. exceptionem oppoſuit contra ipſū q̄ uxorem ſuaz a ſe repulerat[q]: ⁊ tacita[r] ueritate ſuper hoc litteras ipetraueras: q̄ cum ſuper eadem dote alia uice corā ueſtre ciuitatis cōſulibus queſtio mota eſſet ipſi pronunciauerunt: ut quoniaz idem. b. ad inopiam[s] uergere uidebat̄: dos illa non aſſignaret̄ eidem: niſi cautionem[t] idoneam de ipſa non peritura preſtar̄t: unde uos ei ut de ſaluanda dote caueret: ⁊ uxorē ſuā reciperet: precepiſtis: ⁊ infra[u]. Cum ergo ſatis poſſit ei modicum credi dotis: cui creditum eſt corpus uxoris: mādamus: quatenus dotez aſſignari faciatis eidem ſub ea quam poteſt[x] cautione preſtare: uel ſaltez

p ¶ Per veſtras cō uenire.i.ad iudicium euocare ad petitionem.b.
q ¶ Repulerat.⁊ iō audiri non debuit. niſi primo ipſam reſtitueret.ſ.de reſti.ſpo.ex conqueſtiōe ⁊.ſ.de ordi.cog.ſuper ſpoliatiōe.⁊.c.cum dilectus.
r ¶ Tacita veritate. de proceſſu negocij ut ſequitur.ſic.ſ.de re iu.int̄ mōaſteriū
s ¶ Ad inopiā.⁊ bona uidebatur illa ꝓnunciatio.q̄ ex q̄⁰ maritus incipiebat labi facultatibus ⁊ re ſua male vti.cogendus erat eaz reſtituere.C.de iure do.vbi.⁊ in aut̄.de equalitate dot.§.ulti.col.vij.immo etiam ſequeſtrāda ē. cū preſumitur vir eam diſſipaturus. ff.ſol.ma.ſi cū dotē §.ſi vero dotem ſi ergo tenet̄ eam reddere.ergo non pōt eam repetere.ſ.de iureiu.quemadmodum.q̄ turpi⁹ eijcitur ⁊c.⁊ dolo petit qui reſtituet̄ ſtatim deber.ff.de re iud.in condēnatione.in fi.Sed hec non habent locū in caſu iſto.ut hic dicitur.Cum.n.corpus ſuū vxor ei cōmiſerit multofortius ⁊ dotem ſibi cōmittere debet ſub ea quam poteſt cautione preſtare.ut ſequitur.C.de pac.cōuen.hac lege.⁊ eſt ſimile.xij.q.i.precipimus.immo vxor tenetur alere virū ſuum egentē de dote.ff.de iure.do.mutus.§.manentē.Et premiſſa locum habēt cum maritus ſuſpectus eſt de dilapidatione quia male verſatur in re ſua.⁊ non cum paupertate laborat ut hic faciebat.⁊ ita reſtituet̄ huic dos prout hic dicitur in fi.Lau.
t ¶ Niſi cautionē.lex enim prohibet fideiuſſorem dari pro dote.C.ne fideiuſ.do.den.l.i.⁊.ij.ſed in alio caſu illud intelligitur.
u ¶ Et infra.ſed cum ipſe cautionem preſtare non poſſet ad inſtantiam ipſius domino pape hec reſcribere curauerunt.
x ¶ Quam poteſt.iuratoriam.ſ.in aut̄.ut nulli liceat habere loci cōſerua.§.ſi vero crimen.col.ix.vbi dicit̄ q̄ ſi mulier accuſat̄ de crimine pro quo debeat cuſtodiri.debet dare fideiuſſorem.ſi fideiuſſorem dare non poteſt iuratoriā cautionem preſtet.⁊ ſufficit.C.de epiſ.⁊ cleri.aut̄.generaliter.⁊ in aut̄.de liti.§.ad excludendas.vñ ſumptū eſt hoc aut̄.generaliter.col.viij.
y ¶ Honeſti lucri.nō enim tenet̄ fenerari dotē ⁊ de vſuris alere vxorem.ar.C.de admi.tu.aut̄.nouiſſime.ſed ꝯuertat eā in ſocietatez honeſtā uel aliquod cōmerciū.⁊ ex lucro honeſto eā alat.ar in aut̄.ut hi qui obligatas habere prohibēt̄ res mioris.§.quoniā aūt vidimus.col.vi.ibi tamen dicitur q̄ ſi minor non habet vnde viuat ſz tantū pecuniam.tunc curator cogitur fenerari.lau.
z ¶ Onera.ff.ō iure do.ſi is q̄ ſticbū.§.ibi dos.⁊.j.ō vſur.ſalubrit̄.⁊.
a Donatio.conſtante.Nota q̄ donatio inter virū ⁊ vxorē moribus prohibita eſt.ne mutuo amore inuicē ſpolientur nō obtēperando donationib⁹.ſed ꝓfuſa erga ſe facilitate vtentes.Maiores.n.noſtri hoc prohibuerunt amorē honeſtū ſolis animis exiſtimantes.⁊ ne alter in paupertatē incideret.⁊ alter ditior fieret.nec eſſet illis ſtudiū filios educandi.ff.de dona.inter vi.⁊.vxo.l.i.ij.et iij.⁊ in aut̄.qui mo.natu.effi.legi.⁊ ſui.§.illud quoqz.ad fi.col.vi. ⁊ nulla eſt donatio vbi matrimonium tenet. Si vero matrimoniuz non tenet.donatio de iuris rigore valet. Sed fas non eſt tales donationes eſſe ratas.ne melioris conditionis videantur delinquentes q̄ qui non deliquerunt cōtrahendo.ff.eo.l.iij.§.i.⁊.C.eo.ſi ex voluntate.ſed inter ſponſuz ⁊ ſponſam tenet donatio.ff.eo.inter eos.⁊.l.cum hic ſtatus.§.ſi quis ſponſā.tn̄ ſi donator in eadem voluntate vſqz ad ſupremū vite exitū ꝑdurauerit valet donatio.C.eo.l.i.⁊.iij.et hic vbi dicitur.niſi donatoriſ obitu ꝯfirmet̄. Et ſi donatio legitimū modū excedat.⁊ nō fuit inſinuata vſqz ad legitimū modū.valebit ſi ꝑmanſit in ea voluntate vſqz ad mortem.C.e.l.donationes.

alicui mercatori cōmitti: ut de pte honeſti[y] lucri dictus uir onera[z] poſſit matrimonij ſuſtentare: ne occaſione dotis detente uxor a uiro dimiſſa: ſeu uir qui dimiſit uxorez ad ulterij reatum incurrat.

G Reg.ix.

Donatio que conſtante[a] matrimonio inter coniuges dicitur eſſe facta: ex quo alter locupletior[b] ⁊ pauperior alter efficitur. firmitatem non habet: niſi donatoris obitu cōfirmet̄ que tn̄ penit⁹ euaneſcit ſi reuocet̄ ab eo tacite[c] uel expreſſe uel qui donatū[d] accepit pri⁹ debitū nature perſoluat. Sane ſoluto matrimonio ſicut dos[e] ad mulierez ſic ⁊ donatio propter nuptiaſ redit ad uirū niſi de conſuetudine ſecus obtineat uel ex pacto de lucranda dote ⁊ donatiōe ꝑpter nuptias: quod equale ſit: cuz hincinde contrariū iudicatur.

De ſecundis nuptijs.

Alexander.iij.

Capellanum quem bñdictionem cum ſecunda[f] conſtiterit celebraſſe: ab officio beneficioqz ſuſpenſum cum litterarum tuaruz teſtimonio ad ſe.ap. nullaten⁹ deſtinare poſtponas.

Lucius tertius uniuerſis chriſtianis in captiuitate ſarracenorū poſitis.

b ¶ Locupletior.donatio ex qua hoc ꝯtingit nulla eſt.ff.e.l.iij.i.R.⁊ ex eo q̄ dicit q̄ ex qua alter locupletior ⁊ alt̄ pauperior a ꝯ̄rio ſenſu datur itelligi q̄ donatio teneat his ceſſantib⁹ qd̄ ver̄ ē. Si ḡ maritus non ſit pauperior tenet donatio. ut ſi marit⁹ ſit inſtitutus heres ⁊ repudiet hereditatem donationis cauſa.ut deferat̄ vxori ſibi ſubſtitute. uel ſi repudiet legatum ut remaneat penaſ vxorē oneratā ꝓ legato pſtando uel ſi rogatus eēt reſtituere hereditatē vxori nec detrahat q̄rtam cā donatōis tūc tenet donatio. ff.e.ſi ſponſus.§.ſi maritus. ⁊.§.ſi qſ.uel ſi donauerit vxori rē alienā.ff.e.ſed ⁊ ſi conſtāte.Itē licet pauperior fiat donator.⁊ accipiēs non fiat locupletior.tenet donatio.ut ſi emerit inde vnguenta.ff.e. q̄ autem.§.i. Itē valet qn̄qz donatio licz donator fiat pauperior ⁊ accipiens locupletior ſi in temp⁹ finiti matrimonij ſit collata.ſed ante temp⁹ illud non efficitur res donata donatarij.ſz differt̄ in tp̄s quo mulier a lege viri ſoluta eſt.ff.e.ſi cum vxori.§.ul.⁊.l. q̄.⁊.l.ſi interim. Itez in alio caſu valet donatio.ſz alter fiat pauperior ⁊ alter ditior.ff.e.q̄ ſi vir.fit autē donationis reuocatio quatenus donator pauperior ⁊ accipiens locupletior factus eſt.ff.e.ſi ſpōſus.§.ul.
c ¶ Tacite vel expreſſe.tacite autē fit reuocatio ꝑ diuortiū niſi in diuortio voluerit donationē valere.ff.e.ſed interi.§.ſi maritus.⁊.l.cum hic ſtat⁹.§.ſi diuortiū.⁊.C.e.l.a marito.Itē tacite fit reuocatio ſi ꝑus q̄ libertatē acceperit deceſſerit q̄ is q̄ ꝯtulit ut in.l.ꝑdicta a marito.ſi v̄o ꝑuſ decedat is q̄ donauit nec reuocauit donationē.ꝯfirmat̄ morte ꝑ ſilentiū.C.e.donationes.⁊.l.i.⁊ iij.ſi aūt ſimul moriant̄ puta naufragio uel ruina.valet donatō.ff.e.cū hic ſtatus.§.ſi ambo.Expreſſe reuocatur donatio cū donator eā reuocat.C.eo.a marito.niſi peniteat eū reuocaſſe donationē.ut ſupremū iudiciū ei⁹ ſiue voluntatē ſpectem⁹.ff.e.cū hic ſtatuſ.§.penitētia. Itē exp̄ſſe fit reuocatio.ſi maritus ea q̄ donauit poſtea pignori dedit uel alij donauit uel alio modo alienauit.C.e.ſi maritus tuus.ſi.ſ.de procura.non iniuſte. Et hec que dicta ſunt de dona.inter virum ⁊ vxo.inter parentes ⁊ liberos pene intelligi debēt.int̄ quo prohibita eſt donatio cum vna pſona intelligantur.C.de impub.⁊ alijs ſubſtit.l.ul.⁊.xxxv.q.iij.§.hac auctoritate.niſi in caſibus.
d ¶ Qui donatum.ut.C.e.l.a marito.⁊.ff.eo.cuz hic ſtatus.§.ſi ambo.⁊ iſta v̄ba tacite uel exp̄ſſe vel q̄ datū accipit ⁊ cetera ſūpta ſūt ex iſtiſ duab⁹ legib⁹
e ¶ Sicut dos.dos.n.dat̄ viro a muliere ⁊ donatio dat̄ vxori a viro.ſ.e.nup. in fi.C.de donati.añ nup.l.i.⁊ ul.⁊ ideo redire debent ad eos ut hic dicit̄.et dos ⁊ donatio propter nuptias dn̄t eſſe equales hincinde.C.de pac.conuē. aut̄.eq̄litas.⁊ in aut̄.de equalitate dot̄.§.hec igit̄.⁊.§.decetero.col.viij.⁊ verum eſt q̄ iſta dn̄t redire ad mulierē ⁊ vir̄.niſi ꝯſuetudo ſit in ꝯtrariū ut di̅ hic uel niſi pactū de dote uel donatiōe lucrāda uel parte ſit factū int̄ eos.ut hic dicit.⁊.C.de pac.ꝯuen.ex morte.aut̄.eq̄litas.⁊ in aut̄.de eq̄.⁊ do.§.hoc igitur.C.de rei vxo.ac.l.vna.§.illo ꝓculdubio.⁊ iſtud pactū dz eſſe equale hincinde.⁊ ſi nō ſit eq̄le maior pars lucri ad minorē dz reduci.ut.l.predictis ex morte.⁊ aut̄.equalitas.⁊.l.lege leonis.C.de pac.conuen.
f Capellanum.cū ſecunda.ſecūde nuptie bñdicēde non ſunt.j.e.vir aūt.⁊ ſecundā accipere ſm̄ veritatis rōnem vere fornicatio eſt.xxxi.q.i.hac rōne.ſz illud intelligit̄ ꝑmo viuente ⁊ non debēt bñdici ſecunde nuptie ad exhortationē ꝯtinentie.ſic ⁊ ſacerdos intereſſe non dz nuptijs clādeſtine contractis.ſ.de clādeſti.matri.cū inhibitio.§.ſane.multomin⁹ debet illas bñdicere.⁊ alia ratio eſt.quia ſacramentū iterari

non debet.j.e.vir autem.vbi hec rõ notatur.
d g Dominuſ.ei ↄſtet.ē.de ſpon.in pñtia.vbi notaŕ qd iuris ſit ꝺ hac materia ⁊.C.de repu.auŕ.hodie.⁊ in auŕ.ut li.ma.⁊ auie.§.quod autem.col.viij.
h Nõ deneget.⁊ ita ꝓpŕ dubiũ ꝑſumiŕ ꝓ mr̃imonio qꝺ fieri dꝫ.ē.ꝺ ſpõ.iuuenis.⁊ ar.ē.ꝺ ma.ↄc.ↄ inŕ.ec.c.i.⁊.ff.ꝺ re.iur.i ãbiguis.⁊.ff.ꝺ inŕ do.i ãbiguis.niſi qñ dubitaŕ an ↄtractũ ſit ↄ matrimoniũ q: clandeſtinum eſt quo caſu potius ꝑſumitur adulteriũ ꝙ matrimoniũ.xxx.q.v.aliter.⁊ ar.ē.de clãdeſti.deſpon.c.ij.
i Nullatenus exigendũ.ħ ē ꝓpter ↄſcientiã dubiã ex ꝓbabili cã.ſi.j.de ſen.excom.inquiſitioni.in fi.
k Adulterinis.hic itellige.ſi poſtꝙ intellexerit ꝓ certo de vita prioris mariti cũ ſecũdo remaneat q: ſtatim eſt adulteriũ ⁊ non ante.xxxiiij.q.ij.cuꝫ ꝑ bellicã.⁊ eſt ar.ꝙ matrimoniũ qꝺ ab initio valuit tractu tẽporis infirmatur.ff.de iudi.ſi alter.⁊.l.ſi a me.ſꝫ non fuit matrimoniũ ab initio in veritate ſed nũc primo declaratur matrimoniũ non fuiſſe ſicut econuerſo ex futuro euentu apparet matrimoniũ ab initio fuiſſe.ē.ꝺ frigi.⁊ male.fraternitatis.in fine.
l Vir benedici.ē.e.c.i.vbi de hoc.
m Iterari.ſacra.n.iterari ñ dñt.i.q.i.hanc regulã.⁊.c.hi qui.ne fiat eis iniuria.i.q.i.qꝺ quidã.⁊ de conſe.di.iiij.oſtenditur.xxiiij.q.vij.quẽadmodũ.⁊.C.ne ſanc.bap.ite.l.i.⁊.ij.videreŕ.n.ꝙ ſacramentum huiuſmodi non fuiſſet collatũ.uel ꝙ inefficax fuiſſet omnino.⁊ ſic fieret iniuria ei.i.q.i.ſacramẽta tñ penitentia bene iteratur.de pe.di.iij.adhuc inſtant.fallit etiam ſꝫm quoſdam in extrema vnctiõe.Quid.n.impediret hãc iterari.cũ nõ ſit ſacr̃m ſꝫ orõ ſup hominẽ.i.q.i.manꝰ.⁊ ſolennis penitẽtia non iteratur.l.di.quis.⁊.c.in capite:gr̃a tñ dicit ꝙ iteratur ſꝫm conſuetudinẽ quorundã.de pe.di.iij.§.ex perſona.⁊ bñdictio iſta cũ aliquiſ ſecundã duxit virginẽ iteraŕ ſꝫm conſuetudinẽ quorundã locoruꝫ ⁊ hoc ſi papa ſciat talem conſuetudinem.alias non licet.

Dominus ac redemptor noſter:⁊ infra. Sane ſuper mr̃imonijs:que quidam ex uobis nõdum habita obeũtis ↄiugis certitudine ↄtraxerũt:id uob̃ rñdemꝰ ut nullꝰ ãmodo ad ſecũdas nuptias migrare preſumat:donec ei cõſterᵍ:ꝙ ab hac uita migrauerit coniunx eiꝰ. Si uero aliqs uel aliqua id hactenꝰ nõ ſeruauit:⁊ de morte prioriſ ↄiugis adhuc ſibi exiſtimat dubitãdũ:ei que ſibi nupſit debitũ nõ ͪdeneget poſtulãti:quod a ſe tñ nouerit nullatenꝰ exigẽdum. ꝙ ſi poſt hoc de prioris cõiugis uita cõſtiterit:relictis adulterinis ᵏcõplexibus ad priorez cõiugẽ reuertaŕ.

Vrbanus.iij.uig.epõ.

Vir aũt ⁊ mulier ad bigamiaz tranſiens non debet a preſbytero benediciˡ:q: cũ alia uice benedicti ſint:eorũ benedictio iterari ᵐ nõ debet.

Idẽ exoñ.epõ.

Super illa queſtione qua queſitũ eſt:an mulier poſſit ſine infamia nubere infra tempus luctus ſecũdum leges diffinitum:reſpondemus ꝙ cuꝫ apoſtolus dicat:mulier uiro ſuo mortuo ſoluta eſt a lege uiri ſui.in dño nubatⁿ cui uoluerit per licẽtiãᵒ ⁊ auctoritatez apoſtoli eius infamiaᵖ abolet ur.

Vno.iij.p.nobili mulieri.

Cum ſecũdum apoſtolũ mulier mortuo uiro ſuo ab eius ſit lege ſoluta:⁊ nubendi cui uultᵠ tantum in domino liberam habeat facultatẽ:non debet legalisʳ infamie ſuſtinere iacturaꝫ.que licet poſt uiri obitum infra tempus luctus ſcilicet unius anni ſpacium nubat:⁊ cõceſſa ſibi tamẽ ab apoſtoloˢ utiŕ poteſtate:cumᵗ in his preſertim ſeculares legeſ non dedignẽtur ſacros canones imitari.

n Super illa.nubat in dño.j.c.prox.ergo cum apoſtolus nullũ tempꝰ adijciat.nec nos adijcere debemus.xxxi.q.i.quod ſi dormierit.⁊.ij.q.v.cõſuluiſti.⁊.ē.de tranſla.inter corporalia.ſoli ergo honeſtati ſue conſulat mulier.quia ſtatim licet ex quo tempus non adijciŕ inſti.de vbo.ob.§.pure.
o Per liñaꝫ.q̃ intelligiŕ interuenire coito ꝙ ñ ꝓhibeŕ.ut.xvi.q.i.ſũt nõnulli
p Infamia.j.c.prox.
q Cum ſꝫm.cui vult.ſic.vij.q.i.ſicut alterius.⁊.ē.c.prox.
r Legalis infamie.quã infligit lex ei q̃ nubit infra annũ ne turbareŕ ſanguis.⁊ de ꝓle dubitareŕ.C.de repu.ↄſenſu.§.ſi vero.ff.de his qui no.infa.l.libertorũ.§.i.Et no.ꝙ canones iſti non ſolũ talẽ mulierez liberant ab infamia ſed ab omni pena quã exprimit lex.C.de ſe.nup.l.i.⁊ in auŕ.hiſdem penis.⁊ in auŕ.ꝺ reſti.⁊ ea que pa.§.ul.col.iiij.nec debet dici infamis in foro ciuili.ex quo ꝑ eccleſiã ⁊ licentiã apoſtoli remiſſa eſt.argu.ē.qui fi.ſunt le.per venerabilẽ.⁊.ij.q.iij.§.hinc colligiŕ.Quidã tñ dicunt ꝙ propterea non euadit penã illã.qua priuatur ante nuptiali donatione auŕ ꝑdicte.de reſti.⁊ ea q̃ pa.§.ul.colla.que virum ſuũ ita velociter dehoneſtauit.ut appareat etiaꝫ eo viuente eã nõ caſte vixiſſe ut ibi diciŕ.⁊ ideo perdere debet qcquid ex liberalitate viri ad eã potuit ꝑuenire.nec eccleſia in hoc potuit penã illã tollere.q: quandã ingratitudinẽ videŕ mulier cõmiſiſſe.ar.ē.de dona.ꝓpter nup.nec eſt hoc contra apoſtolum.ē.de diuor.gaudemus.
ſ Ab apoſtolo.quam alicui auferre non poſſumꝰ.xxviij.di.de his.beneficium.n.iuris nemini eſt auferendũ.v.di.ad eius vero.ff.de re iud.l.iiij.§.ſi qs ↄdemnatus.⁊ beneficiũ principis latiſſime interpretandũ eſt.ff.de ↄſti.ꝑn.beneficiũ.⁊ ſic ad omnes mulieres hoc beneficiũ extenditur.
t Cum in his.ſ.matrimonijs ↄhendis in quibꝰ ſacre leges ſacros canones imitanŕ.in auŕ.quomodo oportet epiſ.§.ul.col.i.⁊ in auŕ.ut cle.apud ꝓprios epi.§.ul.col.vi.⁊.ē.de iudi.at ſi clerici.⁊ in auŕ.de eccle.ti.circa prin.col.ix.

Liber quintus.

De accuſatiõibus inquiſitionibꝰ ⁊ denuntiationibus.

Felix papa.

Si legitimusᵃ non fuerit accuſator:non fatigeturᵇ accuſatus.

Idem epiſcopis per galliam conſtitutis.

Si quis epiſcopus ab illis accuſatoribusᶜ qui recipiẽdi ſũt accuſatusᵈ fuerit:poſtquam ab eis charitatiueᵉ cõuentusᶠ fuerit ut cauſam emendet:⁊ eam corrigere noluerit:non olimᵍ ſed nũcʰ ad primates cauſe eius canonice deferãtur.

Greg.duci campanie.

Illa prepoſitoruꝫ:⁊ infra. Si uero aliquis eſt de monaſterioⁱ predicti abbatis qui poſſit dicereᵏ:ꝙ ad culpam reatumqꝫ eius ꝑtineat:nos cum eis quorumˡ intereſt cauſam diſtricte uolumus perſcrutari:ut uel condemneturᵐ uel abſoluatur.

Idem conſtantie aug.

Omnipotens deus:⁊ infra. Valde graue ẽ:ut uir de quo tãta ⁊ talia nũciãturⁿ:cũ ante requi

a Si legitimus.legitimus ideo dicit.q: ſi ſit criminoſus non põt alium accuſare.iij.q.vij.qui ſine.⁊.c.poſtulatꝰ ⁊ qui trabem geſtat in oculo.feſtucã de oculo fratris nõ põt eruere.e.cã.⁊.q.e.§.tria v̄.porro.in fi.⁊.i.q.i.multi.⁊.vi.q.i.q crimẽ.Qui.n.aliũ accuſat.debet eſſe bone fame non ſuſpectus ꝑ iura ꝑdicta ſi.n.ad denũciãduꝫ viles ꝑſone nõ admittunŕ.ut.ē.ꝺ ſpon.cũ in tua.multofortius nec ad accuſandũ.Iteꝫ nec debent eſſe inimici j.e.cũ oporteat.⁊.c.cũ.p.manconella.⁊.ca.meminimus.debꝫ.n.eſſe ſine crimine non inimicꝰ.bone fame ⁊ opinionis qui aliũ accuſat.alias nõ eſt legitimꝰ accuſator.criminoſus.n.criminoſũ accuſaŕ nõ poteſt aut ẽt denũciaŕ
b Fatigeŕ.ſed repellaŕ accuſator.⁊ abſoluatur reuſ ab obſeruatione iudicij.vi.q.ul.c.ulti.§.actor.niſi fuerit infamatus tunc debꝫ indici ei purgatio.ij.q.v.preſbyter.ij.⁊.j.de pur.cano.c.cum.p.⁊ hec decre.pertinet ad primaꝫ partem rubrice.
c Si quis epus.accuſatoribꝰ.i.denunciatoribus
d Accuſatus.i.denunciatus.
e Charitatiue.ar.ꝙ admonitio ſemꝑ eſt ꝑmittẽda añ accuſationẽ ⁊ ante vindictã.xij.q.ij.indigne.⁊.xvi.q.i.quidaꝫ monachi.⁊.q.vij.omnes decime.⁊.xxiiij.q.iij.de illicita.⁊.j.de ſen.excõ.ſacro.cũ agiŕ in modũ denunciationis ad penitẽtiã.tũc neceſſaria eſt admonitio ſꝫm euãgelicã veritatẽ.ē.ꝺ iudi.nouit.⁊.ij.q.i.ſi peccauerit.⁊.j.ꝺ ſymo.licet hely.⁊.j.e.cũ dilectꝰ.ij.in quo caſu loquiŕ ħ.c.⁊ ita ꝑtinet ad vltimã partẽ rubrice.⁊ vbi dicit accuſatoribꝰ.expone.i.denunciatoribꝰ.Accuſatus.i.denunciatus.ut dictũ eſt.
f Conuentus.i.monitus.ut ſequens littera indicat.
g Non olim.i.non añ admonitionẽ admittaŕ ad denunciandum.
h Nunc.i.poſt admonitionẽ debet admitti ut dictum eſt.
i Illa ꝑpoſitoꝝ.ꝺ monaſterio.No.ꝙ nõ dñt admitti ad denũciandũ.niſi illi quoꝝ intereſt.ut monachi ut hic aut etiã patroni.xvi.q.ul.filijs.aut etiã parrochiani.lxiij.di.vota ciuiũ.⁊.vij.q.i.factus eſt.
k Dicere.i.accuſare.j.e.ex parte.⁊.ij.q.iij.eleutheriũ.ſed potiꝰ loquiŕ in modũ inq̃ſitionis ſiue denunciatiõis in quo caſu teneneŕ ad denũciandũ.ut.ij.q.vij.q̃ ꝓpter.⁊ ar.ē.de cog.ſpi.tua.ad ħ.n.qlibet teneŕ etiã ſi iuraſſet non denunciare.ē.de iureiurã.quẽadmoduꝫ.
l Quoꝝ intereſt.ſ.fratrum ſuorum.lxxxvi.di.ſi quid
m Condẽnetur ħ ſemꝑ debet ↄtinere diffinitiua ſñia ↄdẽnationẽ uel abſolutionẽ.alias nõ tꝫ.ij.q.vi.§.diffinitiua.⁊.xxiij.q.iiij.illud etiã uel expolliẽs.j.de v̄.ſig.in his.⁊.ff.de arbi.qã tñ.§.ſi arbiŕ.ſic ⁊ ſñia q̃ ſine certa q̃ntitate ꝓferŕ nulla eſt.nec in aliq̃ parte actoꝝ ħ reperiŕ.C.de ſen.que ſine cer.quã.profertur.l.pe.⁊ ul.tan.
n Omnipotens.nunciantur.⁊ ſic ad vltimã partẽ tituli ꝑtinet

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg